CENTRALE V. E. II

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
69
M5 II
13

Ad Illuſtriſſimũ Montiſſerrati Mar. Diuũ Guilielmũ ſtudioſoꝛũ Aſylũ: Innocẽtij caluini der thon̄ Phyſices ypodidaſcoli/d' eucraſi conſeruanda Enchiridion.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

✠

Hieronymi Paradisij C.C.

¶ Ad diuum Guilielmu3 Montiſſerrati Mar. Heliconiadumq3 Principẽ Georgij Pharelij aduocati phyſici Epig.

Serta Machaonijs fragrantia floꝛibus: arc:
Hec data ſunt voto Marchio diue tue.
Nãq3 Ticinenſi luctans Caluinus in agro:
Maius olimpiaco munus honoꝛe tulit.
Hac poteris ſanos populos ſeruare coꝛolla:
Nam bona que medicus pꝛotulit hoꝛtus habet.
Si faueas igitur: repetenda oꝛacula coi:
Atra nec Aſclepy templa cohoꝛtis erunt.
Quę nequeunt plures veterani militis anni:
Iam dare ſerta valet: parta neoptolemus.

¶ Auguſtini Carrarie Pomarieñ. Ad ingenioſiſſimũ Artiũ ⁊ medicine candidatũ Dñm Magiſtrum Innocentiũ Calvinũ Berthoneñ. p̄ſentis opuſculi auctoreꝫ carmẽ.

Fertur vt ethereas ſcandiſſe Prometheus arces:
  Viuificaſqꝫ Ioui ſubripuiſſe faces.
Atqꝫ his admotis confectaꝫ animaſſe figuram:
  Ex anguiqꝫ animam contribuiſſe Luto.
Sic actum eſt Iuueni caluinę gentis Alumno:
  Cui vita impoſitum eſt: nomen ab innocua.
Nam cum vernanti: pꝛimoqꝫ in floꝛe iuuente:
  Hoc bꝛeue· ſed pulchꝛum· conſtituiſſet opus.
Quo noꝛmam: ⁊ canones ſeruandę eucraſeos: arte:
  Eximia: ⁊ rara dexteritate docet.
Subueritus cynicos moꝛſus: turpeſqꝫ ſuſurros:
  Detrahere huic operi poſſe: parauit opem.
Auſpice· quo tuto: liber hic volitaret in auras:
  Proſperit· toto deligere oꝛbe ducem.
Virtutum cumulo ferrati Pꝛincipis almi:
  Montis pꝛemonitus: huicce dicauit opus.
Et merito ſiquidem diuino hoc Pꝛincipe fulgent:
  Virtutum ſpecies: ⁊ genus omne boni.
Huius opes animi tanto ſplendoꝛe coꝛruſcant:
  Inſtar vt etheree lampados oꝛbe micet.
Numinis huius ego teſtis ſum maximus: oꝛa:
  Qui nequij pꝛeſens numine plena pati.
Nam memini: cuperem dum condita carmina magno:
  Largiri domino: Belliferoqꝫ duci.
Compoſitos ſenſus: meditataqꝫ pectoꝛe verba:
  Pꝛincipe conſpecto: diſſiluiſſe: meo.
Quare age· perpetuos· Iuuenis clariſſime· ſpera:
  Hoc opus illeſum poſſe videre dies.
Auſpice nemo aderit: qui ſcripta hoc pꝛincipe tentet:
  Ledere: quiqꝫ tuũ dente flagellet opus.
Aude igitur: gelidoſqꝫ metus exolue: perennem:
  Te faciet grauitas pꝛincipis: Atqꝫ operis.

¶ Illuſtriſſimo diuo Guilielmo Montiſfer-
rati. Mar. expectatiſſimo humilis ſeruulus
Innocentius Caluinus: Bertbonē-
ſis: Arcium ⁊ ſacre medicinę can-
didatus felicitateꝫ per-
petuam.

QUantuꝫ humano generi ſecordia: Vitaqꝫ ocio ple-
na obſit princeps Meritiſſime: id ſane ligurgi legi-
bus: Romanorumqꝫ in ignauos grauiſſimis ani-
maduerſionibus cōſtat. Quam rem mecum ipſe
pluries animo reuoluens: hoc vitij genus ⁊ abhorrui: ⁊ pro
virili mea ſemper eo carere ſtudui. Nam a teneris vngui-
culis ⁊ parentum pientiſſimo conſilio. Inſitaqꝫ mihi addi-
ſcendarum litterarum cupiditate: humaniora primum ſtu-
dia: Excolui: His imbutus ad peripatheticam diſciplinam
ſacreqꝫ medicine ſtudia me me contuli: Ac ne ſucciſſiuas ho-
ras intermiſſaqꝫ a ſtudijs tempora deperdereꝫ: conſtitui quic-
ꝙ quominus ocio torpeſcerem: faciundum opus eligere atqꝫ
cum humane vitę ſoſpitatiſqꝫ noſtrę fragilem ſtatum eſſe reco-
gnoſcereꝫ: Viſum eſt vno hoc libello dominationi tue: per me
dicando: ea: quę ad ſeruandaꝫ eucraſim bonamqꝫ corporis va-
litudinem ſpectant: quanto poſſem ſtudio compilare: Scio me
quidem non hac in re ſupremum nomen: Aſſequutum: neqꝫ
ea copia ſcribendiqꝫ vbertate: hoc opus effeciſſe: Qua plures
longe me ipſo peritiores: huicqꝫ negotio magis accōmodi ap-
prime exigere potuiſſent: quod id oneris aſſumpſerim: neqꝫ
tam luculente ꝙ eruditiores: Abſoluerim: Vitio mihi dandū
nō Arbitror: quinimo ſi citra arrogantiam a me dici poteſt:
laudandum me hac in re eſſe exiſtimo. Nam licet id muneris
adunguem minime perfecerim: Attamen ꝙ hac in re magna
multaqꝫ voluerim: cōmendandū me ſane cogito. Cum igitur
huiuſcemodi opuſculū cōſumaſſem: extremāqꝫ dijs fauentibꝰ:
Manum impoſuiſſem: Veritus ne ſi forte ſine auſpice: ⁊ ali-
cuius prepotentis ſubſidio in lucem detur: liuentum morſi-
bus obtundaſ: diu (fateor) Meditatus ſuꝫ: quē mihi auſpicē:

ſautoreq̃ deligere. Quū q̃ te eū eſſe principe ſama rettulerit: Qui ⁊ virtutes colas: cultoreſq̃ virtutū manuteneas: Tuum hac in re implorandū ſubſidiū cenſui: Attraxit me hanc in ſententiā pariformiter phyſonomia de te cognita: quā te. Ceſarē. Alexandrū macedonē: atq̃ reliquos aliqua virtute ꝑditos eſſe diiudicaui: Tuendū igit hunc libellū clementiſſime princeps Accipias queſo. neq̃ ꝙ eriguus ſit Aſperneris Uelim. Sed Animū dantis ac ad te cōfugientis omnibꝰ ꝓferas obſecro: ſi me quiſꝗ inſimulauerit. ꝙ opus hoc alijs olim ꝓclaris auctoribus ꝑtractatum faciundū ſuſceperim: Quodq̃ nō exacte q̄ hic cōſcribi potuiſſent cōplexus fuerim: Huic equidē ſatiſfactū iri crediderim: indigne me corripi. Nā ⁊ ſi. Gal. ceteriq̃: Idē fecerint. neq̃ ipſe quicquā hic diſponam. qḋ nō a claris auctoribus ꝓſcriptum fuerit: Attamē rei ſeries: ordoq̃ adhuc nullo auctore obſeruatus: meo ineſſe operi cernit: Alterā quoq̃ obiectionē deijcimus. ꝓpterea ꝙ vnicuiq̃ operi ſemper addi facile qdpiā pōt. Quodq̃ iſthec tumultuaria tpa: q̄ bello potiuſꝗ litterario ocio fuere cōſentanea. mihi plurimū obſtitere: Supremo loco ꝗ humilime dnationē tuā obteſtor ⁊ obſecro: vt hoc qualecūq̃ meū dictamen: iuuentutis mee primitias Tuendū ſuſcipiat: ac ea quā ad eandē ꝓſtare ſolet cōfugientibus: ſecū vtatur benignitate ⁊ clementia: illiuſq̃ auctorē in ſeruorum clientūq̃ ſuorū numero cōſcribere ⁊ collocare digneť. Quod ſi ꝑſens hoc opuſculū gratū extitiſſe cognouero: elaborabo indies (deo optimo annuente) Maiora aliq̄ ꝑlibate. d. dicanda. cōponere: cui cupio eſſe cōmendatiſſimus. Ex Ticinēſi Accademia. 4. nonas Junias. 1514.

¶ Incipit putilis Tractatus de bona corporis habitudine cõſeruanda Edit⁹p ſpectabilē artiū ꝛ medicine candidatū dñꝫ magiſtrū Innocentiū Caluniuꝫ Bertboñ.diuiſus in capitula ad numerū ſex rerum nō naturaliuꝫ addito prologo.

¶ Prologus auctoris hominis nobilitatē declarans.ꝛ operis preſentis intentionem.

Cum vnūquodqꝫ opus tanta celebritate:commendatiōeqꝫ dignū cunctis approbet̄.quāte ſublimitatis perfectiōiſqꝫ finis eius exiterit: viſum eſt nō ab re:neqꝫ intempoꝛaneū fore.ſi h̄ phemiolo hoīs dignitatē ſummūqꝫ ſtatū varijs auctoꝛū ſententijs cōteſtatūꝫ tractatui ſecuturo pmitterē. Quū ipſius laudate ſincere:ſaneqꝫ habitudinis cōſeruatio huiuſce mee puincie:finis potiſſimus exiſtat. In primis igit̄ oīum animantū hominē digniſſimū.nobiliſſimuꝫ:pfectiſſimum:deoqꝫ perenni optimo maximoqꝫ dilectiſſimū eſſe pponimus.cuius opationes.ceteroꝛū aīaliuꝫ operationibus collectim ēt pfectiores digniōreſqꝫ exiſtere ab omnibus eruditiſſimis affirmat̄.ſummā incredibileqꝫ hoium pfectionē facile cōmoſtratū a phis fuiſſe credimus:cū intellectū humanū infimā itelligentiarū appellare cōſueuerint.quippe ꝙ ſuperioꝛib⁹intelligētijs vniuerſam mundi machinā moderātibus in multis apprime comunicet.Eandē rem planiorē facit plato:q hominē microcoſmū:hoc eſt minorē mundū nuncupauit.Ab ipſo ēt Gal.3.de vtiliꝰ.pticulaꝝ cap.10.col.vlti. Idē ēt ſcriptuꝫ cōperies.Sꝫ clari⁹hac in re loquut⁹eſt Ariſto.in libro de pomo. In plogo.vbi hoiem digniſſimā creaturarū:oīumqꝫ ſimilitudinē ſecū habentē. Ad imaginē dei:plaſmatū.explicare minime dubitauit.Hoīs pterea ſbam:naturāqꝫ Ariſt.4. de partib⁹aīaliū.9.diuinā eſſe plane cōfeſſus eſt.Comentatoꝛ Alexandrin⁹.5.epi.cō.2.aucte platonis in ſedrone:dicebat hominē ex pte deo ſimilē ac eundeꝫ fore:ex pte inequaleꝫ ꝛ diſſimilē.genus humanū ceteris animantib⁹collatū nobilius:pſtātius ac pfectius aſſerere tuto poſſumus;cū id Ariſto.i ſuo de

Dignitas et Nobilitas hoīs ſummiſſime demonſtratur in toto prologo.

ſecretis ſecretorū cap.ð motu ⁊ ſitu celorū nec non Gal.5.de
iuuamentis mēbrorum vltimo.placuiſſe cognouerimus:pru/
dentiſſimū ēt ſapientiſſimū excellentiſſimūq3 hoīem nō ab ne/
gabimus Ariſto.teſtimonio īnitentes.2.ð aīa.94.⁊.4.de par/
tibus aīalium cap.9.cui eidē ſnīe fauet Gal.j.de vtilitate par.
cap.3.vbi hominē cuilib3 animantiū ſpē preponit.Idē auctor
allegatā iam ſententiā planius.14.de vtili.par.cap.6.col.2.expo
ſuit.Quanta ſublimitate exiſtamus.facile ex eode3 Gal.j.de
mēborū iuuamentis cap.j.dignoſcit. Ibi.n. hoīes intelligen/
tiam:qua cetera aīalia minime ſunt preſignita:habere teſtatus
eſt.ſupremā eximiāq3 nr̄e ſpei perfectionē ex compl'one hoīu3
temperatiſſima a deo preſtitā credimus. Excedit.n.hō com/
pl'onis tēperamēto:ne dū aīalia ſenſu predita:ſed ⁊ plantas ce
teraq3 nobiſcū exiſtentia corpora vt Gal.2.cōpl'onū cap.j.pla/
cuit.homini Inſup plurimaꝝ virtutū operationes.que reliqs
aīalibus virtute cōſtantibus minime exiſtunt.Ineſſe ꝑſpicuū
eſt.Inquit.n.Ariſto.j.de natura aīalium cap.j.Iuxta finē ca/
pituli.ſolū hoīem vim cogitandi obtinuiſſe.Plurimū ēt ꝑfe/
ctionē noſtrā cognoſcimus ex dicto cōcilia.4.par.problematū
problemate.21.vbi inquit:oē aīal preſertimq3 hoīem eſſe velu/
ti ciuitatē bene legibus munitā. Atq3 id auctoritate Ariſto.in
lib.de ſecretis ſecretoꝝ.Quod ſane ab eodē ī lib.ð cā motus
aīalium ſcriptū fuiſſe ꝑlegimus.Nam hō cuiuſlibet quā ha/
beant cetera animantia ꝑfectionis eſt cōpoſ.ꝑptera ꝙ vt īngt
Ariſto.7.par.ꝑblematū.ꝑblemate.6.hoīs natura ceteris intel
lectu.ſenſu ⁊ eſſe ꝯuenit. Ideo nō temere q̄rit Ariſto.30.par.
eiuſdē ꝑbl.3.cur. hō oīum aīalium prudentiſſimus exiſtat.5.
q3 eiuſde3 par. ꝑblemate ſciſcitat quare magis hoī ꝙ̄ ceteris
aīalibus fides ſit adhibenda.De hoīe inquit in ꝓhemio met.
Ariſto.hoīum genus arte ⁊ rōnibus viuit.bruta vero fanta/
ſijs ⁊ memorijs.Idē auctor politicoꝝ.7.ſcripſit.Alia quidem
animalia maxime natura viuunt.praua quidē cōſuetudine hō
aūt ⁊ rōne.Solus hō rōnis compos eſt rōneq3 vtit: vt habet
ab Ar.ſt.in quadā ad alex.epl'a mores h3 manſuetiores.ac ex
hoīum cōſuetudine quāplurima aīalia agreſtia ⁊ miteſcunt:⁊
placidiora fiūt.Qð apte tetigit ꝯc.10.par.ꝑblematū ꝑblemate

25.etenim hō natura.ciuile eſt aīal p:īo de natura aīaliū cap.j. hoīem eſſe aīal politicū ciuile ingenioſum ⁊ pacatū abunde Gal.j.de vtili.par .cap.2.⁊ .ii.eiuſdē cap.9.declarat. Nobilitatē hoīs ēt feris nedū eruditiſſimis viris cognitaȝ eē ex crocodylo conuincimus. Tale aīal b:utū.poſtq̄ hoīeȝ occiderit ſup ipm ꝓſtratū deflere. Narrāt p̄terea multi alij nāles hiſtorici Harpyā faciē hūanc ſileȝ hn̄tē:vbi hoīeȝ occiderit:ſi limpidas aquas offendat.ſeſeq3 ſpeculet in illis:nō mediocriter ob cōmiſſaȝ cedeȝ affligi. to:queriq3 ꝓpterea q̄ ſibi ſimilē intereſmiſſe aduertat. Quinimo nōnulli adeo hāc aueȝ ꝯtriſtari affirmāt vt vſq3 ad vite ſue poſtremū diē īteremptū hoīem deplo:et. Ho:ū aīaliuȝ exemplo noſtre etatis Principes:ceteriq3.qui iuſticie ferende p̄ſunt:cōdiſcere poſſunt. Quāta rōne: timo:eq3 in ꝯdēnandis addicendiſq3 leto hoibus.ſe ſe gerere teneanť. Hi ꝓfecto penſiculate:cōſultoq3 reos mo:ti condēnabunt.ſi hermoginis verba memo:i pecto:e ſeruanda:ſnīam laturi remiſcanť. Jnquit.n.vniuerſas celo:ū virtutes ante diuinā maieſtatē cōclamare.ſi contingat creaturam:alterā ipſis ſimilē interficere. Nō p:etermittā equidē pulchirrimā cōciliať. dn̄a.6.dignam bracteatis lr̄is exſcribi:ſnīam. Quam ad explicanū. cōnotandamq3 hoīs ſummā ſublimitatem cōmodiſſime in medium afferre poſſumus. Ait.n.co:pus humanum eſt co:pus mixto:ū oīum digniſſimum.vniuerſiq3 vinculuȝ:veluti.n. aurum defecatum:ad cetera metalla ſe habet:ſic co:pus id:ad omnia co:ruptibilia cōparatū. Plura hic poſſem.ad hoīs enūciandā maieſtatem cōſcribere. Que ab Ariſt.4.de ptibꝰaīaliū.9.⁊.2.de natura aīaliū p:īo ⁊.io.par.ꝓblem̄.colliguntur.verū exiſtimo tātā eē hoīs ꝑfectionē vt d ea nūq̄ ſatis ⁊ ad vnguē. dici q̄at.vnū tn̄ inuoluendū ſilētio minime dignū laude credi riȝ. Quū illud potiſſimū nobilitatis hūane robur:facillimūq3 argumētū eē exiſtimādū ſit. Hoīeȝ inq̄ ceterꝫ aīantibꝰnobilitate p̄ſtaŕ ꝑſpicuū fit.ex eo q̄ vnigenia:deiq3 filiꝰhūane carnis opimētis veſtiri q̄ aliꝰalteriꝰſexꝰmaluerit. O.p̄clarā.diuināq3 vbi incarnationē:qua hō vipeis vinculť ereptꝰ:⁊ celo:⁊ terris elatꝰ ē Quū igiť illuſtriſ. Princeps hoīeȝ tot ⁊ tātis v̄tutibꝰīſignitū aīaduertereȝ. Atq3 laudata ſinceraq3 co:pis hitudie plīmas

ſublimes operationes effici. Non vitio mihi eſſe duxi ea q̃ ad ſuſtinendam eucraſym bonáq; valitudinem ſpectant. hoc opuſculo: quãta fieri potuit induſtria: componere. Et.n. vt inquit auc.6.col.cap.j. nr̃a compl'o cibis animi accidentibus ⁊ alijs ſemp immutat. atq; a ſui prima eſſentia recedit inſuper humanum genus multimodis infirmitatib⁹ ſubiectū eſt. neq; natiua eius cõpl'o diu manere põt. Quod a Gal.3. tegni.6. luce clari⁹ his verbis explicat. Si.n. impaſſibile ⁊ immutabile corp⁹ eẽt ac ſemp in optima corporis diſpoſitiõe cõſiſteret tunc arte ip̃s cõſtituente nequaq̃ indigeret. Qm̃ vero mutat ⁊ corrũpitur nõ ſeruans eã: quã a principio habuit cõſiſtentiã. ꝓcuratione ſcdm̃ hoc idiget. His inq̃ innumeriſq; alijs: q̃ hic ſatis opportune adduci poſſent auctoritatib⁹ inductus: huic operi compilãdo. Tueq; illuſtriſſime dominatiõi dedicãdo me me accinxi. Quid vero artis huius adminiculo poſſit effici: iubet exponere. Ne fortaſſe plura ab ea quiſpiã: q̃ ferre poſſit: expoſtulet. In primis itaq; ea ps medicie: q̃ ſanitat; dicit cõſeruatiua: non eſt ars (vt inquit auic.3.j.cap.j.) q̃ nos a morte ſecuros faciat. nec q̃ ab extrinſecis accidentibus nos ꝑmuniat. aut vnũq̃q; corpus ad vite longitudinẽ ꝑducat. Sed de duabus reb⁹ ſecuritatẽ preſtat: putrefactionis penit⁹ ꝓhibitionem: ⁊ defenſionem humiditatis ne cito reſoluat. Si.n. poſſe. atq; arti medicorũ cõmodum foret: humanũ corpus immortale reddere vani eſſent vtiq; dij. Preterea natura ipſa vt iquit Gal.14. d vti. par.cap.2. opus ſuũ eternitate condonaſſet. Qd ars immortales nos efficere nequeat: quicũq; ſane mentis ſibi pſuaſerit: ſi quib⁹ conſtent corpora nr̃a aiaduertat. Et.n. vt ingt Gal.3. de vtili. par. cap.io.col.6. hõ ex ſpermate. ſanguineq; mẽſtruo conſtat. ex quib⁹ immortale: aut impaſſibile aĩal ꝑduci nulla rõne põt. Preterea ſi incredulus qs remotã nr̃i corporis materiã ſpectet ꝓculdubio a ptinaci ſua ſnĩa victus recedet. Cõſtam⁹ enim ex.4. elr̃is atq; in hec reſoluimur: vt ait Gal. in introductorio medicoꝝ cap.pe. necnõ in de cõſtitutione artis medicatiue.8.7.9. Preterea.4. de ſimplici med.d.3.cap.4.2.j. elr̃orũ. col.i4. corpus oẽ ex quattuor elr̃is eſſe cõflatũ deſcribit ab eodẽ. Eandẽ ſnĩa; accipe ab aui.2. canõis cap.j. Nõ hic ſane p̃-

termitā locū aliū Gal.hac in re aperte loquentē. Jnqt.n.prio ð febrib⁹ad glauconē ca.3. Quodcūq; ꝙ fit neceſſe ē finē ſorti ri finis aūt oīs eſt corruptio: vt apparet ab Ariſt.3.phyco℞.30. ſenſibilia oīa corrumpunt ⁊ in motu ſunt vt ſcribit.3.met.12. Jdq; eis accidit ꝙ cōtrarijs ꝯſtāt elētis. Et vnūqdq; elētu; na turali deſiderio ꝓpriū: ſibiq; naturalē repetere locum affectat. Jdeoq; mutuo ſemꝑ elēta diſſidēt. Cuncta pterea diminutio ne; patientis ⁊ alterationem: nō niſi a ſuo cōtrario diminui al terariq; narrat. Et a Gal.in lib. de malitia cōplōnis diuerſe ⁊ ab Ariſto.1.celi.20.⁊.1.phyco℞.81.ob id.nō inſulſe ab hypocra te dictū fuiſſe exiſtimo in libello de natura humana cap.2.ꝙ ſi homo vna res eſſet nō in aliqua diſpoſitionū doleret. ꝙ qde; a Gal.ſcriptū habem⁹prio elēo℞ col.21. Ab eodem repetitū in de cōſtitutione artis med.cap.8. Deniq; a cōi medico℞ opi nione Ac oīum eruditiſſimo℞ hoīum ſecta intellige.ſenectutē ipſamq; mortē nulla arte ꝓhiberi poſſe.fuit tñ olim qdā ſatis ineptus.⁊ cecutientis ingenij hō: q libro vno artē qua īſeneſci bilē hoīe; pmanere faceret ſe cōplecxū eſſe ꝓfitebat. Hūc in ſanū hoīem atq; a vero plurimū diſtantē ſummopē vituperat Gal.in lib. de tabe ⁊ maraſmo cap.2.⁊ .6. de regimine ſanita. col.6.inqt.n.hoc mortale eſſe genitū corp⁹cā; h; ſi demū poſ ſibile eſſet humidā corporis cōplōnē ſemꝑ cuſtodire.creden dū vtiq; eſſet ſermoni nos īmortales fieri poſſe enunciāti: ve℞ q² naturalē viā q̄ eſt ad deſiccandū effugere: nō poſſumus: vt plane cōmonſtratū ē: ꝓpterea nobis ⁊ ſeneſcere ⁊ mori neceſ ſariū exiſtit.verū q² ſuperiorib⁹dictis a quopiam poſſet obijci his inq̄ aduerſari qð a Theologis ſcriptū fert oīpotentē: ſc;: deū finē terminūq; nobis miſeris mortalib⁹inſtituiſſe nec mi nus obſiſtit qð a Meſue in ſue practice primordio ſcribit ſc; ſanat ſolus languores de⁹. Nā ex his merito argumētari poſ ſet nr̄a dicta refelens ſupuacaneū fore medico℞ opus quo ſa nitatē cōſeruare conat.huiuſcemōi obiectionib⁹friuolis q dē ſatiſfactum iri puto. Nos arbitrij liberi cōpotes: ſtatutu; a deo maximo terminū poſſe preripere immaturaq; morte no ſtra culpa corripi. Priore igitur ratione nemō fret⁹audeat im moderate viuere. Qm̄ (vt clamat omnis medico℞ ſchola) ne

quaꝫ gaudẽdũ eſt: neqꝫ letandu3 his: q malo regimine vtunť. Q̄m ꝛ ſi in pñtiaꝝ nihil inde nocumẽti ſentiant. impoſterũ tñ nõ euadent. Cũ ergo oẽ ens ꝑmanere: ꝛ viuere quantu3 poſſibile eſt: diligat. Jmo ſemp eſſe ſtudioſiſſime affectet: vt viſum eſt Aue.j.phiſicoꝝ.8i. ſtudendu3 eſt vnicuiqꝫ ea q̄ ad perdurationẽ ſunt: accõmoda: addiſcere ꝛ exploꝛare: exploꝛataqꝫ ꝛ intellecta ſeruare. Hoībus ſane hoc facieñ. cenſeo. quibus.l3 a pꝛincipio bona complexio: laudataqꝫ mixtio concedať: tamen facillime a cibis: potibus: exercitijs: reliquiſqꝫ rebus extrinſecis ſubuertitur mutaturqꝫ. vt inquit Auer.2.col.cap.4. Quare oppoꝛtunum eſſe duxi. hoc opuſculo iuuamenta nocumentaqꝫ a ſex rebus nõ naturalibus emanantia complecti. Quod munus diuino pꝛius inuocato ſubſidio ab aere exoꝛdientes Auſpicabimur.

¶ De Aere. Capl'm pꝛimũ.

Dum mecum ſepe diuqꝫ ꝑpenderem: qd inter ſex res nõ naturales pꝛimo loco deſcribi digniſſimu3 foꝛet. Longam tandem poſt meditationem aerem pꝛima ſede locandum cenſui. Neqꝫ id temere. quando quidem inter ea que humano coꝛpoꝛi appꝛopinquant nullo foꝛtius q̄ ab ipſo aere cõmutamur. Hunc.n. inſpirantibus oꝛe: naribuſqꝫ hominibus ad coꝛ ꝛ ad arterias ꝑuenire certo ſcimus. Eodemqꝫ ſpũs vitales animaleſqꝫ gigni Gal. aſſerit. huius cõmodi ſñiam ab ipſo pluribus in locis: ac ꝑſertim in ſubſcribẽdis intueri licet. ſ.7. de vtili. par.8.7.12. de ingenio ſanitatis cap.5.col.j. Jdẽ ab eo cõteſtatũ reperiť Auctoꝛitate hyp. in libello de gñatione aīaliũ. Jnde iuuamẽto anhelitus cap.2.col.j. Nã inſpiratu ſuſcepto aere caloꝛẽ coꝛdis: ꝛ nutriri ꝛ infrigidari affirmat. Neqꝫ minꝰ ingenue hanc rẽ ꝑfeſſus ẽ in de iuuamẽto pul.col.2. Quũ ibi affirmet aerẽ ſpũs aīalis eſſe nutrimentũ. qđ ab eodẽ in libello de diſnia ſũma.2. cap.2. eſt repetitũ. Jdẽ cap.j. ſũme.3. ac eiuſdem cap.3. ſcripſit. Huic opinioni. Auenʒoar.3. theyſir capi.2. de epidimia palã aſentiť. Jdẽ Aui. tenuiſſe liquet.2.ꝑ.doc.2.cap.2. qđ quidẽ.io.

5.trac.j.cap.j.clarius explicat. Cũ igit' aere ipſo ſpũs pducan-
tur: ac producti foueant' nõ imerito ab haly.5.tegni cõmẽ.16.
dictũ fuiſſe exiſtimo. Aerẽ ſane decoq.nrõq ſuſceptũ corpore
alterari. Ex quib⁹ equidẽ verbis: cũ ab haly aerem digeri pli-
batũ ſit eundẽ & nutrire quãplurimi excipiũt & aſſeuerãt. Aer
vehemẽtiſſime nos, mutat nrãq ſubuertit corpora. Idq ne-
mini diffiteñ. Quũ ex dict gal.5.teg. teſ.8. ſumi cõmode poſ
ſit. Nã inquit nrũm corpus a qbuſdã rebus alterari necario
Eiuſmodiq fore.qb⁹ hoiem nõ appropinquare eſt impoſſibi
le. Etenim nobis eſt neceſſariũ incõtinenti ſemp imorari.come
dere.bibere & vigilare. Auc.6.col.cap.j.dixit. Aerẽ neceſſario:
abſq nr̃o velle nos imutare.& Idcirco languentib⁹ a medicis
inuugi.vt aerẽ in oppoſitas morbo qualitates pmutent. Ab eo
de bic obiter memorabo.7.col.capi.2.ſcriptũ fuiſſe.ꝙ qñ aer
egritudini cõtrarius exiſtit.tunc bonũ eſt infirmo & gaudiũ me
dico. Eandẽ ſniam videt' inuere Auic.4.p.cap.j.bis verbis.
cognitio aũt rerũ que ſua ſignificant cõuenientia eſt ad ſcien-
dum tibi facilis.& aer quidẽ: q ex earũ exiſtit ſũma eſt dignior
cuius rem cuſtodiri op an ſit medicine iuuamentu preſtans
an egritudini ſuperiorẽ ſniam magis dignã credi. verãq fore
cõfirmatur a rabi moſe i.24.ſuorũ ãph.parte pſcripta. Ibi.n.
narrat Gal.cu cuidã egroto criſis ſtatuta die minus accidiſ-
ſet pcunctatum fuiſſe. cõpertum exploratũq babuiſſe. criſim
domo frigida intercluſam impeditãq fuiſſe. Atq ex templo
aerẽ ſuccenſo igne calefaciſſe.ac exinde ſudore criſim patien-
ti eueniſſe. Non pertranſibo locum Gal.quo aeris qualitatẽ:
complexionemq ſumopere medico aiaduertendam coniectu
ra nõ leui aſſequimur.inquit enim.9.de ingenio ſanitatis cap.
vlti. Exiſtentib⁹ diſpoſitionibus multis.ppria ſm vnãquãq ẽ
indicatio A calida quidẽ que infrigidandi.a frigida vero: que
calefacieñ. Idẽq ex vnaquaq cõtrarietate colligim⁹: cũ pñijs
pñia curent'. Qd inde febribus ad glauconem capi.3.necnon.
i3.de ingenio ſanitatis capi.3.& ab ipſo Auc.7.col.capi.j.con-
ſcriptum eſſe lectitauim⁹. Preterea.9.de ingenio cap.14.ingt
Gal. Quod cõtinet aũt ẽ id ſine quo: neq interimere poſſibi
le ẽ egritudinẽ: neq ſanitatẽ babere. Alias qdẽ mãs effugere

vitareq; poſſumus.eam autē que cōtinentis eſt effugere impotes ſumus a t ea neceſſaria nobis exiſtit. Plura his conſentanea loco allegato poſuit Gal. Quib⁹ aeris nos circūdantis cō pleonē pquirēdā eſſe pſpicimus eo q corpus tanq̄ medicia afficiat. Qd̄ a Gal.3.de ing.ſani.cōfirmat cap.8. Quū corpoꝝ habitudies aeris ſequi cōplones neceſſe ſit. Qd̄ ab haliabate.8. theorice cap.2.cōfirmat. Preterea Gal.io.de ingenio ſani.ca. 8.aſſerit neceſſario cor in aeris diſtemperantiā verti. Aer igit eſt qui in nr̄a corpora plurimū operat.vt a cōmētatore alexādrino.5.epidimiaꝝ.cōmē.22.ſcribit.eſt.n.aeris ipſius alteratio noſtri corporis pmutatio. Quātū nobis aer neceſſarius exiſtat nemo eſt qui ambigat ſane mentis:ſiquidē ſine aeris atractione vita nedū nō longo. ſz nec breui durare pōt interuallo. Nā animal oē ſi ſpiritu et anhelitu careat cito morit:vt inquit Gal. 8.de iuuamentis membrorum capi.primo.colum.vltima et in ō vtilita.reſpiratōis capi.ſcdo col.ſcda Ablato anhelitu a corde mox hoīez cōmori neceſſariū eſſe dixit Gal.5.interioꝝ.ca.j. necnō Auenzoar.3.theyſir.trac.3.cap.2. Et auerois.3.col.cap. 39.et.41. q amoto anhelitu vita hoīū deficiat a Gal.plane didicimus. Nā.6.interioꝝ cap.4.de ſignis paſſionū matricis:dicebat ſine dubio eſſe credendū hoīem ſemoto anhelitu: non poſſe viuere:aut pmanere nec anhelitum viuo pmanente ſeparari.cū omne q viuit neceſſario anhelitum habeat.oēq; anhelitū habēs viuat. Quū igit pro cōſeruatiōe vite tanta neceſſitas euentādi nobis inſit.ob id ſūmopere Illuſtriſſime.D.tua a malo:fetenti:venenoſoq; aere ſe precauere debet. Ne forte ei qd̄ dij auertāt accidat:qd̄quibuſdā mercatoribus accidiſſe reffert Petrus de ebano.etenim auctoritate Ariſto.in lib. de ꝓprietatib⁹ ellementoꝝ et planetaꝝ.inquit. Philippi regis temporib⁹mercatores oēs quādā viam ptranſeuntes. que ad ciuitatē applicabat:quū eā vie iſtius ptem attingebant in qua duo montes.vnus a dextris alter a ſiniſtris exiſtebant: ſtatim emori. Quod ſocrates animaduertens caueam quandam vitream ſibi parari fecit. ſeq; illuc defferri iuſſit.ex eoq; vitreo inſtrumento duos ſerpentes proſpexit.hiſce duobus montibus iſidētes. Quoꝝ flat⁹illi⁹regionis aerē inficiebant eoq; in

fecto: ⁊ cōtaminatā tranſeuntes inde mortem obibant. Puellam etiā a regibus priſcis iuſquiamo nutritam fuiſſe legimus: quāquā Auic.6.4.cap.2.nō iuſquiamo: Sed napello nutritaꝫ fuiſſe exiſtimet: hoc tamen ab ipſo Gal.3.de ſimplici medicina diſtin.4.cap.p*ri*o planiſſime aſſeritur. Nā inquit illā ideo a regibus illis fuiſſe iuſquiamo nutritā: vt eius anhelitu: cōplexuqꝫ cum ea coeuntes morirent: falſuꝫ perinde puto auic. dictuꝫ. Idqꝫ nō immerito reffellit ab auer.7.col.2.talē auic. opinionem deteſtante argumēto: ꝙ ipſe ſcripſit.in ep*ist*la tiriache: ꝙ̄ ad glauconē tranſmiſſit. Qđ argumentū a Gentili.6.4.capi.2.recitat. Non minori ſolertia: ex ſentinis nauiū ꝓfundis. inhabitatis: ſetentibuſqꝫ locis: exhalans aer effugiendꝰ eſt. Etenim aere corrupto: fetentiqꝫ reddito incole veneno inficiunt. Propterea ꝙ nulla res calori innato: cordiqꝫ magis inimicari credit: imoderato fetore: morſqꝫ ſemper complexionis cordis peſſimitatē ſequitur. quo ſane patiente vniuerſa membra patiūtur: vt ſcribit Gal.5.interiorum.capi.primo: ſpiritus enim vitalis a corde manat. qui cordis ⁊ arteriarum complexione calidiore exiſtente: aut rariore. tanto citius venenum epotum: aut inſpiratum hominēꝫ perimit: ⁊ occidit. propterea ꝙ calidum cor: frigido plus aeris atrahit: vt.2.tegni Gal. placuit. vijs etiam latioribus exiſtentibus: rarioribuſqꝫ in arterijs calidi cordis: ꝙ̄ frigidi. venenum celerius calidi cordis compotes enecat. ꝙ̄ qui frigido: corde conſtant. Ex his autumo non nullos affirmaſſe. paſſeres iuſquiamo nequaquam depaſtos occidi: viarum ad cor prodeuntium anguſtia. Nocumentoruꝫ.enim corpori euenientiū: primus ad cor tanquā ad baſim fundamentumqꝫ vite occurſus eſt. Hinc peſtilentis horis nequaꝙ̄ in aere libero eſt imorandum: neqꝫ fetido nebuloſoqꝫ. Lacunarum orifitia: quantuꝫ eſt poſſibile: ſeruari clauſa debent. quoniā aer ex eis emiſſus omni ſtudio fugiendus eſt: neqꝫ huiuſcemodi excrementorum receptacula: in cameris collocāda ſunt. ſpiritus.n.maculant: vt placuit rabi moſe ſcđo de regimine egrorum: cuius ratio eſſe creditur. quia aer particularis male olens: alterius aeris contigui malitiam corruptellamqꝫ ad auget: ac exinde ipſum cor cito inficitur: periclitaturqꝫ. Quod id nobis obſeruandum ſit;

multa comonent animalia: que iprius peſtis: infectoniſq̧ tempore conſueta loca deſerunt:in alienaſq̧ regiones naturali quodā inſtinctu ducta auolant:vt ab Auic.ſcribitur i cap.de ſignis peſtilentie:incredibiles:ſupraq̧ hominū fidem effectus aer in nos producit.quoſq̧dē nulli perſuadere poſſemus:niſi hos experientia rerum magiſtra nobis indicaret. Quis enim tā dure ceruicis:pertinaciſq̧ ingenij homo eſt:qui nō inferiore exemplo:aerem in nos fidem excedentia quāplurima pducere credat:fertur. enim quādam virginem noſtris temporibus apud Germanos eſſe:que hactenus abſq̧ cibo potuq̧ ſana ⁊ incolumis vixit. Hanc nullo liquore vſam.nec dormire:nec ſpuere: nec meiere ferunt. que quidē res miraculo habenda:diuinaq̧ potiuſq̧ humana exiſtimanda eſt:plurima de eiuſdē puelle vita:i epiſtola iferiore libri noſtri parte locoq̧ imprimenda commemorabuntur:ſuper hac re penſiculate plures eruditi viri cogitantes:concluſere:ipſam ſolo aere nutriri.quā huius oppoſitum plurimi teneant.pſertim Auer.2.col.ca.19.qui aperte affirmat: impoſſibile eſſe aliqđ membrum ipſo aere nutriri poſſe. qđ tamen horū verū ſit:impreſentiarū diſcutere ſuperſedeo. grauioribus hanc viris prouinciam relinquens. Ex ſuperioribus cenſere poſſumus:omni tempore ſincerum purūq̧ aerem deligendum: atq̧ ex diuerſa anni parte in ſuis qualitatibus emoderandū.eſſe. Aer autē ille emoderatus temperatus eſſe concernitur:quo nec rigent: nec eſtuant homines: hec a Gal. ſcripta accipe.3. tegni.28. vbi aer in ſuis qualitatibus excedat: in oppoſitā qualitatem deducendus eſt. Eſtiuis ergo temporibus:thalamū aqua roſata acetoq̧ irrorare conuenit. Aerq̧ domus inhabitate folijs vitium floribus nenupharis:violarū ac ceteris multis huiuſe generis:odoramentiſq̧ frigidis eſt cōponendus:atq̧ temperandus:ſubſternendos quidē flores potiſſimum deducimus:ex Ariſtotile inde ſenſu ⁊ ſenſato:vbi hō hominē ſolum odores florum ſentire:potiſſimūq̧ i floribus odorandis oblectari.hybernis aūt horis calidis odoramentis: atq̧ maxime infraſcriptis ſuffumigijs alterandus eſt.

℞.ligni aloes elcti.ʒ.2.laudani optimi.ʒ.4. cinamomi garioffo. ſubtiliter pul.aā.ʒ.j.nucis muſcate.ʒ.ſ.ſtoracis calamite ⁊ lig

de añ.ʒ.2.ſandallorũ alborũ ⁊ rub.añ.ʒ.j.belʒoini electi.ʒ.4.camphore.ℨ.ſ. muſci ⁊ ãbre añ.ℨ.4.iſtec omnia puluerizata miſceantur:⁊ cũ mucillaginib⁹ dragagantis:infuſi in aq̃ vite.fiant ſuffumigia:addendo carbonis ſalicum. quantum: ſufficit: vel fiat aqua infraſcripta.

℞.aque roſe muſcate.ʒ.4.cinamomi fini garioffolo.elſoꝝ añ.ʒ.j.ſtoracis calamite.ʒ.ſ. muſci ⁊ ambre ãn.ℨ.3. omnia ſimul miſce ⁊ ſuper lanima ferrea proijciantur ignita.Aliud ſuffumigium optimuʒ.

℞.belʒoini.ʒ.8.thuris.ʒ.j.ſ.miſce:⁊ cuʒ ſucco roſaruʒ.vel cum modico aque vite.fiant ſuffumigia.aut troc̃.ſeu rotule.

His quidem ſuffumigijs.vti poſſumus.niſi quiſpiam talibus offendatur.aut de facili dolorem capitis incurrat.reperiuntur. enim quidam homines.qui quorũcũq; odoramentorum calidorum aromaticorum ſuffumigio facile patiuntur. ſuntq; non nulli tales vt odorem thuris ſtoraciſq; nõ patiantur. vt voluit Gal.3.interiorum cap.9.odores boni aliquãdo epilepſiam pducunt.qđ Auic.pria.3.trac.5.cap.8.placuit.vbi tali accñte minus impediat.alijs rebus calidis odoriferis ſuffumigari poterit.huiuſcemõi ſuffumigijs.aromatũq; cõbuſtione.plagã ſuaʒ peſte cõtagioq; liberaſſe hyp.fert.vt a rabi moſe.24.parti.ſuorũ ãpho.comemorat.Addo q olfactibilia cerebrũ frigidũ ſanãt. vt ab auer.lde ſenſu ⁊ ſenſato ſcribit.idq; calore fumi fieri credit.nõ min⁹odorifera cõfortat natãq; fetida ſubuertere valẽt. vt a gal.ſcriptũ extat in.8.decẽ tractatuũ ca.6.odorifera maxie imutant cerebrũ.vt notauit haliabbas.3.theorice capi.32. ac vt plurimũ egritudines cerebri frigidas ſanãt:teſte auc.3. col.36. nõ temere aut inutiliter ex his pſuaderi põt.aerẽ his reb⁹ſimplicib⁹alterandũ:q̃ virtute cerebri exſiccatiua:ꝯfortatiuaq; pdi ta ſunt:nã hoc mẽbrũ pncipale:pmũq; pncipiũ eẽ comẽ. alexã. 5.epidimiaꝝ.4.2.epid.3.6.epid.24.cõprobauit. illud corde nobilius ſupaddens.Accuratiõe magna cerebro medicis ítendẽdũ ẽ:qñqdẽ mẽbrũ ẽ alteratiõib⁹aeris magis expoſitũ:atq; idcirco virt⁹nos ꝯtinẽtis valde ſubintrat:maiore igit cuſtodia cerebrũ obſeruãdũ ẽ.q̃ ſint alia mẽbra eſt.pterea membruʒ maxime paſſibile.cũ tale ſit.q per ſe calidũ:frigidamq; ⁊ diſcreſiom

patitur. Quod.3.epid.6.ab eodem comē. Alexandrino cōfir-
matur:propoſita cerebri maxime ab aere alteratione:ipſuȝ cor
a continenti vehementer offendi minime inficiamur:ſiquidem
continua aeris atractione ledi poteſt: ſpiritus. enim noſtri ſi-
milis ſepenumero: atracto aeri generantᷣ: vt aſſeuerasſe videtᷣ
haly.3.tegni.comē.16.cauendū igitᷣ eſſe credimus: ne horren-
di frigoris tempore:hora matutinā domo exeamus.in aere etiā
nebuloſo:groſſoq;:aut pluuioſo minus ē nobis cōmorandū.ta
li eniȝ aere cerebrū pretermodū diſtemperatᷣ:ac exinde eiuſdē
virtutes.earūq; operationes euertuntᷣ. Aeris eniȝ denſitas in
geniū hebetat:apprehēſionē cōminuit.iudiciū obtenebrat.cogi
tationes infatuat:affectioneſq; obliquat: rabi moſes exiſtimat:
aere facto putrido ⁊ abbominabili ſpiritꝰ omnes īmutari. Qđ
ſi quiſpiam neceſſitate in huiuſmodi prodire cogatur.fruſtruȝ
citri conditi aut zinziberis: aut gariofſoli: vel zedoarie ore te-
neat huiuſmodi.eniȝ citra aeris alterationem: mēbra principa
lia corroborantᷣ: ipſaq; zedoaria ieiuno ſtomaco maſticata ſto
maci dolores ꝑcurrat:putrefactioniq; aeris pluримuȝ reſiſtit.
Confert quoq; huic eidem intentioni alterius cuiuſuis aroma
tici quicquā ore cōtinere vt ipſius aeris inquinatio emendetᷣ.
Quare pomum iſtud odoriferum ad huiuſmodi: oportuniſſi
mum ſubolendum cōmēdarem.

℞.belzoini.3.ſ.ſtoracꝫ calamite.3.j.gariof.ellꝫ:laudani optimi
ligni aloes:cinamomi: roſaꝝ rub.aā.3.ꝛ.corticū citri:ſandalloꝝ
citrinorū aā.3.ſ.thimiami ſtoracis liqde aā.3.j.mente ſicce cala-
mi aromatici:macis:nucis muſcate aā.3.ſ.muſci ⁊ ambre aā.g̃.
6.iſtec oīa comiſceātᷣ:ac exīde cū mucillagīe dragāti:aut cū mo
dico cere pure fiant poma ꝑforata:hoc aīaduerſo ī dcā ꝯpoſi-
tiōe:ꝙ ambra cū muſco tm̄ in fine ponantᷣ:vt ī ſupficie remanē
tes ḡtiorē odorātibꝰ poſſint odorē reddeř:aromatica hmōi ꝑn-
cipalibꝰ mēbris ſane ꝯueniunt.quū ſpūs aīales:⁊ vitales:ceteri
q; ſpūs odoriferis oblectētᷣ:vt ab auenzoar.ꝛ.theiſir trac.7.ca.
31.hyēmali tꝑe ex carbōibꝰ:ignis:ꝯcluſis camerꝫ ſuſcipiēdꝰ neq̄
q̄ȝ ē.ꝙplurimi.n.ex hmōi ignis fumo offendūtᷣ. qđ cuidā meo
familiari ī Ticinēſi vrbe ꝯtigiſſe cognoui.nā cū ſe hyemali tꝑe
ſcribēdi grā ī thalamū ꝯtuliſſȝ:igne carbonibꝰ ſuſcepto frigorꝫ

intemperiē amollirivoluit.aut eā aliquātiſp demulcere. Quo facto intranſpirabili exiſtente loco cōcamerato:malo fumo pe ne eliſus pinde ac mortuus elinguis in terrā cōcidit.Atq; niſi miſero nōnullis adminiculis cōſocij pſto affuiſſent.pfecto ex tremū vite ſue diē cōſumaſſet.pſtito igit̄ diuino in primis au xilio.ſociali,medicinaliq; ſubſidio.oppreſſus reſipiuit:in priſti nūq; ſtatū reuocat⁹ eſt.Hoꝝ carbonū fumus grauitatē capitis inducit.vt Ariſto.in de ſenſu ⁊ ſenſato cenſuit. Nocet ēt ocu lis:vt experiētia ipa cōptū eſt. Idq; eis pati accidit.ex ſue ſub ſtātie raritate.vbi ſpiracula quib⁹ fumus exalet qſpiā edificet aperta ea fieri pcuret.ſunt pleriq; vitrū igni imponētes. vt ma la ipſi⁹ qualitas corrigat̄. Qđ parū vel nihil pdeſſe credim⁹.

Inter cōmoda q̄ ab intenſo frigido ſequunt̄:ē ipius natiui ca loris aucta fortitudo:melior facta digō.a calore.n.ipo digō ce lebrat̄.vt a Gal.6.de acnti ⁊ morbo cap.3.col.2. comemorat̄. Idq; ſimul cenſet̄ ab ariſto.4.methau.Meliorez hyeme pſi ci digōnē credimus.cū tūc calidiſſimi nā ſint ventres. Qđ ab hyp.pria aphoriſmoꝝ par.aph.16.deſumi pōt.Nocumēta plu rima i nobis ab excellenti frigore pducūt eo.n.plire diuerſeq; egritudines.pſertiz flāte borea pullulāt.atq; inualeſcūt. ſi qdē calorē nālē delet:aut ppe extinguit.tuſſes. paſſiones pectoris. catarros.dolores neruoꝝ.iuncturaꝝ paleſim ⁊ aliqn̄ cōgelatio nes inducit. Nec mirū aut difficulter credi cuipiā dz.cū Gal. 5.de acnti ⁊ morbo cap.2.aſſerat calorē nālē dn̄ante frigore de ficere.Frigora corpi nr̄o obuiātia extrinſec⁹. iflatiōis ventoſita tiſq; cā exiſtūt vt vult auic.i3.3.trac.5.cap.j.ex nimia diuturna q; mora i aere validā i corpe faciēte impſſionē:hypoſarchā fie ri ab eodē auctore.i4.3.tra.4.ca.6.collegim⁹:pterea hec a gal. in libro de inequali diſcraſia doc.2.cap.j.excipe poſſum⁹.quū ibi dicat gelu plurimos. vehemētis frigefactiōis toto corpore quoſdā vero iterijſſe.Ab imoderata ergo frigiditate.nl.in nr̄is corpib⁹ efficit̄ ſz ob eā multi moriunt̄.offendūturq; plurimū vt a gal.ampliſſime explanat̄ i libello đ cauſis pcatarticis cap. 2.col.3.necnō cap.j.col.3.plurima poſſez hoc i loco frigoris no cumēta ꝯgerere:q̄ qdē ſingula vniuerſa diſponere opuſculuz hoc mirū i modū augerēt. pauca igit̄ ex eis cōmemorabo.aer

frigido catarrū:corizāq; īduci cenſuit gal.6.de accn̄ti ⁊ morbo
ca.4.col.j.Qð pariter a cōmēt.Alexādrino.7.epid.j.ↄfirmatū
fuiſſe legim⁹:vehemētia frigoris paralyſis orit:vt ſcribit.2.fen
3.cap.2.Aeris ad fridū lapſu; excellentē ſpaſmū ꝓducere vo-
luit auic.2.3.cap.5.a quo ēt tremorē ꝓduci placuit auēzoar illi
antiqſſimo prio:theiſir trac.10.cap.4.Epſa; quoq; ab eodē fie
ri narrat Auer.3.col.cap.41.col.3. fridū aerē pulmoni obeſſe a
pncipe.10.3.trac.j.ca.3.ↄfirmat.Aliqñ ab itēperie frigoris coli
ca naſcit:cū ab illa caliditas īteri⁹coartet:ac anus ↄſtringat.ꝙ
obrē fecces ad ſupiora ↄpellūt vt. Placuit Aui.16.3.trac.3.ca.
6.aeris friditate dormitationē fieri.Qð ēt rabi moſes l.23.ſuoꝝ
āpho.par.ſcripſit.Gelido aere hūores ad inteſtina ſtomacūq;
exprimi:⁊ expelli tenēdū ē.Quū id ſcripſerit auēzoar.2.theiſir
trac.3.cap.2.ſeuiſſima frigora nobis eē ſubterfugiēda credim⁹
quorūdā aīaliū exēplo.q̄ cū ceteris fridiora exiſtāt:hyme fridi
aeris euitādi grā ſeſe terraꝝ foraminib⁹:luſtriſq; ꝓprijs recō-
dūt ac veluti mortua tota hyme illic cōſtāt.Id a gal.cōmemo-
ratū vidim⁹.2.īterioꝝ cap.vlti.col.4.Neq; ſolu; hoc exēplo.ſ;
⁊ rōne facere cogimur oīa.n.extra nā; corpori ſupflua fore cen
ſent:atq; ab hoīe aufferēda vt habet.3.de ing̃.ſanitatis cap.6.
Hinc nō minus effugiēdū eſtuātiſſimū rabioſumq; calorē de-
ducim⁹:ꝓptera ꝙ ab eo corpa nr̄a plurimū diſſoluunt ipi⁹ſto
maci digeſtio impedit:eiuſmōiq; nocumenta nobis accidunt:
caloris naturalis ad extima diſpenſatione:ex qua ſpirituū ani-
maliu; vitaliū reſolutio ſubſequit.Exindeq; membra ſpiriti-
bus animalib⁹ depauperata:exſiccataq; ac ꝓpe mortua reddū
tur:reſoluūturq;.Eſtiuis temporib⁹egritudines malaꝝ ſpecie-
rum qualitatū:q; tum fructuū comeſtione.tum humoꝝ a ebuli
tione natura non bene regulatorū:nec ab ipſo calore naturali
fiunt.Quodq; dānoſa ſit aer; feruētis itēperies canes comon
ſtrāt:q eo tpe in rabie; caloris eſtiui feruore humores adurēte
cōcitant.Hos in autūno rabidos fieri voluit Auic.6.4.trac.4.
cap.5.Ab intenſa caliditate:humores ⁊ corp⁹liquefaciēte hy-
poſarcā fieri ab Auic.14.3.trac.4.cap.6.ꝓnunciat.Ab eadem
famis ablationē fieri tenuit Gal.4.de accn̄ti ⁊ morbo cap.7.
col.2.Aer calidus auris doloreſ etiā ꝓ creat vt.4.fen.3.cap.6.

declarat. Nec nō appetitus destruit habeaturqȝ: vt apparet is.3.trac.2.cap.7. A caliditate circūferentis: nostrū corpus: dige stionē debilitari voluit rasis.25.cōtinētis col.15. Ab imoderato calore: naturalē calorem destrui a comētatore Alexandrino 5.epid.pmē.10.circa finē declarat. Demū ab excellenti feruore Aereqȝ ſicco ⁊ calido inumeras paſſiones fieri: credere dignum eſt. Quū ab eo opthalmias multimodaſqȝ tuſſes gutturis aſperitates: ſputa ſanguinis: hemorroydarū fluxus fieri experiamur. Idqȝ auenzoar.3.theiſir trac.3.cap.j.cōfirmat. Eſtiuis horis mane ſpiracula in oriens vergētia: aperiri nō obeſſe exiſtimamus: vt aer nouus frigiduſqȝ ſubingrediatur recluſuſqȝ expellatur. Nō minus opportunū.cōmodūqȝ fore dixerim odoriferum pomum hac lege: modoqȝ compoſitum manu odorandum continere.

℞.florum nenupharie violarū bugloſe roſarū citri: ſpodij añ ʒ.iiij.camphore.℈.j.corticum citri macis nucis maſcate: ſtoracis calamite cardamomi maſticis ſplēdidi: ligni aloes cubebarū añ.ʒ.j.laudani.℈.2.muſci ⁊ ambre.añ.ğ.4.⁊c. cū mucilagine dragaganti infuſi in aqua roſata fiat pomum. Neqȝ vlli miruȝ eſſe debet: in huiuſmodi pomo nōnulla calida comixta fuiſſe cum ipſa quidem odorifera virtutem cerebri cordiſqȝ innouēt ⁊ corroborent. Et enim medicine calide aromatice principalia membra potiſſimum confortant: vt ab Auenzoar primo theiſir trac.9.capi.primo collegimus. Preterea id factum eſt ex mente Auice. A quo canon obſeruandus habetur: ꝙ non debemus principalia membra totaliter infrigidare: quin in eis admiſceamus calida: que quidem habeant virtutem confortare. Qui canon ab eo ſcribitur.4.p̄.capi.pmo necnon ab Auer.7.col.capi.ſcdo columna vltima: ſalubre igitur exiſtimo aereȝ purū eſtate ad aliquātulaȝ frigiditatē declinātē elligere. Et.n. ſincerus aer nedum corpori ſed etiam anime noſtre commodum ſe preſtat.ſi quidem vniuerſa mentis opera: ſeu iudicare ſeu aprehendere quicquā laboremus. Aere puriore melius perficiuntur. Alta palatia montibus extructa: preſertim ſi illis in locis venti nō multum frigidi neqȝ corporum diſſoluti ui expirent commode habitari poſſent. Domus valde patula

ac oib⁹ ventis expoſita minus incoli digna eſt. cū hyeme ꝑter-
mōm frigida: eſtate aūt calidiſſima exiſtat. vt Auice. viſuȝ fuit.
pꝛio cātice. iiS. Ad ſumū aer ī qualitatib⁹ ſuis excellēs. ois tāq̄
hoſtis peſſim⁹ euitādus ē. Nā aer: vt dr̄. 2. p̄. doc. 2. ſum. 2. ca. 6.
coꝛp⁹ laxat: ⁊ ſi ei⁹ caliditas pauca fuerit. tēperata: tn̄ caloꝛē ru-
bificabit eo q̄ ſanguinem ad ptes exterioꝛes trahit ſi caliditas
multa fuerit coꝛp⁹ citrinū efficit̄. ꝑꝑea q̄ atractos humoꝛes re-
ſoluit. Ab codē ſudoꝛ mltus efficit̄ vrina minuit̄ digō debili
tat̄: ſitis auget̄. Frigidus aūt aer ꝯſtringit: digōneq̄ȝ foꝛtioꝛē ꝑ
ſtat vrinā multiplicat humoꝛib⁹ ad intra ꝯſtrictis ſudoꝛ ab eo
minime fit egōq̄ȝ minuit̄ cū ani muſculi frigiditate ſe exprimāt
atq̄ȝ idcirco inteſtinū rectū expulſioni parū obedit. qua pp ſter
cus nequaq̄ deponit̄. Quinimo ī coꝛpe diu ꝯtinet̄. ⁊ ei⁹ aquo
ſitas in vrīaȝ ꝯuertit̄. Aer humidus cutē lenit. ⁊ coꝛp⁹ humec-
ctat. ſicc⁹ vero cutē deſicat: atq̄ȝ extenuat. eoq̄ȝ coꝛpa nigreſcūt.
Qȝ ī mauroꝝ ethiopūq̄ȝ exēplo ꝯſtat aer vero Turbidus aiaȝ
triſtē efficit. humoreſq̄ȝ nr̄os cōmutat. Ab aere ī nr̄a coꝛpa ꝑ-
ductos effectus aiaduertens exiſtimo eū. Nos foꝛti⁹ oī alia re
nō nāli ſubuertere Atq̄ȝ alterare. q̄ qdē a cōi medicoꝝ cōpꝛo-
bat̄ ſnīa. Idq̄ȝ his rōnib⁹ aſſeuerari p̄t ī p̄mis q꞉ ī acre ipo de
gimus. Atq̄ȝ ſine ei⁹ inſpiratiōe. vt ſupius comonſtrauimus ne
quaq̄ viuere poſſumus. Tū q꞉ nos circūferentialr̄ circūdat: at
q̄ȝ vndiq̄ȝ tangit. necnon q̄ pꝛe ſua ſubtilitate ad intima coꝛdis
ſub't. Attractuſq̄ȝ arteriaꝝ dilatatiōe p vniuerſos coꝛpis poꝛos
diſpergit̄. Pꝛeterea aer pp ſue ſbe raritatē facile alterari p̄ōt.
Tū q꞉ vt affirmant aſtronomi ſphera ſolis mouet ignē ſphera
lune mouet terrā reliq̄ vero ſphere. ſcȝ ſaturni martis ⁊ reli-
quoꝝ planetaꝝ aerē cōmouēt. Qua de re varias mutationes
ineſſe aeri autūmāt. Aer ēt in nos opat̄ pp īfluentiā. qȝ aſtrolo
gis mediciſq̄ȝ placuit. ꝑſertim Gal. 3. de dieb⁹ creticis capi. 9.
Quāquā oppoſitū a phoꝝ ſchola ſuſtineat̄. ꝑſertiȝ ab Auic. 2.
celi. 42. Ait. n. celū in hec inferioꝛa agere lumine: motu: ⁊ caloꝛe
tantū Aeris cōpſo ſolis motu ꝑmutat̄ vt haliabbati. 5. theoꝛice
cap. 3. ⁊ 7. placuit ſumopere caueat ſeq̄ȝ amoueat ab aere lune
radijs illumiato. illuſtriſſimā donationē tuā coboꝛtoꝛ: his. n. ra
dijs in egritudines frigidas cōmoꝛantes ſub eis hoies labunt̄

ipſumq́ꝫ cerebrū potiſſimū ledit:atq́ꝫ offendit.ac a ſui nāli ꝯplo
ne diſiūgit ſemp.n.cerebrū frigido pluſq̄ a calido vitiat:quā
obrē ipſ magna īduſtria a frigorib⁹arcere debem⁹qd gdē ei⁹
cōſeruatio ē vltīa:vt auer.6.collector.ij ca.14.placuit.a Gal.ēt
ſcribit.5.de accīti ꝛ morbo:cap.7.a.frigido cerebrū valde al⸗
terari:ꝛ ꝯturbari.Jdeꝫ ab auic.in de fractura cranei declarat.
Quū dicit: ꝙ in oī diſpōne cauenū.eſt a frigore:gn ꝛ ī eſtate:qꝛ
in eo timor ē magnus.5.fen.3.trac.j.cap.ii.ingt auic. Caput di
ſcoptū in hyeme ꝛ magni frigoris tpe catarrū ꝑducit vehemē⸗
tiā frigoris capiti adueniētē icubū ꝑducet. Jdē auctor affir⸗
mat.j.3.trac.5.cap.6.ſolē lunāq́ꝫ corpa nr̄a valde trāſmutare.ꝙ
claratꝭa ꝯmē Alexādri.6.epid.24.j.theyſir trac.9.ca.7.igt auē
zoar.Et vr̄ nō modicū id ꝙ luna opat ī corpib⁹inferiorib⁹q̄ i⸗
ſra globū lune ꝯſiſtūt.nōne hoc manifeſtat ī cucumerib⁹ꝛ cu⸗
curbitis ī tm̄:ꝙ a vulgarib⁹ credit:certiſſimeq́ꝫ cognoſcit. Jn
alijs pariter corpib⁹iſeriorib⁹opat ī eos.n.q ſub radijs lune ꝑ
manēt impſſio manifeſta impmit: adeo ꝙ color eoꝝ ad citrini
tatē ꝯuertit:ꝛ capita eoꝝ grauant hāc ſnīaꝫ a gal.videt poſſu
mus.3.de dieb⁹creticis cap.2.ꝛ ab albumaſar.3.introductorij.
illic.n.igt cū hō ꝑliri⁹dormiuerit aut diu ſub lune lumine ſte⸗
terit.in corpe ſuo ignauia:laſſitudoq́ꝫ gn̄abunt:dolor capitis:
catarruſq́ꝫ ī eodē excitabit:vbi hoc cuiq̄ neceſſariū ſit(g mili⸗
tū:amatorūq́ꝫ mos ē)pcurare dꝫ.ne nimis ſub tali aere cōmo⸗
ret capite exn̄te diſcopto.Quinimo ducim⁹vtile eē illic mora
ri capite velato capitio ſpatulari ſupaddito pileo:hyemali ma
xime tpe:neq́ꝫ rōni diſſentaneū foret hoc.n.velamie multa pte
rim⁹diſcrimina.Jn pmis nulli hō cognoſcit.Qd primū huic
ē.hō a multis varijſq́ꝫ nocumētis ei euenit poſſibilib⁹pcauet.
lune radii p feneſtraꝝ rimulas ſubeūtes.aufugiēdi ſūt:obeſſe
enim credunt ſanitati:loca mari:littoribuſq́ꝫ ꝯtigua ꝑ habita⸗
tioe min⁹eligēda ſunt.Cū ſint inſalubria.multitudine vaporū
ibi in aere exn̄tiū:in hmōi.n.locis maior a ſole vapoꝝ humido
rū fit reſolutio. Exindeq́ꝫ aer vaporib⁹admixt⁹multa nocumē
ta i nobis ꝑducit.ob id plura loca maritima a ꝯtagio peſtifero
ꝯtinue vexāt.valliū pfundaꝝ ac aer incuētat⁹tāq̄ nr̄is corpib⁹
obnoxi⁹alienādus ē.multa.n.ab eo nr̄is corpib⁹dāna accidūt:

maleqꝫ egritudines generantur vt voluit haliabbas.5.theorice cap.9. Aerē elligi debere laudamus: q a locis diſtet in qb⁹ cau lis: eruca: nuces: ficus: aut olera putrida: ꝛ viſcoſa. Arboreſve grauiter olentes enaſcant. Id aūt ſcribimus aucte Auice.1.p̄. doctri.2.capi.5.ſum.p̄ie.necnō Gal.j.de regi.ſani.capi.3. ꝛ ab haliabbate.5.theorice cap.10. Nō inutiliter in p̄ntiaꝝ hic cōme moꝛabo hyemali tpe abluto capite: nō eſſe domo exeūdū. ſiqdē poꝛi liriuio fricatiōeqꝫ dilatati: amotis ſupfluitatib⁹ cute cōtentis. frigiditate aeris ſubeūte: cōſtringunt. Ex quo cōueniēs debitaqꝫ vapoꝝ in capite cōtentoꝝ fieri nequit reſolutio. Qd̄ ꝑfecto icōmodo nobis mario cedit. Preterea mutationes ex loco ad locū vel de regione ad regioneꝫ ſubitas. abſqꝫ debito medio. p̄cauendas eſſe iubent medici. Et enim inquit Auic.j. p̄.cap.de cōplonib⁹ hmōi mutationes ab aere in aerē oppoſitum multotiens moꝛtis exiſtere cām. Talis ēt pmutatio ſubita: nām cōturbat: vt vult cōmē. Alexan.2.epid.12. Ad id ēt facit id qd̄.7.col.cap.2.dixit Auer. Qd̄ ſi ſubito a calido ad frigidum tranſit⁹ fiat. nā tolerare nō pōt. Propterea ꝙ oīa extra nāꝫ moleſtia ſunt: vt ſcribit a Gal.2. aphoꝛiſmoꝝ in ꝯmē. illius aphoꝛiſmi: ſm multum ꝛ repente ꝛc̄. oīs pmutatio ſubita extra curſum ꝯſuetudinis. coꝛꝑib⁹ magno nocumēto nocet. vt inqt Gal. 2.regi.acutoꝝ.20.22.ꝛ.25.clariuſqꝫ.34. Quicūqꝫ igit cōſuetudinē mutare deſiderat: ꝓ virib⁹ ab ea paulatine recedat: ne ſubito nā terreat vt vult Auer.6.col.capi.14.ꝛ.7.col.capi.2. ſcribit auctoꝛ ille medicoꝝ ſtimulus ꝯſuetudinē cōplonē in ſimilē trahere. Aeris mutatio cā comotiōis hoīs ad irā: nec ip̄m geſcē. pmittit vt diſci pōt ab hypocrate i lib. de aere ꝛ aqua ꝛ regionib⁹ cap. vlti. quātū aeris ſubita mutatio efficiat. exēplo Dyoniſij Tyrāni Siracuſani patere exiſtimam⁹. is. n. inimicos delinquenteſqꝫ puniturus carcerib⁹ quā tenebꝛoſis diu detineri iubebat. Quos exinde ad p̄clara ſoleqꝫ loca ſplendētia pmutari imperabat. in aulā valde ꝑſpicuāqꝫ plurib⁹ vitreis feneſtris oꝛnatam deducens. qua ſane permutatione ſubito miſeri captiui ceci euadebant. qd̄ hac rōne cōtingere poſſumus opinari. ſiquidem viſus a ſplendidiſſimo lumine patitur. quū ſpūs viſibilis eo diſpergat. vt vult Gal.4.de accīti ꝛ moꝛbo ca.6.

col.j.iuxta finem: ſplendidū lumen tali paſſione viſum afficit:
q: minus:lumen a maiori diſgregatur: vt inquit cōmen. Alexā
drino.7.epidimiarū.2.viſus etiā oſtēdit.ſi qs in ſole diu cōſi
ſtat indeq3 ad opaca loca ſubito tranſmeet.quod a Gal.4. de
accīdenti ⁊ morbo cap.6.col.2.percepimus. His nō multum abſi-
milia ſcribit Rabi moſes in.24.par.ſuorum affo. nam inquit.
ꝙ qui moratus in crypta obſcura diu fuerit. Atq3 ſubinde in
lucem prodierit. Illi ſtatus ſimilis mortuo accidit:atq3 aliquo
tiens moritur. Non mediocre ſtudium eſſe debet optantibus
bonam habitudinem manutenere: ſe ab aere quieſcente: motu
q3 prorſus carente abiūgere.citiſſime.n.talis aer putrefit ⁊ cor
rumpitur.qm̄ putredo a priuatione ſpirationis cōgeritur vt a
Gal.ſcribit prio de regi.ſani.col.5. Accidit etiā aerem corrū-
pi vitiariq3 aquis in locū vnum collectis.ſtagnantib⁹atq3 pror
ſus imotis. Talibus cito putreſcentib⁹ac fetentibus aquis aer
ibi exiſtens corrumpit. Aquis imobilibus putredinē cito ad-
uenire ſuſpicamur: ꝓpterea ꝙ quies. Et humectatio ad putre
dinem ꝑparant vt declarat Ariſto.4.methaurorū. Ab antiqs
etiam medicis conſultum eſt vt nulla ratione ad inhabitanda
loca ſepulchris mortuorum proxima inducamur: ne vapori-
ribus malis fetidiſq3 a cadaueribus reſolutis noſtri ſpiritus
maculentur.corporum enim mortuorū puteorūq3 fetor cor
di potiſſimū nocet ſincopim inducens:atq3 ſepe numero mor-
tem ſubitam. Quod ab Auice.ii.3.tractatu ſcđo capi.6.ſcri-
bitur necnō prelibatum fuiſſe videtur ab Auenzoar.3.theiſir
tractatu tertio cap.primo. Hoc etiam affirmandum eſſe con-
ſtat ex eo ꝙ athenienſibus populis accidit.nam inquit haliab-
bas.5. Theorice capi.ii.plures ex athenienſibus mortem ob-
iiſſe propter vapores putridos.qui ad eos ex locis ethiopie.
vbi cōmiſſa ſtrages fuerat:peruenerant.vaporem putheis in-
cluſum hoibus obeſſe:oſtenſum nobis reliquit Albertus ma
gnus.3.metheoꝝ cap.i2.vbi adducit exemplum in patauina re
gione a ſeipſo viſum. Ait.n.his locis putheum diu clauſu3 cō
ſtitiſſe:quo aperto:cū quis expurgādū illius gr̄a deſcendiſſet:
puthealib⁹vaporibus interijt eliſus. Itidem ſcđō hōi cōtingit.
Tertius autem noſce cupiens:cur duo tantum imorarentur

regreſſumq; ad ſuperas auras retardarent. In putheum decli-
nās faciē adeo debilitatus eſt qȝ vix poſt longū tp̄s reſipiuit.
Idē a ↄciliatore.j.par.pbl.pbl.13.ↄfirmat. Quare credēdum
eſt auēzoar allegato loco dicēti. q̄ qn̄ aliqs hō in putheū aerem
getū imobilēq; hn̄tē ingredit. ſubito ſincopi afficit. ſenſumq;
ↄrſus amittit. ac ſi diu ibi morā trahat. tandē emorietur. loca ēt
ſtercore columbino īfecta fugiēda ſunt p̄ſertim eſtate. īficiunt
enim humores nr̄i corpis ex eo. cōburūturq;. qȝ nō ē difficul-
ter credēdū quū Gal.3.ↄpſonū ca.2.col.2.ſcribat. domū quā-
dā in vrbe muſia regionis aſie ſtercore colūbino fuiſſe cōbu
ſtā. peſtilēta ſedes ē locoꝝ paludoſoꝝ. atq; aquaꝝ ſtagnātium.
vt ſenuit ariſto.j.par.pbl.pbl.21.necnō Gal.j.de regimine ſani
tatis col.5. Aer. etiā lacunarū locorūq;: quib⁹ linū aſpaltum. ꝛ
huiuſmodi infunduntur. euitandus eſt: cū ſit putrefactiōis cau-
ſa vt voluit Auic.j.4.trac.2.cap.j. Aerem etiā illum in quo fre
quenter terremotus accidit minime ſortiri debemus. ppterea
q̄ peſtis oēm terremotū inſequitur. vapor.n.terre forāminib⁹ in-
cluſus nām veneni ſubit. Et ideo alalia ēt bruta inficit. ꝛ necat
ac ea p̄ſertim que terre os admotū ſuſtinent: quales oues. fere
enim ↄtīnue vaporē fumoſum hauriunt. vt Neronis tēporib⁹
in terremotu campano cōtigiſſe fert a ſeneca. Aer etiā aliquā
do tantū ex quibuſdā mineralib⁹ aquis. terriſq; venenoſis infi-
cit: vt aues ſuperne volantes: quadrupedes hoieſq; illac tran-
ſeuntes interimat ſubito. mortis huius ſubite cā hec vr̄ aſſi-
gnanda. ſcȝ q: aer inſpiratus ad cor ſubito peruenit ſueq; vene-
noſitatis malitia ſubito mortē parat. meridionales venti relin-
quendi ſunt caput.n. grauant: auditumq; obtūdunt. A. ventis
quoq; fridis arceri debem⁹. ſi quidem tuſſim catarroſq; indu
cunt vt narrat cōmē. Alexā.2. epidimiaꝝ.12. piſtilentie tēporib⁹
ſtuphe vitande ſunt: tū q: humores citius ad ebulitionē p̄pa-
rantur. Ex vnoq; infecto anhelitu oībus alijs contagiū fieri poſ-
ſet. Preterea aerem recluſum celerrime putreſcere ſuperius
cōnotauimus. Natura ventorū etiā animaduerſione digna eſt
cum eorum quilibet aerem in ſuam complexionem tranſmutet
in noſtraq; corpora nocumenta pariat. quod ab haliabbate.5.
theorice cap.8. ſcriptum agnouimus. Ad fumum aer ille venit

deligendus:ceteris bonitate ſuperior.qui clarus exiſtit.in quo nõ ſunt vaporis multi admixti.qui neq; quietus.neq; oppreſſus eſt. Sed a ventis illuc afflãtibus euentat.q cũ a:trhabit ſuauis delicatuſq; percipit.Is rurſus bonus eſt:qui poſt occaſum ſolis velociter infrigidat:vt a raſi decernit.3.ad Almãſorem cap.25.⁊ ab Auic.2.p̃.doctri.2.ſum.j.cap.5.necnõ ab halyabbate.5.theorice capi.2. Gal.aũt prio de regimine ſanitatis col.5.inquit.Is aer bon⁹ ẽ q certiſſime purus.ille aũt talis eſſe creditur:qui neq; paludoſus ⁊c̃.q̃ illic longa ſerie ordineq; ab ipſo diſponũt.Poſſemus de aere hic multa ↄgerere.q̃ ſcribũtur a Gal.io.de ing̃.ſanit.cap.8.⁊.2.de criſi capi.3.⁊.3.de ing̃.cap.8.necnõ ab halyabbate.5.theorice.verũ breuitate gaudẽtes premiſſa ſufficere arbitramur.

De Exercitio. Capl̃m. 2.

Quũ manutenẽde corporis humani bone valitudini:exercitium quietẽq; niſi moderate fiant:ĩcõſerre proculdubio cognoſcerem:conſentaneum quidẽ mihi eẽ perſuaſi de vtriſq;:poſt ſalubres aeris enarratas qualitates.nõnulla meis pro viribus ptractare hoc opuſculo.Necnõ quid ab eximijs: litteratiſſimiſq; medicine auctoribus:ac pfeſſoribus luculentiſſimis:exploratũ diſcuſſumve fuerit:in mediũ afferre.In primis Auc.6.col.cap.2.. Exercitium nihil aliud eſſe:q̃ motus mẽbrorum aliquis precedente volũtate diffinit.Auenzoar.vero ſuo Antydotario. inde oluz hominum ſanitatis regimine.cõpendioſo ſcriptum nobis reliquit.Oportere eum:qui ſuam bonam habitudinem ſeruare: tueri ac ſuſtinere deſiderat:exercitio vti.ea tamen lege.ne ex eo laboris vlla species.aut grauamẽ intenſumq; ſuboriatur. Idẽ Rabi moſez ac diuinum hyp.ſi eorum ſcripta pcurras ſenſiſſe aduertes.Nec imerito de gete exercitioq; tot ⁊ tanta ſcribunt.cũ nihil vniuerſo terrarũ orbe reperiri poſſe duidicẽ.q motui exercitioq; tẽperato cõferri poſſit.Et.n.hmõi motu calor nobis cũ genit⁹ mẽbris oĩb⁹totiuſq; corpis minimis ẽt particulis excacit.auget ⁊ cuſtodit.ſupfluitates nr̃o corpe ſingul

dieb⁹ ꝑgenite ac nã ad ipſas expellẽdas. impotente.motu exer
citioq; tẽperato extoꝛſu3 cõpulſe.plane abundeq; teſtat̃. Exer
citiũ ſeruãde ſanitati.amoliendeq; future egritudini opitulari
plurimũ. Etenim Auic.3.p.doctri.2.cap.j. Ex tẽperatis et ali
mẽtis.delicatis optimiſq; cibis ſupfluitates.⁊ excremẽta reſeca
ri inuit.q niſi coꝛpoꝛib⁹exercitio motuq; ſalubꝛi ꝑpellant̃. bo
na ꝑfecto valitudine ꝑturbata moꝛbos tandẽ:atq; ſeuiſſimas
egritudines inducant. Ex ꝑoꝛiorũ lege exercitiu3 bonũ eſſe cõ
uincimus. Nã cũ ignauia.ꝗ coꝛpus hebetet:vires eneruet.ca
loꝛẽ inatu3 ſupprimat: inſalubꝛis ⁊ mala exiſtat.qs tunc ſeq nõ
videat. Exercitiu3 quo virtutes vniuerſe nr̃e molis ſtabiliunt̃:
ac cõfirmant̃.⁊ pubeſcunt:⁊ ſalubꝛe ⁊ bonũ eſſe.ocioſitas igi
tur modu3 ꝑtergreſſa veluti ſanitatis accerrima nouerca:atq;
inſidians hoſtis.cunctis hoĩbus euitet̃. Nõ minus.n.huma
nũ coꝛpus ocio deſidiq; vita elangueſcit.atq; coꝛrũpit̃.ꝗ rubi
gine ferrũ cõſumit̃.diuerſi.n generis ſoꝛdes excremẽtaq; i no
bis coaceruari certe cõſtat.q cũ a nature moderamine ſepe nu
mero deſtituant̃ intra venas aut extra facile putreſcũt:putreſa
cta deniq; mille modis nos inficiãt.hinc tabefacta vitiataq; no
ſtra coꝛpa ꝯſtituũtur.languoꝛes oẽs in nr̃os artus. imbecilieq;
factam mollem irruunt. obidq; in lib. de euchimia ⁊ chacho
chimia cap.3. Gal.dixiſſe arbitroꝛ. Marie.n.cuſtodie ſanitat̃:
quies coꝛpis obeſt. moderata vero exercitatio.plurimũ ꝓdeſt.
Aui.j.cantice.146.qd imodeſta qes pariat his verbis ſcripſit.
vltimata.n.qes ẽ incõueniẽs.neq; excellẽs otiu3 geſue ſupflua
vllo pacto ꝓdeſſe pñt. Quinimo huiuſcemõi coꝛp⁹hũiditati
bus replent.qb⁹glãdule: nodiq;:atq; huiuſce gñis multa pul
lulant. Preterea nullius cibi deſides appetitu vigẽt.vex aliqñ
pp exercitij vel dimiſſionẽ vel puitatẽ appoſtemata flegmatica
in ipo ſtomacho ꝓducũt̃. vt ex Aui.i3.3.trac.4.cap.4.late vide
re ꝯſtat. Nec temere:aut vlla ſine graui rõne hec ſcripta fuiſſe
exiſtimãdũ.qñqdẽ qete nimia natiu⁹calor:nõ minus frigeſit ⁊
extiguit̃. ꝗ flãma turbulẽto fumo ſuppmit̃. hinc antelate ſnie
Auic.cãtice p2io.184.aſſentiri vr̃.qete excemẽdũ:minus excer
nit̃.nec educit̃.abſumẽdũ nullo pacto ꝯſumit̃:qete nr̃i coꝛpis
meat⁹exigni obturãt̃:caloꝛ iſit⁹deficit. Nec imerito nr̃a coꝛpa

iſecta:vitiataq; reddi neceſſe ē. Nā oppilatões:ſpaſmi:catarri
q; ſubſequūtur,epiletici;apopleticiq; fiūt boies.quo circa ap-
pꝛie a raby moſe.17.par.ſuoꝝ affo.dictū fuiſſe meditoꝛ.ſ.diu-
turnitatē icolumitatꝭ ex ſaturitatꝭ aſtinētia otijq; abiectõe fieri.
Qδ qdē pꝛi⁹ab ipo hypocrate.4.par.epid.18.his elegētiſſimis
vbis ſcriptū reliqꝫ.ſtudiū ꝫ ſalutꝭ irrepletio nutrimētı impigri-
ties laboꝝ. Quies.n.atq; deſidia.nām bonā euacuationē ꝯple
re ꝑtermōm ibibet. Ac ſemꝑ aliqd egereñ.ſupeſt.his idies cō-
geſtis ſuꝑfluitatib⁹ moꝛboꝝ gen⁹ multiplex orriri cerniꝫ.exacta
aūt euacuatio ſuꝑflui nō fit niſi aut medicinis.aut exercitio: ſꝫ
cū medicie aut ſint venenoſe.nām frāgētes teſte gal.3. ꝯpſonū
cap.2.aſſerēte.qδ medicie ꝑculdubio venenoſe ſunt.aiaꝫ nāꝫ
coꝛrūpētes.vel ſi venenoſe min⁹ exiſtāt.purgāt tñ ⁊ iueterāt:ac
nos vt medicoꝝ dec⁹ hypocrates ſenſit.ad imaturā ſenectutē ꝫ
acerbāq; moꝛtē ꝑducūt.cū ſuꝑfluitatib⁹.n.nō mediocrē hūidi-
tatū nāliū.ſpirituūq; poꝛtionē euacuāt: atq; caꝝ ope ipoſſibile
ē.qn bōs ſimul cū mal'egerāꝫ.ꝑterea lꝫ ipe venenoſe nō exiſtāt
nāe.tñ eas bibere deglutireq;.graue:ac iſuaue:⁊ difficillimum
eſſe ſingulis hoꝛis experimur.idq; ab Auic.3.ꝑ.doctri.2.cap.1.
cōmemoꝛatꝫ. Quietē in coꝛꝑe frigus addere:vel ſi ſuperfluat
inatum caloꝛē extinguere.⁊ haly.3.tegni.cōmen.12.⁊ Auic.2.ꝑ.
doctri.2.cap.de eis que ꝑueniūt ex motu ⁊ quiete comonſtrāt.
Quies.n.Auic.loco moꝛ adducto dicebat:ſemper eſt infrigi-
dans ꝑpter pꝛiuationem viuificationis caloꝛis naturalis.ac ꝑ
pter contrictionē que eundem caloꝛem ſuffocat:eſt etiam coꝛ-
pus humectans.ꝑpter reſolutionis ſuperfluitatū defectuꝫ.vñ
Auer.1.cantice ꝯmē.146.de hmōi quiete inquit. de quietis āt
natura eſt, coꝛpus obtenuē ac ſerre nullam inanitionē ſuꝑfluis
humiditatibus opplere.ob id a coꝛnelio libꝛi δ medicīa cap.3.
exclamatū in quietem fuiſſe comperio. Expelleñ.n.ab hoibus
hiſce verbis cēſuit:otioſa vita vtilis nequaq; eſt.⁊ malitia exer
citij.pꝛiuationē cōſequens ex captiuis:⁊ carcere detentis facile
ꝑbaꝫ.hoꝝ.n. facies chachochimice vꝫ chatetice fiunt. Eoꝛūdē
coloꝛ imūdus ac plūbe⁹ efficiꝫ:ex flegmatꝫ ⁊ habūdātꝫ fridītatꝫ
ꝑncipatu opatiōes fere oēs:leſe:viciate:cōtaminateq; fiūt:neq;
id hūane ſpēi ſolū idiuiduis accidit.ſꝫ ⁊ hmōi bꝛutꝫ.i ſpelūcis

excauatiſq́ʒ ſpecubꝰ hyemali tpe vitã degẽtibꝰ. ⁊ ꝯcluſis quot-
tidiana experiẽtia euenire cõpertũ ẽ: ꝯ̃riũ vͦo facit exercitiũ. qð
ſane ꝯgeſtas ſuꝑfluitates ex poris adducit ⁊ ſoluit. Meliꝰ. n. ac
longe ſalubriꝰ exiſtit corꝑis ſubcutaneas ſuꝑfluitates motione
laudabili ſuppetentiq́ʒ expelli: q̃ vel tenui dieta: vel farmaco.
hoc. n. cũ calidũ ⁊ ſiccũ fere oẽ ſit. eliquari carnes: ac ſolida cõ
minui mẽbra frequẽter accidit. Exercitiũ vͦo corꝑi nulla ĩ re no
cet q̃nimo eo corroborant̃: organa a calore nãli viuidiore ſcõ:
bãcq́ʒ ſuiaʒ ex Gal. j. ſanatiuoꝝ col. vlt. cernere ẽ: exercitiũ mo
tus ẽ adeo vehemẽs: vt reſpirationẽ ĩ maiꝰ vel minꝰ alteret: ve-
lociꝰ: aut ſpiſſiꝰ: ꝙ fodiẽdo: egtãdo ⁊ metendo, ac huiꝰ gñis plu
rima: exerciẽdo ꝯtingit. Exercitiũ duo ſequũt̃ emolumẽta: quo-
rũ alteꝝ ẽ ſuꝑfluitatũ euacuatio: alteꝝ ſolidoꝝ mẽbroꝝ atq́ʒ to-
tiꝰ corꝑis: bone habitudinis ꝯſeruatio. Cũq́ʒ exercitiũ vehemẽs
exiſtat motꝰ: neceſſe ẽ hec. 3. fieri in exercitato corꝑe. ꝑmũ organi
coꝝ mẽbroꝝ inuicẽ ĩ motiõe ꝯtritoꝝ duritiẽ: quã impaſſibilitas
eoꝝ ſubſeqt̃. ⁊ ad opatiões robur ingens: inati caloris accẽſio:
qua reditꝰ ſpũuʒ fit fortis attractõ. Tũc alteratio prõptior: nutri
tio melior: ⁊ oĩuʒ corpoꝝ effuſio. qua ſolida mõleſcũt mẽbra:
hũida vero ſubtiliant̃. ac poris latioribꝰ efficiunt̃: ſpũs fortiore
motu circũfert̃. q̃ poroꝝ expurgõ: ⁊ ſuꝑfluitatũ expulſio ſalu-
bris efficit̃: hec a gal. 2. regiẽ ſani. col. 2. affirmant̃. Idẽ illemet
libro illo col. 4. dicebat. cõe oĩbꝰ exercitijs ẽ. nãlẽ calorẽ aĩalibꝰ
deintꝰ ex ipſis ꝓprijs aĩaliũ corporibꝰ augere. ꝑterea exercitiũ a
Fulgẽtio tale eſſe deſcribit̃. Exercitiũ ẽ hũane vitę ꝯſeruatio.
ſuꝑfluitatũ ꝯſumptio: virtutũ roboratio: tpis lucrũ: otio inimicũ
iuuẽtuti debitũ. ſenectuti gaudiũ. Ille igit̃ ſolꝰ ab exercitio ab-
ſtineat. q ſanitatis gaudio vult carere. ꝑꝑ. n. exercitij euacuatiui
dimiſſionẽ. ad ſtomacũ ſanguis effundit̃. vñ ſanguineꝰ vomitꝰ
plerũq́ʒ fit. vt ab Aui. in. 13. 3. trac. j. ca. 16. fuit approbatũ. necnõ
a Gal. 6. de accñti ⁊ morbo capi. 2. col. 5. Qñ dixit. q aſueue-
rant vti exercitio. mox vero quietę fruuntur. eis quidem ſan-
guinis fluxus accidit. iuuameʒ. n. temperati exercitij. vniuerſale
quidem eſt: nam eo ſpiritus intimꝰ auget̃ nutrimẽti mẽbroꝝ ſuꝑ
fluitates expellunt̃ aut reſoluũt̃ ſba membroꝝ molleſcit. neq́ʒ
iſta carent auctore. cũ ab Auc. 6. col. ca. 2. ſcripta fuerit. ibi. n. igt̃

vniuerſaliter exercitiū moderatū.ſaluádę bonę habitudinis ꝑ
cipua ⁊ ſingularis exiſtit cā.Exterius.n.hmōi exercitia ſupflui
tates trahūt atqꝫ ꝓpellūt.Jtidē fricatiōes balnea ęſtus:vnguē-
taqꝫ calefaciētia opanť. vt ex gal.4.ſanatiuoꝝ plane colligitur.
Auic.j.cātice.144.de exercitio ita ſenſiſſe viſus ē.Exercitiū ad
hoc diſponit.vt corp⁹ nutriať.paruū qdē vt nutriať. ⁊ augeať.
Nō igiť gaudeāt neqꝫ letenť:q moderato exercitio min⁹vtunť.
ꝓpterea ꝙ coꝝ ꝯplōnes cōmutanť.ſuffocatiqꝫ ⁊ ꝑ nimia pin-
guedine ꝑſſi:atqꝫ fatigati emoriunť.ꝑpinguia.n.ꝓꝑ natiui calo-
ris extinctionē putredini magis obnoxia fiūt.Jdqꝫ exēplo mul
toꝝ ꝑpinguiū obeſoꝝ aiantiū ꝯſtat.Quāplura.n.tū ex volatiliū
quadrupedūqꝫ gnē ſunt:q̄ ex ſui nimia adipe ſepoſaqꝫ ſba ꝗ̄
celerrime vitę mun⁹exigūt.quales qdē turtures ⁊ ꝗ̄plures reli
quas aues eē nouim⁹.Jſtis.n.mortē nō tā repentinā aduenire
crediderim.ſi pabula ſibiqꝫ peculiares eſcas.Jn pratis cāpiſqꝫ
volātes ꝯcitarent.qꝛ hęc loca exercitij eis ꝯſuetis haberentur.
Māifeſtať.hoc āt:ſi turtures caueis obſeptas ac detētas ꝯſpi
ciam⁹.q̄ potiſſimū exercitij inopia pingueſcūt.nālis eaꝝ calor
īminuiť:ac a ſupfluitatib⁹ellidiť.citiſſimeqꝫ in putredinē ver-
tunť.qm̄ ꝯplōnis.natureqꝫ exīites hūidę velocius citiuſqꝫ ſup
ꝑmi.ac ſuffocari videnť.Jdqꝫ Ariſt.5.par.ꝓblm.ꝓbl.21.ac ei⁹
interpti ꝯciliatori placuiſſe ꝯplector.Adde ꝙ.gal.ii.de ingenio
cap.4.illa ſola magꝫ putrere ait corꝑa q̄cūqꝫ calidę ⁊ hūidę cō
plōnis exiſtāt.Jdē fere ī lib.de flo.ſūma.j.cap.2.⁊ ꝑrio ꝺ ꝺrījs
febriū cap.3.ꝓpe finē his vbis aiebat.parātiſſime.n.putrefiunt
oia q̄cūqꝫ ſunt calida ⁊ hūida multū.idē in tra. de euchimia ⁊
cacbochimia.hac qꝫ de cā medicos aſſeueraſſe exiſtimo.in fe-
bres putridas.ꝓcliuiora.calida ⁊ hūida foř corꝑa.vt.8.terapē.
cap.7.⁊.8.a gal.ſcriptū legiť.Jdē ⁊ raſis.16.ꝯtinētis.⁊ Auic.in
ſūma de febrib⁹ca.2.ſenſiſſe aīaduertiť.huiuſcemōi ꝑterea cor
pora:q̄ valde pinguеāt modico ſanguine ꝯſtēt:veloci⁹ſeneſceř.
vt vult ariſt.iii de ꝑtib⁹aīaliūꝫ.celeri⁹ēt moriunť.q ꝑtermōm
obeſi exiſtūt.neqꝫ tale ꝓloquiū cuiꝗ̄ ābiguū eē dꝫ.hyp.viri di
uini īgenij:ꝯꝓbati teſtimonio.putreſcēs calidū eē ⁊ humidū.
Gal.4.de ſan.ing̃.cap.5.Et ꝯplōnū.j.ca.4.⁊.9.de ing̃.ca.3.pla
ne aſſeriť hūidioris ſbę corꝑa ī putredinē facili⁹labi ex.cōmē.

Alexandrino.3.epyd.8. Auenzoar.2.theysir trac.3.capi.j.7 ab auer.3.col.ca.4.didicim⁹ Abiectū.ōniq3 exercitiū nedū mālium morborū cā ē.ſ3 7 imālium.ſiqdē nālis calor exercitio nō minus 7 euentat ac viuidior fit.ꝙ flabello moto ꝯtēperat̃ ignis.quo ſane abiecto nō poterit cib⁹ pfecte digeri:neq3 p corp⁹ diſpartiri. vñ corp⁹male ꝯpl'ois factū pticeps areſcit. hec ſnia ex auic.3.p. doc.2.cap.j.excipi pōt.quū dicat.exercitiū relinquēs frequēter incurrit ethicā.qm̄ mēbrorꝫ debilitant̃ virtutes.ppea ꝙ motū3 dimittūt.q inatū eis calorē deffert.ꝗuiꝗ cuiuſcūq3 inſtrm̄ exiſtit. Iter.n.euacuatōes leuiores ac tollerabiliores ſunt:q̄ exercitio ſiunt.ſiqdē medicamina corp⁹abſumūt. vt ꝯciliator.j.pble.par. 46.pble.cenſuit. Reges igit̃ imoderata morbos humeſcētes gñat.vt.2.de accñti 7 morbo ca.5.gal.cenſuit.qes.n.putrefactionis exiſtit cā cui⁹rei inſigne arg.ex aq̄ ſtagnāti ſumi pōt.q̄ facili⁹ceteris putreſcit. Ex a gñatis in otio ſupfluitatib⁹egritudines corporib⁹iducunt̃. At ſi exercitio excremēta ꝯſumant̃.egritudinū mille ſpēs a nobis ſūmouebunt̃.Exercitiu3 igit̃ nequaꝙ diſpiciēdū eſt.Otio pterea nr̄um corp⁹imutat̃.na3 ſi qes inequalis fuerit:7 frigiditatē 7 hūiditatē facit inequalē. ſi equalis equalē.vt Joānitius inqt.i ſanitatis ꝯſeruatiōe.ita qes mala ē ſicut tēperata motio bona exiſtit.Qd̄ a Rabi moſe.17.par.ſuorū āph.decernit̃ volētib⁹igit̃ bonā ſeruare habitudinē exercitiū minime ꝯtēnēndū ē.ppea ꝙ a moderatis gymnaſijs 7 aie 7 corpis cuſtodit̃ ſanitas.imoderati vo mot⁹.pſertim ſi i ira,ꝯcupiſcentia.cogitatiōeq3 ꝯſiſtāt.colericū magis efficiūt hoies. Ex quo febres ceteriq3 calidi nā.morbi ſuboriūt̃. Quare nō immerito a gal.j.de ſanitatis regie dictū fuiſſe meditor. A forti qdem motu,7 exercitio abſtinēdū fore.quū ab huiuſcemōi nr̄a corpora a ꝓprijs ꝯplōnib⁹plurimū elongent̃.mutēt̃q3. Exercitiu3 lege carēs ab vniuerſa Medicorꝫ ſinodo ꝯdēnat̃ ac dat̃ vitio. nā a gal.ſanatiuorꝫ.3.ſcriptū fuiſſe ꝯſtat. Exercitiū n̄ adeo laborioſu3 eē debere. ꝙ hūani corpis exſiccet habitū.i eiuſdē trac. lib.4.Ab oī imoderato fortiq3 motu abſtinēdū ꝓponit.auic.j. cātice.143.dicebat.i exercitijs decet.ꝙ tēperatū:moderatū.7 eq̄le fiat.ſic nāq3 corpa 7 equat:7 tēpat:ac ſupfluarꝫ hūidatū facilē egreſſu3 parat.qd̄ vo ex eo imoderatū ē:labor df.q ſane ſpūm

euacuat ⁊ minuit:corp⁹ extenuat pigues ⁊ carnoſos iſlamat.extra
neũ iſup calorẽ ⁊ hũiditates a corpe educit:neruos dolor̃ vio-
lẽtia debilitat:corp⁹ ſeneſcẽ facit.aut ad ſenectutẽ methã celeri⁹
accedere:hec ab auic.j.cantice.145.Exercitia qs neget ſi mlta
ſint,corp⁹ exſiccare:ſi moderata,ad gñandã carnẽ iuuare:mot⁹
pterea fortes ⁊ diurnos:⁊ euacuatões ſpũs:⁊ corpis iſridatõis
cãs eẽ ſcribit auic.Altero loco i.2.pte cãtice.42.idẽ aiebat.Nõ
eẽ magno ⁊ forti exercitio exercitãdũ corp⁹:neqȝ ob id geſſen
dũ prſus:atqȝ adeo qeti idulgendũ:vt oẽ exercitiũ deſerat.qui-
imo ⁊ id euitãdũ.Quale nã exercitiũ fieri debeat.A.Joãnitio
pulcherime dcernit:inqt.n.is auctor.exercitiũ corp⁹ imutare:q2
ſi ęquale ſit ęqualẽ calorẽ pſtat:ſi aũt ampli⁹ fiat:prio hercle ca
le facit magis:ſȝ poſtremo corp⁹ iſridat:atqȝ deſiccat:ſicut.n.iqt
exercitiũ moderatũ ſuãdę ſanitati maxio ẽ adiumẽto:ſic ⁊ imo
deratũ idelẽdã bonã corpis ↄplõnẽ pncipalis cã eẽ credit.ob
id apprime gal.i libello de exercitio pue ſpherę cap.3.dicebat:
fortaſſis exiſtiabis me:curſuȝ ⁊ alia q̃ extenuãt corp⁹:exercitia
laudare:hoc aũt nõ ita ſe hȝ.qñqdẽ imẽſuritatẽ vbiqȝ vitupo:ſi
qd.n.mẽſura caret:id bonũ neq̃q̃ ẽ.ſ de eodẽ exercitio ab aue.6.
col.plura dicunt̃ i ca.2.Nã inqt exercitiũ forte:corp⁹ nimis eua
cuat ⁊ dbilitatẽ iducit.ex icõſucto fortiqȝ exercitio ſgnãtia pue
nit:ſic mihi ipi quõdã ↄtigiſſe recolo:qd marie i plectorlcȝ cor
porib⁹ verẽduȝ eſt.pp.n.imoderatã motionẽ:ęgritudines malę
accidũt.quo circa ariſt.5.pbl.pbl.9.ſciſcitat̃:quãobrẽ velox i
hoie ceteriſqȝ aĩantib⁹ curſus:circũuicia capiti morbida faciat
In eiuſdẽ par.pbl.3.qrit:cur iter reliqua mẽbra corpis potiſſi-
mum venter extenuet̃:his ſcȝ qui exercitio vtuntur.Jdqȝ eue
nire autumat:quod ventri plurima pinguedo circunſiſtat.quę
per imoderatum exercitium reſoluitur.Jn eiuſdẽ par.proble-
mate.27.poſtulat.Quare quibuſdam cum laborauerint pu-
ſtulę ſuboriantur.Ea preter Exercitium imodeſtum ad ephi-
meram febrem corpora pręparat:vt Galie.primo de febribus
ad glauconẽ.3.cap.aſſeritur.Exercitium ſuperflum ad epatis
infrigidationẽ ſepe numero pducit:vt ab Auic.13.3.trac.j.cap.
19.ſcribit̃.Jdẽ a Gal.ii.de ſanitatis ing̃.cap.4.cũ velocis cur
ſus:venas pluries corrũpẽ atteſtet̃.idẽ i lib.pue pille.exercitiũ

ſorte longũqꝫ virtutẽ adeo debilitare cenſuit. vt ex eo formicã-
tẽ vermiculoſumqꝫ pulſuꝫ fieri. ac exinde ad mortẽ ꝑueniri di
cat. qđ ꝓculdubio Ab Auic. 2. ꝑ. diiudicatũ fuiſſe ꝯſtat. Nec
longe ab hac ſnīa Ariſt. fuiſſe video. q. 31. ꝓbl. par. ꝓbl. 14. q̄rẽs
cur nã exercitiũ ad acutũ viſuꝫ min⁹ expediat inq̄t. ꝙ id fieri ar
bitrãdũ ẽ. ꝑpea ꝙ exercitio ſicciores ꝑide occuli: ac cetеꝝ corp⁹
efficiat. Idcirco neqꝫ ſenes tã acute intuent. neqꝫ tã ꝑſpicue.
q̄ꝫ iuuenes. cũ eoꝝ oculi diuturnio exercitio: motuqꝫ ꝓlixo. du-
riores: ꝯpactioriſqꝫ ſbe facti fuerint. ac fere tale oculis accidit.
quale corijs q̄ ex gallaꝝ infuſſiõe. obdurataqꝫ ac ꝯtracta effi-
ciunt. qua ꝓpter ſenũ viſus obumbrat. ac à tunicis oculoruꝫ
exterius diffundi ꝓhibet. Idqꝫ cauſę hebetati ſenuꝫ luminis:
eſſe credit. Exercitiũ inſuꝑ forte in ęſtiuo factũ tp̄e, ad malas ꝛ
diuerſas: ac peſtiferas ęgritudines corp⁹ ꝑ diſpõit. Nã cũ ęſti-
uis tp̄ib⁹. nimio circũſtãtis aeris feruore vniuerſuꝫ, ferme corp⁹
rarefiat infrigideturqꝫ, nãlis caloris ad extima ꝓpulſionẽ, ma-
ximã debilitatẽ ſeq, diffiteri nõ poſſum⁹. adde ꝙ ꝛ virtutẽ deſe
ctaꝫ reddũt. ne dũ calor eſtuãtiſſim⁹. Sꝫ ꝛ labores ꝛ exercitia.
necnõ aquoſoꝝ ciboꝝ. ac mali chimi idigeſtio. Illo. n. tp̄e pluri
mi ſunt aquoſi fruct⁹ recẽtes indigeſtiqꝫ. q ꝑfecto putredinis
cã potiſſima ꝯſtant. de qb⁹ Gal. in de euchimia ꝛ chachcobima
cap. j. ꝑtermõm cõqrebat. in eoſdẽ inuehit in de ſubtiliãte die
ta. cũ eoꝝ comeſſationib⁹ aſſiduis: ſęuiſſimas. ac accerbiſſimas
ęgritudines ꝑpeſſus fuerit. Idqꝫ ei accidiſſe memorat ipi⁹ ela
to p̄re, ꝛ defuncto, quo tã q̄ꝫ vitę ſuę moderatore optio, ꝛ erudi
tiſſimo: vt ipſemet. Explicat, deſtitut⁹ ſocioꝝ vota ꝛ coętaneoꝝ li
bidines ſequut⁹ hiſce horarijs: vſus ſingul', vſqꝫ ad. 28. ãnis, p̄e
memoratis ęgritudib⁹ laborauit. Sic igit exercẽda mẽbra ſunt
exercitioqꝫ fouenda. ne inde in eis q̄cq̄ꝫ ex malis humoribus
timẽdũ colligat. hoc ex mẽte Auice. dici põt in ſcđa ꝑte canti-
ce. 43. ꝙ nihil ad ſuſtinẽdã ſanitatẽ. ꝛ laudatã corꝑis cõplõnẽ.
exercitio magꝫ. conferat. liq̄do ex verbis Gal. in lib. de exercitio
ꝑue ſphere cognoſci ꝑt. ca. j. Ait. n. ea oĩuꝫ exercitioꝝ eſſe opti-
ma. q̄ nõ ſolũ defatigatũ corp⁹ efficiũt. Sꝫ ꝛ aĩam letabũdã ꝑ-
ſtant. his adnectit multos ſolo gaudio ęgritudinib⁹ ſolutos. ple
roſqꝫ, vero triſtitia męroreqꝫ graues morbos incidiſſe. Ibideꝫ

cap.4.maxime ingt igit exercitiũ laudendũ eſt. eo ꝙ corpis ſa-
nitatẽ:partium cõformitatẽ:animę virtutẽ pręſtet. hoc autem ei
ꝙ per paruam ſpherã fit ineſt. Tale enim ꝛ animam potens ad
omnia iuuare: ꝛ corporis partes p ęqualitatẽ exercere: ad ſa-
nitatẽ ſumope cõferẽ qꝛ vt ab eodẽ ſentit.3.thegni.37. Exerci
tatiõis.ea qdẽ ſpẽs eſt elligẽda: ex qua vniuerſa corpis mẽbra
ſm pportionẽ moueant. Nec ei⁹ aliqua portio plus:aliqua vo
min⁹ laboret. Sz quo hmõi tale exercitiũ diligam⁹,ſuoꝝ v boꝝ
ſeriẽ adducẽdã eſſe exiſtimo.in primis talis exercitij facilitatem
nobis affert.ingens.primũ qdẽ hui⁹ acqſitio nobis ẽ facillima.
ſi.n.excogitaueris pparatiõe quãta idigent alia vniuerſa exer-
citia:ꝛ q̃ ad venatiões.ꝛ ad reliqua.huiuſce generis multa:fa-
cile qdẽ vtiqꝫ noueris:nullis ciuilib⁹ occupatis in reb⁹.arteſqꝫ
diuerſas opantib⁹.cõmodũ fore:talib⁹ accingi exercitijs. Non
enim canib⁹ venaticis.retib⁹ armis ꝛ equis opus eſt. Sed ſola
ſphera ꝛ parua qdẽ.vñ ars iſta pauperib⁹.facile inueniri ꝛ cõ-
cedi põt:ac ſufficienter occupatos expectat ꝛc. Multa demum:
variaqꝫ:de hmõi exercitij laudib⁹ dicta fuiſſe legunt:nec ime-
rito qñquidẽ vniuerſa ps nr̃i corporis:vniformi ac ęquali cõ-
mouet motione:ſupfluitates oẽs i qualicũqꝫ pte corporis ſint.
plene cõmodeqꝫ deſicant:ac euaneſcũt. Quelibz.n.humidita
tes ſupfluę.qualicũqꝫ occaſione genitę.deſicandę cõſumẽdęqꝫ
ſunt. Qð a Gal.3.de ſani.regi.ſcribit. Ob id cantorũ ſcripto
rũqꝫ artes:ac huiuſcemõi ocioſarum artiũ. multę pfeſſiones.ſa
tis ſupqꝫ ab omnib⁹ vituperant: qꝛ talib⁹ incũbẽtes artib⁹:vnã
dũtaxat partẽ corporis defatigant:neqꝫ iſta exercitia tanto gau
dio,leticiaqꝫ fiũt.quãta parue pille exercitiũ conficit.nam alicui
exercitio mixta curioſitas,ꝛ ad delectationẽ faciens: maxie cor
pori:ꝛ ad ſanitatẽ:ꝛ aię ad prudentiã cõfert. Nõ minimũ autẽ
ꝛ hoc bonũ eſt.cũ exercitiũ:ꝛ aię:ꝛ corpori cõferre poſſit. Ma
gnę vo pillę luſus.pſertim q cũ pedib⁹ efficit:nõ laudat: qꝛ for
tis eſt:ꝛ cũ timore efficit:vt voluit Auer.6.col.cap.6.col.ꝛ quã
plures exercitioꝝ modi ſunt,quos hic vniuerſos ex ſerie dinu
merare:nõ opus eſt.cũ magis cõmodum rationiqꝫ cõgruũ eſſe
ducã:exercitij horã ſalubrẽ deſcribere:atqꝫ ſtatuere. De exer
citij hora qualis nam magis expediat:ac tuendę ſanitati proſit

diſcutere minime audeo:tātū.n.opus ⁊ antiquiſſimis⁊ erudi
tiſſimis viris Medicine profeſſoribus aſcribēdū ſane foret.
Quod aūt hac in re mihi faciendū propoſuerim:nihil eſt niſi
vt eorū qui hanc in rem quicq̄ conſcripſere:auctoritates ac opi
niones adducā.quo pacto. Quod vero p̄prius ac verius exi-
ſtimē approbabo Auic.6.col.cap.2.⁊ p̄io cātice.ꝯmē.144.tp̄s
eſſe ad exercendū corpus ſcribit.quo digeſtio vltima: perfecta
eſſe aīaduertit.digeſtiones.3.fore dicunt. vna quidē in ſtoma
co celebrat. Alia in epate: poſtrema deniq̄ in mēbris ipſis. tē
pus igitur exercitationi cōſentaneū:illud eſſe creditur.quo ſui
nutrimenti mēbra digeſtionē p̄fecere.nā ſi ante huius digōnis
cōplementū fiat.oīum quidē rerū inſaluberrimū fore confir
matur. Idq̄ accidere:quod tali hora cōmiſſum exercitium ci-
bum indigeſtū.tunc egredi:pertranſireq̄ faciat,ipſumq̄ deniq̄
corrūpat. Eiuſq̄ rei ratio talis affertur.nā cum digeſtio nō niſi
quiete perficiatur.quemadmodum expulſiue operatio:nō niſi
motu completur:his quidem poſitis exercitij p̄re digeſtionis
cōplemento facti:nocumenta,facile prius explicita:cognoſcun
tur Auic.vero.3.p̄.doc.2.cap.3.de incoandi.menſurandi:ordi
nandiq̄ exercitij hora:inquit:hora qua exercitij p̄paratur ince
ptio:oportet vt corpus ſit mundū: ac ne in partibus intraneo
rū venarūq̄ mali chimi ⁊ ſilueſtres exiſtant.qui ab exercitio to
to corpe diffundātur:atq̄ cibus exterius aſſumptus:ī epate ſto
machoq̄ venis ſit digeſtꝰ. Alteriuſq̄ cibi hora aduenerit: plura
ibidē ab eo deſcripta nō p̄ſequor. ad Gal.me me verto:q.2.de
ſani.regi.col.2.exercitij tp̄s optimū eſſe memorat:cū cibus ex-
extrinſecus duabꝰ decoctionibꝰ abūde ꝯcoctus fuerit:duplici
q̄ digeſtione:⁊ eā que in ventre ⁊ eā que in vaſis conficit.di-
geſtionem itelligit:duabꝰ hiſce peractis coctionibꝰ.ſimul alteriꝰ
cibi tp̄s inſtare:vult.ſi aūt quiſpiā ante hec exerceteſ.cū exer-
citiū ciborum diſpenſationibꝰ conferat:crudis īdigeſtiſq̄ cibis
vel hūoribꝰ.vētre:vaſiſq̄ cōſiſtētibꝰ: ea ſane tūc tēporis motio
ne:p̄dicti chimi cibiq̄ ad oīa mēbra attrahūtur:hiſq̄ totū cor-
pus opleri neceſſe eſt. Addē q̄ cōciliator dria.118.eādē ꝯtro-
uerſiā pulchre diſputat:ne igit ab alijs ātiq̄ſſimis medicis di
ſentiri videar:opinioni gal.⁊ Auic.adherebo. Arg.auer.ſuiſq̄

rationib⁹ rñdere ſupeſt. Quãq̄.n.digeſtio fiat ĩ quiete:nihilominus nequaq̄ ↄ̄cludi debere:ſentio. Exercitiu3.ſc3 eſſe faciẽdu3 cum tres digeſtiones ad ſolutę fuerint.quinimo cum.3.digeſtio fieri incipit in mẽbris. Tunc equidez ↄ̄ueniens:oppoꝛtunum faciendi exercitiũ: tẽpus eſſe creditur.l3.n.tali hoꝛa nocumentũ aliq̄ ſequat̃.attamẽ nocamẽto iuuamentũ maius exiſtit. Nam membra exterius conſiſtentia:inanita. frigefactaq3 ac ab ipſo coꝛde fonte naturalis caloꝛis vberrimo ſemota:exercitio tali hoꝛa pręſtito.viuidioꝛa foꝛtioꝛaq3 redduntur.propterea q̄ natiuus in eis caloꝛ excreſcit.exindeq3 ſanguinem melius attrahunt: ac ſibi conueniens ⁊ ſuppetens hauriunt pabulum. Ac ſi Auer.ſuperioꝛibus obijciens dicat.ſi exercitio talia mẽbra magis vigent.ſuo incaloꝛe:cu3 calidi ſit attrahere:quidez. ſanguis indigeſtus ſemicrudus:neq3 mẽbris pꝛopoꝛtionatus attrahetur.huic argutiſſime obiectioni.docte ſatis reſponderi poteſt. Id ſane pꝛędicta ratione conuinci:ſi exercitiu3 priuſq̄ 3.digeſtio ſcḣoet: fieri incipiat:verũ iã natura nutrimentũ.inutriendis mẽbris impartita eſt. Exercitio igit̃ hoc tp̄e facto:mẽboꝝ virt⁹ attractiua coꝛroboꝛat̃.q̄ qdez antea naturali caloꝛe aliquãtiſper depauperata fuerat:hoc inſuper excremẽtoꝛum expulſio melioꝛ efficit̃. Exercitiũ l3 ante comeſtionẽ faciendu3 ſit.nõ t̃n ſtomaco nimis exñte famelico fieri ſuadet̃.ſic.n.reſoluit ac poſtmõ3 coꝛp⁹ ĩfrigidat. Neq3 ſimul cũ comedim⁹ cõmedat̃:ne eo cib⁹ ĩcoct⁹ p̄ toti⁹ ptes coꝛpis elabat̃. Nã hmõi gymnaſiũ,multaꝝ ęgritudinũ cãm eẽ grauiſſimi auctoꝛes atteſtant̃: ſupꝛa.n.repletiões exercitiũ epi̾a3 comouet. Id ab auic.j.3.tra. 5.ca.8.colligit̃.idẽ exercitiũ ſupꝛa repletionẽ,lapidẽ renũ pdu cit:q̄ ab eodẽ auic.i8.3.trac.j.ca.i6.habet̃. Addõ q̄ ipi⁹ furfuris cã ẽ.vt Auenzoar pꝛio.theſir trac.2.ca.io.ſcribit. Quocirca a gal.pulchꝛe dictũ fuiſſe exiſtimat̃ ĩ lib. d̄ euchimia ⁊ chacho chimia.ca.3.ſ.queãdmõ3 exercitiũ añ cibũ.maximũ ad ſanitatẽ bonũ ẽ.ſic ſupꝛa.cibũ,ĩutil̾ mot⁹ exiſtit.p̄ſerti ſi poſt ſatietatẽ ſupfluã cõmitat̃:diſtruibit̃.n.ex vẽtre cib⁹:accept⁹añq̄ digerat̃. exĩde humoꝝ crudoꝝ ĩter venas mľtitudo ↄgerit̃. ex qb⁹acuti moꝛbi ↄ̄ſeq ſolẽt.raſis ẽt.4.almãſoꝛ. igt.ſić mot⁹añ comeſtões ſanitati ↄ̄ſuãdę p̄ſtat auxiliũ.ita poſt cõmeſtões ad ęgritudĩes

generandas facere vt de eodem Cornelius in ſuo de medici na.lib.cap.2.iſtec memorat.ſemp.n. exercitiū antecedere cibū debet.in eo qui minus laborauit & bene cōcoxit amplior.in eo qui ſe defatigauit:ac minus cōcoxit remiſſor. Ad hec nō incon cinne ſubiungi poſſunt Gal.verba:in de ſani.regimi.lib.5.Ex au ctoritate.n.hyp.illic inquit:labores cibos antecedant.hoc oium ſui de motu ſuperfluo intelligant. Nā vt ab Auenzoar dicit motus ſupfluus:& balneū.& coitus poſt cibū magno ſunt no-bis nocumēto.ac his pſertim:quib' anguſte ſunt venę. poſt ci-bū aūt exercitiū leue cōceditur.quo ad cib' ad ſtomaci fundū. in quo melior ſane digeſtio cōficit deſcendat. Idq; ab exper-tis medicis cōceſſū nō ambigit. Atq; iter q̄plures ab Auic. 3.p̄.doc.2.cap.9. Idē Auenzoar.& raſis.25. cōtinentis cap.j.ex auctoritate ruffi.neq; tale dogma ab ipſo Ariſto. pretermiſſū fuiſſe liquet.cū ſanitatis cām ambulationē eſſe confirmet: poſt cibū in poſteriorib'.ppterea q cibi tunc in ore ſtomaci nō re maneant. Idē a Gal.diudicatū in lib.de eucbimia & cbacbo-cbimia facile pſuaderi pōt.cū.3.cap.col.2.dicat nō ęgrotabit q bite dietatus omnino & exercitatus. ſi ſimul prouideat vt cum decet egerat.ac nullo forti motu ſupra cibum moueatur. hoc enim plurimum inconueniens foret:quia qui ppter rerū cir-cunſtantias.ante cibū exercitari probibentur.nō ſolū certitudi-nali dieta op'e:gnimo & ſanatiuis farmac.idigēt. Iſ fame nequa q̄ laborandum hyp.cōſuluit.in ſcōa āffo.particula.āffo.16.ve rumtamen vt Gal.inquit in illius āffo.expoſitione. q ſemper imoderatum exercitiū.precedere.vel preoccupare cibus de-bet.corpus enim famelicum magnis exercitijs non debet ac-cingi. Exercitio enim corpori famelico ſuperueniente. virtus valde proſternitur.naturale membrorum humidum diſſoluit. Quo fit vt alui viſiceq; excrementa pre exercitio ſint expellē-da.hoc ex Auic.ſnīa.3.p̄.doctri.ſcōa capi.3.loquimur. Idq; a Gal.2.de ſani.regimine comprobatur. Illic auctor ille precla rus aſſerit. Exercitia poſt mictus & egeſtiones agenda:ne quid horum robore caloris.qui eſt in exercitijs. ad habitum totius corporis reducatur. Quantitas ergo exercitij: nec calamo:nec verbo proferri pōt. Sed determinandum qdem eſt; excluſiue

vſq₃ ad laſſitudinē coloris vrineq₃ permutationē:huiuſmodiq₃ ſaluberrimū dogma:ex antiqui:Medicorū₃ principis hyp. diſciplina colligitur.cū ab eo ſcōs āpho.par.āpho.49.dictum fuiſſe conſtet.In omni motione corporis:cū ceperit quis dolere:quieſcere ſtatim remediū eſt. Idē Gal.placuiſſe liquet nā ab eo.3.tegni ſcribitur.In Gymnaſijs quādo primū ceperit qs dolere corpus:quieſcere ſtatim remediū₃ eſt. Preterea 6.col.cap.6.Auer.ta₃ diu exercitiū₃ fieri debere cenſet. Quo ad Anhelitus elleuetᷓ.irrorariq₃ corpus icipiat:ac ipſi⁹tumor īminui:bas horas exercitij ex vrina qdē cognoſces. nā cū vrinā aquoſa₃ pſpexeris hūores ex ventre i epar rediſſe idicabit: qui humor ſane adhuc indigeſtus exiſtit:ex citrina vero colerica ve vrina.certe nobis indicatᷓ:digeſtionē multo iā completa₃ fuiſſe tēpore: ſi moderate citrina videatur: tunc exercitio tempus idoneum demonſtratur. Et enim exercitium mag. minus ve fiendu₃ ex temporū:etatum ⁊ cōplexionum diuerſitatibus iudicatᷓ. Nā calide cōplexionis exiſtentibus:exercitiū₃ lene:facileq₃:mo dica ſuauiq₃ deambulatione ⁊ quiete ꝯcediᷓ. Idq₃ a Gal.6.de ſani.regi.dictū fuiſſe arbitror. Nullis vehementer calide cōplexionis exiſtentib⁹.exercitio opus eſſe. S₃ eis ambulationē ſufficere. Quidā tamē hyp.auctoritate autumāt:corpora calida quieſcere debere:qđ ſane de remiſſa quiete deb₃ accipi:cū omnimoda corporis quies.ſanitatis viā nō ingrediatur:ac ob id neceſſariū eſt: vt exercitiū ſit cū ſuaui fricatione:ꝙ pfecto fricatio:i crementum carnis efficit:ipſi vero fricationi: ex oleis frigidis:quale eſt violatū aſſociari debet in iunctio.huiuſcemodi ab Auer.6.col.cap.ii.cōſtituta legūᷓ.tēperate cōplexionis compos.exercitio temperato vtatur: ſunt enim nōnulli maiori fortioriq₃ exercitio indigentes: ac tales lacertos fortes: motiuoſq₃ neruos:ac iuncturas aptas habēt. Ipſiſq₃ naturales humiditates nō multū reſolubiles iſunt. Idq₃ eis ineſſe arbitror:vel ſtrictura pororū:vel ciborū viſcoſorū cōmeſtione.qui vero i primis venis multitudinē crudorū humorū₃ ꝯtinent.hij neq₃ balneis admittēdi:neq₃ exercitādi monēdiq₃ ſunt vniuerſaliter:mot⁹.n.oēs iſtiuſmōi: ad totū corpus humores crudos porrigūt:geri igiᷓ vt idulgeāt:ꝯſulēdū ē.qđ egdē ꝯſiliū gal.4.

ſanatiuorũ placuiſſe viſum eſt:ꝗ obrẽ. Auer.7.col. cap.io.igt corp⁹mucillaginoſis crudiſq̃ cõſtans humorib⁹.nõ dꝫ vti.nec balneo nec fricatiõe.Exercitiũ in pueris.ne ſupfluat ꝑcauẽdũ eſt:augumẽto.n.corpis obeſt.Motu ſenes oẽs indigent:ne ca lor eorũ natiuus extinguat:vt a Gal.3.de ſani.regi.habitũ eſt. Poſt venerẽ moderato minus exercitiũ fiat.ppterea ꝙ maxĩa facta fuit ſpirituũ reſolo:poſt vigiliã ſupueniẽtẽ vel triſticiãq̃ vel haꝝ vtraſq̃:ſiqdẽ idigõ ſequat:exercitandũ nequaꝗ ẽ ab Exercitijs amouẽdus ẽ pinguis:ac aſungie multeq̃ adipis vt Auice.in.2.cantice pte.46.⁊.47.ꝑclare teſtat.Eſtiuo aũt tem pore exercitiũ cõminuendũ eſt.cũ tunc homo ſudore diſſolua tur:ac ſubtiliet.Itidem ſenſiſſe video Ariſto.q pria par.pbl- pblemate.25.decernit.in eſtiuis nõ nimis exercendos nos eſſet q: hoc egritudinũ multarũ cã exiſtit.Et enim exercitiũ longum reſoluẽdo cor debilitat.qꝺ qdẽ Auic.in.io.3.trac.j.cap.5.velle viſus eſt.hibernis vero tẽporib⁹ cũ fit exercitiũ.ſpũm in medio exercitij ſpatio cõprimere.plurimũ qdẽ pdeſt.vt paulatĩ.impo ri exinaniant.tũ ppter ipoꝝ anguſtia merito nos cõtinentis ae ris.Caueãt aũt.atq̃ ab anhelitus cõſtrictõe ſe cõtineant.quib⁹ diafragma debile ẽ.Idq̃ ex documento Auer.6.col.capi.6. col.2.accipit.i ꝑncipio velox motus nequaꝗ fiat.facit.n.nobis aſma ꝯtingere.Idcirco exercitatio pria ex ſerapiõis ſnĩa ſcðo breuiarij cap.24.parua fienda ẽ.quib⁹ vlcerata ſunt crura bos requieſcere decet.ppterea ꝙ hmõi morbo laborantib⁹ exerci tiũ ꝑtermodũ officiat.vt notauit Gal.in lib.de tremore iectiga tione ⁊ ſpaſmo.poſt potũ corpus mouere.motu violẽto.vomi- tũ incitare.ſcribit Raby Moſes in.ſuorũ ãffo.par.Motus inſup poſt coytũ laborioſus cõceptionẽ phibet.ſterilitatẽq̃ in ducit.ꝑſertim ſi mulier ad poſteriora vſq̃ ad.7.aut.io.ſalt⁹ p ſiliat.egredit.n.ſperma vt Auice.tenuit in.2i.3.trac.j.capi.8.ſꝫ clarius in eadẽ ſen.trac.2.cap.i7.exercitio forti deſſicari dure- ſcereq̃ corpa atq̃ ſenſum intellectumq̃ retardari Raby mo ſes in.i8.ſuorũ ãffo.par.aſſerit.Atq̃ idcirco athletas.oneraq̃ portantes.aut lapides eleuantes aliquãtiſper dementes eẽ cre dit.ex imoderato exercitio membra diſſocari ſcribit Auero.3. col.cap.i5.Eodẽ ſincopiꝫ iduci ſcribit Auic.in.ii.3.trac.2.ca.6.

ſupfluitas & mot⁹ tremorē mēbris īducit.ꝙ a Gal.iterioꝝ.5.ca.
5.col.2.a ſerapiōe p̄ro breuiarij ca.31. diſcuſſuȝ luce planius ē.
ex frequenti ⁊ inordinato motu ſequitur morphea.vt appet.ab
Auenzoar.2.theiſir tractā.7.cap.4.pueniūt etiā dolores ī cor
pore:p̄rio theiſir trac.7.capi.30.⁊.31.ſcribit.ꝙ exercitiū ſup fluū
generat podragā.Cauēdū pterea ducim⁹:ne forte poſt laborē
loco nimis euētato qs ad veniat: facillime.n.ad itima corpis.
Ex rare factꝰ poris aeris iſtillatio penetraret.Ac ad acerrimos
labores diſponeret:pedū lotio vices exercitij ſupplet.ſi inebdo
modā ſemel ante cenaȝ:aut in accubit⁹hora fieret.Preſertim
quādo accidunt dies ieiunij.a ſuperioribus.n.talis ablutio di-
uertens inferiores partes expurgat.Idq̧ maxime in vite regi
mine cōuenit.Ab aquarū mineraliū balneis:niſi aliqua aut in-
firmitas aut neceſſitas vrgeat:cauēdū ē plurimum.ꝓpterea ꝙ
vniuerſas corporis virtutes eneruant: mēbraq̧ principalia cū
maculant:ac aliquādo ephimerā ſuperinducunt:hoc a princi
pe in ephimerarū febrium trac.ſcriptuȝ legitur: ſuperiores he
vniuerſe de exercitio cōnotationes obſeruatu: intellectuq̧ di-
gne ſunt.Atq̧ potius eis qui ī diuitijs.libertateq̧ vitā degūt:
obſeruādū ē.Et.n.vt ipſe Gal.ī lib.de euchimia ⁊ chacochi
mia ꝓfitef.Quoddā gen⁹ exiſtit hoīuȝ:ꝙ talē vite occaſioneȝ
ſortitū eſt. vt ante cibū exerceri cōmode nequaq̄ poſſet.Neq̧
oportune:ſalubriq̧ tempore comedant:aut perfecte cibum di-
gerere poſſint:huiuſce inq̄ generis hoīes impoſſibile quideȝ
eſſe creditur:vt abſq̧ morbo conſiſtant.Idem.2.de ſani. regi.
inquit.Cuȝ q liber eſt a neceſſitatibus:ſanus cuſtodiri pōt vt
nō egrotet:⁊ ſeneſcat oppoꝛtune.in eiuſdeȝ p̄io inquit.cupien-
tibus ſe longeuos ſanoſq̧ eſſe opus eſt.ſibi ſolis viuere atq̧
omni neceſſarie operationi vacare.Quuȝ igitur dominationi
tue nullam reȝ:que ad vite inſtitutū regimen attineat:deeſſe vi
deaȝ: medius fidius ſupereſſe nihil arbitror:q̄ꝫ ꝙ tua:qua pol-
les prudentia continentiaq̧ nō mediocri: leges nobis hacten⁹
prelibatas exſcriptaſq̧ ſeruare contendas.

SI humane molis effigiē:quib⁹ ↄſtet partib⁹.linceis
oculis penſiculateq; ꝑſpiciam⁹.Eis quidē portiū-
culis cōflatā eſſe animaduertemus:vt cōtinue diſ-
ſolutioni ſubiectam eſſe hoīu; naturā ſateri opor-
teat. Neq; id temere:aut falſo credem⁹:qñquidē:tū calore no-
bis intimo:tū circundantis nos aeris eſtu.aſſidue quicq̄ ex no
ſtro corpore exhauritur.ꝙ cū ita eſſe nedū ratiōe. ſed ⁊ quotti-
diana expientia cōprobetur.neceſſarius quidez ⁊ cibi ⁊ potus
vſus extitit:quib⁹ ꝙ diſſolutū fuerat.inſtaurari aliquantiſper li-
ceret.hinc nobis ipſis infuſa virtus eſt appetendi. qua neceſſi
tate cibationis horam cognoſcamus: ac quātitatē cōuenientē-
q; ſpēm eduliorū affectantes: ꝓſequamur.hanc ſniam a Gal.
inde cōtinua diſſolutione cap.j.monumentis mandatam ſcias
velim.Ibi.n.cōplura longis verborū periodis:de huiuſmodi
re ſcripſit.verūtñ:q꞉ ꝙ diſſoluit. niſi diſſoluto ſimile fiat nutri-
mentū inſtaurari reſarciriq; nequit.Ob id nature neceſſariu;
extitit:cibum potūq; deglutitu; cōmutare:vt in eius qđ exhau
ſtum eſt locum ſubſcribi poſſit.Ac ſimile diſſoluto:mēbris ad
moueri.Ab his Gal.verbis nō diſcripat Auer.qui pmo canti-
ce.x4.dicit:cibi neceſſitatem ob duas cauſas extitiſſe: quaru;
pma:q꞉ impoſſibile quidē fuit.a primordio gñatiōis ſue.hoīe;
cū ſua naturaliq; mole produci.que inquā moles incrementū
ei debitū cōueniēs ex nā iudicat.inquātū tale aīal.aut tale aīal
extitit.hāc igit̄ ob rem cibus ei neceſſarius extitit.quoad ſuu;
corpus ad molem ex natura ſibi debitā pertingeret.quo poſt-
q̄ deuenit augeri protendiq; ceſſat.prime antelateq꞉ cauſe ꝓ
xima eſt hec ratio.ꝙ cum hoīum ſpiritus animantiumq; reli-
quorum corpora:continentis nos aeris calore diſſoluerentur.
neceſſarius oportunuſq; cibus cunctis viuentibus extitit:qui
ab interiori virtute cōmutatus. in diſſolute partis locum repo
neretur. ad ſūmum cum animal calore naturali. Igneo.qui la
tor eſt anime:viuat.Atq; ignis. inquantum ignis ſemper com
buratatq; aliquādo in animali extinguatur.Idcirco continuo
nobis cibi vſus neceſſarius fuit.ve.a.n.cibi eſt actio ꝙ augē-

dum eſt augere. ac omne q̄ ex corporis diſſolutione deperdi-
tum eſt inſtaurare. ſimulqȝ ad priſtinum ſtatum deducere: qđ
ab Auice. eadem parte affirmatum legitur. Quocirca in cibi
potuſqȝ aſſumptione: ſūmopere ſtudendum aduertendumqȝ
ſuſpicor. cum noſtra corpora ad ingredientium ciborum po-
tuūqȝ qualitates imutentur. Et.n.cibus potuſqȝ propriaȝ ſto-
maco dant naturam. Quod Gal.in.2.āffo.par.cōmē.ſi.teſtat⁹
eſt.nam homo tali modo.potu ciboqȝ debet vti.vt nō quantū
gula appetit. Sed quantum neceſſitas expoſcit:aſſumat.ꝑca-
uendum igitur nobis eſt.ne quod: Altiſſimus deus ad ſanita-
tem: ꝛ ad inouandum robur preſtitit.etatiuo decurſu: caloreqȝ
extraneo conſumptum.vitio gule deprauetur.qđ equidē ani-
me:corporiqȝ maximo futurum eſt nocumento. Neqȝ eniȝ co-
medendum nobis eſt. implendi ventris gratia. cum id ſuſti-
nendi corporis ratione magis fieri debeat. quod ſi ad ſatieta-
tem quis comederit.ei profecto luxuria dominabitur. ven-
trem.n.cibis.viniqȝ potationibus irrigatum diſtentūqȝ luxurie
voluptas inſequitur.demuȝ his hactenus rationibus conuin-
citur.ſuam volenti ſeruare ſanitatem opus eſſe. vt animū ſuuȝ
duobus intendat.quorum alterum quidem eſt cōuenienti ei:
quod diſſolutum eſt: cibo corpus alere. Alteruȝ eſt excremē-
tis ex cibo genitis:corpus eſpurgare. Idqȝ fieri debet.ꝑpter-
ea quod vt Gal.ait:nō omne quod comeditur.bibiturqȝ aſſi-
milatum nobis effici poteſt. Idcirco nulli dubium eſt. Quin
aliqua ex cibis ꝛ potibus ſuperfluitas i corpore maneat.a qua
emundare corpus opȝ.ac ab eo eijcere. Et enim cum comeſta
edulia ſtomacuȝ ſubeant.ac in eis operationes ſuas ſtomacus
produxerit.eorum pars ad epar elabitur.reliquum vero in fe
ces deſinit.'quibus expurgandi ſumus. q̄ꝑq̄ enim homo tēpe-
ratis vtatur alimentis. delicatis: laudatiſqȝ ferculis. Fieri ta-
men nequit:quin alique ſordes inutileſqȝ reliquie. Expulſiue
ſecernenda expellendaqȝ offerantur. quo fit vt ſe quilibet a
ſuperflua nimiaqȝ repletione cōtinere debeat. Neqȝ talem in
exercitio:laboreqȝ enormitatem cōmittere debemus.qua cib⁹
alimentaqȝ aſſumpta corrumpantur:completaqȝ digeſtio inter
cipiatur. Qm̄ cum aliquis tantū biberit:comederitqȝ:vt imo

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

deſtius impleatur. Necnõ quidem corpori diſtenſio euenit. qua membro conueniens forma ſitus aufertur. Nõ enim igno randum nobis eſt ꝙ membro quouis extra ſuum ſitum exten ſo continuitas eius exſoluitur. ac inde virtus eius diſſoluitur. vnde mali letaleſqꝫ morbi naſcuntur. hinc a Gal.5. de accñti. ⁊ morbo capi. 2. concine pulchreqꝫ ſcriptum fuiſſe non ambi go. corpora ſcilicꝫ neruoſa. ſi pretermodum impleta. inanita ve fuerint extendi retrahiqꝫ. Ac id eius exemplo. quod organorũ muſicorumqꝫ fidibus euenire videmus. plane comprobat. Et enim ſi ad fũmum diſtente edibus humidis collocentur. vel aere ſicciſſimo diſrumpũtur. Quod detrimentum ne cõſequa tur. contracta ſolent fila. muſici relaxare. Sed vt quiſquis pro virili imoderatas comeſſationes abhorreat. his iniũgã nihil ſto maco repletione deterius eſſe: Ac ob Id guloſorũ corpora mi nus augeri. propterea ꝙ eorum cibi minime digerantur. inco ctos cibos ac indigeſtos humores ſingula membra reſpuunt. Inauctaqꝫ manent corpora. neqꝫ huiuſcemodi ſententie aucto re carent. cum Ab Auic. i3.3. trac. j. cap. vltimo determinatum fuiſſe liqueat. vehemens ſaturitas in quacũqꝫ diſpoſitione fiat afferre mortem poteſt. ſiue in cibo ſiue in potu cõmittatur. ꝙ plures enĩ homines ſe ſe imoderate cibantes ſuffocati perie runt. Id mirum cuipiã. nec incredible debet eſſe. quãdoqui dẽ. ⁊ ab Auic. 3. p. doc. ſcda cap. 7. ⁊ ab hypo. 2. ãffo. par. ãffo. i7. idem ab Auic. j. cantice. i83. confirmatum fuiſſe: facile co gnoſci poteſt. Neqꝫ huiuſmodi auctoritatũ adminiculo ſolum perſuaderi poteſt. cum ingenti nimiaqꝫ repletione ⁊ crapula na turalis calor ⁊ ſuffocetur. ac extinguatur. Ad hec argumenta accedit cornelij celſi nunquã ſatis laudati viri opinio: qui cap. ſcdo inquit. vbi ad cibum ventum eſt: nunꝙ vtilem eſſe ſatie tatem: ac ſepenumero inutilem fore cibi nimiam abſtinentiam. Plerumqꝫ enim ingenij acrimoniã ciborum copia impediri. Ad luciluꝫ ſeneca ſcribit. Quod deteſtabilis ſit ac enormis i menſa comeſtio. Gal. obiurgatione palam eſt. nam ſi libelli de flobotomia doctrinam primam ſum. 2. cap. 2. perlegas: tale vi tium ab eo culpari faccilime perſpicies. cum ab eodeꝫ his ver bis afferatur. intemperatos viui potatores auidos guloſoſꝙ

boꝛes vel farmacãs vel flobotomãs nulló iuuabis magiſterio. In tẽperatãq; vitã producentes. humoꝛum crudoꝛum multitudinem coaceruant: ex ſaturitate nimia plures moꝛbi comouentur. multiq; gule impatientiã vomitu medicantur. quodq; deformiter ingeſtum eſt. deſoꝛmius egerunt. propter cibos potuſq; anime ſuis in operib⁹ impeditur. Idq; ſano coꝛpoꝛe exiſtente fieri ſcdo legũ ſentit Plato. Quod ſi tanto viro id poſſe contingere credi poteſt. quis nõ igitur ſub. perſuadeat. longe melius homini parum quottidie ſumere. q̃ raro plus honeſto comedere: cum repletus ſtomacus: digeſtionem bonam celebꝛare nequeat: hic chilus indigeſtus per vniuerſas coꝛpis partes attrahitur. quod certe ſanitati maximum nocumentum parat. nam cum multa in ventre contineatur eſca: ac epate vehementer indigente. epar ipſum ⁊ reliqua inata membꝛa foꝛtius attrahant. quod Gal. placuiſſe certe ſcio. 3. de virtutibus naturalibus cap. i3. col. pꝛima. cibum quidem plurimũ pꝛe ſua multitudine digeri non poſſe: neq; in ſtomaco ſano ad expellẽdumq; valido permanere. quinimo ad interioꝛa compelli velociter: vt hic ventris pꝛofluuium: laboꝛeſq; colici ſubnaſcantur: vt ſcribit Auice. i3. tertij tractatu tertio capi. 8. animalia cibis quamplurimis fruentia coloꝛe diſtant plurimum: vt Ariſtotiles in libꝛo partibus animalium cenſuit. quamobꝛem alimenta a nobis ſolum tanta ſumi debent. quantis opus eſt ad amiſſas vires inouandas. quantum obſit nobis. enoꝛmis viuendi foꝛmula. ingenio quantumcũq; tenui dignoſcere quicunq; poteſt. ſi que ſatietatem nimiam ſequi ſoleant: abunde intueantur. Et enim hac virtutes animi coꝛpoꝛiſq; ſuppꝛimuntur. Ingenij tota vis obꝛuitur. libidinis ſtimuli humana pꝛecoꝛdia obſident. Celeſtibus alieni. cibo meroq; pleni ad vilia contendimus. Quid pluribus in imodeſtam. victus legem inuehi opus eſt. Satis enim foꝛe arbitroꝛ. ſi peripathecicoꝛum pꝛincipis Ariſtotilis ad Alexandrum magnum in libꝛo de ſecretis ſecretoꝛum verba ſubiunxero. inquit enim pꝛeclarus hic auctoꝛ qui in pleno ⁊ vacuo debitum modum tranſgreditur: is quidem egritudinum furoꝛes: ac infirmitatum moleſtias effugere nequaq̃ poteſt. ab eodem q̄ ad rem noſtram ſpectat:

hypocratis ad agium cõmemorat; cum inquit hypo. Dietas
adeo tenues obſeruaret: vt eis debilitatem corporis ſuſtineret
ex ſuis diſcipulis vnus cauſam percunctatus: eum cõmonuit:
ne tantam corporis debilitatem ſufferret: ſed talem comedeu-
do potius amoueret: cui diuinus: ac prope celeſtis hyp. reſpõ-
diſſe fertur: fili mi: vt viuam comedo: vt comedam non viuo
quibus Ariſto. ſcite vt omnia ſubiungens. hec loquitur. Ali-
mentum nobis vite gratia explorandũ eſt: vita aũt. propter ali
mentum nequaquã ſubtinenda. Quod vt ſeruare nullos pi-
geat: emolumenta moderate diete his verbis apponit. Mul-
tos inquit nouimus: alimenta comeſtioneſq̃ diminuiſſe; ſuis
appetitibus ſe ſe cohercentes. gulã compeſcentes. i omnibus
temperantiam rebus imitari. qui incolumi corpore prolixa vi-
ta ac appetitu bono conſtiterunt. his operationes meliores mo-
tus alacriores ad fuiſſe teſtat. Quare ab oĩbꝰ vno ore cõfirma
tur. longeuos ſalubreſq̃ eos fieri. q ſuꝑfluitatẽ indigentiamq̃
fugientes. equalitatẽ ac temperãtiã ꝓſequunt. His igit mani
feſtũ exploratũq̃ eẽ ducimꝰ nimia cõmeſtiõe ſeipꝫ ꝯtinere ſuꝑ
fluitates expurgare. ſũmã optimãq̃ ſanitatẽ fore. ⁊ ſi oĩa dura
tionis grã. nobis fienda credimꝰ. qſq̃s igit diu viuere ꝑmane-
req̃ cõcupiſcit. eaq̃ ad longeuitatẽ attinere diſcuſſimꝰ indipi-
ſci ꝑ virili ſtudeat. deſiderijs ſuis voluptatũq̃ ſtimulis obſtet.
cibos cibis minꝰ ſuꝑaddat. hoc enim comiſſo vicio in ſtomaco
cibi corrũpũt. malaq̃ digõ ꝑficit. Eã ꝑꝑ idropeſis. cancer. for
mica: echeriſipilla: morphea: albaras: ſcabies: impetigo ac hu-
iuſce gñris plura accidũt. Nã ſanguinẽ digõne cõueniẽti nãc
minime digeſtũ. mẽbra: vt ipſo nutriant. nõ attrahũt. hoc vni-
cuiq̃ credẽdũ eſt. cũ ab Auice. i3. 3. trac. 3. cap. j. ac eiuſdẽ. fen.
trac. j. cap. i6. deſcriptũ fuiſſe ꝯſpici poſſit. Et. n. inquit cũ hõ ci
bo ad ſatietatẽ replet. in potu q̃ vini aut coitui ſuꝑflue nimis
agit. ſpaſmat: ac epilepſiã icurrit: ſterdũq̃ ſatietate repletiõeq̃
plurima ſubet. ei ꝓlixã ꝑmanentẽq̃: quoad vomãt excitent ac
ſurgant. ſiue ergo qſpiaꝫ groſſis aut ſubtilibꝰ alimentis: ſatiet:
egritudines irrationabiles inde ſequuntur. Nam ſi ad nau-
ſiatiuam ſacietatem deueniat. ac ex nutrimentis ea groſſis fiat:
iuncturarũ dolores: renũ morbos: diſſuriaꝫ: podagrã: ſplenis ⁊

epatis groſſiciem flegmaticas malanconicaſq; egritudines tūc ſubijt:⁊ ſi tenuib⁹cibis conſtat oppletio.tunc febres acute erantes ac maligne.apoſtemata mala ⁊ acuta Auice. teſtante ꝑuenient.quo circa Ariſto.pria ꝓblematū particula.ꝓblemate 5.querere arbitror.cur vicioſis corruptiſq; cibis veſcentes.aut diutinā ꝑpeſſi famē.tumeſcentes pedes habere ſoleant: cōciliator in ꝓblematis illius expoſitione.dubitationē ſatis cōmodam ꝓmouet.idq; ab eo dubitatum fuiſſe liquet. propterea ꝙ Ariſto.his pedes inflari dixerit:qui corrupto ſincero ac multo cibo fruunt:hoc.n.ambiguū cenſet.cū hali.3.tegni in tractatu cauſarum dicatur. Aliquando malum ex bonis cibis.ex malis laudabilem generari ſanguinē:ſi ex malis nutrimentis bonus ſanguis efficitur:his igit nutriri corpus neq; pedes tumefieri eſt a ſeuerandū: huic obiectioni Ariſtotelica dogmata fouētes:reſpnoſum iri hoc pacto putamus:hali ſnīam accipi debere.ac in his hoibus ſolūmodo id verū fore.qui vehemēti deſiderio prauū inlaudatumq; cibū deuorantes: laudabilem ſincerumq;reddunt.tunc.n.digeſtiuam ac vniuerſas.corporis humani virtutes:talem cibum auide ſtudioſeq; cōplecti:creditur.expurgataq; cibi nequitia.ad begnignum conuerti.qd̄ raſi placuiſſe video.25.continentis de regimine cibi ⁊ potus col.3. ad ſūmum halij ſententia preſſius ē audiēda Ariſt.vero latior ac abſoluta prelatio iudicatur. Hac exolutione. dictum principis verum eſſe fateri poſſumus:qui.3.ꝑ. doctrina.2.capi.7.inquit.ille vero in quo mala nutrientia digeruntur.non ob id ſe ipſum fallat.nam quidē poſt dies aliquos.in ipſo mali humores generabunt.quibus egritudines accerbiſſime:morſq; ſequi poſſet:his conceſſis:etiam conſentiri poſſumus.malorum ciborum pauce quantitatis aſſumptione minus euenire:ꝙ ex boni cibi quantitatis:īmodice replectione:hoc Arabi Moſe de vite regimine tractatu primo confirmatur:idem a Gal.in libello de diſſolutione continua pertractatur:quod ſi nōnullis vel inopia vel conſuetudine:mala nutrientia comedere neceſſariū fuerit:nō ſepenumero:ſed raro talibus vtatur:ac eiſdē aduerſantia comiſceat: etenim conſuetudini que in ſanitatis procuratione multum obſeruatur: dandum aliquid eſt.nam

qui prandere cõſueuit:ac ea conſuetudine cena cõtentus amo-
uetur. corporis incomodum ſibi non mediocre parat:necnon
qui cibum aſſumere. ſtatutis horis aſſueuit. ad aliam trans-
greſſus horam:ex huiuſcemodi comutatione: nocumentum
ſibi iminere cognoſcat. His igitur animaduerſis preſtare cui-
cumqꝫ non dubito:ne ab imoderata diuturnaqꝫ victus aſſuetu-
dine:ꝗꝑ minus bona recedat:ac ne id ratione carens ac igno-
bile flocciſaciatur: Gal.teſtimonio id fieri debere comproba-
mus:ille enim hypo.auctoritate.in libro de diſſolutione conti-
nua: conſuetudinem alteram naturam eſſe deſcribit. idem in
libro ad glauconem protulit.idem ab Aue. p.phiſicorũ.71.in
fine:cunctꝫ his addimus Ariſto. in libro ad Alexan. de modo
ſe cõtinendi a cibo ⁊ potu cõſueto: idẽ i de memoria ⁊ remini
ſcentia non a ſuperioribus ſententijs diſcrepare conſuetuꝫ ꝙ
eſt naturale effici Gal. verba plane ſignificant qui.3.de.ſ.me-
di.diſtin.4.cap.j.finem verſus.mulierem quandam atthicam
iuſquiamo conſuetaꝫ eo nutritam fuiſſe memorat.ob id Galie
nus ibidem inquit.non eſſe neceſſe cauſaꝫ ſibi enunciare: cur
ex conſuetudine proprietate plurima fiant. Qua conſuetudi-
ne permutata multa nobis detrimenta accidant:declarat Ga-
lie.ſcdo regiminis acutorum in fine.inquit enim:ab aſſuetis vi-
gilijs ad ſomni multitudinem conuerſionem.capitis grauitatẽ.
⁊ mollificationem nobis înaſci.neqꝫ id a Damaſceno preter-
miſſum fuiſſe ſcias velim. cuꝫ in ſuis aphoriſmis aphoriſmo
51.conſuetudinis.imutationem ⁊ in vtilem:⁊ peſſimam eſſe di
cat:vſus enim tanꝙ natura eſt. Quod Auice.3.p.doctrina.5.
cap.primo ⁊ Galie.ſcdo complexionum cap. quarto vno ore
aſſeuerant.naturam enim acquiſitam:ex antiquorum opinione
conſuetudinem eſſe Galie. affirmat. conſuetudinis robur
ampliſſimũ.declarat Ariſto.ſcdo metaphi.14.Naꝫ inquit:his
omnium litteraruꝫ fons vbertimus.quantam vero vim habe-
ant.ea quibus aſſueſcimus.legibus înoteſcit:in quibus apolo
gi fabule que propter conſuetudinem applicabiles ſunt. ꝙ
ſume veritates: Idem ſexto Topicorũ cap.ſecũdo: ⁊ retho
ricorum primo.omne conſuetum delectabile.ac velut înatum.
eſſe: teſtatuꝫ reliquit:eiuſdem conſuetudinis vim ampliſſimaꝫ

ſore narrat in tertij phiſicorū phemio.inchriſticolas ſacroſanctam noſtram fidem Auerois inuectus inquit:Aſſuetudinem maximaꝫ eſſe cauſam nos a rebus manifeſtis pluribus ac per ſe cognitis impedientem. Quecūqꝫ enim longo tempore conſueta ſunt:⁊ ſi deteriora fiunt:inſuetis minus moleſtare cōſueuerunt:his aliquantiſper inſpectis non imerito Ariſto. prima particula problematuꝫ:problemate.15.dixiſſe exiſtimo:propter quid mutatio egritudinalis: cuius problematis cauſam hanc eſſe meditor: quia ab eo quod conſuetum eſt. nō fit paſſio:vt Auic.quarta primi protulit:neqꝫ ſecius eſt oppinatus:Gal.in libello de aſſuetudinibus.Nam inquit aſſuetudinem tantum in humano corpore operari.qꝺ cuꝫ ab Ariſto. ſcriptum extet in de ſecretis ſecretorum:puellam ſerpentū veneno ⁊ imbutaꝫ ⁊ nutritam fuiſſe:eiſqꝫ alimentis aſſue facta in ſerpentum naturam conuerſa fuit:ita ꝙ ſolo morſu eius homines interficerentur.hanc hiſtorica monumenta indorum reginam Alexandro magno macedonum Regi largitā fuiſſe:memorant.ſi igiť conſuetudinem tantum valere coarguimus.conari quēqꝫ decere arbitror:vt a ſe ſe a malis aſſuetudinibus amouet. a quibus cuꝫ aſſuetus fuerit:⁊ earum vſus antiquus extiterit. amoueri dubitabile ſcribunt:Raſis in.6.ſuorū āphoriſmorū particula:⁊ Rabi moſes in.8.ſuorū āphoriſmorū. nequiſſimam.n. prauam cōſuetudinē eſſe ſcribit:Gal.ii.de ſani.ingenio cap.15. potiſſimūqꝫ ab imoderata ciborū malorum plenitudine cauēdum eſt.Nā vbi quis inegritudinē labitur: difficillime cōmutari poſſunt.ei edul ia.quin aliqꝺ ex eis nocumētū ſuboriatur. Quādoqꝫ.n.ſanitate florente malorū ciborū exhauſta copia:digeſtio corrūpiť:atqꝫ adeo viciatur:vt eius cauſa ad mortē nōnulli pertingant.Qꝺ ſi hac minus mala digeſtio fiat.nō mortalis egritudo ſequeť.rectaqꝫ ac ſincera dieta ab iſtanti morbo liberabiť. Adhuc leuior predicta digeſtionis corruptio ꝯmiti poteſt.vt nec ea ad egritudinē perducatur. diſtant enim male digeſtionis ſpecies.ex ciborum complexionū etantūqꝫ diuerſa ſpecie:necnō mēbrorū.ad recipiēdas egritudines multimoda ꝑparatione:ꝙ mala corruptaqꝫ digeſtio ſeruande ſanitati plurimū obſit ſignificatū. nobis ab antiquo ſublimiqꝫ viro Auē-

cioſa nocumēta ſine maſticatione vitari nō poſſe. hoc Raſi.2. ad Almanſorē ca.16. declaratū pſperim⁹. ſentit illic auctor hic irrefragabilis dentiū raritate. eorūq̃ debilitate vite breuē terminū ptendi. demū hoie exiſtente debiliſſime digeſtionis: vt a Gal.5. de iuuamētis mēbrorū capi.2. col.3. necnō.4. de vtilitate particularū cap.9. declaratur. idem ab Auice. Fn.13.3. trac.1. cap.1. dicernit. ex ſigno q̄ hoi ſemicocte cibaria offerantur. reliquis vero animantib⁹ cruda. vtillimum qdem cenſetur a medicis errorē digeſtiue cognitu ſ iſq̃ ab Auic.13.3. trac.1. ca.38. ponunt. medicamentis accomodatiſſime ſubleuare: huic lapſui maxime cōferre credit. infantē carnoſu ꝛ eucraticu am plexari. huius enim cōplexu inatū calorē ſtomacus indipiſcit cibūq̃ pfecte digerit: verū imutate digeſtiue pcipue atq̃ longe melius cōuenire exiſtimauerim. vetulā.15. aut.16. annos agentē intra vulnas cōplecti: horū loco vbi infans aut pſcripta vetula abſint. catulū gattūq̃ pigues amplecti pderit: neq̃ iſtec leuis aut ignis credenda ſunt. quādoquidē ꝛ a Rabi moſe.24. particula āphoriſmorū āphoriſmo vltio: ꝛ a Gal.7. de ingenio ca pi.7. ꝛ.5. de ſim. medicia diſti.2. cap.2. ola pmemorata cōteſtata legunt: vnum tamē hic de gato amotandu ſ eſſe iudico. ſc ab eius amplexu pcauēdū. pptereā q̄ ād pthiſim paratos pthiſicos efficit. aut hūc modū: hmōi finē fidē facit Auenzoar. qui ī phemio theiſir inquit. odoramēto anhelitus gattorū toti⁹ corporis īnatā humiditatem pulmoniſq̃ cōſumi: ſuperiorib⁹ etiā ad exequendā digeſtionē adminiculis adiungi pōt. eiuſdē virtutis lapſui nō minus pdeſſe manum calidā admotā ſtomaco tenere: ſtomacū aque vite exteri⁹ fricare valde corroborat. pannos aque vite infuſos. puluinarq̃ ſtomaco ſuper poſita cōferunt. plurimū quoq̃ cōcoctioni cibor pficere nō ambigit. iacere pedibus inferioris. aut īferiore ſaltē parte. cū id ab Ariſtotele.6. particula pblematum pblemate.3. poſſit excipi. dubitaus enim eo loco cur nā conflexe iacere maxime cōmodum ſit. atq̃ a plurimis medicis ita fieri cōmendet. Arbitratur hunc iacendi modum. Jdeo vtiliorem fore: q̄ caleſactū ex eo ventre ſ velocius cibum digerentē facere. nepharium quidem ꝛ in humanu ſ eſſe duxerim. nō anterioribus ad ſuſtinendā digeſtiuā

De Gato

⁊ monitis ⁊ antidotis electuarium a Gal. in libello de ſecretis ſecretoꝝ poſitū. deſcribē. q̄nquidē p̄parande digeſtioni plurimū cōferre. certe nouimus. in primis Gal. teſtimonio ibidē aſſerentis. hoc plurimis egritudinib' opitulari. atq̄ eo nō min' corroborari p̄parariq̄ ſtomacū q̄ coria galla demp̄ſant. eiuſdē in ſtomaco cōmoda memorans inquit. huius antidoti virtute ventoſitatē ſtomaco fugari. cibū digeri. appetitū excitari. flegmaq̄ q̄ i eo denſuit reſolui. abſtergiq̄. viſum menteq̄ ei' vſu alacriores effici. obliuionē deleri. vocē claramq̄ reddi. canicies retardari. podagram frigidis humoribus inatam ad nihilari. demum ſenili etati adeo conferre cenſet. vt eo dumtaxat pro Conſeruanda ſanitate ſenes indigeant. his igitur animaduerſis. ex tali electuario certiſſimis cōmodis deſcriptionem ſuam aut intēpeſtiue hic apono.

℞. piperis albi: nigri: macro piperis: galange: caſſie: lignee: calami: aromatici: croci: ſpice: ide gariofolorū: cardamomi: carpo balſami: aſſeri zinziberis: ſeminis mirti: ſicci: an̄. ʒ. j. maſticis: ſplēdidi: ⁊ electi ʒ. ſ. terenda cōterant. ac ſubtiliter excribēt. ⁊ cum melle diſpumato. q. s. in formā ellectua' ij reducant. de quo ſumat. ʒ. j. poſt cibū: in itroitu lecti. obſeruādū: tn̄ atq̄ p̄cauēdū eē velim. ne incōſulto quepiam medico iſtud fiat. verendum enim eſt ne ſi id temer̄ fortuit'q̄ fiat: error maximus admittatur. vbi enim quis oppletum corpus ac preter modum calidum ephabeat. timen̄. quidem huic homini foret: ne talis electuarij cōſumptione: deterioribus accidentibus afficiatur. ſmaregdus quoq̄ ore contentus. dentes ſtomacumq̄ corroborat. ab egritudinibuſq̄ ſtomaci maſticis ebibita decoctio preſeruat. Qd̄ affirmatum extat ab Auenzoar in prohemio theiſir. Cum plura hic adnumerari cōſcribiq̄. ⁊ ſingularia ⁊ compoſita digeſtioni tempeſtiue ⁊ cōmode poſſent. verum ad canones Gal. ⁊ Auic. qui hac in re experimenta ⁊ antidota digniſſima monumentis tradidere. confugiendum eſt. accipiendum nō eē cibus niſi appetitiua virtute incendamur. Idq̄ obſeruādū ſemper eſt. niſi longis egritudinibus proliriſq̄ morbis appetitus proſtratus eēt: neq̄ appetitui ſemper obſequendum eſt: preſertim ſi canino maloq̄ appetitu laboremus. oportet autem antequā in ſtomaco cibus ingeratur inteſtina ab excremen-

tis ſecūq; cumulo exinaniri: vt ab Auice. precipitur:capitie de regimine eius quod comeditur.⁊ bibitur:famē etiam diu ſubſtinere. incōmodum:⁊ inſalubre eſt. Preterea ꝙ ſtomacus famis tolerātia.malis impletur humoribus.habetur enim a Raſi.25.continentis col.5.iuxta finem:ſtomacum nutrimento indigentem:vbi illud nō aſſequatur:ſuperfluitates colericaſq; flegmaticaſq;:quas ad ipſum propter vehementem attractionem epar expellit attrahere:ſepenumero etiam ſanis contingere fertur. magne famis tempore ad ſtomacum purum ſanguinem in cibi locum defluere. Idq; credibile fit. Rabi Moiſe hoc aſſe rente:in ſuorum aphoriſmorum.3.particula.hinc cauſam accipi exiſtimo: qua illud queſitum exoluitur.quo queritur.cur elapſa cibationis hora ſolita. quis minus appetenter comudat.nam hoc accidere ratiocinamur:qua iam ſtomacus depravatis humoribus impletur.eoſdemq; depaſcitur:diuturna preterea famis tollerantia.ſincopim tremoreq; cordis incurrere periculoſum eſt. Idq; eis timendū quibus debilibus colericus humor dominatur:hec videri poſſunt ab Auicena in.i3.3.tractatu tertio cap.i8.⁊ a Gal.interiorum quinto cap.6.necnō.6. de regimine ſanitatis colum. penultima. Narrat enim Galie. quendam fuiſſe grāmaticum:qui cūm ieiunus citra horam aſſuetam teneretur:perinde atq; epilenticus in terram occidebat. Quandoq; etiam ieiunij tollerantia fit epilepſia:que ſtomaci debilitate perducitur:vt inuit Auicē.prima.3.tractatu.5.cap.8. eandem ſententiam ab Aueroi deſumpſimus tertio collige:capi.4i.colum.tertia. Fames colerām incendit. humoreſq; groſſos digerit. Idcirco a colericis minus facile ſuſtineri poteſt. prolixa enim indigentia. ſtomacus erugine vt Hypo. ſecūdo regiminis acutorum.29. Raſiſq; continentis colum.tertia notauere impletur. Propterea cibū in tā veſana fame aſſumentes.bonam digeſtionem nunq̄ perficiunt. ppterea ꝙ ex huiuſce vene a ſtomaco chilu; ante tempus attractionis ſue fugiunt.ac exinde hominum corpora vitiata redduntur: famis nocumento additur difficilius ferre ſitim q̄ famem tollerare: huiuſcemodi rei cauſam ab Ariſtotele.28.particula ꝓblematum

pblemate.5.traditā habemus.ambigens cur sitim minusq̄ fa-
mē tollerare valeamus.inquit. an q: sitis res ē anxia.cuius rei
indicium est.ꝙ sicientes suauius bibimusq̄ famelici comeda-
mus:tristiuꝰ inquit is auctor:illud est: qđ suauiori aduersatur
aut id fieri suspicandū:q: calor quo vitā degimus.humidum
magis quam siccum expostulat: addi loco tertie rationis his
potest:ꝙ sitis imprecationis vicem obtinet:hinc poetis fictum
est:tantalo sitim in suppliciū apud inferos adesse:sitim ne pa
tiamur:a Gal.premonemur:narrat enim.4.de accidenti ꝛ mor
bo.cap.7.col.3.nōnullos sitiā tollerare volentes.in tam ingen-
tem sitim in cidisse: vt eam restinguere nulla arte potuerint:
quosdā etiā nautas aqua potui necessaria carentes aquā ma
ris ebibentes:in grauiorem sitim:q̄ a tali potu se se cōtinentes
incurrerunt:demūq; eo haustu.ab humanis excessere:nuperri
me scio:quedam febre accutissima laborantem:in statu febris
multam quantitatem aque absorbisse:neq; feruentissima sitis
hoc potu deferbuit:qnimo assidue: multā absorbens aquā.
siti nequaquā sedata ab humanis excessit:sitis famisq; tolerā-
tia frigidis humidisq; corporibus confert:idq; credendū existi
mo:ꝓpter animalia hiberno tempore cauernis accubātis.qua
les vrsus eritiusq; Auic.testañ.13.3.trac.2.capi.7.sustinere fa
mē sitimq; ꝓlixiore spacio arasi.25.continentis col.5.discribit
ethicam hominibus inferre: idem tamē prescripto loco col.4.
autumat.humida viscera indigentia sanari:extra modū bibē
re cauendum est:si quidem īmoderatus potus:cibum stoma-
co natantē efficit:post ante cibum cōcoctum digestionem cor-
rumpit:nisi sitis adeo vehemēs sit quare bibendum est:vt eā
minoremus: vt placuit rasi.25.continentis colum.2.ex magna
cibi potusq; repletione tussim aliquando oriri credimus.ea-
demq; pulmone oppresso.epulantes elidi emoriq;: qđ ab auen-
zoar:ꝓprio theisir trac.10.cap.3.ꝛ ab Auer.3.col.cap.30.abūde
comostratū vidimus.danandā quidē ac explodendam:reple
tionem ex superioribus dictis cuiq; notissimū esse debere cre
dimus idq; validius cōtestatum:psuasu q; dignum faciūt:his
anexa incōmoda.etenim Gal.5. interiorū cap.6.col.2.de ea in-
quit seipsum nōnullos vidisse.spasmo correptos oris stomaci

nimia repletione ingenita.cibi vſq3 ad faſtidiū repletiōe ſpaſmū epilepſiāq3 fieri monſtrat.auic.13.3.trac.j.ca.16.idē pria.3.trac.2.cap.7.ex nimia ſtomaci plenitudine litbargiā ſuboriri te nuit.trac.vero.2.pria ſen.3.capi.12.ſcriptū reliquit. repletionem quā guloſitas:7 potus 7 comeſtiones multitudo generat ſubeticos hoīes effici:qui ſenſibus accutis eſſe deſiderāt ſatietatē abhorrere ab eodē auctore.diſcāt:affirmat enim.pria ſen.3.trac.4.cap.ii.nihil magis inimicū ſenſui quā ciboꝝ īmoderatā quantitatē.ſingultū eructuationē q̄ cum voracitate hominū ingluieq3 fieri narrat auic.13.3.trac.5.ca.19.id q̄ accidere:ꝑpterea ꝙ ſtomacus in eā partē cōtrahit̄ coadunat̄ q̄ vbi vapor exiſtit.exindeq3 ſingultū efficit.hoc ab auenzoar ſcriptū habem⁹ prio theiſir trac.15.cap.vlti.verū cum noſtris corporib⁹ſepenumero ſingultus accidat.ꝙ in multis ꝑſertiq3 in pueris in dies experimur:q2 in parulis matre cōtigit ſingultare frequenter vt in ſcriptis gal.8.miamir capi.7. nobis reliquit:atq3 etiam potiſſimum cōplexione3 humidā habentibus.aut q humidiorib⁹ alimentis veſcūt̄:vt hmōi paſſio amoueat̄.fiat ſcđm qđ ariſt. viſu3 eſt fieri in.33.par.ꝓble.ꝓble.5.quo ſoluendū ꝑponit.cur ſternutamēto cōpſſo q̄ ſpū 7 acceto.ſingultus ꝯqeſcat.hūc modū amouende hmōi paſſionis facile pcipimus:idē ab eo ſumi pōt.in eiuſdē particule ꝓb.j.ibi eni3 pcunctat̄.cur ſternutamētū quo ſingultus opprimit̄.eructuationē minime ꝯuincat.hoc pariter:inuit hypo.6.par.āpho.āpho.13.a ſingultu habito ſternutatio ſuperueniens ſoluit egritudinē.qđ huic morbo idecētiſſimo ac inhumano magis cōſentaneū remediū credim⁹.nihil ē:ꝙ̄ vt ſi nobis ī menſa exiſtentib⁹.ſingultus accidat:a ſuo 7 iuſto ſitu panis reuoluat̄. res iſta: quidē ſuperſtitione carere nō videt̄.attamē ea nihil verius:quū multotiens ego ipſe expertus fueri3. qđ ꝓuenire arbitramur.a magna animi affectione.hoīes ſcđm varietatem complexionū:diuerſimode cibandi ſunt:ſanguineis enim corporibus minime īmundis equales cibos moderate quantitatis natureq3 cōuenientes adminiſtrar̄ cōuenit:quib⁹aūt flegma ſuper abundat: his cibos calefactiuos 7 exicantes ꝑſtare congruum eſt.nutriendi que ſunt cibis humiditatem ſuperfluentem conſumentibus : complexionis colerice exiſtētes. colerā repmētib⁹nutrimētis humidiq3 edu-

candi ſunt.colera nigra' abundātes ſub eiuſdēq; dñio poſiti. calidis humidiſq; dapib⁹aſſueſcāt.idq; a gal.didicim⁹.i libro de euchimia ⁊ chachochimia ca.6.vbi aliqd corp⁹exiſtat ſpiſ-ſu;:cardeq; diſſolutiōis.cibis ſubtilib⁹⁊ hūidis paucis educari debet.ab hmōi.n.corpe q̄ exoluit paurillū ē: rare vo textu-re corpi.cib⁹mult⁹groſſus viſcoſus ſubigerēdus ē.vt multitudini ſpūu;: tali corpe diſſolutoꝝ ſuccurat. hac lege regēda ſūt corpa:niſi nos alicui⁹mēbri corpis leſio doloꝛue:ab ea dimoueat.tūc.n. ꝯſulēdu; ē:cibos dolenti mēbro ꝯueniētes offerri: vt gal.placuit i libello de diſſolutōe ꝯtinua:etati quoq; nō medio criter intēdēdū eſt: qn̄gdē vna etas diuturnā ꝑlirāq; famē q̄ȝ alia:minus icomode pati pōt:minuſq; ex longa idigētia corp⁹ abſumi:iuxta illud hypo.p:ia par.āpho.āpho.i3.ſenes facille; ferūt:ieiuniū ſcdo ꝯſiſtētes.minus vo pueri:hoꝝ vo boiu; maxime iſantes:hoꝝ vo iꝑoꝝ qcūq; ſunt aīoſiores: ꝑrimo āpho. idē colligit̄:q creſcūt plurimū:habēt inatū calorē:plurimo ergo nutrimēto idigēt:cōſumit̄.n.corp⁹: ſenib⁹vo paru⁹ineſt calor:ꝑpter hoc igit̄ paucis fomentis indigēt:amultis.n.cibis calor extinguit̄.ꝑpter hoc igit̄ ſenū febres ſepulte ſunt: in ſuperioris āpho.interꝑtatione gal.inqt:abſtinētiā pueris durā:ſenibus vo facilē:pueros famē difficile pati arbitrādū eſt:qm̄ puerile robur virtuſq;:teſte gal.i.regi.accutoꝝ.44.celerrime debilitat̄:decrepiti vo neq; ieiuniū neq; ciboꝝ multā quātitatē patimit̄:quū coꝝ nā ſit ſicut lucerna ad extinguēdū parata:q; cū fere extinguat̄:paucū oleū ſibi adminiſtrari denūciat.nā ſi paulo plus abūdauerit.citiſſime extinguit̄.ſm tpoꝝ qualitatē augēdā cominuēdāq; cibi potuſq; quātitatē:aīaduertim⁹:attenuādus:ergo ē cib⁹eſtate:hyeme vo multiplicādus.qd affir.a raſi 25.ꝯti. col.i3. idq; hac rōne dignū credi col.7.auctor ille exiſtimat.ꝑpterea q̄vētris repletio:i eſtatē cici⁹fluxū ventris aut vomitu; cū febre generat:hybernis aūt horis maior cibi quātitas groſſior q; aſſumi pōt:quo qdē calor natiu⁹in iterorib⁹fortior efficit̄:ſtomaci digō corroborat̄.nā iqt hyp.i.āpho.par. āpho. i6.ventres hyme ⁊ vere calidiſſimi ſunt nā.⁊ ſomni longiores: in his ergo tpoꝛib⁹oblatiōes plures dande ſunt: eteni inat⁹calor mult⁹ē:amplior igit̄ nutrimēto idigent:neq; ab re inqt:hypo.ampliorē cibū dandū eſſe.qn̄quidē digō a calido ꝑficit̄:vt

a gal.eriſtimatū eſt.idē iuuamēto anhelitus cap.3.col.2. ꝑterea
in iterpretatione precedentis āpho.inquit gal.cum calor natu-
ralis ſit cā oīs actionis:marime in hyeme appetitū augmētat:di
gōnē ꝯfortat ſanguinē auget in corꝑe:diſſolutas corꝑis partes
inſtaurat:ad ſūmuꝫ his omnibꝰ:cōgeſtis rationibꝰ auctoritati-
buſqꝫ.cibū multū in hyeme dandū eſſe cōuincit:qꝺ hyme me
lior celebret digeſtio cibiqꝫ cōcoctio:ab Auer.in ꝓlogo.4.me
thaurorū ſumi pōt:inquit enim hoīes terris frigidis īmorātes:
ꝯpletius cibos digerere.ꝙ locos calidos inhabitantibus lau-
dabilioremqꝫ digeſtionem hyeme potius quam eſtate produ-
ci.etenim digeſtio a calore naturali perficitur:quod a Galieno
aſſeritur:ſcđo de differentijs febrium capi.9.necnō a philoſo-
pho.4.methaurorum:omnes inſuper virtutes naturales hye-
me ſuas operationes meliores efficiunt:vt Aui.3.ꝑ.doc.5.ſum
ma.2.cap.j.cōfitet:idē cap.de eo ꝙ comeditur ⁊ bibit: cibaria
tenuis nutrimenti qualia ſunt olera minus hyme ꝯuenire eri-
ſtimat:qnīmo alimēta groſſa carneſqꝫ denſas magnoꝝ ꝗ aīaliū:
probat erhiberi: eo enim tpe caloris naturalis coadunatione:
Auenzoar teſte:perficit:digōqꝫ celebrat.attenuanda ēt eſt cibi
menſura in eſtiuis diebus:qr tūc caloris naturalis inopia: dige
ſtio completa minus perficitur: ad exteriores partes effluens
calor:relictis interioribus cibos oblatos nequaquā bene cōco
quit:eſtuante calore potus auctior eſt concedendus: vt ſicitati
a tempore laboreqꝫ ingenite ſuccuratur:idqꝫ Ariſt.prima par-
te:ꝓblematum ꝓblemate.39.placuit:quocirca ill.d. tuam co-
hortor: aſſueſcere cibum horis dieij temperatioribus accipe-
re:horarū acceptiōis cibi cōmodis ſūma eſt ꝙ ad frigiduꝫ ver
git :quū tūc naturalis calor intus aggregat:qꝺ a gal. ſcriptum
fuiſſe vidimus.in libello de diſſolutione continua:huiuſcemo
di hora eſtatis potiſſimū diligēda:feruidiore eniꝫ hora cōmeſ-
ſatiōes amouēde ſunt:caliditate.n.circūferentis nři corꝑis di-
geſtiua cōminuitur. qꝺ a raſi.25.continentis col.15.diſcribitur:
neqꝫ ratione caret. propterea quod aeris caliditas intimum
calorē ad extimas partes corꝑis extraēs.eodē interiora de pau
perat:⁊ hāc ob rē antiquos cenā prandio ꝑtuliſſe crediderim.
hoībuſqꝫ ꝑcipiſſe largiorē cenā prandio aſſumere.noctis enim
ſuꝑueniente frigore:calor intꝰ ipulſus ſomnoqꝫ pariter:iterio-

dus eſt.n.ſtomac⁹magna cū diligētia:cū ipſi⁹beneficiū toti cor
pori cōmodū pſtet.teſte raſi.25.ptinētq col.8.auic.ēt teſte.3.p.2
14.3.trac.j.cap.19.q.n.in corpe deteri⁹eſt:eſt nutriēs ſup nutri-
ens q nō eſt digeſtū mittere.2.ſo loco inquit intromittere cibū
ſupra cibū 7 error ordinis ei⁹:ſunt,ex reb⁹magis epati nocēti-
b⁹:maximū nocumētū ꝙuis ſtomaco īſerſ:ac huiuſcemōi cā eā
fuiſſe exiſtimo ꝙ tetigit gal.3. virtutū nāliū cap.4.cibū.n.in ſto
maco exiſtentē:ſtomacus:vñ quaqz cōplectiſ:ac ſe ſe totū cibo
implicat:ſup īngeſto alio cibo ab opatione ſua ſtomacus defi-
cit:virtus digeſtiua. Id circo lenteſcit:de ſtomaci ſup cibū cō-
tractione locut⁹eſt Gal.4.de vtilitate par.cap.7.vbi qs intole-
rabili:aut aliquantiſp vehemēti ſiti ptorqueaſ:ſiue aeris calidi
tate:aut cibop ſalſedine.Id accidat:hic vinū aq̄ pot⁹pueniens
bibere crediſ:7.n.vinū magis amicū nature ſuaqz caliditate ci
tius digeriſ:virtutēqz digeſtiuam cōfortat:vt ab Auer.ſcribiſ
6.colli.cap.13.vinum aūt. Ad ſitim extinguendam īncōmiſtum
eſſe dz:mixto.n.vino:ſtomacū debilitare narrat Gal.2.regi.ac-
cutorū.28.q ad ſeruandā in columitatē ptinet:eſt ne. diuerſarū
qualitatū ſpērumqz vna cibatione edulia ſtomaco ingeranſ:
q plerūqz in lautiorib⁹puiuijs fieri aſſolet:talis enim cibop va
rietas colericaz paſſionem pducit: patientēqz in ſpacio trium
aut quattuor diep ad mortē pducit:diuerſarū virtutū cibaria in
quietudinē ī ſtomaco facē mēorat gal.3.reg.acutop pmē.37.ex
plurib⁹.n.reb⁹ppoſita:velocioris corruptiōis eē:ꝙ q̄ ex paucio
rib⁹pſtat:vt notauit gal.j.de iuuamētis mēbrop ca.4.circa pnci
piū.cibos multiformes vna mēſa māducarē:deterrimū eē euitā
dūqz demōſtrat:aui.3.p.doc.2.ca.7.col.3.cū īqt:nihil deteri⁹ē ꝙ
diuerſa nutriētia ſimul adiungē:talē variop cibop aſſumptionē
dolor cōmitaſ:pſerti qñ pponēdū poſt poniſ: aut ecōuerſo fi-
at.quemadmōm ſiquis dapes eduliaqz veloces digōnis tar-
deqz aggreget:hac in re inſignis:inter auctores medicine extat
ptrouerſia.ſ.an cibi facilis digōnis vel q difficilis pcoctōis ſūt:ī
fundo ſtomaci locādi ſint:huiuſcemōi difficultatē tetigit pcilia
tor dfia.119.lateqz eādē ꝙ cū plrimi moderni diſcuſſē.veptū id
breuib⁹abſoluēs : hāc ābiguitatē hoc pacto diſſoluēdā: ſuſpi-
cor vbi duo cibi denſitate tenuitateqz parū diſtātes offeranſ.
dnſior ſane cib⁹tenuiori pferēd⁹ē:vt a ſtomaco veloci⁹digeraſ

fund⁹.u.ſtomaci fortiorē h3 digerēdi virtute3: vt a gal. dicebat̄ qnto iterioꝝ ca.6.⁊ ab auic.i3.3.tra.3.ca.7.⁊ ab auer.2.colli. ca. 9.col.j.ab his auctorib⁹ locis p̄fixis.vno oꝛe aſſeritur. digōne3 meli⁹ ī fundo ſtomaci.appetitū vo in oꝛe pfici.ꝙ veꝝ eē credit̄. ꝑpter ſpūu3 ſanguineq3 maioꝛē aggregationē: qb⁹ digō multū adiuuat̄.cibos igit̄ parū diſtātes oblatos equalr̄: nā digeret: cū minoꝛē ſpirituū caloꝛiſq3 quātitate3 ſubtilis cib⁹ expoſtulet.ꝙ ſi magna tenuitate groſſioꝛiq3 diſcrimine cibi diſcrepēt.tūc eqdē neceſſe ē cibū facilioꝛis digōnis p̄poni.nā ſi ſecioꝛi mō pabulemur.cibū ī ſtomaco coꝛrūpi accidit.ac exiñ toti coꝛpi nocumētū īfert: hec aſcripta diſſolutio admittēda vr̄: neq3 īter auctores vl la ſupeſt ꝯtrouerſia: ſūt.n.auctoꝝ hac ī re dcā valde.ambigua. atq3 vnā q̄uis ptē ꝯꝓbātia: ī p̄mis aui.4.p̄.ca.j.īgt.⁊ nos anu triēte terremurꝙ cito digerit̄.cū accidit: vt nutriēs p̄cedat.ꝙtar de digerit̄: ⁊ t mem⁹.ne cū eo miſceat̄.qm̄ ſup ip̄um natabit: ⁊ nō hñs viā qua penetret: putrefiet: ac coꝛrūpet̄.illudq3 ꝙ ei ad miſcebit̄: coꝛrūpet: hec ſeq̄lla ab ip̄o colligit̄.2.p̄.doc.2.ca.7.idē ip̄i placuit.i3.3.trac.3.ca.2.ſilr̄3 ſnia3 h3 raſis.25.ꝯti. necnō gal. 2.alimētoꝝ ca.ii.⁊.i9.vbi loqt̄ de pſcis.nā īqt q̄cūq3 cacbochima hūida ⁊ lubrica ⁊ facile ſubire potētia: poꝛa gdē māducāda ſūt.hec.n.celerit̄ ſubeūt ceteriſq3 aditū p̄ſtāt.ꝙ ſi ī poſtrema ciboꝝ pte aſſumāt̄: ſecū alia īcoꝛrūptionē ducūt: ⁊.n. q̄ velocit̄ alterāt̄.digerūturq3.facilitate īcredibili coꝛrūpūt̄.ꝙ gal.j.alimētoꝝ ca.j.col.3.placuit. huic gal.p̄miſſoꝛūq3 auctoꝝ ſnie aduerſat̄: ip̄emet gal.ī libello de diſſolutiōe ꝯtinua ca.j.col.2.ī fine.ſ. gt.n.ꝙ ſiqs cibos velocis digōnis dureq3 ꝯcoctiōis vna mēſa īgerat: durioꝛis cōcoctiōis fundo ſtomaci ꝯplectēdos p̄ponet: huic aucti ſic rīſu3 īri meditoꝛ.ſ.gal.nō ītellexiſſe: de cibis mul tū īntenuitate ⁊ groſſicie diſſimilib⁹: ſ3 de his q his ī oppoſitꝫ differētijs modice diſtāt.vñ ſic ītellectus hic loc⁹: ꝑſus v̄itate plenus ē: plurimū aladuertēdū ē: ne poſt aſſūptiōe3 cibi ira vl̄ anguſtia ſubſequat̄: ac huiuſcemōi reliqua accidētia qb⁹ cib⁹ exiñ ī ſtomaco coꝛrūpit̄.⁊ aliqñ ſemi crudus ad epar emittit̄: q̄s obrē obducto oppilatoq3 epate: ceteriſq3 meatib⁹: longinqua mēbꝛa cibo de pauperant̄: ac extenuant̄: qete3 ſomnūq3 poſt ci bū ſꝯpra modū ꝓſunt: digōni ſuauis poſt cibū motus minime diſcōueniens eſt: tali.n.huiuſcemōi motu cibus ad fundū ſto-

maci ſerē.egtatio fortiſq; motus gliōet poſt aſſūptū cibū in nu trimētū corruptionē faciūt: humoreſq; malos exituras:ac his pleraq; ſimilia teſte raſi.25.ꝯtinentis col.2.7.8.īſerūt. alibi. Idē auctor inquit:ꝙ motus fortis poſt cibum humorem crudū in corpore:expādit:exercitiū forte inquit Auenzoar.j.theiſir trac. 14.cap.4.poſt repletionē factū ſiphac ſcindit.quies: ergo poſt aſſumptionem cibi ad conſeruandam ſanitatem maxime pſtet auxilium.hab ntibus cerebri debilitatem qui que facile a vaporibus a ſtomaco ſublatis offenduntur.aliqua vaporū aſcēſus prohibentia comedant: qualis eſſet antiquus caſeus aut panis cruſtula:quibus ſtomacus ſigillabitur: vaporeſq; ſuperiora petere vel caput offendere vetabit. digerendi inpotes: aut ſatis imbecilli comedendi modum multiplicent.quātitatē q; minuāt.nā cibū multe quātitatis male:ve qualitatis nequit ſtomacus tolerare:vt ſcripſit Gal.5.de accide ti.7 morbo ca.3. i multo nutrimēto digerendo laborat vent. in modico nequaꝗ laborat. ꝙ placuit cōmentatori Alexan.3. epidimiarum.22. Idem.4.epidimiarum.17.inquit.quibus ſtudium eſt ſanitatem conſeruare cibis multis ſe replere nō debet. poſt aſſumptum cibum dormiendum non eſt illico:niſi quo ad cibus ad fundum ſtomaci peruenerit. in ſalubre etiam eſt ab inanitione ad repletionem ſubito cōmmutari.cum ſit multarum egritudinū cauſa:ꝙ oſtenditur detentis in carceribus.aut caſtris exemplo.qui obſeſſione aut alia de cauſa famem patientes.varios ſepenumero morbos incurrunt. Idq; colligi poteſt ex dictis Hypocratis ſcda particula. amphoriſmorum amphoriſmo.52.ſecundum multum 7 repente euacuare.aut replere.aut calefacere.aut infrigidare.aut quomodolibet corpus mouere fallax eſt.7 omnino nature inimicum.paulatim vero certum:7 ex alio ad aliud tranſire decet.nō aliter.ꝙ quidem hac ratione fieri creditur.quia huiuſcemodi ſubite mutationes rerum:nō ſine quodam conflictu animorū contingunt.teſte boetio.2.de conſolatione philoſophica proſa prima ſubita.n.permutatio naturā cōturbat.2.epidimiarū.12. permutationē regiminis in ꝯriū factam:ſubitam ſanis etiam nocere declarat Gal.2. regiminis acutorū.19. Idq; clarius ab ipō hypo.loco ānotato.21.obſeruādū quoq; nō in vtile eſt:ne in pria menſa ſtiptici fructus cōme

dantur: qualis ſunt neſpula: aut ſorba ⁊ reliqua huiuſcemodi. ꝓpterea ꝙ cibi deſcenſus a ſtomaco impediretur: ⁊ ſi tales fructus laxam bentib⁹ aluū cōpetāt: ſi cōtigat cibū i pncipio comeſtionis corrūpi illū eijci debere cenſem⁹. ꝙ vomitu aut laxatione aut aliquo quouis pacto fieri dꝫ. teſte Gal. cuius vene ſunt anguſte ⁊ ei⁹ ſanguis eſt paucus. a cibo nō multū ſe ꝯtinere debent. ne magna cōſequant̄ incōmoda. habētes latas venas cōtrariā viuēdi legē ſeruent: vt habet̄ a gal. 2. cōplexionū. 4. col. pria. ſanitatis cōſeruatio pene tota. circa regimen cibi i potus qꝫ ꝯſiſtit. ꝙꝫ in alijs reb⁹ nō naturalib⁹. ꝙꝫ obrem bene dictuꝫ fuit. ab auer. i libello ſuo ꝺ tiriacha ego. n. itellexi ab ātiqs medicis. ꝙ ipi nō curabāt. niſi cū cibis q erāt cib⁹ ⁊ medicina. ⁊ hoc erat qm̄ hoīes illi⁹ tpe ꝓhibebāt̄ p leges: ⁊ coꝝ decreta. ab vſu malorꝫ nutrimētoꝝ: ⁊ a malis cogitatōib⁹: ⁊ cogebant̄ a ſuis magiſtris exercitio vti ꝯuenieti ꝯplexionib⁹ cuiuſcūqꝫ: nō mediocri. igit̄ cura cibaria multū frigida vel multū calida ſumi nō debemus. iducūt. n. dentib⁹ paſſionē: vt ſentit gal. 5. miamir cap. 4. ⁊ auic. 7. fen. 3. cap. j. necnō auēzoar. j. theiſir trac. 10. ca. ii. nō omittā: hoc loco dictū raſis i pria ſuoꝝ āphō. par. ꝑ amphō. 5. vbi inquit. ꝙ cū vmes i arborib⁹ naſcūt̄. coꝝ fruct⁹ comedi nō debēt: qꝛ mortalia ſūt venena: ⁊ min⁹ ꝙ ex eo accidit ē: ꝙ putreſcit ſanguis atqꝫ febris mortalis accidit. poſtremo ꝯſultū cuicūqꝫ eſſe vellī ne cibos comedāt q malos generāt hūores: ⁊ ſi celerime digerant̄: cū īpoſſibile ſit: qn ex eis nobis ignorātib⁹ malus humor i venis coadunet̄. q facille corrūpit̄: atqꝫ furibūdas febres efficit. ꝙ ex rabi moſe. 17. ſuoꝝ āphō. par. ſcribit̄. hec ſūt q̄ ꝑ cibo potuqꝫ ſalubri ſcribi digna cēſui: qb⁹ obſeruatꝫ diuino fauore pſtito. bona corpis habitudo ꝯſeruabit̄. accedemus. igit̄ ad enaranda ſomni vigiliarū cōmoda atqꝫ detrimenta.

De ſomno ⁊ vigilia. Caplm. 4.

Quanta nobis ſomni vigilieqꝫ modeſte neceſſitas iſit. quot: quātaqꝫ ab eis detrimēta cōmodaqꝫ aīantia ꝯſequant̄. facile qſqs ediſcere poterit. ſi q̄ ꝺ eis hoc loco ſcripturi ſum⁹ diligēter iſpiciat. Neceſſaria nobis dormitationē affirmare vrgeor: ppea ꝙ vniuerſe corpis nr̄i vires. tū aeris circūdātꝫ alteratiōe. tū ꝯtinuis ventoꝝ motiōib⁹: ſoliſqꝫ ⁊ ſtellaꝝ calore defatigāt̄. atqꝫ reſoluunt̄: atqꝫ niſi

in ſomnũ aientia ſubeāt.de ſectaſq̃ vigilijs:cõtinuiſq̃ defatigationib⁹vires reparēt.intēpeſtiua celeriq̃ nimiũ morte.oīa peſſũ iterirent.Nulla q̄ppe re cõmodi⁹languētia:defatigataq̃ aīalia corroborari poſſunt.q̄ ſũmo q̄eteq̃ moderata.cũ ſomn⁹laboꝝ nroꝝ ſit reges.mēbroꝝ cõfortatio.pegre ꝑficiſcētiũ defiderijũ:digōnis auxiliũ.ſudoris expulſio.ſpũũ debita opatio:feroꝝ aīaliũ q̄etatio:ruſticoꝝ laboratoꝝ ſuſtētatio. piſciũ ēt captiuato. Et.n.multa ſunt piſciũ reliquorũq̃ aīaliũ gnā:q̃ ſomno deꝑbēdimus.Qd̄ ab ariſt.4.de nā aīaliũ cap.io.ſcribit.ſomni neceſſitatē ex auer.2.col.2i.cognoſcere poſſum⁹.Nā ingt ſomni ꝑuationē.eē ex is q̃ vitā deſtrũt.plurimā fore ſõni vtilitatē monſtrat hyp.2.pnoſticoꝝ.i2.Quũ iqt:ex deteriorib⁹ſignis ē vt nõ dormiat: īfirmus neq̃ die:neq̃ nocte.Quũ ſomn⁹ſit q̄dā nāe opatio:qua corp⁹regit.Jō ſomnũ aīalib⁹ꝑfectis necariũ eē credimus.q̄ñgdē eo ablato ſenſus nimia exercitatōe ſuccũberēt qb⁹ exſolutis vita ꝯſumeret.Et.n.dormire īpotētiũ facies citrieſcit opatiões coꝝ ledũt:atq̃ ea ꝑſertimq̃ virtutis nutritiue opatio ē.ſõnũ ⁊ vigiliā nroꝝ actuũ q̄dā veluti ꝑncipia exiſtimam⁹:ſiq̄dē ī vigilia circa ea:q̃ ad vitā necāria ſunt ītēdim⁹:ī ſomno aũt calor augef. digō ꝑficit: virtutiſq̃ nutritiue opatio nobis dormiētib⁹melior efficit:q̃ ab auer.2.col.ca.ii.col.2. notanf.ſpũs.n. q ī vigilia deꝑdũt.ſomno vires deꝑditas reſumũt.Quũ ſomnus nihil aliud ſit:q̄ ligamētũ ⁊ q̄es ſenſuũ ⁊ īpoꝝ ad ītima corporis.ſc3 ad ipm cor.ab iſtrīs ſuis retractu.Qd̄ ab aue.2.col. 2i.determinat:q̄ꝙ alie plures diffinitões.ab eodē ī libello d̄ ſõno ⁊ vigilia tradant:necnõ.3.colli.cap.4i.⁊ ab alberto magno in libello de hoīe l.2.pte ſum.An ī ſomno ſpirituũ redit⁹ad cor aut ad cerebrũ fiat.ī pñtiaꝝ diſcernere mínime ꝯtendo:hec.n.d̄ liberatio:atq̃ diſcuſſio theoricis ē aſcribenda. ſomnũ Ariſt.in de ſõno ⁊ vigilia diffiniēs:iqt.ꝙ ſõn⁹ē paſſio ſenſitiue particle ⁊ vinculũ ⁊ īmobilitas q̄dā.auic.vo ī.ſ.cātice.i37.ingt.ꝙ ſomn⁹ ē q̄es virtutũ aīaliũ ⁊ ſenſitiuaꝝ.ipe.n.caleſacit iteriora corpis. qua de re cibi digō laudabilior ⁊ melior efficit.eādē ſnīa3.2.ꝑ. doc.2.cap.i3.habem⁹ab auic.gal.vo.4.de acc̄nti ⁊ morbo cap. 8.ingt.ꝙ ſi virt⁹motiua fuerit fatigata.ī aīali dormiēte.ꝯfortaf. ꝑſertim:ſi ante ſomnũ moderatũ cibũ accipiat.in ſomno.n.cib⁹

melius digerit. Nã ſomnus vt Gal. aſſerit. ij. de ingenio ſanitatis ca. 3. col. j. digerit nõ ſolũ in ſtomaco: verũ ẽt ĩ toto corpe. opatioẽ digõnis meli⁹ ĩ ſomno celebrari. ſentit Auer. 2. col. ca. allato. necnõ Auic. i3. tac. 3. capi. 5. Idez a rabi moſe trac. j. de regi. ſanoꝝ determinauit. Qd hac rõne nobis affirmãduz crediderim: eo ꝙ calor nãlis. q̃ nã in vigilijs ad exteriora diſperſo vt mẽbra motu ſenſuqꝫ fruant. opat. ĩ ſomno ad ĩtimas corpis ptes remeat. Jdcoqꝫ melius pfectiuſqꝫ digerit. Ad hoc ẽt cõprobandũ. ſatis attinere vr̃ Ariſto. ſnia. ii. par. pble. pble. 4i. nã ſcribit ibi. ꝙ calor nãlis totus in dormientib⁹ ad locũ digõnis retrabit. ſomnus res eqdẽ eſt appetibilis. neduz ab hoĩe. ſz ab alijs ẽt pleriſqꝫ aĩalibus. Qd ex Ariſto. in de ſomno ⁊ vigilia pcepimus. ingt. n. loco dicto. aĩalia gdẽ oĩa igit pene ſomno cõmunicãt. ⁊ natabilia. ⁊ volatilia. ⁊ greſſilia. ⁊. n. gña piſciũ oĩuz. ⁊ mariorũ ⁊ malachiorũ dormientia viſa ſunt. ſilr̃ aĩalia q̃cũqꝫ habẽt oculos. aĩalia rabie pcita ſomno ꝯquieſcũt. q̃ vbi ſopita fuerit. ſi manib⁹ deꝑhẽdant. nequaqꝫ mordent. Qd de thyris dici pt. pſertim hyemali tpe. Eſtiuo. n. tpe maxime canicularib⁹ dieb⁹. huiuſmodi thyros. reliquaqꝫ aĩalia rabida minime quieſcunt. Neqꝫ vno loco cõſiſtere poſſunt. Hec a gal. 2. interiorũ cap. vltī. col. 4. collegimus. ſtudẽdũ eſt igit oportune debiteqꝫ dormire p ſanitate cõſeruanda. Qd ſi res aliqua. nos a cõſueto ſomno dimoueat. aut eũ auferat. pcurandũ eſt. vt cibis religſqꝫ rebus ſomnũ inducentib⁹. dormiat. cuius rei grã: latucã in extremã ciborũ pte mãducare ſolem⁹. aut papauer albũ. cuius vſus apud ianuenſes inoleuit. necnõ apud dertbonenſes: ipſi quoqꝫ eidẽ medicinali cibo aſſueuere. exuberante pedũ manuũqꝫ vole fricatiõe ſomnũ induci. narrat Gal. ĩ libro megategni nõ minus ipſa capitis balneatiõe ſomnus ꝓuocat. eo ꝙ caput humectat. humiditate enim ſomnus ꝓfundus. ꝓducit: ve ingt auic. prima. 3. tracta. primo cap. i7. hanc obrem. d. Auero. 3. col. cap. 4i. col. 2. dñio multe frigiditatis cũ humiditate ĩ cerebro ꝓfundũ ſomnũ. effici. vino bene ꝯmixto cibiſqꝫ frigidis ⁊ humidis ſomnum ꝓduci ſcribit. gal. 3. interiorũ cap. 5. ⁊. 4. de accidenti ⁊ morbo capi. 8. pterire hoc loco auctoritatẽ. raſis. 25. cõtinentis eſſet abſurdum. nam inquit potu aque calide ſomnuz induci.

ſomno omnes laſſitudinum ſpecies amouentur.vniuerſeq3 fortes euacuationes excepto ſudore retinentur.Auic.teſte.2.p. verumtamen iuxta mentem.Ariſto.4.problematum problemate 5.citiſſime dormientibus effunditur ſperma.qđ ne dictis auic. diſſonum eſſe videatur.ſic interpetamur.hanc rem non tantu3 ſomni merito fieri:ſ3 potius id.accidere:quia ſuper renes dormitur.que reſponſio ſumi poteſt ab Auice.2.3. tractatu primo cap.23.Alexandrinus cōmē.epidimiarum.4.cōmen.12.inquit. in ſomno digeſtionē.⁊ ſuperfluitatum acutarum. expulſionem fieri.ſomni cōmoda precipua fore ex Auc.6.col.capite de operationibus ſomni.⁊ vigilie didicimus.nam inquit operationes ſomni ſunt digeſtio ⁊ humectatio.vigiliaru3 vero operationes ſunt diſſolutio ⁊ conſumptio:⁊ caloris intriſeci ad exteriora ꝓuocatio.tempus admittendi ſomni laudatum eſſe creditur.ſi poſt.aliquam cibi quantitatem aſſumptam fiat.etenim ſi prius adeatur.macilentu3 corpus efficit.humiditates inatas excicat. vt Ariſto.ad alexandrum.ſcribit.eodē corpus infrigidat.propterea ꝙ naturalem calorē reſoluitur. vt Auic.placuiſſe perlegimus:ſi vero poſt refectionem fiat.robuſtiores homines efficit.atq3 nutrit.du3 eni3 dormit homo quieſcit corpus atq3 tūc. caliditas toto diffuſa corpore ad ſtomacū ⁊ ad interiora ciꝰattrhait:eo que tempore ſtomaci virtus ſuper cibi decoctionem corroboratur:rationalis q̄ virtus ſua3 quiete3 querit. Hinc nō nulli phi.exiſtimauere. veſpertinā comeſtionē meridiana magis proficere.quū meridiana hora.preſerti eſtiuis tporibus.caliditas ad exteriores partes expandat.ac ob id digerendi poteſtas multū cominuit.atq3 ſup digerendo cibo minus ꝑualet. in veſpertina aūt. ſecus oīa.atq3 his oppoſita ↄtingūt. ꝑcauēdū eſt ēt.ne ſomnus nec vigilia tali modo fiant.qđ corpus repleāt aut excitēt.ſi qdē ſomno modū ſupergradiente naturalis calor extinguit.⁊ ad diſpoſitionē tumidā inducit.eodēq3 corpꝰ extenuat.teſte raſi.25.cōtinentis cap.3.col.9. vigilijs vͦ excellētibꝰ corpꝰ excicari pariter ↄtinget:nālē calorē diſſolui accidētalē ſuperincēdi:q̄ ab Auc.6.col.ca.5.adnotata fuerūt. idē in libello de ſomno ⁊ vigilia dicebat.hominē.nō debere plus ad ſomnū quā ad vigiliā declinare.qm̄ ſi plꝰad ſomnū declinauerit quā

opoꝛtuerit.ei⁹aīa habitabit.ac inſtrā q̄ ſuis in actib⁹aīa exercet
conſument. vbi ad vigiliā declinauerit virtutes ꝛ inſtrā nālis
coꝛrūpent.auic.vo cap.de his q̄ ꝓueniūt. ex ſomno ꝛ vigilia in
qnit.qđ ſomnus ſupfluus facit egritudines frigidas.obtuſio-
nes in ſenſib⁹.ꝛ capitis grauedinē.idē.2.pte cātice.38.iqt ſom
nus nequaquā p lōget.qm̄ hoc obeſt aīe.nec ēt vigilie qm̄ ide
debilitant⁹ſenſus.cū n.ꝓlongat ſomn⁹ſup aīam.lenteſcit eni3
qdē vita ei⁹.ꝛ tenebꝛoſa efficit.nāl q̄ caloꝛ nō min⁹extinguit.q̄
ignis cineribus multū coopertus.cū aūt qs ad vigilandū conat.
ſenſus debilitant.caloꝛ q̄ nālis infrigidat. ſicut ifrigidat caloꝛ
ignis ex ſupfluo motu.vt ſentit Auer.in ꝯmē.mult⁹ꝑterea ſom
nus cā eſt male coloꝛationis.vt vult Ariſto.2.parti.pble.pble:
30. huius cauſa eſſe creditur:quia ꝓlixe doꝛmientibus male
ſuperfluitates inexpulſe retinentur.que regurgitantes ac ſe ſu
pra caloꝛem inatum conuertentes.ſua qualitate.frigida ꝛ hu-
mida relaxatiua eūdē extinguūt.idē.ii.parti.ꝓble. pble.27.in-
quit ꝙ ſomnus longus coꝛpoꝛa.tardioꝛa efficit.mēbꝛa inquie-
te retinens.his adde hi ſomno nō ſolū coꝛpoꝛeas vires hebe-
ſcere.quin ꝛ animales itelectualeſq̄.cū ſomnus ſit ex numero
triū.que ſcientē vti ſciētia ꝛ agere ſcđm ſciētia3 ꝓhibet.qđ ab
Ariſto. ponit.6.ethicoꝛū.nā inquit ea tria foꝛe.ebꝛietatē egritu
dinem ꝛ ſomnu3.rogerius in.cap.de coꝛi3a inquit nihil eſſe ꝙ
magis reuma ꝓuocet ſomno ꝓlixo.atq3 idcirco. hypo.2. affo.
parti.apho.3.cōmode dixiſſe arbitroꝛ.ſomnū ꝛ vigilias vtraſ-
q3 mō magis factas malū eſſe.eteni3 vbi ſomnus nimiū p lon-
get longioꝛi q̄ tpe pmaneat.naturalē caloꝛe3 intus retinet.inte-
rioꝛibus occluſu3.qua dere exterioꝛū mēbꝛoꝝ operationes im
pediunt.ꝑterea vbi caloꝛ naturalis ꝑtermodū.intus retineatur
nullibi inuento digeſtibili nutrimento.ſe ad humiditates mē-
bꝛoꝛū cōuertens.eaſdēq3 diſſoluēs.hoium coꝛpa deſiccat ad-
uerſa his efficit ſomnus moderatus.nā laudatū ſanguinē ge-
nerat.q ſi modū exceſſerit determinatamq3 ſalubꝛitati quanti-
tatē humoꝛis vitiat.ꝙ araſi.25.cōtinentis cap.3.col.2.ꝛ vltia.ga-
lieni teſtimonio ſcriptū fuiſſe cognouimus.inquit enim excellē
tē ſomnū.nedū.humoꝛes coꝛrūpere:ſed ꝛ ipſam digeſtionem
offendet.Supuacane⁹ſomnus p̄cipue neruis obeſt: vbi poſt

repletioné fiat.vt declarat Auic.2.fen.3.capi.j.ꝑterea ſomnus ꝓlirus omnibus alijs rebus nocentior eſt laborantibus humoribus frigidis.id q̃ araſi.25.cõtinentis cap.2.col.3.necnõ a rabi moſe in.8.ſuoꝝ affo.parti.didicimus.Imoderatas vigilias etiã obeſſe.dignũ é credi:q̃nquidé vbi vigilie ꝑ longenſ.calor naturalis mẽbrorũ deficit.vniuerſaqꝫ mẽbra ſicciora efficiunt:vt inuit haliabbas.5.theorice cap.35.circa finé.quãobré ab aui.j.canticorũ.141.ꝛ.142.rectũ ſcriptũ fuiſſe exiſtimamus.temperatã vigiliã ſenſus excitare vires ad ſuas operatiões exercẽdas plurimũ diſponare.atqꝫ fecib⁹ſupfluitatibuſqꝫ vniuerſuꝫ corpus emundare.ex ꝓlira vigilia expgefactio ꝛ inſomnietas accidit.qua anxietas ꝛ anguſtia aie oritur.ipſa etiã ſpũs diſſoluũtur:ſedantur corpora.ſplendor caloꝛqꝫ corporis corrũpit.oculos in culcat:digeſtioni obeſt:mentéqꝫ ſupprimit.aufertqꝫ.necnõ corpus infrigidat.etenim vigilie ſupflue: ꝛ ĩmoderate cerebri cõplexioné viciãt:humores adurunt.egritudines acutas ꝓducũt.atqꝫ ex eis febris ephimera naſcit:que qdé ex aui. ꝛ ab Auer.7.col.cap.6.deſcripta hic enarrauimus:ex vigilijs etiam modũ excellétib⁹virtus ꝓſternitur:atqꝫ molleſcit:gal. teſte prio ꝓnoſticorũ.15.necnõ.12.de ĩnge.ſani.cap.j.ꝛ.5.que ſane ſnĩa rabi moſe.7.ãpho.par.ꝛ Aui.j.3.trac.4.cap.14.placuit.inquit.n. Aui.vigiliarũ ſuperfluitates ſpũm reſoluunt atqꝫ eneruant: ſimul que cerebrũ replét:ab eodem.ii.3.trac.j.cap.5.legimus vigilias cor ipſum diſſoluentes ꝛ debilitare multis preterea vigilijs digeſtioiné cibi potuſqꝫ offendi:ſenſit Hypocras.2. regiminis acutorum vltio.quod etiã a raſi.25.cõti.cap.3.col.2.confirmatur:nimia vigilia hoies ad appetitũ famelicuꝫ duci ſentit ibidem raſis col.4.idem ab aui.diſcuſſum eſt.13.3.trac.2. ca.12. idcirco hmõi vigilia ab hypo.4.epidimiarũ.16.vorabilis nuncupatur.ĩmoderata etiã vigilia humiditates exolui. carnes ex tenuari.a comentatore alexandrino.3.epidimiarum.23.determinatur. ob id nõ ĩmerito aut:in opportune prio alimentorũ cap. prio labores cibos vigilias ſomnos rem veneream debebere eſſe mediocria a Gal.conſultum eſt:hinc.d. veſtram ſumopere cohortor:vt ab inducentibus vigilias ſe ſe dimoueat:quale eſt in ſole diuturnam moraꝫ trahere.ſolis enim feruore vigilia:

ꝑducitꝛ exicatis cerebri corpis q̄ vniuerſis humiditatib⁹: vt Gal.3.iterioꝝ cap.5.necnō a raſi.25.ꝯti.cap.3.col.6.ꝑponitꝛ vini veteris largo auſtu potuq; vigilias exoriri narrat hijs vbis Gal.2.interioꝝ ca.vlti.iuxta finē: tenues diete ⁊ vinū purū.⁊ calidiſſimū nā ſi vet⁹ē.vigilarī faciūt.ſicut nobis cōtigit in pgamo bonū eſt inqt ipſe vobis hoc narrare.atq; in mediū adducere: fuiſſe eodē loco memorat: cuiuſdā notarij ſeruū: q dn̄o quottidie ad balneū ꝑficiſcēte cū alio ſeruo eo q̄ domi remanēte ſeruande rei domeſtice.ꝑparandoꝛūq; eduliop gr̄a. valde ſitiens aqua nullibi īuenta.vinū vetuſtiſſimū ample bibit: huiuſcemōi potū oībus dieb⁹ vite ſue puigil effect⁹ eſt: vigiliaſq; imoderatas febris cū mentis alienatiōe ſubſecuta eſt. qua miſellus ille diem ſuum obijt: ebrios ſomno frui nō poſſe.ſcribit Ariſto.3. parti. ꝑblematum ꝑble. 26.nā eo ꝑble.ſciſcitatꝛ.cur ebrijs ne quaquā ſōn⁹ aduen at.inquit id fieri qm̄ ad cauſandū ſomnū: oportet ꝙ ꝯcurrat q̄dā humiditas ſufficiēter vel mediocriter calida: ⁊ cū hoc digeſtibilis: ita ꝙ ꝑpter digōnis celebratione: fumi ſuaues ad caput extoli poſſint.ſomnū ꝑducturi quū: igitꝛ in ebrijs humiditas ſōni ꝑductiua oīo ſit ab: ſumpta.aut ferme exigua aut īdigeſtibilis.ob id ſōno ꝑuātꝛ: eaq; rōne graui ebrietate opp̄ſſis intelligēda ē: ſi qdē mediocri ebrietate vino q̄ detētos nō ſolū poſſe dormire: ſed quodāmō in ſubet ⁊ ſomnū q̄ ꝑfundū incidiſſe cognouim⁹: q a ſōno nō niſi cū maxima difficultate excitabanꝛ.etenim eoꝝ calidū a maiori vini caliditate extinguitꝛ.quēadmodū minorē flāmā a maiori extingui videmus: quinimo in his vino eductis.ſublatiſq; vaporib⁹ fumoſis ⁊ humectātib⁹ viaſq; ſpirituū oppilantib⁹ ſomnus ꝑducitꝛ.qd̄ Petro de hebano placuit: auctoritate haliabbatis in p̄io ſue pratice.aduertendū tn̄ vnā cōplexionē longiore ſomno alia īdigere.quēadmodū frigida ſicca q̄ cōplexiōe ꝑditi longiorē ſomnū expoſtulant: vt ſcribit.Auer.6.col.cap.12.ſenibus etiā ſomnus potiſſimū cōuenit.ꝑpterea que eratiuo diſcurſu eoꝝ mēbra ſicciora redita. ſomno humidiora efficiunꝛ: parua que humiditas in ipſis inuēta cōſeruatꝛ: que Auic.3.ꝑ.doc.2. capi.de ſomnis ⁊ vigilijs ſcripſit. humiditate exuberante copia ſomnū ꝑlixiorē fieri. pueroꝝ exemplo cōſtat: qꝛ vt narrat Gal.3.

interioꝝ.cap.5.ſomnus p̄ nimia humiditate eoꝝ dominatur. humiditas enim ad ſomnum ꝓducendũ maxime pertinet.qđ arafi didicimus.25.cõtinentis ca.3.colũ.9. ſenibus vigilias accidere ꝓpter ſiccitatẽ creditur.ꝗꝗ frigiditas etiã ſomnũ producere velit.gal.2.interioꝝ cap.vlti.col.4.Ariſt.vero inde ſomno ⁊ vigilia aliã cauſã proponit.cur vehementer pueri dormiãt:nã opinatur.id effici.nutrimẽti partib⁹fere omnibus ſurſum elatis:cius rei argumẽto eſt.ſuperioꝝ mẽbroꝝ moles inferi⁹poſita excedẽs ea etate ꝙ adhuc augeſcũt corpa.eandẽ ob rem epiſiam facillime ſubit hec etas.eſt eni3 ſimilis epiſie ſomnus.ac ferme ſomnus eſt epilepſia:id aſſerente gal. inde iuuamento anhelitus cap.ſcdo.hinc huiuſmodi morbus incipientes dormire:vt plurimum comprehendit.dormienteſq3 eo corripiuntur:vigilantes autem nequaquã.quu3 multus igitur his etatibus:ſpiritus ſurſum feratur:eodem dilabente vene intumeſcunt.quibus porus reſpirationẽ3 complens coartatur. idcirco pueris vina haud conferre crediderim neq3 ſuis nutritibus.propterea ꝙ eorum cerebra vino debilitantur:mẽbra emolleſcunt.humidum radicale abſumitur.hec etas potiſſimum frigiditate hũitateq3 vitio epilſia addita ẽ.vt.3.col.4i.col.2. notatũ ab.Auer.extitit.amatores ſõni exiſtimandi ſunt:occultas habẽtes venas:ꝗles nani magnoq3 capite hoies.qb⁹vo latiores exiſtunt vene:nequaquã ſõnolẽtia laborãt:atq3 ab ea venaꝝ amplitudine defendunt:niſi aliqua alia paſſiõe vrgeant.huic diſpoſitioni ꝯria:melancolicos in:ſomnes eſſe p̄ſcripto loco phus atteſtat.fortib⁹vo exercitijs detenti:grauiore ſono teſte gal.4. de accidenti ⁊ morbo cap.vlti.fruũtur: que3 eãdẽ ſententia ab Ariſto.affirmata videri poteſt.3.particula problematum problemate.26.etenim animalibus ſe ſe mouentibus atq3 defatigantib⁹nati⁹calor vndiq3 diſpergit.Atq3 nõ mediocris eiuſdẽ quãtitas cõminuit refrigeſcitq3.ꝓpterea neceſſario ad locũ ſui principij:⁊ ſui theſauri:quo ab impedimentis liberet:remeat: quã rem ab auc.2.col. cap.2i.ample declaratam p̄ſperimus: ꝓ virili nr̃a cauendum eſt dormire ſub radijs lunaribus:cũ nr̃a corpora grauiſſimis egritudinib⁹obnoxia tali ſomno reddantur.Qđ auic.plurimũ d eteſtat.atq3 deſuadet:pria.3. tra.4.ca.

ſ.ppe finē:ſomnus ſub lune factus ſanguineum ſcreatū3 facit poſſidere:q fit cū raſcatione.idq3 euenit.qm̄ luna humores co mouet. Mathe⁹ de gradi inqt:ſe medicū nouiſſe:q p q̄s exigua ſub radijs lunarib⁹ mora:niſi capite velato fuiſſ3 extēplo ī ſan guineū ſputū ſcurrebat.Et.n. luna mō quodā nobis icognito ſanguinē comouet.albumaſar vo.3.ītroductori de hmōi ſōnos iſthec q ſubſcribā:cōmemorat:hoī plixe ſub lunaribus radijs edormiēti.pigrities ⁊ laxatio aduenit:catar⁹capitiſq3 dolor ex citat:ſūpto cibo ſtatī dormien̄ nō eē ↄſulit:ſic.n.caput vapori b⁹ipleт:atq3 oculis nocet:p̄ſerti ſi poſt replōnē fiat:q oīa vber rime narrat aui.3.3.trac.j.ca.5.vbi aūt eo tpe neceſſitas iſtet.ca pite recto accūbētes dormire debem⁹:quo ad iſeriora ſtomaci cib⁹deſcēderit.nā ſōn⁹ ↄfūd⁹poſtq̄s cib⁹vb ore ad fūdū ſtoma ci miſſus fuerit:melior ē.vt īqt aui.ſit⁹figuraq3 dormiēdi meli or ſalubrior q3 a medicis pbat:q ſup dextrā pte ī pria ſōni ho ra dormit:atq3 exīnde leue poſt tps ī leuā deuoluimur:magno eni.comō eē ſomn⁹ſup leua3 credit:ppea q tali ſōno epar ſto macū ↄprimat:qd ſane ab aui.ↄfirmat.13.3.trac.3.cap.5.demū poſt longā itercapedinē ī dextrā reuoluimur:vt feces ac cib⁹i feriora petūt.atq3 meli⁹expurget colera:ſōnū nobis magis ad uenire ī dextro latere qeſcētib⁹ſcribit ariſto.6.pbl.pbl.5.a ſu periori ſnīa nequaq̄s diſcrepat ariſto.ſi ei⁹ſcripta ad alexā.ma gnū ī libello de ſecretis ſecretoꝝ ppēderis.Nā iqt o alexāder: cū vo refect⁹fueris.ſcede ſup molia ſtrata.atq3 ī his tēpate dor mi:⁊ vna hora ſup dextra ī regeſce.exīde ad ſiniſtrā reuertere. totūq3 ſōnū ſup eo pfice:lat⁹.n. ſiniſtrū cū frigidū ſit calefactio ne īdiget.Nō ē tn̄ oīb⁹hic dormiēdi modus pmittēd⁹: cū epa te calido exiſtētib⁹:dextri lateris reqes plīmū obſit.ppea q hu iuſmōi ſitu epar ptermōm diſcraſia3 calidā patit.atq3 ea imo derata colere quātitas gignit:qua multa nr̄is corpib⁹accētia adueniūt:pleriq3 medici ↄſueuerūt:qb⁹farmata ppinauere in iungere.vt ī dextro latere iacerēt:quo ex farmaco diſſoluti ſu mi ad ſingulas quaſcūq3 ptes cōmodi⁹penetrēt:vbi vo medi cina qes ſup ſiniſtro qeſcēdū ſuadēt:vētrē fluxibilē hn̄tib⁹qes ſup ſiniſtro comoda ē.ſōn⁹.n.vel accubit⁹ſup dextrū:ibi a ſto maco diſcenſu3 velociſſime efficit:aſſerēte hoc aui.13.3.trac.3.

cap.9.qbꝰſtipticus venter extitit aliomõ:qꝫ e admittēda.huiꝰ rei oñam mouet cõci.q̃ e.i23.ꝓ viribꝰmeridianꝰſõnus ſubterfugiēdꝰoibꝰe:eo nobis graues morbos parāte:hũc euitare cõmonemur:ab aui.3.p̃.doc.2.cap.9.vbi iqt.dormire de die malũ e:generās egritudies corrũpēs colorē:grauās ſplenē.ventrē laxās:ſegnitiē faciēs.apetitũ deiciēs:apoſtᵃ.generās.ac febres. cito.n.iterrũpit.ac nãm ſtupidā reddit.de meridiano ſõno inqt raſis.25.ꝯtinētis ca.3.col.io.eo colorē citrinũ effici.huiuſcemodi miridianũ decubitũ memorie plurimũ obeſſe.teſtat aui. pria.3.trac.4.ca.i4.nocere ēt paratis ad aſma.Idē.io.3.trac.j. cap.40.ſcribit.quo circa vñquaqꝫ ꝓbañ e.hyp.2.pnoſt.ii.euloqiũ.quo iqt.ſomnũ ꝯuenientē ac nãlez eſſe q noctē nõ effugerit:dieq̃ꝫ nõ ipedierit.hũcꝗ laudabilē:ei vo ꝯriũ ꝓrſus iprobādũ.ſiqs aũt meridiare ꝯſueuerit.Ab hac ſibi ꝯſueta dormitiõe ſubito repenteqꝫ minime recedat.hoc.n.obeſſet.ppea ꝙ ꝯſuetudinē alterā nãm e:ad alexādrũ ſcripſit ariſt.ppea pluries interptati ſumꝰrepētinas mutatiões ab ipa nã tollerari nõ poſſe. qđ ab hallj.3.teg.ꝯmē.53.comemorat.his igit q huic ſõno cõſueuere hec q̃ ſubſcribunt.obſeruāda nõ ab re ſuſpicamur.i p̃mis.vbi meridiādi neceſſitas adſit.feneſtras.vniuerſaqꝫ ſpiracula ꝯcludi debere teneo.quo tenebris ⁊ loci opacitate. ſomno celeriꝰoccupemur.ac meliuſcule dormiamꝰ.hiſce locis tenebroſis:ſomnũ getēqꝫ iucõdiorē melioreq̃ꝫ pfici ſcribit ariſtõ.6. ꝓbl.ꝓbl.7.cur aũt lucidis pſpicuiſqꝫ locis.minus dormire valeamꝰ.rõ hec aſcribit.ppea ꝙ ſimile quodlibꝫ ſibi ſilē affectat. ſpũs calorqꝫ nr̃ itimꝰhõ:geneitate affinitateqꝫ cũ luce p̃grādi ad exteriora ipſiꝰlucis deſiderio ꝓdeunt.i ſõno aũt opꝫ ipſos ſpũs calorēqꝫ natiuũ intro ab exterioribꝰꝯpelli:q̃ ſane ſnia.ab hyp.5.epid.32.deſũit.dormit ſup lecto p̃duro.ſubdiuoqꝫ p̄ter ꝯſuetudinē corpꝰidurat:vt ſcribit hypo.2.regi.acuto.5i. ſõno ꝑ acto capitis pectis p̄mũ ꝯuenit i regie vite.huiuſcemõi nāqꝫ capitꝭ a pectie expurgatio iuuās e:ac ſenibꝰ ꝓprie ꝯferre creditur.qua de re ea multotiēs i die fieri dꝫ quũ vapores ad ſupiora attrahat:atqꝫ aptibꝰocculoꝝ dimoueat.qđ ab aui.3. 3.tra.4. cap.de cura debilitatis viſus deſcribit.idē ariſto.i libro de ſecretis ſecretoꝝ placuit.ſuꝑ ventrē dormire digõni mixꝫ i modũ

cõſert.calore ĩnato intus retento:huiuſcemodi tñ dormiẽdi fi-
gura.calidã totius cõplexionẽ.vel ſtomacũ calidũ habentib⁹:
nequaquã approbatur. ne ſtomaci cõpreſſione ledantur: eandem
abhorrere debẽt:difficultate anhelitus laborãtes.licet debilita
ti digeſtiue pferat:ſupine dormire aut cõquieſcere:ꝛ ſi mẽbris
totiqꝫ corpori quietẽ pbeat:eius tamẽ abundantia viſuz comi
nuit.renaleſqꝫ lapillos generat.qð.25.cõti.cap.2. legimus.nec-
nõ etiã ab ipſo raſi in tractatu de pſeruatione ab egritudine la
pidis.cõdemnatur etiã talis ſomni ſpecies ab hypo.j.pnoſtico-
rũ.18.nec ĩmerito deteſtabilis eſt damnanduſqꝫ.huiuſcemodi
ſomnus.qñquidẽ eo corp⁹ad inumeras egritudines graueſqꝫ
morbos diſponitur. qualis ſunt apoplia freneſi incubus q ſi-
mul cõplexiſqꝫ alijs iõ fiũt:qꝛ ſupfluitates quib⁹ad palatũ ad
nares ꝛ ad cõſuetos meatus iter ĩterdicitur.ꝛ ad poſteriora dela
buntur:que ſnĩa ipſius Auic.eſt.qui ergo apoplexiã epilepſiãqꝫ
pati paratus eſt.nequaquã ſupine dormiat.laborans catarro a
capite fluente: talẽ etiã quietẽ abhorreat: qñquidẽ verendũ ẽ.
catarralẽ materiã in pulmonẽ diſtillare.ꝛ ventriculos etiã ipſi⁹
cerebri repleri.ſub ſolarib⁹radijs ſomno frui:dormientez facit
incidere in ſubet.vt ſcribit Aui.j.3.trac.4.capi. primo.ſomnuz
interrũpere. valde incomodũ eſſe creditur. ppterea q naturaz a
digeſtione ceſſare facit.etenim cibus nedũ in ſtomaco ſed ĩ to
to corpore melius ĩ ſõno digeritur:vt a gal.4.de accidẽti ꝛ mor
bo cap.vltio demoſtratũ fuit.quibus renes calidiores exiſtũt.
lectulũ nõ nimis molẽ habere pcurrẽt: idqꝫ ẽt eſtiuis horis oĩ
bus pcurãdũ eſt fieri.exacto ſõno ſupfluitates vniuerſa q cor
poris excremẽta ſecernere ſalubre ẽ:q res nõ ſolũ in ſupfluita-
tũ comuniũ egeſtiõe ꝯſiſtit:ſed ꝛ tuſſi nariũ expurgatiõe ſputo
manuũ lotiõe capitis pexura dentiũ fricatiõe pficitur:dentes fri-
care nõ ẽ qð paruifaciam⁹: aut nos pigeat.ppterea q dentiuz
ĩmundicies fetẽtis anhelit⁹cã ẽ.pterea adẽtib⁹ĩmundis vapo-
res ad cerebꝝ offeruntur.qb⁹ipꝫ cerebꝝ pturbatur. ſũmo igitur ſtu
dio grãdiqꝫ deſiderio ſupfluitates ille eijciẽde ſũt:vt his expul
ſa bona corpis valitudo ſuſtieri poſſit:ſupeſt hoc loco de iſom
nijs nõ nulla delibare q ꝯſeruãde ſanitati pnoſticãdiſqꝫ futu-
ris egritudinib⁹plurimũ opitulantur:q ſane egritudines accide-

rẽt:niſi aliqua arte medicamſcq; ſuccurraẽ.q̃ hic lr̃is mãdam⁹ a preclariſſimis medicis p̃ſertimq; a Gal.i trac.de dignotione eorũ q̃ habenẽ.inſomnijs:accepimus:inſomnia corpis diſpõnẽ vbi frequẽtẽr eueniãt qualis nã ſit indicant. in his tñ nõ nulle regule obſeruãde ſunt. i primis qb⁹talia ſomnia ꝯtĩgũt: nequa quam:mala comederint cibaria:cerebrum virtuteſq; ſuas impedientia atq; perturbantia.proximum vero eſt vt cibaria.non ad calidum frigidum humidum ſiccumq; declinent: quibus in ventre ſeu in ſtomaco exiſtentes.huiuſmodi fantaſmata facere in ſomno contigit.quãquam corporis diſpoſitio illis minime atteſtetur.tertium in his obſeruatu dignum eſt.ne ea nobis in ſomnijs appareant.que quottidie magna cura ⁊ induſtria a nobis perficiuntur . his animaduerſis ex ſomnijs iſta p̃noſticabimur:vbi igitur aliquis in ſomnijs ſucceuſos ignes. volantes aut velociſſime currentes vel aliqua ſurſum tendentia viderit: coleram conijciemus. ſi vero ſumus caligo denſe tenebre reſq; nigriuſcule ⁊ reliqua huiuſmodi conſpiciantur. colera nigra infeſtari hominem diudicabimus. ac ſi cuipiam nix imbres grando pruina flumina in ſomnis offerri videantur.hunc flegmate:laborantem cenſebimus.ſi vero rubicundo colore infecta diſtintaq; in ſomnis intueatur.aut ſe in lauacro ſanguine pleno lauari iſomniauerit egritudinẽ ſanguineã; hũc hoiẽ; ſubiturũ p̃noſticari poterim⁹.futuris nobis iminẽtib⁹p̃ ſagitis egritudinib⁹vnicuiq; elaborãdũ erit:ꝯueniẽtib⁹medicaminib⁹ſupfluẽtẽviciatũq; humorẽ educẽ.aut eo humore corp⁹ expurgare quẽ aptũ ad parãdũ morbũ eẽ medici diſcuſſerit.atq; p̃culdubio bona corporis habitudo illeſa cõſeruabiẽ.

De Coitu. Caput .5.

Summ⁹oiu; rex opiſex:hoiem diſſolubili mole cõflatũ a tq; elemẽtox ad loca p̃pa atq; a natura rerũ magiſtra ſibi deſtinata: ꝯtinuo deſiderio morti deputatũ eternũ ppetuũ:vt loquaces aſſirmauẽ phi: redditur⁹:coitu; hoĩb⁹efficiendũ inſtituit.cui ſententie proximum eſt. illud haliabbatis.5.theorice.36. vbi inquit. natura

atq3 ex ea male egritudines generant᷑:hac ob rē gal.6. interiorū ca.4.deſignus paſſionū matricis dicebat.diogenē ſapientiſſimū coitu ſemꝑ vſum fuiſſe:quaſi aīaduerterit nocumentū ſuo corꝑi fieri:ſi ab ei⁹emiſſiōe nimiū abſtineret:ad hac rē nequaquā credēdū eſt:coit⁹dulcedine īductū fuiſſe:fert᷑ de eo: qñq3 meretricē:acerſiri ꝗ cū diu moraret᷑:pudenda perfricās ſeipm polluit.cū q3 meretrix aduenisset inqt.qd volui manus mea fecit:hinc arbitrari debemus:rē venereā agrauiſſimis viris voluptatis delectatiōiſq3 in ea ꝑcepte gratia nequaquā fieri.ſeu potius ſuꝑfluitates emittende rōne gal.inquit.⁊ arbitrat᷑ reliqua animātia ab hoie nō delectatiōis ſed expellende ſuꝑfluitates deſiderio ad coitū incendi:ſi quidē natura nō minus aīalia ad emittēdā ſpermaticā ſuꝑfluitatē ꝓpellit:vrgetq3: quā ad eijciēdū ſtercus ⁊ vrinā:quo circa ariſt.4.ꝓblematu3 ꝓblemate.16. querit:cur coitus ad egritudines quaſda3 a flegmate genitas conferat:eiuſq3 dubitationis rationē hanc inter ceteras autumat:q2 ſimul cu3 materia ſpermatica: ſuperfluitas flegmatica egerit᷑:de coitu.ꝑterea fert᷑.ſi fiat in hora quā ſequit᷑ ſuꝑfluitatū euacuatio:corpus aleuiare:atq3 ipm ad augmentū ꝑparare:hoc etiā exiſtimauere medici:vehemētiſſimā cogitationē delere:audaciā addi:irā ſuperfluā ſuppmi:melancolie plurimū cōferre:morbiſq3 a colera nigra ꝓgenitis:quū fumum ſpermatis aggregatū ad partes cerebri ⁊ cordis expellat: ꝓdeſſe et plurimū cognoſcit᷑:dolorib⁹renū repletoꝝ.flegmaticiſq3 egritudinibus:eiſq3 ꝑſertim hoib⁹qb⁹inata caliditas fortis ē:q ſpermatis exitu minime deſtruat᷑:coitu et materie apoſtematū adiguina ⁊ teſticulos genitoꝝ abſcindunt᷑.eodē coitu:vapor fumoſus in corpore exiſtens ſubducit᷑:vt voluit aui.10.3.ca.10. ⁊ haliabbas.5.theorice.cap.36.iquit:ſi qſpiā coitu modeſte vtat᷑.ab eo cogitatōes cedunt:ire deferueſcit:melancolice paſſioni ꝓdeſt:multitudiniq3 ſomniorū medet᷑.appetitu3 inſtaurat:fortioreq3 efficit.ſi vero a coitu abſtineamus.corrupto ſpermate fumi extollunt᷑ ad mēbra principalia:varias paſſiones inducentes.de eo inquit raſis.4.ad almanſorē cap.17.qd is repletum corpus alleuiat:animamq3 hylarem letabundamq3 preſtat:leuitatem q3 ei⁹adauget.irā quoq3 ſedat.cogitationē remouet plurimu3

Coitus Diogenis.

Diogenis pollutio.

Coitus an conferat ad egritudines flegmaticas.

Coitus utilitates.

etiã ꝯferet. amore captos. atqꝫ eis q ꝓ amore adeo cōburunt. vt fere ad mortē deueniāt. nā ſi coitu multotiens vtant lꝫ quā diligūt nō potiant: furibundus tñ amor demulcet. atqꝫ deponitur. coit⁹ ēt caput ſenſuſqꝫ leuiora efficit. coitus cōmoda plurima refert cōciliator: differentia. 124. cuꝫ inquit. hominē alacriorē: audatiorē: minus iraſcibilem fieri: minus cogitantem. ingenioſioreꝫ: grauioribuſqꝫ moribus illuſtrari: corpe leuiore fieri. melius dormire. natiuū calorē experge fieri. virtuteſqꝫ vniuerſas corroborari. coit⁹ abſtinētia quā plura nobis ĩcomoda adueniunt. triſtes efficimur: corpus aggrauat. eiuſqꝫ dimiſſione pollutio freqūēs accidit. ex nimia ſpermatis abūdantia. quā ſimul debilitas ſtomaci inſequit. abſtinētes ēt a coitu in priapiſmū decidūt: teſte gal. 6. iteriorꝫ capi. vlti. col. vlti. vñ virile mēbrum ꝑter modū adauget. qꝺ qdā ſuo familiari cōtigiſſe memorat. ibidē Gal. qui ſe diu a coitu abſtiuerit. ꝑter ꝯſuetudinē. ſpermatis cumulatione vapores mali ab eo elati generant: q ad cor ⁊ ad cerebrū atqꝫ ad alia mēbra principalia cōſcendentes eorꝫ ſanitatē ꝑturbāt: egritudinēqꝫ generant: quꝺ fit vt humores nři corpis in veneni naturam cōuertant. venenoſaqꝫ ac mortifera accidētia in nobis ꝓducunt: quēadmodū cap. ꝑlegato a Gal. deſcribit: fiunt enim ex his viciatis humorib⁹: ĩ naturāqꝫ veneni ꝯuerſis: ſincopis tremor cordis ſpaſmus retentio nimia anhelit⁹. matriciſqꝫ ſſocatio. vñ gal. teſtat. ſe quoſdā agnouiſſe: q pre pudor venerationēqꝫ coitu ſe ſe ꝯtinētes algidi facti ſunt: atqꝫ ex his nō nulli in triſticiā falſas ꝺ prauataſqꝫ cogitatiōes ĩciderūt: alii melancolici facti ſunt: alijs digō appetituſqꝫ cōminuti fuerūt. ibidē aſſerit ſe ēt cōplures nouiſſe q vxoris anguſtia coitu abſtinētes quo ſepe vti ꝯſueuerāt: defectionē appetit⁹ ꝑpeſſos fuiſſe: atqꝫ modicū comediſſe. cibū ĩ eis nō bene cōcoctū fuiſſe: qꝺ ſi multū comediſſent: vomitu eiciebatur. idē inquit ꝙ dum ſemel ſuꝑ his plurima cogitaret. quedaꝫ vidua mala accidētia patiēte: ex vulua ſuperius eleuata qꝺ ab obſtretice fuit indicatuꝫ. ei peſſaria fortia adhiberi iuſſit Gal. quorū imiſſione caliditateqꝫ. ac manus intremiſſione vulua ꝑpter conſuetudinem delectationēqꝫ: in coitu olim ꝑceptam obtremere incipit. atqꝫ ab ea humor quidā groſſus exiuit. atqꝫ ab

antelata paſſione quieuit: ſperma igit ſi ſit ex mala materia: ſi nō exierit:nocumentū deterius efficiet.quā menſtrua.ideo mulieres viduę:menſtruis exeuntibus. & ſpermate ꝯſtricto nimis patiunt:huiuſcemodi quidē accidentia.vt plurimū viduis virginibus religioſis caſteq́ꝫ degentibus accidūt. quo circa in eis ītolerabiles egritudines ac mortales generant.pluſquā ī alijs. etenim ex ſpermatis corruptione:pſocatio matricis accidit. idq́ꝫ potiſſimuꝫ atq́ꝫ frequentius mulieribus a coitu remotis accidit:quod ab Aueroi.3.col.29.& a Galeno in libro de gynecijs hoc eſt de paſſionibus mulierū:commemoratur. inquit eniꝫ Gal.ꝙ matricis dolor viri abſtinētia cōtingit.ꝙ viduis virginibuſq́ꝫ euenit.Auic.vero.ſ.3.trac.5.capi.8.inquit.aliqñ in vaſis ſeminalibus aggregari ac corrūpi ſperma.infrigidari atqꝫ ī malā qualitatē verendā ꝯuerti.exquo epilenticus morbus efficit: q̄ aliquis ita incredulus:atqꝫ mobilis eſſe poſſet:vt nollit credere ex ſpermatis retentione:tot tantaqꝫ fieri nocumēta.iō gal. in libris interiorū loco adnotato:cōtra huiuſmodi hoīes exclamat.multaq́ꝫ eis exempla adducēs inquit:q ex parua qualibet materia:in aliquo loco cōcluſa: nocumentuꝫ toti corpi infferri minime credunt.haud eorum reminiſcuntur:que morſu araneę cōtingunt:exiguū quidem valde venenū eſt.ac anguſto foramine ꝑgrediens.adde morſum ſcorpionis longe deteriorē: caniſq́ꝫ rabidi dies multos delitentem.hoīemq́ꝫ tandē ad mortem perducunt: contactu etiā vnius piſcis turpiginis nuncupati.qui tante virtutis eſt:vt ſi manu cōtangatur.alteratione ad manus delata.cōgelationem preſtat in toto corpore:quod etiaꝫ Rabi Moſe in.23.ſuorum āphoriſmorum particula ſcripſit. quam ob rem exiſtimandum eſt:ſperma retentum multuꝫ nocere.vite bono regimini:atq́ꝫ id circo bene ſcriptū fuiſſe a Rabi Moſe in.9.ſuorū āpho.particula credo.eorum ſcilicet corpora qui coitu vti conſueuere:atq́ꝫ ab eo defecerunt refrigerari.& ad motum tarda effici: ac eorum quibuſdam memoria praua.timor ſine cauſa efficitur. atq́ꝫ peſtem contigiſſe refert. huiuſcemodi q̄ omnia.corruptionem retenti ſpermatis ſequūtur malos enim fumos generat.atq́ꝫ retentum ſperma in naturam veneni conuertitur. vt auic.3.ꝓ. tractatu.5.capi.8. ſcribit

idéq3.ri.3.tractatu.4 .cap.16.ab antiquis philoſophis vuluã cõ cipẽ deſiderantẽ: an imali aſſimilauerũt. aiuntq3 ea3 toti corpo ri nocere.niſi deſiderata dilectaq3 inueniat.idq3 adiuino plato ne ꝯfirmatur.quũ dicat ventriculi qui vulua dicunt: cũ anima ti ⁊ cõcupiſcũt:⁊ deſiderant filios producere.ſi aũt diu permã ſerint.ꝙ fructũ nõ ferant:anguſtia efficiũtur.nequeuntes loco vno cõſiſtere.ſuo enim motu ſpiritũ vias oppillant: anhelitũq3 corrũpunt.hinc mulierib9 varia diuerſaq3 accidentia fiunt.mu lier enim pariens atq3 grauida facta. minus languet: vt inquit Aui.ri.3.tractatu p̄io cap.8.hoibus coitus comendatur. p̄ſer tim iuuenibus:ſiquidẽ apernicioſis nocumẽtis euadant.vt ab Auic. p̄io cantice.153.ſcribitur.Gal.aũt in libello de dignotio ne corũq3 in ſomniis fiunt.inquit.re venerea vti debent:q ſper mate abũdant.atq3 ita in ea exercendi ſunt boies ne tamẽ aut grauetur aut alitietur nimiũ corpus:ex coitu imoderate facto nocumenta plurima ⁊ anime ⁊ corpori adueniunt.violent9igi tur coitus ſũmo:errore vitandus eſt cunctis boib9:ꝑpterea ꝙ eo nimio corporee vires amputantur:atq3 in extremã ſenectutẽ ꝑcipitamur.vñ de illo dicit cõciliator:q̄ coitus imoderat9 vi tã abbreuiat.ſenectutẽ accelerare facit.intellectu3 ſenſum vni uerſaſq3 corporis virtutes iminuit. calorem ſpiritũq3 corrũpit. motiuos neruos diſſoluit:atq3 ꝓpe articulos.⁊ ãchas. atq3 vni uerſaliter omnia membra:preſertimq3 oculos.cerebru3 ſtoma cũq3 debilitat.ex eo omnẽ diſpoſitionẽ prauã corpus aquirit. ⁊ ad ſũmum animã diſſipat.corrumpitq3 totum corpus. quam ob rem Ariſto.4.problematum problemate.2. inquit:cur plu rimo coitu vtentiu3 oculi maniſeſtiſſime compatiunt. quia coi tus eſt res oculo nocibilior:vt ãnotauit Aui.in.3.fen.3.tractatu p̄io cap.5.compatiuntur etiam anche.vox acuta in grauẽ ver titur.incipientibus vti coitu.vt.7.de natura animalium colligi tur:abſtinentibus vero econtra. ex graui in acutam cõmuta tur:ꝙ ab Ariſto.5. de natura animalium cap.14. affirmatur. idem a comentatore Alexandrino tertio epidimiaru3.7. vocis raucitas iuuenibus accidit. quãdo coire incipiunt: tunc enim inouatio natureq3 alteratio efficitur. virginum matrix coire incipientiũ. inflat ⁊ perturbatur.piloſus homo ex nõ piloſoſit

ſpermatiʒantia corpora:ſicciora ⁊ rarioraqꝫ fiunt:ꝙ ab Ariſto. dicit ꝑble.4.eiuſdē parti.6.quoqꝫ eiuſdē parti. querit:ariſto. cur homo coiens maxime animū animaliū reſoluat: inter alias rationes hanc adducit: vel ſcilicet fieri.q: homo plurimū ſperma effundit:ſui corporis ꝓportione.eiuſdē parti.ꝑble.iz.querit cur quū primū incipiunt poſſe coire corpora fetent.q̄ minime antea fetebant. idqꝫ viris mulieribuſqꝫ fieri ſcribit: ob id ariſto:libro de ſecretis ſecretorū ad alexandruꝫ inquit:o alexāder noli appetere ꝙ corruptibile caducumqꝫ eſt:ꝙ que nobis cito derelinquendum eſt:diuitias imortales appete:vitaꝫ imutabilem.regnum eternum.perdurationeꝫ glorioſam: cogitationes tuas in bonum dirige:glorioſum virilemqꝫ ſemper te preſta:effuge leonum ac reliquarum beſtiarum in ſuis imundicijs ſemitas.cogita de futuris ⁊ accidētalibus caſibus. Quia neſcis quid futura dies paritura ſit.o clemens ergo imperator: ⁊ princeps noli te ad coitū inclinare:⁊ ad mulierum appetituꝫ: quia coitus eſt quedam proprietas porcorum: que igitur tibi gloria ſi vicium irationabilium animalium beſtiarumqꝫ exerceas:crede mihi indubitanter hunc eſſe totius corporis deſtructionem:viteqꝫ abbreuiationem:virtutum corruptionem.legis tranſgreſſionem:atqꝫ hec preter incomoda:femineos parit mores ac plurima ex eo nocumenta ſequuntur. vnde ſeneca in epiſtolis monet:voluptates eſſe precipue extirpandas.que latronum more nos amplectuntur vt ſtrangulent:ciceroneꝫ ſi audias hoc vitij genus abhorrebis.inquit enim.luxuria impedit conſilium.atqꝫ vt ſic dicam oculos perſtingit menitum: inimica eſt rationi:atqꝫ nullum vult cum virtute habere comertiuꝫ. preterea voluptas omnis penitentie plena eſt:quare nō ita appetenda eſt:narratur ab hiſtoricis demoſthenem querentem vt meretrix quā amabat:ei conſentiretur.dixiſſe reſpondiſſeqꝫ ſcorto poſtulanti centuꝫ talenta:tanti penitere nō emam.exquo reſponſo:ſubduci poteſt:eum cognouiſſe inſeparabiliter voluptatem luxuriamqꝫ penitentiam ſequi:plurima igitur animaduerſione dignū eſt:ne qs ſuperflue coitu vtat:eo enim velociſſime in debilitatē icurret:appetituſqꝫ deſtructionē cōſequet: oculorū pariter concauitatē:vt.4.ad almanſorem dicit.ariſto.

etiam inde cauſa longitudinis ⁊ breuitatis vite inquit.frequē-
tātia coitum multoqꝫ ſpermate exuberantia cito ſeneſcere.ſper
ma enim ſuperfluū ampli⁹ deſiccat emiſſuꝫ. qua de re mullus
equo ⁊ aſino vite longioris exiſtit:mares ſi coitū frequentēt:fe-
mellis vite breuioris ſunt. queādmoduꝫ paſſeres maſculi fe-
mellis ſuis minus viuunt: eorū vite ſpaciuꝫ annū minus exce
dit.ſi quidē in eorū gutture nigredo que in automno:in eis vi-
deri ſolet:nō apparet:memoratur eſſe animal quodaꝫ ꝙ poſt-
quā generauit moritur.hec ab Aue.j.cantice.156. eunuchi etiā
longioris vite coit⁹ dimiſſione dicunt̄.⁊ caſtrati qꝫ nō caſtratos
longitudine vite excellunt.vt ſentit Auer.in auſpicatione trac.
de cauſa longitudinis ⁊ breuitatis vite:nimio coitu ſtomacuꝫ
in digeſtione deficere creditur. ſi quidē nimio motu ⁊ agita-
tione.pinguedo vel adſpes ſtomaco vicina liquefit.atqꝫ diſſol-
uitur.iter quas zirbus adipinus cui⁹ auxilio digeſtio multūꝫ ꝑ
ficitur. quod palne cōſtat ex gal.4.de vtilitate particularūꝫ ca.
9.hoc affirmante exemplo:militis in bello vulnerati. qui extra
cto ſauciatoqꝫ adipe zirbino conualuiſſe fertur:ac nūquā cibū
eſcamqꝫ optime potuiſſe cōcoquere.hec res medius fidius cō
firmatur.ex problemate.17.4.particule.vbi querit Ariſto. cur
venter coitu frigeſcit exicaturqꝫ inquit:id Ariſto.effici:quia ca
lidū in coitu expellitur.zi.problemate per:cōctatur cur. naꝫ co
euntes maxime exſoluūtur.atqꝫ vt frequenter infirmiores fiūt
⁊c̄.vtrū propter id ꝙ oībus: expurgatio eſt ſperma:q̄ mox ſub
ſcribā coituꝫ cōſequūtur.ſcilicet ꝙ eo corpus exiccatur natura
lis virtus iminuitur atqꝫ ob id corpus infrigidatur qđ a Joāni
tio dicit̄:Cornelius celſus ca.j.inquit.coitus:neqꝫ minus cōcu
piſcendus neqꝫ minus pertimeſcendus:rarus enim corpus ex
citat: frequens exoluit. cum autem frequens non numero ſit:
ſed nature.ratione etatiſqꝫ ⁊ corporis ratione dr:his plura pre
miſſus auctor eleganter enumerat.que omittens.Auicenam in
tertio de animalibus capitulo vltimo. adducā dicentem:ſper
mate ab homine exeunte:multum corpus diſcolorari: ac mul
to magis debilitari:quam ſi quadrageſies exiret de ſuo corpo
re ſanguis tantus.quum ſit res habilitata.in membra tranſire.
eſt enim emiſſio pure naturalis caliditatis. ſi quidem ſperma

ex claro paroqꝫ ſanguine generatur. quo precipua principalia membra nutriuntur. quod haliabbati.5.theorice.36. placuit. Gal. autē.5. de ſimplici med. diſtinctione ſexta. cap. ſcdo. prope finem inquit: ſubſtantiā ſpermatis non generari niſi ex ſubſtantia bona atqꝫ iuuatiua. cumqꝫ his ⁊ ipſa ſpiritualis ⁊ multi ſpiritus exiſtit.14. de vtilitate particularū capi. decimo. inquit: materiam ſpermaticam vitali ſpiritu plenam fore: atqꝫ ideo dicebat Ariſto. primo de generatione animalium capi.18. modicissimo ſpermate egrediente diſſolutionem imbecilitatem manifeſte conſequi. deteſtabilem coitum euitandūqꝫ faciunt verba Auic. primo cantice.156. dicente. multum coitū corpus debilitare. atqꝫ ob eum nos varias nocumentorum dolorūqꝫ ſpecies hereditare: ibidē Auer. in cōmē. inquit. coitus abbreuiat valde vitā: facitqꝫ eā celeriter ac breuiter terminari. Rabi moſes in.7. ſuorū āpho. particula vult. frequentantes coitum debilitari. cū eo taliqꝫ coitu totū corpus euacuetur: humores ſpirituſqꝫ educuntur: ⁊ ei comes eſt quedā delectatio. qua ſola potiſſimum principalis virtus extinguitur atqꝫ cōminuitur: nimio coitu corpus exiccatur ſi quidem egreſſo ſpermate: vitalis fortitudinis fit emiſſio: vt vult comentator alexandrinus.5. epidimiarū.25. vbi homo modū coitus pꝛſus exceſſerit. neceſſe eſt: teſtibus atqꝫ ſpermaticis inſtrumentis materiam attrahi. que in nutrimentū membrorū principaliū: parata eſt conuerti. qua emiſſa ſanguis attrahitur. quam ob rem quāplures vidimus hoies coitu imoderato vtentes: ſanguinem demū emittere qua de re neceſſe eſt: virtutem debilitari diſſoluiqꝫ: vt haliabbati viſum fuit: coitum plurimū neruis nocere ſcribit auic. ſcda fen.3. cap. pꝛio. Ariſto. in ethicis exiſtimauit. in paſſionibꝰ venereis laborantū corpora maxime cōmutari. preterea luxuria ⁊ crapula plus occidunt quam gladius. in coitu plurima conſiderantur. ſcilicet etas tempus complexionum diuerſitas ⁊ pleraqꝫ his ſimilia: coitum ſoli adoleſcentie conuenire narrat. Gal. ſcdo de regimine ſanitatis vbi īquit: labor cibus ⁊ potus ⁊ ſomnus omni etati cōmunia ſunt: actus enī venereus ſolius eſt adoloſcentie. qd hac ratione comprobatur: etates enī anteriores poſterioreſqꝫ: vel nullum ſperma: vel infecundum

emittunt. coitus ꝓterea iuuamenta amedicis diſcuſſa adoleſcē
tibus iuuenibuſqꝫ robuſtis aſcribunt.vnde prio pꝛatice ab ha
liabbate dicitur.grandioꝛes inatu nō plurimuʒ eſſe coitu.aſſue
ſcendos:ſenioꝛes aūt ab eodem:debere pꝛoꝛſus abſtinere:aui.
pꝛio ca tice.154.macilentis ſenibus debilibuſqꝫ coitū interdicē
dum ſentit:noceret enim hmōi coꝛpoꝛibus nō mediocriter ni
mia caloꝛis ⁊ humiditatis paucitate.ſuis in coꝛpoꝛibꝰexiſten-
te:ob id cauſam celerime moꝛtis ſenū credimus.qui iuuenes
vxoꝛes ſuperduxere.nā vltra debitū ſuū regimē:ſperma emit-
tunt:quo ſuoꝛū coꝛpoꝝ virtutes exoluūtur:⁊ pereunt: coitum
ſenes ꝺedecere cōpꝛehendimus:ex ciceroniano dogmate.ingt
enim: luxuria cum ſit omni etati turpiſſima.ſenibus tamen ꝑ
cipue ſediſſimaʒ foꝛe:coitꝰvero q̄ꝙ̄ iuueni cōueniat: ea tū le-
ge admittēdus vt interpollatis fiat vicibus:ne ſi cōtinuus exi-
ſtat:diſſolutionē coꝛpoꝛis ſentiat:imo potius leuitatē:ac placi-
dioꝛem ſomnum:teſte Gal.3.regni.36.nutrices acoitu arcēde
ſunt.ꝓpterea ꝙ coitu ſanguis menſtruus ꝓuocat ſapoꝛ odoꝛ-
qꝫ lactis ꝑmutatur:qꝺ auer.6.col.cap.6.⁊ Gal.j.de regi. ſani.
placuit:coitus ꝯueniens aliqñ eſſe credit:in his qui in media
etate cōſtituti.cōplexionis calide ⁊ humide:naturaliter exiſtūt:
cū etiam vel ratione conſuetudinis:idqꝫ ab haliabbate.j.pꝛati-
ce cap.10.accipimus:eſtate aūt ꝑ poſſe coitus euitandus eſt:eo
ꝙ ipſo caloꝛ inatus nimiuʒ reſoluit:neqꝫ appetitui mulierum
atqꝫ īmoderate eaꝝ libidini ſatiſfaciendū eſt:etenim feminaruʒ
caloꝛ exiguus:ſue cōplexionis frigiditas coꝛroboꝛat ab aeris
circundantis caliditate:q̄ꝫ obꝛē ariſto.4.ꝓbl.ꝓble.25.q̄rit. cur.
nā viri eſtate minus coire valeant:mulieres aūt magis:idē.5.de
generatione animalium:ſcribit:maſculei ſexus hoīes:ad coitū
in hyme moueri:feminas aūt eſtiuis tempoꝛibus.circa rationeʒ
ſuperioꝛē aliā cauſaʒ adducimus;idqꝫ euenire meditamur:qꝛ
quū a viris nimio caliditatis eſtu.res venerea nō celebꝛet aut
partius admittat:mulieribus ipſis ꝯſuetudine coitus adeptā.
appetitus incredibilis eis facillime inſurgit:ſalubꝛius veris tē-
poꝛe coitus cōcedit.deinde hyeme eſtatē vero nequaquā.au-
tomno vero minime:quuʒ ab haliabbate vidimus pꝛio pꝛatice
cap. 10. talia ſcribente:automno coitus minuat:eiſqꝫ tēpoꝛibꝰ

quibus graues peſtiferiq; morbi terris iminent: atq; preſertim
dum peſtis inueleſcit.cõplexionem ſiccã atq; melancolicã ha-
bentes a coitu dimoueant̃.ꝛ ſi appetitu coit⁹ ventoſitate i ſuis
corporibus genita incendantur. ſolent enim hmõi hoĩes: pter
modũ coitũ appetere:vt ex pble.30.4.parti.cognoſcit̃. eo enĩʒ
q̃rens Ariſto.qua de re luxurioſi maxime ſunt melancolici. id
cauſe in mediũ pfert.ſcʒ id fieri:q: tales ventoſitate nimia ſunt
oppleti.ſperma q̃ ipm ventoſitatis fit exitus.obeſt ergo corpori
bus qb⁹ melancolia dominat̃.frequens coit⁹ ſi quidẽ eo groſſe
ventoſitatis inflatiue plurimũ in hypocondrijs generat̃:vt ſcri
bit Rabi Moſe.7.aphoꝛ.parti.raſis.4.ad Almanſorẽ cen-
ſuit.corpa ſicca a coitu tã quã a peſtifero hoſte ſibi cauere de-
bere.eandẽ ſniam cõpleri ſunt Gal.6.regi.ſani.col.5.ꝛ Auer.
6.collectorij cap.ii.quã nec haliabbas ptermiſſit.cũ.5.theorice
cap.36.hec verba dicat:coitu enim ſi quis cõplexione ſicca exi
ſtens vſus fuerit:in ethicã icurret:importuna coitus admiſſio:
ſi ſup repletionẽ fiat.mala eſt:talis enim digeſtionẽ fieri prohi-
bet:atq; in eaſdẽ quas motu ſup ſaturitatẽ facto ſubimus:egri
tudines incurrere facit.atq; cũ his corpus eneruat.teſte aui.de
boris coit⁹ cap.9.a quo ẽt prio cantice.155. aſſerit̃:eũ podagrã.
dolores alios inumeroſq; pati.qui coitu ſup aſſumpto cibo vti
tur. eũdẽ que pati ſiaticã atq; iuncturarũ dolores.aut q ex apo
ſtematibus epatis aut oppilationibus cõtingunt: nec nõ apo-
ſtemata ꝛ febres.vt Auer.in preallegati textus comẽto pponit.
vt aũt plene quãtũ obſit:coitus ſaturitatẽ ſequẽs addiſcamus.
volo hic cõplures auctoritates eius nocumẽta declarantes ad-
ducere.i primis aui.16.3. trac.5.cap.j. inqt:coit⁹ poſt repletionẽ
vermes generat:in eadẽ ſen trac.3.cap.6.dicit̃ coitũ ſupfluum
poſt cibũ.pſertim poſt fructus comeſtos colicã generare: ad-
ducendus eſt ẽt raſis in trac. de pſeruatione ab egritudine la-
pidis inquiens:aſſiduũ coitũ pſertim cibo ſumpto lapidẽ ge-
nerare:coitus multitudo poſt refectionẽ tremorẽ generat:vt.2.
ſen.3.cap.ii.cerni põt.podragã dolorẽ iuncturarũ. coitu ſuper
repletionẽ facto gigni ſent't aui.22.3.trac.2.cap.5.eodeʒ ſimiliq;
coitu mortẽ ſubitã fieri:narrat comẽtator alexandrinus.6.epi-
dimiarũ.3.nã inquit virũ quendã.largiore cena repletum cum

muliere dormiuiſſe rē q₃ venereā₃ pfeciſſe.ſtatimq₃ vhemēter
reſpirantē: animā exallaſſe. idq₃ mulier profeſſa ē:que corā iu
dice pducta:cū homicidio accuſaret:ſe huius culpe imunem
eſſe aſſeuerabat: verū hūc hominē ſibi mortē itulíſſe:qui cibis
exaciatus: coitū celebrauerit: atq₃ ea de re apopleticus factus
obijt:ſciſcitatus eſt iudex ſup hoc negotio: medicos: an id cō-
tingere potuiſſet:qui fieri hoc poſſe teſtati ſunt:nō minori idu-
ſtria coarceri debemus a coitu dū nimiū ſum⁹inanes. ppterea
φ hoc nocibilius ⁊ onoroſius eſt ipſi nature:inatuſq₃ calor ex
tinguit:atq₃ liq̄facta pinguedie:etica mēbrorq₃ areſfactio ſubo
ritur:a medicis eruditiſſimis.coitū eſſe ſup modū ſtomaco no-
centē:eiuſq₃ dimiſſionē magis oib⁹cōferre aſſerit:inter cōplu
res hoc ab Auic.i3.3.trac.j.cap.vlti.habet:opportune ſalubri-
terq₃ fiet coitus:cū cibus a ſtomaco deſcenderit:atq₃ pria ſcōa
q₃ digeſtio cōpleta fuerint:iāq₃ ſuccedit diſpoſitio in digeſtio-
ne.3.hoc enim variandū eſt:ex bonitate malitiaq₃ hominū di-
geſtiōis:vt nos cōmonet Aui.20.3.nō pteribo locū raſis:plura
ad rē noſtrā ptinentia cōplectens:eteni₃ ad Almanſorē ſcribēs
inquit:coitu nō eē ꝯtendū dū ſame vrgemur:aut multo cibo vi
noq₃ repleti ſum⁹:vel cū de balneo egredimur neq₃ poſtqua₃
vomuerim⁹:aut vētris on⁹depoſuerim⁹.aut ſoluerim⁹.poſt flo
botomiā q̄q₃ aut laborē:a re venerea ſemoueri d̄bem⁹:idē ſen
tit:poſt multū coitū a labor̄ ⁊ flobotomia abſtinēdu₃ eē:vbi qs
cupiat celerrime rē venereā abſoluere:ieiunus coeat: nā ieiuni
citius coeiūt: vt affirmat ab Ariſto.4. pble.pble.9.in quo ſci
ſcitatur:cur ieiuni celerius coeant: eiuſq₃ pble. hanc afert ſo-
lutionē:id ſcilicet effici: quia ieiunis pori corporis magis va-
cui exiſtunt:plenis autē pleni:quā ob rem humiditatē i ſperma
exire phibēt.pterea coitui debemus inherere:vbi ſano deſide
rio atq₃ a natura ipſa ad hoc pmoueamur:neq₃ ſeq debemus
votū libidinemq₃ rei veneree:ex aſpectu formoſe mulieris aut
amaſie inatā quāquā difficillimū ſit:tunc ab eo ſe ſe cōtinere:
deſiderium coitus illud rectum eſſe creditur: quod ex ſper-
matis multitudine nō ardore prurituq₃ ſolo efficitur:qui bene
coire deſiderant.prandere largius:atq₃ parco tenuiterq₃ cena-
re debent:vt in proxima nocte:perfecta ſit digeſtio:atq₃ in cor-

poꝛibus indigeſta digeſtis paucioꝛa ſint: quod conſilium ex mente Ariſt.3.particula pꝛoblematum pꝛoblemate.ii.colligit: ſiquis coiturus:habeat complexionem frigidam: calidus exiſtat: duꝫ rem veneream explere contendit:frigiditas enim coitum impedit:atqꝫ ob id Ariſto.4. pꝛoblematuꝫ pꝛoblemate.5. dixiſſe arbitroꝛ:denudationē peduꝫ coitui neqꝗquā conferre:ebꝛietas ſi coire volumus:nobis cauēda eſt:ea enim coeūdi appetitū delet:carnoſi etiā pingueſqꝫ difficillime coeunt:atqꝫ hi pꝛeſertim: qui ſupꝛema pinguedine carnoſitateqꝫ conſtant: tum quia habent malam ad huiuſmodi rem aptitudinem. tuꝫ ꝙ ſuperfluitas pꝛolifica ad vaſa ſeminaria minus tranſit: ſed omnis pene ſuperfluitas.in pinguedinem cōmutatur. ꝙ effici arbitroꝛ.pꝛopterea ꝙ natura ſic excrementa permutare conſueuerit:hec animaduertens philoſopi ſententiam pꝛimo:de generatione animalium.i8.vehementer appobꝛo:inquit: enim obeſa minus ſeminis habere: quā matie confecta: quā ob rem ꝓ pingues mulieres atqꝫ pꝛeter naturam craſſe exiſtentes:nequaquā cōcipere poſſunt:his enim matricis os pinguedo ob thurat:atqꝫ pꝛiuſquā extenuentur minime concipiunt: etenim mulieres viriqꝫ pinguioꝛes minus fecūde: quā nō pingues ſunt. multitudine adipis lubꝛicantis:ſterelitatem pꝛoducēte:ꝙ Auicē.3.tractatu pꝛimo capi.8. placuiſſe poſſumus agnoſcere: itidem ſcripſit Ariſto.ſcōo de partibus animalium cap.5.ꝙ etiaꝫ araſi nono.cōtinentis cap.4.confirmatur: huiuſqꝫ rei cauſam foꝛe arbitrari debemus:qꝛ ſanguis qui deberet in naturaꝫ ſpermatis conuerti:in adipem ⁊ ſeuū cōuertitur: qui pilis abondāt hi magis in venereꝫ ſunt apti.minuſqꝫ coitu leduntꝛ:eoꝝ nimia humiditate a calido cōtemperata.hāc ob rē pcōctatur Ariſto. 4.parti.pble.pble.3i.cur aues ⁊ piloſi hoīes venerei maxime ſint.eandem rem tenet Raſis ad almanſoꝛē loco adnotato. ad ſummum vbi coitum comiſſuri ſumus.medium coꝛpus debꝫ eſſe:vt neqꝫ repletum neqꝫ inanitum:nō calefactum infrigidatum humectatum exiccatūqꝫ exiſtat.totiqꝫ coꝛpoꝛi mediocritas in omnibus inſit.quod ſi vtens eo aberrauerit: pauliſper arecto declinet:neceſſe eſt.atqꝫ calefactum pꝛeſtat:venereis admoueri plenum ꝙ̄ exinantum humidum ꝙ̄ ſiccum:talis eniꝫ

ſecurius illecebris cupidineis coituiq; poteſt incūbere. ꝙ fide dignū eſt.quū ſcriptum ſit a Galeno.3.tegni.37.que vero hactenus de coitu diximus:aut dicturi ſum⁹.his qui matrimonij vinculo alligati ſunt.ſcripta eſſe volumus:hominibus eni; qui aliuſmodi ſunt:nequaquā coitus appetendus aut approbandus eſt:ſed video mea ſuperiora dicta poſſe tali argumēto refelli:atq; cōuinci:nō ſolum maritalibus ſacris aſtrictus:coitu; conuenire:ſed ⁊ quibuſcunq; hominibus competere: cum periculu; eis inſit: ne ſpermatis retenti putrefactione:ſubito moriantur.malis peſtilentiſq; accidentibus ſpermatis retentione; ꝯſequntibus:ne igit̄ his rationib⁹ pſuaſus quiſpiam peccet: legē q; noſtram trāgrediat̄;talibus obiectionibus reſpondeo.mortem preligendam eſſe:quam coitu maculari:melius etenim eſt vita excedere quā luxurie vicio animam perdere:nam luxuria ⁊ corpus ⁊ oīa nobiſcum que hic bona ſunt:deſtruit: coitū re; turpiſſimam fore:plane comonſtratum eſt ab Ariſto.27.pble.4.particule:quo querit cur hoīes plurimum pudeat:deſideria coitus proferre:reliquorum vero deſiderioꝝ nullu; proferre ſuppudeat. huius pudoris cauſam opinatur Ariſto.q: eaq; nos proferre minime pudet:ad indiuidui permanentiam neceſſaria ſunt:etenim abſq; alimento ne quidem viuere poſſumus:nec ſani nec egri exiſtentes:vt a Gal.derminatum eſt:alimentorum prio cap.prio.quod etiā.6.de regimine ſanitatis excipitur:coitum etiam expoſcere fateriq; hominem pudet: quū indiuiduū ⁊ viuere ⁊ permanere poſſit abſq; coitu. facit enim ſolum coitus ad ſpeciei:nō ad indiuidui conſeruationē:in hāc q; ſententiā locutum fuiſſe gal.exiſtimo.3.tegni ea in parte.venereoꝝ vero vſus ſcd̄m epicurū:nullus eſt ſalubris: coitū ad eſſe ſpeciei nequaꝗ neceſſariū eſſe:dogma auic.inſequētes: facile ſuſtinere poſſum⁹.nā Auer.2. metaphiſice.15.ei imponit ꝙ exiſtimauerit hominē ſic ex terra poſſe produci: ſicut mures ⁊ reliqua animantia:que aputrefactione ſumūt initiū:luxuriā nobis naturalr̄ inimicā fore:alio ſigno a pho.4.parti.pbl.10.clariſſime comōſtrat̄.quū q̄rat eo.pbl.cur iuuanes mlierē ꝗ prio ineūt:re venerea pacta odio pſequant̄.hui⁹rei vel igeniti odij cām autumat:permutationē magnā qua noſtra corrū puntur

corpora:videmus enim ꝑpter cõmutationem. corpus extendi augumẽtari piloſuȝ atqȝ durius effici:vocẽ pmutari: mutatas aie operationes etiã ex hac re cognoſcimus:qñqdẽ virtus cõcupiſſibilis rationi minus obedit: atqȝ belluinos mores indu cit homo.q fere demens efficitur:ſedato libidinis feruore:coituqȝ peracto cũ qbꝰ rẽ habemus:odio ꝓſeqmur:atqȝ vehemẽter abhorremꝰ.qð ẽt euenit.atqȝ fit legis trãſgreſſiõe:violatoqȝ virginitatis atqȝ puritatis vigore:necnõ ipſius ꝙ ſupra delibauimus corruptiõe.atqȝ id potiſſimũ in cã eſſe credit̃.cur feminã cui prio admittit̃:mas odit:femina vo marẽ prio ſibi cognitũ incredibili delectatione ꝓſequat̃. conciliator ſup hoc qſito cauſaȝ hãc ꝓtulit: maſculũ enim dicit eſſe qd pfectum.nõ orbatũ.femina aũt occaſſionatũ mareȝ imperfectamqȝ nuncupat. hec ſnĩa clarius a Gal.14.de vtilite particulaꝝ.6.cap. ponitur. ibi inquit ille vir medicorũ princeps.femineũ animal maſculeo ſexu imperfectius eſſe naturaliter:cũ autem copulant̃ atqȝ coeunt.imperfectius pfici:pfectũ vero imperfici:ob id prio phiſicorũ.8i.dictũ fuit a phõ.feminã appetere virũ.ꝛ turpe bonum: ſicut materia formã ðſiderat:nulla feminei ſexus extat ſpecies: que magis equa mulierecȝ coitũ appetat:turpe igit̃ inquit albertus.3.de aĩa nobis eſt:abijcere regimẽ ſuperioris ꝛ induere regimẽ inferioris:ꝙ nobis cõmune eſt cũ beſtijs.hoc vitiuȝ nõ eſſe nobis tantopere inſequẽdũ. monſtrat fetor: quo ꝑpter illud ſordeſcimus atqȝ male olemus.nã ſicut mare motu ſoleqȝ incaleſcit ac fetet:ſic luxurioſorũ corpora. ſua cõcupiſcẽtia ĩ ardeſunt.peractaqȝ libidine fetent.ab eo facile vitio coerçebimur: ſi appetitui rõ ſubſit:qð ſane hoĩ fiẽdũ ẽ. ſi qdẽ inquit. in ethicis.Ariſt.nobis elaborãdũ conãdũqȝ eẽ.vt cõcupiſſibilis noſtra virtus:rõnis imperio ſubiecta ſit:ſecꝰ eniȝ fieri nõ minꝰ incõſentaneũ.quã ancillã dominari.dominãqȝ ancillari:incõſuetũ irrõnaleqȝ exiſtit. in hmõi rẽ ſeuerinus boetius in prio de conſolatione philoſophica. metro.2. exclamat. Heu quam precipiti merſa profundo mens hebet. ꝛ propria luce relicta tendit in extremas ire tenebras. deteſtabilem coitum faciunt non nulla que ab ipſo fiunt incommoda . interque balbucies. nam eo balbutinetes propter inordinatum motum fiunt

hoies.quā ob rē ꝙ homini ꝓpriū eſt. deperdit. etenim vt inqt Ariſt.5.de generatiōe aīalium.7.oratione ſolus hō vtitur. neqꝫ hoī qcquā nobilius aut cōuenientius ē:quā loqꝫ ⁊ rōcinari. vt ſcribit Gal.ide motib⁹liquidis cap.3.Quū igit tottantaqꝫ nobis a coitu pericula morbiqꝫ imineant. deūqꝫ iumum pa ē tē noſtrū.ꝙ nephariū eſt:offendamus.ad quēlibet attinere cen ſeo.hoc vitij gen⁹. atqꝫ reliqua delicta ꝓ virili ne comittat eni ti.Qđ ꝓculdubio facillime fiet.ſi tpe quo luxurie ſtimulis incendimur.atqꝫ venereis illecebris.elicimur.mortis future.memoriā menti noſtre obijciamus. atqꝫ ab hoc ſeculo ad equiſſimi iudicis tribunal.nobis comigrādū fore.ꝑponat oculis cies vltimus.ſuccurāt aīo flagella diuerſorūqꝫ tormētorū modi.iudicij dies horribilis.eternos ignes ſtridoreſqꝫ dentiū i iferno. ptinacibus peccatorib⁹.paratos reminiſcamur.neqꝫ verēdum eſt.quin his meditatōib⁹:vniuerſa crimina.nos acceleſti patria diuertentia delinquamus.vnū tn̄ hoc dixerim.ex theologorum ſentētijs exceptū:nō horū ſuppliciorꝫ terrore deū nobis colēdū ſuaqꝫ mandata rectiſſima obſeruāda.Quū oīa bona hoī diuini amoris gratia.peragēda ſunt.iſta poſtremo loco atqꝫ i calce capīi delibata. tibi princeps illuſtriſſime ſcripta eſſe nō velim ꝑſuadeas:quū eo ſis ingenio.vt potius mihi atqꝫ alijs conſiliū preſtare poſſis:quā ame conſuli.expeditis que ad coitus materiam ſpectare videbant:me me ad accidentium cōmoda nocumentaqꝫ cōmemorenda cōuerto.

Hieronimi Paradisij artis et medicine Dr

Accidentib⁹ animi diuerſas ac pene peſtiferas egritudines humano generi afficientib⁹.nō minus ad me ſpectare viſu ʒ fuit.de his hoc opuſculo. quāta poſſe ʒ induſtria ptractare.atq ʒ eoꝝ cōmoda nocumentaq ʒ recenſere.ab eis ſane afficimur:atq ʒ in morbos incidimus.ꝑpter inordinatū motū ſpirituū.qui diuerſimode mouent.diuerſitatē accidētiū inſequētes:qđ ex timore gaudio ira ⁊ triſtitiaq ʒ ꝯſtat:de his agi neceſſe fuiſſe gal. auctoritate pꝛio regiminis ſanitatis col.3. qui ꝓbe īquit enim:illic:opoꝛtere medicu ʒ qui cuſtodire ſanitatem debet: ſtudere ne moꝛes animi coꝛrūpantur:neq ʒ finis eiuſdē gratia.qui apħis intendit. ipſi⁹ anime ſanitatē cōſeruare:hominēq ʒ virtute pꝛeditu ʒ reddere cupientib⁹.quinimo id a medico fit.ne facile coꝛpus egritudinē ſubeat:neq ʒ ab re his medici inſudant.qñquidē furoꝛe fletu triſtitia ſollicitudine modū excedentibus:febꝛiū ⁊ aliarū egritudinū pꝛincipia noſtris coꝛpoꝛibus naſci cognoſcimus.teſtāte Auer.3.col.capi.25.accidentia aīe valde coꝛdis complexionem permutare:atq ʒ his etiam aliquādo homo ſubito ad moꝛtem peruenit: idq ʒ euenire. caloꝛis inoꝛdinato motu. in timoꝛe ſanguinem caloꝛemq ʒ atq ʒ ſpiritus ad penetralia referri.atq ʒ ad ſuum pꝛincipium.ſcilicet ad coꝛ regredi certo ſcimus.exterioꝛes vero coꝛpoꝛis partes frigeſiunt. in ira caloꝛ ſpiritus ⁊ ſanguis ad exterioꝛa coꝛpoꝛis euolant:huiuſcemodiq ʒ accidēte naturalis caloꝛ magis incenditur:ex ira timoꝛeq ʒ motus cōpoſitus.ꝑdicta diuerſimode moueri facit.ī timoꝛe pulſus mot⁹ paruiſſim⁹atq ʒ debilliſſim⁹exiſtit.ex verecūdia motū virtutes ipſi⁹aīe pꝛi⁹ad īterioꝛa fieri ſcribit:atq ʒ deinde ad exterioꝛa ſubito ꝯuerti.vbi aūt mot⁹ int⁹remanēs:ad exterioꝛa minime ꝓdeat: nō verecūdia tale accidēs ſ ʒ timoꝛ appellabit:vt hec res facili⁹ inoteſcat:verecūdie hic eſſentiam diſponā.verecūdia fit ex cā ſubita atq ʒ inopinata:qua pꝛīa caloꝛ naturalis ad interioꝛa penetrat:atq ʒ ī initimis foꝛtioꝛ effect⁹:deſenſionis gratia ad exterioꝛa pꝛodit.qua ʒ deſcriptionem ponit Gal.5. de accidenti ⁊ moꝛbo cap.5.col.4. deniq ʒ omnibus anime accidentibus

cõmune eſt.teſte Auic.a.p̃.doc.2.ſum. pria cap.14.eis ſpũs aut exterius aut interiꝰ ꝓmoueri:atq; hmõi ꝓpulſio aut ſubito aut paulatim effici dicit:eteni; ſi ſubito cuiquã timoꝛ accidat:moꝛ te ſubita ſolet oppꝛimi:idq; puſillaminis euenire facillius põt. Quoꝛu; anima teſte Gal. defecta laſſaq; moꝛ extinguit:atq; ſuffocat.extinguit.enim frigiditatis dominio.ſuffocat ſanguinis ad ſua pꝛimoꝛdia ⁊ ad coꝛ regreſſione:vbi caloꝛ ſanguiſq; cõculcatus cã feſtine moꝛtis exiſtit.hoc mulieribus atq; hoĩbꝰ frigidã cõplexionẽ habentibꝰ.naturalis caloꝛis paucitate plurimũ euenire meditãdũ eſt.ire aũt vitio nullũ vnquã moꝛtuũ fuiſſe ſcribit Gal.atq; ideo hoc fieri arbitrat:qꝛ ꝓpter irã naturalis caloꝛ minime extinguit: neq; virtus naturalis deficit. etenim ira ſanguinẽ.circa coꝛ incẽdit: atq; ab ea febꝛis ephimera ꝓducitur. vt placuit Aui.cap.15.de febꝛibus ephimaris:ſibi tamẽ ipſi cõtrarius eſſe videt.Auic.pꝛĩo cantice.157.quũ eo loco aſſerat:irã aĩe timoꝛẽ frigiditatẽ inducere:que q̃nq; in tantũ adaugeť.donec ledat in vltio: hac in re galeno potius viro experientia pleno aſſentiendũ eſt:atq; auic. litterã coꝛruptã exiſtimo.ꝙ patebit inſpicieti auer.ibidẽ interpꝛetationẽ:nam eo loco de ira verbũ nõ facit:de timoꝛe tamẽ locutus eſt:cõſtat igiť timoꝛe infrigidari coꝛpoꝛa ſi galenũ intueamur:de virtutibus naturalibus cap.7.col.j.iram vero caleſacere ſupꝛa modũ credibile eſt:idq; ſcribiť ab Auic.3.p̃.cap.4.de regimine infantiu;: ire ꝓuocatione ĩfecta plerũq; coꝛpoꝛa ſanant:ꝙ maxime fiet: inata caliditate debili exiſtente: q̃ res galeno placuit. pꝛĩo regiminis ſa.col.3.,hoc etiam potiſſimum declaratur: exemplo ab halij poſito. 3. tegni.21.narratꝰ enim quẽdã p̃potentẽ ducẽ viſitaſſe cuius coꝛpus naturalis caloꝛis paucitate.vhementer infrigidatũ animaducrtens:hac induſtria naturalẽ caloꝛẽ ſuccendi atq; ampliorẽ fieri ſtuduit.arma in pꝛimis vniuerſa õ thalamo ducis amoueri iuſſit:atq; familiã vt regẽ in iram indignationẽ q; pꝛouocaret:iuxit:obtemperatum eſt his omnibus medicoꝛ atq; ira dux commotus: ſanitati pꝛiſtine codonatus eſt: idem feciſſe ioſephum quendam medicum legimus: qui tito Veſpeſiani filio membꝛoꝛum contractionem patienti.aſſiſtens:infeſtiſſimum regie ſoboli hoſtem offerri: adeſſeq; imperauit:

quem amici atq languentis affecle. magis ipſo regis filio venenari fingebant: hoc inimici ſpectaculo: adeo in iram exarſit: vt inde naturali calore fortiori reddito. ſalubrem corporis habitum conſequutus fuit. Non pretermittam hoc loco exemplum a Ualerio maximo libro primo de miraculis poſitum. nam eglem ſamium athletam elinguem mutumq fuiſſe memorat: cui cum victorie quam adeptus fuerat titulus honorq eriperetur: indignatione maxima ſuccenſus vocalis euaſit: contrarios timor effectos parit. nam timorem patientes: frigiditatem tremoremq ſentiunt: naturalis calor his imutatur: ſubtilis pulſus efficitur: atq non nulli quandoq moriuntur: atq hoc illis accidit: quibus aduerſa maliq ominis nuncij offerun tur: cuius rei cauſa eſt: calor naturalis: ad originem ſuā rediens: ſcilicet ad cor: qui ibi collectus extinguitur: atq ſuffocatur: ſepenumero etiam communes ſuperfluitates que voluntarie de corporibus noſtris egredi ſolent: timentibus inuoluntarie egeruntur: atq huius cauſam ponit Ariſto. 27. particula problematum: problemate. 10. quo proponitur querendum. cur timentibus ventres ſoluantur. mingantq: eiuſdem particule problemate primo querit Ariſtotiles. cur timentes obtremiſcant: huiuſmodi omnia ab infrigidatione in timore facta: produci tenet Ariſtotiles. nam timentibus calor defficit: atque contrahitur: hincque: timentibus ſoluuntur ventres. fit autem aliquando timentibus ſitis: quod in hominibus ad patibulum ſeu ad mortē ductis conſpicitur. idq ſcdo eiuſdē particule problemate. querit Ariſto. nam proponit: cur metuētes nō nulli ſitiant: aut illi qui tormenta ſunt adituri: cum enim timore refrigerentur. ſitire minime deberent: quum ſitis ex caliditate ſiccitate que producatur: eſt enim ſitis appetitus frigidi et humidi ſcdo de anima. 28. hanc rem igitur metuentibus aduenire. ob id credimus: quia caliditate vniuerſa in interiori bus coadunata: ſitis producitur: frigiditas vero ſola nulla ſecū caliditate inata. in exteriori parte corporis manet: demum timore magno multa producuntur accidentia. et egritudines: tali in primis fieri poteſt ſingultus: quia humores omnes ad partes cordis redeunt: inaniturq ſtomacus et alia membra: eodem ti-

more ſpaſmū in ſubſtantia cerebri fieri ſcribit Auenzoar pſo theiſir tractu.15.cap.6. triſticia timor ⁊ ira appetitum aliqñ deſtruunt:vt Auic.13.3.tractatu.2.cap.7.terrore timore fletuqꝫ ſuperfluo ſaltū produci:narrat Auenzoar.2.theiſir tractatu.7.ca.17.ſuperfluitas timoris ⁊ triſtitie eſt ex fortibus cauſis in generatione melancolie:qđ ab Auic.j.3.tracta.4.cap.19.ſcribit. cognitis his vehemētib⁹ imutatiōib⁹q̄ ab accidētib⁹aī fiunt:cauēdū eſt ꝑ poſſe illa ſubterfugere:hec.n.corpus quāplurimū mutant alterātqꝫ.operationeſqꝫ mentis palā comminuunt:atqꝫ offendunt.rōnalis virtus etenim ab eis obtenebreſcit: p̄ſertimqꝫ ab ire incendio:cuius cauſa:feruente ſanguine in corde qūqꝫ rōnis actus ꝯfundit:nolo tñ pſuaderi cupiā.irā detrimento eſſe: qñquidē quib⁹iraſci cōuenit.ſi temperamētū nō excellat:ira nequaquā obſit:inquit enim phus.4.ethicoꝝ.12.nō iraſci in qbus qportet inſcipiētis eſt:gaudeū quoqꝫ moderatū cōceditur:ſubitū.n. malum eſt.atqꝫ ab eo mors frequenter inducit: puſillaminibus p̄ſertim corporibus. Quorū plurimos ſubito magnoqꝫ gaudio defeciſſe teſtat Gal.5.de accidenti ⁊ morbo cap.5.que mors hac de cauſa fit.in maxima quidē leticia calor naturalis ſpiritu ſqꝫ ad exteriora cō uolant.exhalatiōeqꝫ plurima ſpirituū facta.cor ipm frigeſit.atqꝫ mortē gaudentes hmōi hoīes obeūt: hāc.n.patere teſtatāqꝫ eſſe arbitror:duarū mulierū exēplo.quarū alterā narrat valeri⁹.9.libro cap.12.de mortib⁹nō vulgarib⁹. nunciata clade ad lacū trāſimenū facta.ad ipſaꝫ portā filio ſoſpiti factam obuiam:complexu eius expiraſſe. alteraꝫ vero domo merenteꝫ.nunciato filij obitu.primo conſpectu redeuntis. exanimatā fuiſſe: vnde in huius exempli fine ſubiunxit Valerius genus caſus in auditum quasenim dolor nō extinxerat.leticia conſumpſit.eodem modo philomenē mors arripuit. nam cum puerum aduocaret:vt aſinum ficus in conſpectu ſuo paratas comedenteꝫ expelleret. comeſtiſqꝫ ficubus omnib⁹puer aduenifſet.in pueꝝ ſegnē inquit.poſt quā ſero adſuiſti:da nūc vinuꝫ aſello:cui⁹dic terrij gſa. in p̄grandem riſum erupit.quo mox vitā finiuit.mores p̄nimio gaudio facta:vt plurimū p̄pinguib⁹craſſiſqꝫ hoīb⁹accidit.ꝓpterea ampliore facta leticia:paucitate caloris venarūq; anguſtiis in eatibus hos necat atqꝫ inte

rimit.que ratio ab Auer.pŕo cantice.158.colligit. Aui.ibidem inquit.multū magnūq̄ʒ gaudium impinguare hoies.atq̄ʒ id cir co craſſuʒ obeſumq̄ʒ ledit.ſi tñ gaudiū triſtitie cōferat.ꝓſtanti⁹ eē tenendū eſt.gaudere cū gaudentib⁹:quaʒ flere cū flentib⁹. etenim gaudio hillareſcit animus: corp⁹ ꝑnguefcit. naturaliſq̄ʒ calor ſopit⁹ expergeſit. qδ equidē araſi ad Almanſorēʒ.4. cap.9.aſſeritur:his verbis.quecūq̄ʒ letari gauderēq̄ʒ faciūt.robur viribus corporeis attribuūt.naturā excitant.atq̄ʒ ei ſuis in actionibus opitulant.ſanis demū oībus ꝓſunt.niſi his qui diminutione carnis exuberantis īdigent.ꝑterea gaudenti animo etatē florentē effici dicit:ſpirituʒ vero triſtē oſſa deſiccare. tanti extiſtimat letitia animi iocunditas. cordiſq̄ʒ exultatio. vt ipſa hominis vita credatur.adde his quoſdā homines fore: qui letitia cantileneq̄ʒ auditu ſanantur.vt ſentit Auic.pria.3. trac.4. cap.25.ꝛ haliabbas.5.theorice cap.vlti.nō nulli etiaʒ fuere qui exultandi ratione offendentes:amorbis quibus afficiebantur: erepti fuerunt.neq̄ʒ difficile aut incredibile videri debet. eo ꝙ letitia gaudiūq̄ʒ naturalē calorē corroborant.ſcribente hoc haliabbate.pŕo practice cap.ii. iocūda igit letaq̄ʒ meditari aut īſpicere plurimū cōfert.naʒ ꝛ his dilatat aīa atq̄ʒ fit hilaris. natiuus calor amplior:ē formā ꝯſequit.triſtiū vero horibiliūq̄ʒ meditatio eorūdē ꝯſpect⁹.aīam calorēq̄ʒ naturalē coartat. queadmodū rabi moſe.8. ſuorū āphoꝛ.parti.placuiſſe aīaduertimus. hinc expedire credim⁹.muſice diſciplie delectatiōis gr̄a operā dare.cū aīa naturaliter muſica melodijſq̄ʒ ſuauib⁹oblectet.magnos ēt affectus facit muſica.ſuauiſq̄ʒ ꝯcentus.nā iratos ſepenumero demulcet.atq̄ʒ hoīes negocioꝝ multitudine ꝑſſos alleuiat.ex triſtib⁹iocūdos efficit.muſice comoda nobilitatēq̄ʒ.ex Seuerino Boetio in ꝓhemio libri muſicā ꝑtinētis videre lʒ. nā ingt is autor.muſicā nō ſolū ſpeculationi:veruʒ ēt moralitati cōnexā eſſe.nihil enim eſt tā humanitati ꝓpriuʒ:quā dulcibus modis remitti:cōtrarijſq̄ʒ affici.idq̄ʒ nō modo in ſingulis vel ſtudijs vel etatibus ſe tenet. veruʒ etiā per cuncta diffunditur ſtudia.idq̄ʒ plane conſtat.nam infantes,iuuenes,necnō ſenes ita naturali affectu quodā ſpōtaneo modis muſicis adiungūt. vt nulla omnino ſit etas.q̄ʒ a cantilene dulcedine ſeiuncta ſit.

qua de re nō imerito dictū a Platone.mundi aīaʒ musica har
monia cōiunctaʒ fuiſſe.deniqʒ noſtrę aīę corporiſqʒ compago:
musica quadā lege cōnexa eſt.idqʒ tangentibus pulſum oſten
ditur.in quo natura quędā musicę.teſte Auic.in ſūma de pul/
ſibus,eſſe exiſtimatᷣ.ob id arbitranᷣ complures medico muſi-
cā neceſſariā fore.per accidens tamē vt iquit Auer.4.collecto
rij cap.17.antiquis ēt philoſophis viſuʒ fuit celorū motus har
monia quadā effici:qua ꝓp īfantes cantilena dulci oblectatos
plorātes lacrimātesqʒ cōquieſcere.pleriſqʒ creditᷣ.complura
ēt animātia belluini generis,melodijs accētuqʒ congruo oble-
ctari:legitᷣ.cuiuſmodi ceruos eē vidimus:q ſibilo cātuqʒ venā
tiū deprēduntur.eteniʒ hoc a venantibꝰ obſeruatᷣ atqʒ talis cer
uorū capturę mos inoleuit.vno ſi quidē corā ſibilante:clā alius
a ſocio ꝑmonitus:atergo aggreſſus ceruum ferit:hec oīa po-
ſita ſunt ab Ariſt.9.de natura animaliū cap.5.Eadēʒ captura ce
tū marinuʒ piſceʒ ingentiſſimū deprehendi:naturales hiſtorici
memorāt.piſcatores eniʒ locū vbi eſt hic piſcis obſeruātes nu
tanteſqʒ:illuc cū nauibus multis cōgreganᷣ:factoqʒ circa eum
fiſtularū ac tubaꝝ cōcentu:aliciunt inſequētē:qꝛ gaudet huiuſ-
modi ſonis:cūqʒ iuxta naues ſono modulatiōis adheſerit:ato
nitū cernunt:piſcatores cū quodā ferreo inſtrō dentato ipʒ cō
prehēdūt.atqʒ ſubito interimunt:muſici cantus dulcedine:ne
dū bellue:ſed ⁊ homines decipi cōſtat.ſi qdē ſirenū cantu ſo-
piti detenti.qʒ ab eis vnguibꝰ dilaceranᷣ.Hęc ars ad delecta-
tionē ſedationēqʒ anxietatū multū ꝓficit.quā ob rem Ariſto.8.
politicoꝝ.pueros eā edoceri cōmonet.Eādē ſcientiā hereſiſtra
tes hymnis cantileniſqʒ ſūmopere comēdauit.qd a gal.2.de vir-
tutibꝰ naturalibꝰ cap.3.ꝓpe finē ponitᷣ.ꝑterea narrat Iſidorus
ꝙ hereſiſtrates freneticū quēdā ſimphonia curauit.muſici igi
tur cōcentus cātilenę,aīam hylarē ꝑſtāt.teſte Auer.6.col.cap.
ii.ꝙ etiā Auic.3.p̄.doc.2.cap.2.placuit.Ariſt.in libro de ſecre-
tis ſecretorū inquit.humanā aīaʒ naturaliter muſicis melodijſ-
qʒ delectari:hiſqʒ ſenſus requieſcere.ſollicitudinē curaſqʒ eua
neſcē:totūqʒ corpꝰ viuidius effici.ſtudēdū igitᷣ a malꝭ accntibꝰ
aī abſtinerᷣ,neqʒ dolēdū eſt:lʒ aduerſa ſiniſtraqʒ nobis accidāt.
hoc fieri ſuadent vba ciceronis in libro officioꝝ dicentis:ſicut

aduerſas res ſic ſecūdas īmoderate ferre leuitas eſt: p̄clarūq; eſt: in omni vita & ratione ſemp idē vult⁹ eadēq; frons/ quā ob rē princeps illuſ. pſtans eſto. aduerſaq; equo te: as animo. neq; te frangant p̄celloſe hyemes: aut fatorū inimica ſeries. nullū enim aīa aduerſis remedium magis opportunū cōperiri poteſt. ipſa animi fortitudine: triſticiā fuge quantū potes: ea enim ab omnis recedimus: teſtimonio Ariſtotelis in ethicis. Gal. 5. de accidenti & morbo ca. 7. cōmonet: ſanitatis cauſa: irā triſticiamq; ſubterfugiēdas eſſe. ex ira merore ſepenumero ſaltus accidit: vt ſcribit Auic. 2. fen. 3. cap. 18. idem. 10. 3. tra. 3. cap. 4. memorat: nimia ira ſpūs ſanguinis aduenire: ex ira quoq; tuſſis oritur: vt voluit Auenzoar pīo theiſir trac. ii. cap. 3. ex ira pariter epilenſia fieri pōt. vt ab Auer. 3. col. cap. 41. col. 3. eſcribit: ſortem iram pro poſſe vitare debemus: ſi quidē ex ea, timore quoq; & ſolicitudine cardiacā paſſionem fieri voluit Auenzoar pīo theiſir trac. ii. cap. 3. ephimera febris ex ira fieri pōt. vt ānotauit Auer. 7. col. cap. 6. deniq; triſtitia hoīs cōplexiones īmutat. atq; ſi abſq; manifeſta cauſa diu permanſerit: cordis malignitatē deſperationē melancolicūq; ſignificat. q̄ omnia poſita fuerunt ab Auer. 3. col. cap. 4. & ab hypocra. 6. āpho. parti. āpho. 54. doloribus maximis triſticijſq; valde ſtomacū debilitari ſcribit Aui. 13. 3. trac. 5. capi. 8. vbi triſticiam vult eſſe vnā ex cauſis digeſtionē debilitātibus: idē in eadē fen trac. pīo. cap. 17. oppoſiti his effectus temperato gaudio fiunt. que ſnīa habetur ab Aui. 13. 3. trac. 3. cap. 3. triſtitia aūt omnibus corporibus nocens eſt: ea que ſubuertit: atq; p̄ſertim q̄ frigida & ſicca ſunt: vbi autem fortior validiorq; fiat: ad ethicā febrē patientes p̄ducit: hāc ſnīa3 memini vidiſſe ab haliabbate. 5. theorice cap. vlti. nō debēt igit̄ hoīes: qui rōnali aīa vigēt: vbi aduerſa illis accidūt: in irā triſticiā furorēq; p̄cipitari: talia enī facere beluis ꝯuenit: vt in quadā ad Alexandrum eplā ſcribit Ariſt. his vbis: aīalia omnia irōnabilia ira furore ſuaq; ꝯcupiſcētia vtunt̄: hō aūt ſolus rōne vtit̄: fugiamus quātū poſſum⁹ triſticiā qua nos mors celerius arripit: cordis enim robur triſtitia flectit: atq; ipſi⁹ cordis plaga eſt: in leto corde feſtinat valitudo bona: boniq; ſanguinis p̄creatio: qb⁹ letū iocūdūq; cor eſt: his pulcrior ē in fa-

cie colo:viteq̧ prolirus terminus:hanc ob rem hypo.2.aphō. parti.dixiſſe ſuſpicor:in oī egritudine confortari mente ⁊ bene ſe habere ad ob lationes, bonū ⁊c. Cognitio icōmodis ex ira furore triſticiaq̧ productis,illuſtriſſimā domina.tuā cohortor. ab ira triſticia ſe ſe coercere. q̄ tam nobis inimica,vt ea plures defecere atq̧ nō minus noſtra cōſumunt corpa:quā tinea idu menta pforant. vermibuſq̧ ligna corrodunt:hec cordi nocet ptermodū:cūctaq̧ corpis aīeq̧ bona.peſtifera quadā pnitie de norat.ad ſūmū illuſtriſſime princeps, a furore indegnatiōeq̧ te tempera.iracūdie motū reprime.ire impetū compeſce: hmōi accidētia ne modū tranſgrediant, cauere debes:vt corpis ſanitas integra,moreſq̧ animi ſinceri pſeruent. ad tue complexioni debitū vite finē attingas:affectiones enim animi quantū operent:nulli dubiū eſt:cū complexio corpis virtutē aīe ſequat. teſte gal.i libello de icātatiōib⁹:idē colligit a damaſceno i aphoriſmis.paſſiōib⁹aīe mutari corpa palā ē.ſi robuſtos hoīes forteq̧ vocē habētes, palleſcē ſine voce debileſq̧ fieri aiaduertim⁹.atq̧ idē arabi moſe pfirmat. qđ ēt ex gaudio agnoſci pt. nā debilis,robuſt⁹hilariſq̧,magno adueniēte gaudio efficit. imaginatiōe ēt fit motus ſanguinis:ac velut ſi qs ad rubra iſpicienda ptēdat.dentiū pgelatio fit eis q aliquē res acetoſas aut acria comedere viderit.vt ab Aui.2.p.doc.2.ſum.j.cap.14. ſcribit pfidētia ēt plures ſanari teſtat gal.j.pnoſticoꝝ pmē.2. quū illic afferat: ab eo medico plres ſanari ꝺ q̄ plres pfidunt, quātū hmōi aī accidētia affectiōeſq̧ efficiāt,multoꝝ exēplo pſuaderi pōt.eteni cōmentator alexā.8.epidi.38. plura ꝺ his cōmemorat exēpla.⁊ inter cetera.menandri auguris,q quodā ſigno ab aqla ſuſcepto,mortē ſuā portendēte: adeo triſtatus ē, vt comeſtione abſtinēs,febre ſupueniente,mortu⁹fuit.idē ſcribit.duas olim mulieres cōdormientes fuiſſe:quaꝝ altera dormiēte extincta,altera ſibi pſuadēs,ſomno eā fuiſſe extinctā,in poſteꝝ ſomno indulgere nūq̄ā voluit.quā ob rē paſſa febres obdormiuit in domino. fert ēt quendā capadocē extitiſſe: q cū audiſſet. celū athlanteis humeris ſuſtineri:ſūmope triſtat⁹eſt.cui⁹ triſticie cām pfitebat eſſe.q: verebat,ne mortuo athlāte celū caderet.atq̧ cum celo ⁊ ipſe deleretur.quo dolore miſer hic pa-

riter extinctus eſt. affectiones huiuſmodi multū operari monſtratur. ex eo q ipſis multotiens fetus nec patri nec matri ſimiles produci copertum eſt. idq3 arabi moſe. 24. ſuorum aphor. particula ponitur. inquit. n. ſe aquodā antiquo nouiſſe: q cum filium formoſu3 generare cuperet. in camerę pariete: formoſa3 pueri figuram depingi fecit. vxoriq3 ſuę mandauit. vt coitus hora. eam ſemper inſpiceret figuram: neq3 oculos ad aliam rem diuerteret. quo a coniuge ſua obſeruato. filium ſane formoſu3 ab ea ſuſcepit. qui nec matri nec patri ſimilis depictam ſolum effigiē referebat. hoc exēplo cōplures mulieres amore, duriſq3 cruciatibus, a medicis eripiunt. nō etia3 videmus iuuenes affectiōib9 al cōſumi. atq3 hi pſertim qui voluptate aliqua. aut alicui9 optatę rei amore detinent. hi nāq3 adeo ſolent angi atq3 affici: vt nec bibere: aut comedere: nec dormire: ſeu aliā quā libet opationē exercere valeāt: qnimo ad totius corporis abſumptionē pducuntur: poſtremūq3 diem ſuu3 abſoluunt. nō nulli etiā paſſionē ab Auice. pria. 3. trac. 5. cap. 24. illiſci denominatā ſubeunt. accidētib9 animi motiuam debilitari virtute3. notauit Gal. 5. de accidenti ⁊ morbo cap. ſcdo. preterea animi accidentia horribilia: bonā digeſtionē pfici: vt aſſeruere medici, phibent. qd admirabilius omnibus eſt: animę fortē imaginationem, varia ac ppe incredibilia pducere ex Auic. doc. ſumi pōt. etenim his auctor exiſtimauit. nō ſolū imaginatione humana, proprium corpus alterari poſſe: ſed ⁊ alienum. Qd hoc raciocinio deducebat. Conſtante anima noſtra ex nobiliſſimis principiis: atq3 ab his imediate dependente: vtpote quę a corporibus cęleſtibus atq3 intelligentiis ipſis exorta fuerit. cum q3 ipſa infima intelligentiarū ſit, aliorū entiū mundanor materiā naturaliter animę noſtrę obedientē eſſe debere credidit. ſi quidem ſuperiorum naturam multum ſapit: ⁊ maxime cum fuerit pducta ex nobiliſſimis cęleſtiū influxibus: tūc enim poterit per imaginationē: corporis eſſentiā ac materiā trāſmutare: ⁊ niues ⁊ pluuias ⁊ grandines iducere. ⁊ pellere. ⁊ alias mirabiles trāſmutatiōes efficere. qd potiſſimū verū eſſe opinat: cū aīa i imagitationib9 valde fixis fortibuſq3 verſabit: atq3 ſeiūcta fuerit, ab optionib9 ſenſitiuis multū diuertentib9: ⁊ ipedietib9

animam:hec ab ipſo Auicena in metaphiſica ſua.4.6. naturalium cap.de diſpoſitionibus virtutum motiuarum:⁊ de ꝓphetia que fit in virtutibus ſenſibilibus/plura poſſent hic apponi:de huiuſmodi rebus ⁊ imaginationibus:ſed magis philoſophis pertinent. tum etiam,quia cuncta accumulaturi nõ ſum⁹:nõ hic ex ſcribam/ſupereſt nõ nullorum ſimplicium cõmoda incõmodaqꝫ ad tuendam ſanitatem ſpectantia:ſex rerum non naturalium compendio expedito ſubnectã:illuſtriſſimaꝫ dominationem tuã obnixe atqꝫ ꝓ virili mea rogo vt his que diſpoſui acquieſcat.ceteros mihi placidos eſſe veliꝫ:atqꝫ pro cõmodo ⁊ voluptate que elaborate compoſui perlegant queſo.

Ad vsu dict^mi^ paradisi ciuitatis castellane

Expeditis ſex rerũ nõ naturaliũ capitulis: viſum eſt nõ inutile eis nõ nulla ſimplicia q̃ in comeſtionib⁹ vſu pcipue diſponi ſolẽt adnectere: qb⁹ enarrãdis ſatis a ſuperiori ſtilo declinabimus: accomodãtes ſcribendi modũ materie ppoſite: atq; de eis tantũ eas virtutes operationeſq; cõmemorabimus. q̃ ad tuendã ſanitatẽ ſpectare videbunt. etenim q̃ ad medicinã ſpectãt: oĩa de eis hoc loco pponere ptendam. indecens ac plirũ ptermõm noſtruʒ fieret opuſculũ: ſubeuntes igit horũ ſimpliciũ enarrationẽ. p̃ria fronte aquã pſtituem⁹: q̃ cuilibʒ viuenti cũ vegetabilib⁹ tũ aĩantib⁹ ipſis vtilis eſt: qppe q̃ oib⁹ i vſu cõtinuo ſit atq; familiaris: pſertim q; apd ſarracenos qb⁹ leges vina bibere itrdicũt. quã ob rẽ apd eos magꝫ aquaꝝ correctiõib⁹ ſtudebat vt ea abſq; vllo diſcrimine ſalubriterq; vti poſſent. adõ q' h ſalubrit ſter oĩa elem ta obtiuit puilegiũ: vt i eo q' comedit ꝛ bibit ingrediat: nõ vt hẽat virtutẽ nutritiuã: ſed nutrimentũ penetrare faciat p vniuerſas noſtri corpis particulas: i quas ñ penetraret. niſi merito grauitatis ipſius aque deſcendentis: hãc rẽ cõfeſſus eſt gal. 3. regiminis acutoꝝ. 42. vbi aquã nõ nutrire ſed eſſe cibi vehiculũ aſſerit: hypocras aũt ibidẽ inquit. in aqua nullaʒ aliã inuenire operationẽ: niſi q? in acutis bibit egritudinibus: de ea enim primo ꝛ principaliter determinaui: inſequendo ordinem ꝛ modum alphabeti ꝛc̃. aqua eſt frigida ꝛ humida. fitq? in cõplexione ſua diſſimilis. locorum diuerſitate: aut aeris ratione: aut alicuius minere herbe venenoſe animaliũ multitudine aut corporũ mortuorũ in ea exiſtentiũ: aque ceteris meliores: ſunt aq̃ fontiũ: vt cõmunis medicorũ ſchola ſentit. nõ tamẽ oĩum fontiũ. ſed coꝝ tantũ: in qb⁹ nulla ſuperfluitas dominans exiſtat. q̃ qdẽ eſſet ipſius corruptionis cã: huiuſcemodi originẽ ſuã habeat verſus orientalẽ ptẽ: vt ſentit hypocras i libello de aqua. talis aqua fluere debet p terrã liberã nõ valde lutoſaʒ vel lapideã. vel q̃ ſubſtãtiã habeat nimis mollẽ: cuʒ debeat eẽ media: vt voluit Auer. 5. col. 38. ſigna bonaꝝ aquarũ ſunt: leuitas claritas albedo bonus odor cum ẽt facile calefiunt. ꝛ facile frige-

ſcunt in talibus enim aquis delectabitur natura. grauitas autē aut leuitas aquē hoc modo cognoſcitur. ſfundantur duo pāni vel duo cotta viuius ponderis: deinde exprimanť fortiter. ꝛ pō derenť. ex pāno habente maiorē quātitatē ponderis iudicabi-mus aquā eſſe maioris quātitatis. ex leuiori maioris leuitatis. aqua minoris quātitatis ꝛ ponderis eſt eligēda vt voluit auic. ſcda p̄. doc. 2. ſum. j. cap. 16. aqua que currit eligenda eſt. debet que ventis ꝛ ſolis diſcoperta eſſe. ex curſu enim nobilitatē at-qꝫ bonitatem acquirit. diſcopertior debet eſſe que ſuper luto currit. quia q̄ ſuper lutū vadit melior eſt aqua. per petras efluē te. vt ſentit Aui. nō tamē aqua lutoſa ꝛ turbida melior eſt. quā petroſa: ꝓpter malum cōiſtionē ꝛc̄. fontes q̄ verſus ſeptentrio nalem plagam fluūt dulces qdem ſunt. ſed excellentē habent frigiditatem. qui vero occidentē verſus dilabuntur. aſperrime atqꝫ ſeuiſſime īfrigidant: quo circha pleureſim ſpaſmos qꝫ ho mines efficiunt. brancoſe etiaꝫ ſunt teſte Gal. in libello ſuo de aqua. aque etiā verſus auſtrū ꝓfluentes calidiores ſalſioreſqꝫ exiſtunt. ꝛ ad vrinandum nō idonee. nilus quaꝫ quam verſus auſtrū currat: a medicis tamē probatur. ceteris que fluminibus melior eſſe creditur. ſubit enim ventrem ꝛ mulieribus in par-tu confert. illa aūt aqua que fluit aprecipiti loco: cum alijs aſſi-gnatis conditionibus bonis melior eſt. quā que ab infimis di-ſcurrit. etenī meliores purioreſqꝫ. atqꝫ delicatioris odoris ſunt. aquis in planis exiſtēibus locis: raſis vt imponit ſibi Auerrois dicit quod melior eſt aqua magnorum fluminum ꝛ ductuum: quia ſol in eis operatur. ꝛ groſſas partes a ſubtilibus ſeparat. licet huiuſmodi aque ab hypocrate vitu perantur. ꝙ quidem credi dignū eſt. in libello de aere ꝛ aqua. id que ab eo dici exi-ſtimand um eſt. quia per diuerſas terras tranſeunt. que quidꝫ diuerſarum ſubſtantiarꝫ ſunt. propterea ꝙ eas ingrediuntur multi riui: etiaꝫ impoſſibille videtur. ꝙ aque magnorum flumi-num n on ſint turbite. qđ patet ſi ponatur aqua fluminis in ali-quo vaſe. donec reſideat. tunc enim multum ſabuli terreqꝫ in fundo vaſis inuenitur. turbide fiunt etiam ſecū plurimā cōi-ſtione. que amarimis pluuijs in hec flumina deferunť. qđ qui-dem fontanis aquis minus euenit. aqua vero que prouenit ex

aliquā minera.aut aliqua terra calida.aut ferro auro argento
ere aut metallo ſulphure alumine aut nitro ·inutilis inſalubrisꝗ
qꝫ exiſtit. ꝓpterea ꝙ ingenti calore emanat. huiſcemodi aqua-
rū terrarūqꝫ ſpecies:nulla omnino iuuatiua ⁊ ſalubris ē.ſed ex
re omnes habentur.bibentibuſqꝫ ſtranguriam nimiamqꝫ affe-
rūnt ſolutionem.vt ſentit hypocras.vbi neceſſitas hanc biben-
di adſit.melius eſt ex auro manantem:quā ex argento bibere.
aut eam ꝗ ex argento quā que ex ere:ſic que de ſingulis ſubſe
quentibus dicendum eſt.aqua in lapidoſis agris enaſcens. fu
moſitatibus abūdans grauis eſt infirma nocibilis preſerti: illa
in qua ſunt ſerpentes rane buſones ⁊ reliqua huiuſmodi ani-
malia venenoſa.aqua vero pluuialis eſt leuiſſ.ma ſubtiliſſima
pura bona dulcis guſtui.maxime que illa qꝫ a nubibus cōtro-
nitruu i eſtate deſcendit. educit.n. ſol ⁊ rapit qđ illđ ē ſubtiliſ-
ſimum ab aquis ⁊ aliquando a cadaueribus ⁊ a corporibus
mortuorum huiuſmodi aqua licet melior ſit.citiſſime tamen
putreſcit quam omnes alie. qđ omnes medici affi mant: id qꝫ
euenit ſuam propter nimiam ſubtilitatem.eiuſqꝫ putredo cor-
rumpit humores.vnde impedit pectus ⁊ vocē grauat.caput.
⁊ tuſſim inducit.ꝙ Gal.prelegato loco placuit.hanc igitur bi
bituri ei acetoſa aliqua cōmiſcebimus. vt ſua ineſt.mabilis re
moueatur putrefactio.puthealis aqua. ⁊ que exductibus ve
niunt.male ſunt aquis fontium comperate. quia propter ſtri-
cturam nimiam terre iſtatem accipiunt.qua propter aliqua pu
trefactio eis aduenit.aqua prouenieus ex via plumbo compo-
ſita mala preſumitur.quia aliquam ſumit a plumbo malitiam.
qua propter ad diſenteriam potus eius perducit. vnde Alber
tus magnus tertio mineralium capitulo quarto.inquit.ꝙ aqua
que diu currit vel ſtat in fiſtulis plumbeis vel ſtamineis effi-
citur inteſtinorum aut viſcerum excoriatiua. aqua verna-
lis eſtiuali melior eſt. Preterea aque in bonitate malitia que
diſcrepant : ex ventorum flatu . Nam ſi boreas eſflauerit.
dultior quidem fit aqua . Si vero auſter minus quidem
dulcis erit . Sed magis calida. aqua ſtans ⁊ paludis ma-
la quidem eſſe creditur . Spleni enim nocet. Et comple-
xionem corrumpit. ⁊ febres generat . turbida vero in epate

oppillatiões adducit: ꝛ in veſica lapidem: ꝙ voluit Raſis. 3. ad almanſoꝛé cap. 4. fugiende ſunt aque ſtagnoꝛum turbide: ꝛ ſalſe ꝛ fetide: ꝛ vniuerſaliter quicũq; aliquam qualitatem in guſtu oſtendunt: vt ſcribit Gal. pꝛimo regiminis ſanitatis. col. 4. optima aqua eſt illa que nullam apparentem habet qualitatẽ: neq; in guſtu neq; in odoꝛatu. huiuſmodi aqua bona erit pura bibentiq; delectabilis ac ſana bona: aqua omnibus etatib⁹ cõuenit: ꝙ de vino exercitio ſomno ꝛ vigilia coitu aut cibo dici nequit: que alijs ꝛ alijs etatibus magis cõueniunt: paluſtres aque peſſime quidem omnes ſunt: quia odoꝛem putreſcentẽ inconuenientemq; demonſtrant: tales aque in eſtate multum calide ſunt: hyeme vero frigide ꝙ maximũ ſignum eſt: ſue facilis putrefactionis ꝛ malitie facileq; alterantur tempoꝛe eſtatis pturbantes ventres. a veſica tarde pertrãſeunt. vnde multotiens diſſenteria accidit: Hyeme vero ſciſſiones pleureſes ꝛ tuſſes faciunt: aliquando conuertuntur ad ſplenem. ꝛ aliquãdo deſinunt ad hydropiſim. ſole paluſtres aque quas vidi in egipto ſunt ſane: ſicut expoſuit Gal. in libello ſuo de bonitate aque. quoniã in eſtate quidem non putreſcit aqua: automno autem nilus eas replens antiquam quidem extrahit: nouam autem ſuperinducit: aqua paludis putheali deterioꝛ eſt: pꝛopterea ꝙ aqua puthei continua exhauſtione magis purificať: ꝛ acuiť; aq̃ paluſtri. cũ in foꝛaminib⁹ terre nimiũ detineť; aduenit putrefactio: ꝛ mala cõmiſtio: aqua niualis ꝛ glacialis mala deiudicať. q: cũ cõgelať expꝛimiť ab ea qđ ſubtiliſſimũ eſt. vñ pdura fit: ꝛ nimiũ frigida: qua ꝑpter nec ad vrinandũ nec ad digeſtionem celebꝛandam exiſtit idonea: eidem mala eſt pectoꝛi ꝛ lateribus. inducit ſpaſmum tetanos eruptiones in thoꝛace ſpuitiones ſanguineas: ꝛ empimata ſuſcitat: diu cõmorans in ſtomacho. ventoſitatem groſſam gurgulationes inducitq; ſi ibi humoꝛem colericum inuenerit illum coꝛrumpit: ꝛ quandoq; tantum infrigidat: ꝙ nocumentum in coꝛde percipitur: ꝛ ab ea ſubita moꝛs aduenit: bibentiũ talem aquam ventres cõſtringuntur: ꝙ eſt eis difficile vomere: tunc ad hydropiſim perueniunt: pꝛopterea ꝙ aquoſitas in eis retinetur: conuenit tamen ſanguineo pingui: vt in ſcđa parte cantice. 27. nec nõ

3.fen ꝑ.doctrina ſc̄da cap.8.vbi inquit nō eſt offerēdus potus aque niuis niſi ſanguineo multe carnis:nō nulli ēt homines reperiuntur:qui aque frigide potu:tremorem incurrerunt: vt inquit Gal.5.de accidenti ⁊ morbo cap.p̄io ⁊ ſerapio p̄io breuiarij.31.narrat enim Auerrois in ſc̄da parte cantice.27.auctoritate Gal.ꝙ cuidam pacienti poſt potum aque niuis adeo nocumentum in gutture accidit:ꝙ nihil deglutire potuit: ⁊ tandez mortuus eſt:aqua in qua ſanguiſuge viuūt mala eſt:ac veneno ſa preſumitur:aque vero ſalſe fugiende ſunt:amare vero ſurioſe dicuntur:quia ventrem deſiccant ⁊ diſſoluunt ſitimq̧ inducūt.vnde propter ſalſedinem ſtimulantem:magnus fluxus accidit:vnde homines multotiens moriūtur:rabi moſes in.20. ſuorum āphoriſmorum particula inquit:potum aque frigide ante cibum nocere epati ⁊ eius lacerco:ex potu illius in ieiuno preſertim poſt balneu; aut coitum:timetur corruptio complexionis ⁊ hydropiſis:vt clare patet videre ab Aui.6.4.ſūma p̄ia. tractatu primo capi.ii. aqua frigida ebibita neruis nocet. propterea quia facit eos deficere a digeſtione humiditatum: que ſunt in eis: vt apparet declaratū a principe in ſc̄da ſen.3.capi. p̄io.aque frigide potus non eſt nimium frequentandus:eo ꝙ neruis obeſt:ſc̄do cantice .27.potus aque frigide inducit diabetem vt.19.3.tractatu ſc̄do cap.17.potꝰ aq̄ frigide temperat digeſtionem: maxime ſi digeſtio impediretur propter humorem colericu;.hec ab Auic.ponuntur in.10.3.3.tractatu tertio cap. ſc̄do.potatio aque frigide ieiuno ſtomacho corpori nocet. preſertim ante prandium: poſt aſſumptu; cibum non ſumat quātitas aque multa:quia impedit digeſtione;: ⁊ cibum indigeſtū per vniuerſas partes corporis penetrare facit: cum ſit grauis ſubtiliſſima atq̧ penetratiua: ⁊ magis quam oleum vt ſentit Ariſto.⁊ conciliator.5.particula problema. proble.6.idem cōciliator in.21.particula proble.15.proble.quia aqua omnium humidorum ſubtiliſſima exiſtit.hac ratione quia grauius eſt ſeruare in manu aquam quam oleu;:vt Ariſto.de ſenſu ⁊ ſenſato ſcripſit:ſi autem abſumpta cibaria nimis in ſtomacho tardarentur:tunc bibere modicum aque non eſſet malum. vt in ſcriptis nobis relinquit Auic. in canticis vbi hec ſcribit: ꝙ eſt

drū.aqua tepida bibita inducit nauſeā; caleſacta magis infirmat ſtomachū.ſed cū raro bibiť lauat ipm. ꝛ ventrem ſoluit. aqua enim ſi decoquať. ſua nocumenta quāplurima deponit. nō debemus aūt nos lauare.ī balneo aque frigide.ſicut a multis fit tpe eſtatis.ita ꝙ in eo magnam morā trahamus.qꝛ nimiū mēbra infrigidat.na; vt ſcribit Gal.4.interiorū cap.4.quida; piſcator in quodā flumine moratus eſt. adeo ꝙ anus veſica ꝛ circūdantia omnia mēbra infrigidata ſunt. vnde vrina ꝛ egeſtio in voluntarie egrediebanť.ꝛc̄. aque etiā frigide potu ſpaāti duritics aduenit.vt ponit Auenzoar pꝛio theiſir.trac.xiij.ca. pꝛio.Auic.in.6.3.trac.5.cap.j. ad finē inquit.lotionē manuū ex aqua calida maxime facit ad generādos vermes. preſertim ſi fiat.poſt aſſūptione; cibi cuiꝰrei hec aſſignari poteſt ratio. qꝛ ꝑ lotionē manuū aq̄ calide. factā poſt cibi ſumptione;. naturalis calor a ſtomacho retrhaiť.vnde imperfecta fit digeſtio: que quidem potiſſimū eſt cauſa vermiu; raſis.25.cōtinentis cap.j.col. 7.auctoritate tabri nos monet.ꝙ nō debemꝰ vti potu aque putheí.ſuper aquā fluminis.neqꝫ ecōuerſo.neqꝫ potu aque viniꝰ regionis ſuper aliā. donec nō fuerit digeſta pꝛia.aqua enim q̄ bibiť ſi fuerit ponderoſa. ꝛ tarde deſcenſionis. ꝛ longe more in ſtomacho.aut inflatiua.corrigere debes eam coquendo deinde infrigidando. ꝛ ſic correcta vti debemus inquit Gal.6. epidimiarū cap.4.quando in aqua percipitur aliqs horribilis odor.tunc ſuſpicandū ac timendū eſt.ne ꝓueniat ab aliquibꝰ cadaueribus mortuis. vel animalibꝰreptilibus venenoſis.vel ex lacertis.quonia; quādo in aqua lacerta extincta fuerit. magnū corpori infert nocumentū.vt clare videre conſtat:ab auenzoar.ſcd̄o theiſir tractatu.7.cap. io. permutatio aquarum valde mala eſt.quippe que pediculos generat.vt memorat Ariſt. pꝛima particula ꝓblematum ꝓblemate.i6.in quo querit. propter quíd habentes pediculos. aquarum mutationes.eiſdem plurimum faciant abundare.ꝛ.i3. ꝓblemate eiuſdem particule querit.cur aquas permutare morbidū ſit.aere; vero nō ita. an ꝙ aqua corpori alimento eſt. eadem particula ꝓble.i4.querit.ꝓpter qd aqua magis qua; ciborū ꝓmutatio egritudinalis ſitan qꝛ aquā multū cōſumimus in cibis enim ꝛ impulmentis

ſtaui:quam neqꝫ homo:neqꝫ vllum pecus abſqꝫ tormento bibere poterat: ſcribit etiã ſolinus de ſinu europe cap.13.i epyro fontem eſſe ſuper omnes aquas frigidiſſimum atqꝫ mire diuerſitatis.nam ſi in eo ardentem demergas facem extinguit.ſi procul.ac ſine igne admoueas ſuapte ingenio inflãmat. Auerrois. etiam.5.colliget capi. tertio.col.tertia auctoritate Ariſto. declarat:ꝙ in terra latinorum. ſunt duo flumina ex quorum vno. ſi oues biberent:generabunt maſculos.ex alio feminas:ſunt autẽ nõnulla loca in quibus aque infuſe in lapides cõmutantur:vt ſcribit Ariſto. in libello ſuo de mineralibus.his plura ab hiſtoricis ponuntur.que in preſentiarum omitto.dico autem medicos oportere poſitiones locorũ aquarũ varietates in vna quaque regione cognoſcere:vt in vno quoqꝫ loco cognoſcat eligere.quid humano corpori magis conueniat: quam ſententiam a Gal.deſumpſimus in libro de ſectis cap.primo.occurrunt multa que hic ſcribi poſſint ⁊ adnecti:ſed adnotata ſatis ſufficere video.

¶ De Amigdolis Caput.8.

Amigdola quedam dulcis quedam vero amara guſtatur : dulcis paucam in ſe continet amaritudinem.quia dulcedo vincit in ea:⁊ amaritudo nõ percipitur.quia occultatur:aperte tamẽ manifeſtatur.quando antiquatur.vt ſcribit Gal.6. ſimplicium pharmacorum.34.dulcis autem amigdola attinet equalitati in caliditate cum mediocri humiditate.quia omnis res dulcis in ſapore ẽ temperata in caliditate.vt Gal.placuit.amara autem ſicca in ſecũdo.ſed quia incomeſtibilis reputatur.de ea nihil prelibabimus.dulcis autem bonum ſatiſprebet nutrimentum. oppilationes aperit epatis ⁊ ſplenis.ſed hoc magis amare faciunt.difficilis digeſtionis preſumunt.⁊ tarde de ſtomacho deſcendunt ob id non minima maſticatione indigent. ſunt boni humoris ⁊ pauci nutrimenti.ſed cum zuccharo comeſte velocius deſcẽdunt.ſua autem dulcedine coleram cõmouent.preſertim in colericis.ſi autem cum cortice ſuo aſſumantur.gingiuas ſtringũt.

materiam adaugent.ſpermaticam.ſi enim ſicce torreſiant ſunt ſtomacho conuenientiores:quia per torefactionem illa pauca remouetur humiditas. vnde magis conueniunt. vt notum eſt. dulces amigdole prouocant ſomnū.⁊ ſubſtantiam cerebri ad augent.⁊ ſaluant.vt patet videre ab Auer.5.colliget.⁊ ab antiquo auenzoar prio theiſir.tractatu.9.cap.16.idem in tracta.16. cap.3. ſedant ardorem vrine:vt ſcribitur araſi. ſunt valde conuenientes macris.virides ſunt meliores ad eſū.quam ſicce ⁊ antique.⁊ q̄ naſcūtur in epulia meliores iudicātur. quā que in alijs prouincijs oriuntur.in amigdolis. reperitur virtus in remouendo ſtuporē dentiū. vt demonſtratur a concialiatore prima.ple.ple.37.⁊ precipue ī amaris. vt ſentit raſis.9.ad almanſorē.de congelatione dentium ⁊ ſtupore. conferunt colice propter ſuam abſterſionē.⁊ ad morſum canis rabioſi ſunt magni iuuamenti.

De Auellana Capite.9.

Auellana calida parum eſt.⁊ ſicca quaſi in prio nutritiua magis quā nux.licet in ea maior tereſteitas. ⁊ groſſities ⁊ ſtipticitas reperiatur.quā in nuce.generatiua eſt colere.inflatiua. ac ventoſitatis in inferiori ventre inductiua.digeſtioni reſiſtit.vnde ſodā ⁊ dolorem capitis.aduenire facit.⁊ a iaiunis abſumpta.vomitum.Excitare ab aliquibus affirmatur.licet huic poſitiōi nō aſſentiat auer. in.5.collectorij.in cerebro augumētum facere ab ypocrate.pſumitur.⁊ cum mellicrato aſſumpta.ad eſpuendū adiuuat.⁊ antique confert tuſſi.ad iecoris ⁊ pulmonis vitia ſananda valet. chimus earum bonus deiudicatur:ab Auic.14.3.tracta.j.cap. 20.⁊ epati nō diſconueniens.ſi enim cum ruta ficubus ⁊ hmōi edatur.venenis morſibus ⁊ puncture ſcorpioni cōfert. nimius eius vſus.paraliſim in lingua.inducit a comeſtione auellenarū. rancidarum cauendū conſulimus. quia accidentia venenoſa. ac mala.⁊ aliquando mortē ſubito inducunt.niſi bonū vinum aut diaciminū.⁊ alia opportuna remedia aſſumantur. vt a cōciliatore in ſua de venenis ſumma aſſeritur.

¶ De Amido Caput.10.

Amidũ atteſtatur frigiditati ⁊ ſiccitati i pͥo.quãdo enim ꝑ vſu decoquit.oportet ꝙ vna pars amidi cũ triplici pte aque admiſceat. optimũ aũt amidũ illɔ̃ diudicat.qḋ recẽs ⁊ candidũ inuenit.⁊ ꝙ tpe magni eſtus ꝑficit.q: purificatũ depuratũq: reddit. pp calorẽ ſolis.amidũ aũt edẽdu3.ab oĩ malo odore aut ſapore.alienet.ſit aũt amidũ ex frumẽto vt notũ ẽ.curſu3 materieꝝ ad mẽbra. anhelit⁹ ⁊ pectoris ⁊ ad oculos.aduenire ꝓhibet.qñ enĩ aſſumit. ſanguinẽ veniẽtẽ a pectore pp ſuã viſcoſitatẽ abſcindit.⁊ ſi cu3 eo fiat admixtio lactis.aſpitatẽ mollificat gutturis.ꝯſimilẽ.n.h3 vtutẽ.ſicut panis ablut⁹:min⁹tñ dat alimẽtũ corpi vt ꝯfeſſus ẽ gal.j.alimẽtoꝝ.5.ſi ãt ſine admiſtiõe alicui⁹rei aſſũat. fluxũ colere ꝓhibet.⁊ ventrẽ ſtringit.nimia ei⁹comeſtio oppilationẽ in epate ſuſcitat.q: mẽbꝝ.ẽ oppilationi ſatis paratũ.⁊ hoc merito ſue viſcoſitatis.⁊ aliquãdo ẽ cã generatiua lapidis in renibus.

¶ De Aneto Caput.11.

Anetũ ẽ calidũ iter ſcdm.⁊.3.ſiccũ vo.in.2.gradu extenſe.aut i.3.rep̄iſe.auer.vo.in.j.gradu. caliditatis. cõnumerat.aut atingit paꝝ i ſcdo. quãdo aũt ꝯburit ei⁹.n.auget caliditas ⁊ ſicitas. ⁊ hoc vſq3 ad.3. alig aũt vſq3 ad ſm.maturatiuũ exiſtit. flegmaticorũ.humoꝝ ⁊ groſſoꝝ.dolores ſedat.⁊ ventoſitatũ carminatiuũ.ſoporẽ iducit.ſemẽ aũt ei⁹lac in mãmillis acreſcere facit. ſi ꝯtritũ aſſumat. ſingultũ ex repletõe ꝯgeſtũ.ceſat.frequẽs aũt ei⁹aſſumptio ſtomacho nocet. ⁊ materiã ſpermaticã diminuit. viſum debilitat. nauſeam vomitum accreſcere facit. hoc precipue.in ſemine ⁊ in flore eius.conſpicitur.

¶ De Atriplice Caput. 12.

Atriplicis cõplexio frigida i pͥo cõnotat hũida vo i ſcdo aſſerit.ei⁹tñ frigiditas lenta iudicat ſicut calor i roſa.cito.n.a ſtomacho elabit.ventrẽ ſeu aluũ humectat.corruptiõi parata pſpicit.illa aũt q̃ i hortis naſcit:magis infrigidare preſumit. quã que i campis orit: vñ apoſtematib⁹multis calidis i ꝑncipio cõfert: folia.n.ei⁹comeſta dolores veſice amputãt:⁊ reuma ad ſtomacũ ⁊ ad vẽtrẽ

aduenire prohibēt: adminiſtrare:ea in acutis febribus malum
non diudicatur:quia caliditatem earuꝫ aliquomodo remittunt:
lumbricos rotundos ei⁹comeſtio educit:vt a dyaſcoride colli
gitur:in ſemine eius virtus vomitiua inuenit̄ fortis:vt aſcrapio
ne commemoratum vidimus: ita narrat ꝙ vidit hominem.ex ac-
ceptione ſeminis attriplicis in quantitate duarum dragmaruꝫ:
aſſelare:⁊ vomere: vſqꝫ ad debilitatem īmodeſtam.

¶ De Acetoſa Caput.13.

Acetoſa frigida eſt:in primo ſicca vero in ſcđo plu-
res enim ipſius ſunt ſpecies.vt ab auctoribus affir-
matur:ſed ea magis pro vſu conuenit:que domeſti-
ca comprobatur:⁊ que guſtui accetoſitatem medio
crem derelinquit:licet tñ ea:que amplioris eſt rubedinis: ma-
gis nutritiua:aſſeritur:hec ſimilatur endiuie: acuitatem colere
remittit:⁊ humores generat lauda biles:eius enim ſucus:ycte-
riciam remouet nigram: eius enim exibitio pregnantibus ad-
miniſtratur:vt diſiderium inordinatum eorum attolatur: ac re
moueatur.cum vino aſſumpta:nauſeam ſedat.eius frequenta
ta comeſtio nocumentuꝫ humoris venenoſi remouet: vnde nō
īmerito ſirupus eius in febribus timoroſis adminiſtratur:ame
dicis:inflamationi ſtomachi ⁊ cordis cōfert:ſemen eius fluxuꝫ
ſtringit:⁊ lapidem in renibus frangit.

¶ De Alleo Caput.14.

Alleū calidū ⁊ ſiccū in principio.4.gardus reputat̄:
quodā.n.domeſticū:aliđ ſilueſtre:aliud v̾o porinū
inuenit̄:ſed de domeſtico ſolū:q̄dā pauca ānotabi-
mus:alleū multū valet.iter agentibus ⁊ p diuerſas
terras euntib⁹⁊ diuerſis potib⁹vtentib⁹:⁊ ad frigidū aerē: ꝯ-
riat āt malaꝝ aquaꝝ potationi.eas calefaciēdo.ꝓhibēs ne ſua
frigiditate noceant ſtomacho: groſſas enim ſubtiliat: faciens
cito penetrare: calefacit ⁊ humores groſſos ac viſcoſos inci-
dit: alleum ſi recens eſt vrinam prouocat ⁊ ventrem emo-

tit. lumbricos: expellit: ſtrangurie vrine que difficultati con-
fert.inueniens ventoſitates reſoluit.aut expellit plus omni alia
medicina.⁊ inteſtinorum dolori bonum.abſente febre.ſi enim
torrefactum aſſumatur.vocem clarificat.⁊ antiquã ſedat tuſ-
ſim. quando autem in aqua decoquitur parum:donec eius re-
moueatur acuitas: luxuriam incitat ac commouet.ſi autem ſine
elixatione aſſumatur.materiã extinguit ſpermaticam.preterea
ſi ĩ aliqua competenti aſſumat̃ quantitate.ad morſum quorũ-
dã animalium valet.nimia eius comeſtio plurima generat in
corpore nocumenta:quia viſui nocet:tunicas oculorum adu-
rendo.⁊ eorũ humiditates conturbat.capiti nõ minus nociuũ.
ita vt ab Auenzoar ſcribitur primo theiſir.tractatu.9.capi.8.ꝙ
alleum magnam proprietatem habet in turbando cerebrum:ita
ꝙ niſi commiſceatur cum ordeo fracto commouet epilepſiam in pa-
ratis:ꝙ ab Auic.deſumi poteſt in pria.3.trac.5. capi.x.auribus
pulmoni renibus inimicum reputatur.⁊ ſi in aliqua parte cor-
poris eſſet dolor excitat ipſum.⁊ ventoſitates generat.vomitũ
aliquando inducit.⁊ orificia venerarum ſui acuitate aperit.⁊ fe-
tidos parit ſudores.⁊ vrina male olens cernitur.magis conue
niens allcum ruſticis reputatur.quã delicatis:quia tiriaca eſt
ipſorũ:vt a Gal.ſcribitur.ĩ.de ingenio ſani.cap.vlti.col.3.idẽ
rabi moſes in.xi.ſuorum ãpho.particula:habentibus comple-
xionem frigidam eius comeſtio prodeſt:ſed tamen calidam ha
benti nocet.qui tñ ab aleis ⁊ porris abſtinuerit.nocumenta ma
loꝝ humoꝝ euadet. vt ĩ ſcriptis nobis relinqt.raſis ĩ aſſo.ſuis.

¶ De Aniſo — Caput. 15.

ANiſum calidum ⁊ ſiccum in.3.exiſtit. virtus eius
eſt calefactiua deſiccatiua aperitiua ac reſolutiua.
cũ ſtipticitate pauca.ventoſitates groſſas a corpo-
re expellit. ⁊ ſi aſſatur. ⁊ cũ vino potenti aſſumat̃.
dolorẽ ab humoribꝰ frigidis ꝓuenientẽ ſedat: vrinã ac ſudo-
rẽ nõ dũ mediocri potentia ꝓuocat.⁊ ſitĩ ab humoribus ſalſis
factã abſcindit.inflationẽ etenim ſtomachi aufert. lac ĩ mamillis
ꝓuocat.ꝑ ipm oppilatiões epatis ſplenis ⁊ renũ aperiunt mũ-

ſiccatiuū oppillationū: ac viaꝝ matricis: coeundi ꝑterea volū-
taté ſtimulat. ⁊ humiditates albas a matrice fluentes reſtringit:
ac abſcidit. oris odoꝛé bonū facit: ⁊ ſi aliq̄ granula poſt aſſum-
ptioné cibi ſumantur. vapoꝛū aſcenſuꝫ ad caput aducnire ꝓhi-
bent. ⁊ ad expellēdū nocumēta neruoꝝ adiuuat. menſtruis im-
perat. ⁊ bibitū venenis occurrit. ex eo meli⁹ eſt ꝙ é ponderoſuꝫ.
⁊ granula magna habēs: ⁊ cui⁹ guſtu aliqua ꝑcipiat dulcedo.

De Aromatibus ⁊ ꝑrio de Pipere. Caput. 16.

Aromatuꝫ cōſuetaꝝ ⁊ que cōmuniter: cadūt in vſu ⁊ in cōdimentis ⁊ ferculis. bonū ac rectū eſſe diudi caui. complexiones in vno. caplo ⁊ ꝑrio de pipere. incipiendū: piperis natura calida ⁊ ſicca i. 4. abſol-uitur: auē rois vo. i. 3. ſolūmodo. graduauit. in eo atractiua ab-ſterſiua ac reſolutiua virt⁹ reperit: ⁊ doloꝝ ſedatiua ⁊ neruoꝛū. calefactiua. pip. auté i granis ſeu in foꝛma ⁊ figura diuerſificat: qꝛ quedā enī grana cōſpiciūtur longa: quedā vo rotunda alba: quedā auté rugoſa nigra: piper auté longū eſt humidius: ⁊ ſua enī manifeſtatur humiditas. dimiſſū enī ꝑ aliqȯ téꝑoꝛis ſpatiū. inuenit i eo coꝛroſio: ⁊ ſua diminuit acuitas: qꝛ paꝝ moꝛdicat poſt ꝑrincipiū ſui guſt⁹. albū auté ȯbilioꝛis caliditatis et humiditatis ſm Aui. in nigro aūt maioꝛ guſtat acuitas ⁊ minoꝛ humiditas. eo qꝛ illa pauca cōſumit humiditas in maturatōe. vel foꝛte merito hoc fit ꝑꝑ caliditaté ignis q̄ fit ad fugādū ſerpētes in illa regiōe vel ſylua habitantes: ꝑpter hoc rugoſuꝫ reddit. licet aliq̄ dicāt ꝙ ſit merito caloꝛis ſolis. ꝓuocatiuū vrine in ſufficiēti quātitate aſſumptū. qꝛ renes calefacit: fetū a coꝛpoꝛe mulieris expellit. toꝛſiones. ⁊ ventoſitates q̄ in inteſtinis generant. remouet. eſt etiā ex medicinis magis iuuatiuis ad digeſtioné. vt Auic. cōꝓbauit in. io. 3. 3. trac. 3. cap. 5. albū enim eſt magis potens in cōfoꝛtando quā nigrū. ⁊ alio longo pipere. vt Gal. placuit. 4. regi. ſani. col. 6. ⁊ 8. ſimpliciū ca. 4 i. pip hoīes macre ſcere fac. ⁊ ſꝑma deſiccat. ex aliquoꝝ opiniōe dr: ꝙ i pipe albo é hūiditas q̄dā addés i ſpermate. epar pulmoné ⁊ ſtomachuꝫ ꝯfoꝛtat. moꝛſib⁹ venenoſis ꝯfert. ⁊ muſculos potēter calefacit.

¶ Crocus calidus eſt in ſcdo ꝛ ſiccus in pmo. I eo ē virtus maturatiua lenitiua ꝛ ipſi⁹ vrine ꝓuocatiua. ex opinione quorūdā antiquoꝝ medicoꝝ affirmať. ꝙ in croco nō eſt virt⁹alteratiua humoꝝ. imo ꝯſeruat illos ī ſua debita qualitate. ꝛ ſi i eis aliqua inouareť putrefactio remouet. virtutē hꝫ cōſeruatiuaꝫ viſcerū. ꝛ adiſcoloratꝫ bibitū coloratos redit. intenſuꝫ appetitū ab humorib⁹acetoſis ꝓcreatū remouet. vltra modū cor ab aſſūptione croci vigorať. ita ꝙ ſi aſſumereť vſqꝫ ad quātitatē duarū dragmaꝝ. vel ad aureos duos vel tres. comedētes ex letitia ꝛ hilaritate interficeret. qꝛ ſpūs ꝑpter croci excellentiā diffunduntť ad extra. facilitat valde partuꝫ. ꝑpter virtutē eius aperitiuā. vt a ſerapione auctoritate raſis ꝯfirmatur. crocus enim cū vino admiſtus vehementer inebriat. ita ꝙ inſaniā facit. qꝛ virt⁹ penetratiua vini a croco adiuať. ita vt penetret ꝑ vniuerſas corporis partes. ſui penetratōe: etiā qꝛ ſui ꝓprietate inimicať cerebro humano. ſomnū vero īducit. ita ꝙ habētes apoſtema pleureticū ꝛ hirſen. adiuanť. ꝛ in eis ex odore croci ſomnus ꝓcreatur. inſtrumenta pectoris ꝛ anhelit⁹ adiuat. ſuficienter enim incitat coitum. duritiei ſplenis ꝛ matricis confert. ꝛ eius que conſtrictioni. ſui enim ꝓprietate dolorem capitis inducit. ac ſodaꝫ procreat. appetituꝫ corrumpit. ꝛ cerebrū vltra modum replet ꝛ viſum obtenebrat.

¶ Cinamomum calidum ꝛ ſiccum in. 3. de iudicatur. licet medicorū ſtimulus Auerrois ſolūmodo illuꝫ in. 2. cōnotauit. ipſi⁹ etenim virtus eſt calefactiua maturatiua ꝛ menſtruorū ꝓuocatiua. ſui etenim caliditate ꝛ ſtipticitate aromatiꝫat ſtomachū. ei⁹ ꝙ frigiditati ꝯuenit. ſomnū aduenire facit: ventoſitates expellit. oppilationes epatis aperit. ei⁹etenim frigiditati cōuenit. obſcuritati viſus mirabiliter ꝯfert. vt a Gal. cōmemorať. 8. libro miamyr cap. 6. humores corruptos ac omnē ſanioſitatē humoralem potentiſſime remouet. cōfortat vehementer cor. vt ab auic. de virib⁹cordis affirmať. humiditates in capite exiſtentes mūdificat. remouet tuſſim ē mundificatiuū pectoris: renū doloribus ac matricū ꝛ caruꝫ apoſtematibus confert. ydopicus ab eo adiuatur. quia vrinam prouocat. ꝛ morſui venenoſorum confert.

gant.pallidi efficiunt.ſicut ypocrite faciũt digõni cõuenit:tor ſionẽ ĩteſtinorũ:remouet.⁊ ꝯ̃ frigidã tuſſim ⁊ ſtranguriã alios que dolores a frigiditate ꝑueniẽtes valet:⁊ cõtra calculũ renũ adminiſtrat: mẽſtrua abſcindit: ⁊ curſuz humiditatis:mficis ſi cũ aceto aſſumetur.

¶ De Apio Capite.17.

APiũ calidũ in prĩo diiudicat ſiccum vero in.2. reſolutiuũ inflationis ſedatiuũ dolorũ: oppilatiõis vero aperitiuũ:ſudoris vrine ⁊ menſtrui ꝓuocatiuũ. cõtra tuſſim difficultatẽ anhelitus ⁊ aſma efficax cõnotat remediũ:lũbricos perimit.⁊ coitũ ĩcitat.ad malitiã ſplenis ⁊ epatis valet.renes veſicã ⁊ matricẽ purgat:caueãt pueri ⁊ qui ſunt diſpoſiti ad epilepſiã:q2 ꝓprietate ſua aduocat illã. ab eſu etiã fugiant lactantes mulieres ⁊ nutrices.q2 ſua excitatione.ad coitũ aduocant.vnde lac eaꝝ diminuit:atqꝫ corrũpitur.pregnãtibus nocet:q2 virtute ſua diſſoluit retinacula fetus.eructuationem vero ſui reſolutione comouet.

¶ De Abſintio Capite. 18.

ABſintiũ calidũ in primo gradu cõnotatur.ſiccũ vero in ſcðo.eius aũt ſiccitas vſqꝫ ad.3.gradũ ꝑuenire aliqui affirmãt.aperitiuũ ꝓ̃ſumit. bonuz aũt excitat colorẽ. a ſtomacho ab inteſtinis colerã educit. eius aũt virtus ⁊ opatio multotiens extendit vſqꝫ ad venas illas ab humore colerico ⁊ aquoſo mũdificãdo.ꝑ vias vrine educẽdo. ante vini potationẽ ſumptũ ebrietatẽ ꝓhibet.cõueniens ſtomacho:appetitũ excitat.⁊ epar corroborat.ſuccus tñ eiꝰ magis ſtomacho diſcõueniens. ⁊ ex nocumento ꝓ̃cepto ſuſcitat ſoda.ꝯ̃ epatis ⁊ ſplenis oppilatiões.nõ vituperat.ceſtimẽta ꝓ̃ſeruat a corroſſione tinee ⁊ vermibus:⁊ ſi corpꝰ oleo abſintij inungat. ꝓhibet cimices approximari ad ipm. ⁊ aqua eiꝰ diſtilatiõis in atramẽto poſſita libros a coruſiõe muriũ ꝓ̃ſeruat.ſui eniz tiriacitate ſuffocationi fungorũ mirabiliter cõfert.

ptum cõperies pꝛimo.theiſir trac.13.cap.j.groſſiciei ſplenis cõfert.qui pulmonem habent debilem ex vſu aceti deueniuntur ad ydropiſim. vt vult raſis.25.cõtinentie.

¶ De Aqua lactis Caput. xi.

Quia in regionibus noſtris eſtatis tpe. aqua lactis plurimũ vſitatur.vt coꝛpoꝛa ab humoꝛibus infecta euacuentᵒ.bonũ eſt eius naturã ꝛ cõplexionem ad maioꝛũ capitulorum abondantiã.in pſentiarum enarrare.natura enim ſua.eſt calida ꝛ ſicca in pꝛĩo.lauatiua ſubtiliatiua ac abſterſiua per introſitatem ſuã.ſolutiua pꝛeſumitur.ſine anguſtia laboꝛe ꝛ moꝛdicatione.colerã ꝛ aduſtos humoꝛes cũ facilitate ſua ſolutiõe educit.apꝛitiua oppilationũ oiuꝫ.ycterice melãcolie ydropaſi ſplenis groſſiciei pdeſt. lepꝛoſis vlceratis cõuenit mirabiliter.puſtulas ꝛ ſcabiem habentibus non diſconuenit. confert etiam ei cui vini potus nocuit. vt Raſis e˜ pꝛobauit.3.ad almanſoꝛeꝫ cap.15.Sed quia in ſolutione ſua tarda reputatur. vt eius vigoꝛetur operatio ac poſſe.non permittatur quin in potionibus ſuis cadat ſpica. quoniam eius magnificatur operatio.ſecundum enim diuerſitatem humoꝛũ. qualem euacuare intendis adiungas medicinas.humoꝛum euacuandoꝛum appꝛopꝛiatas.hoc autem conſiſtit in intentione medici.melioꝛ illa iudicatur que ex lacte iuuenum capꝛarum.ꝛ nigrarum boni paſtus.poſt eam eſt illa que ſumitur ex ouis.in ſumma eligatur que eſt recens boni ſapoꝛis ꝛ odoꝛis pꝛopꝛij non extranei. eius doſis eſt ad libꝛam vnam vſqꝫ ad libꝛas duas.

¶ De Baſilicone Caput. xx.

Baſilicõ ſeu ozimũ garioffolatũ q̃ idem iudicatur. calidum ꝛ ſiccum in fine ſcði.reputatur. maximum ſtomacho iuuamentum affert comeſtum.cibaria groſſa.digerere fac͛t.epati. ꝛ coꝛdi ſua aromaticitate confert. cardiacam paſſionem. que fit amelancolia ꝛ flegmate tollit.triſtã

tem ac melancolicū ꝫ alleuiat:odoriferas eructuationes ꝑcreat oppilationes cerebrales:⁊ nariū que fiunt a flegmate.ipm odorando cū fortitudine aperit:iflatiões ſtomachi tollit:lac mulieribus ꝑcreat:cū vino potatū dolores oculorū curat:magnificať eius virtus cõtra puncturã ſcorpioni:multū tñ comeſtū ſanguinem turbidū:ac melancolicū generat:⁊ illa ſupfluitas inſuper que eſt in ipſo inflationē:cauſat in venis:vt ab Auic.de virib⁹ cordis ꝓnunciať.iniuſte tñ ⁊ ſine rõne vituperať:ꝙ ſic ſtomacho inutilis:⁊ ꝙ inſaniã ⁊ tenebroſitatē oculoꝝ ꝑcreat ⁊ ꝙ ſi tritū in terra:abſcondať:⁊ lapide cõtegať ex ipſo ſcorpiones gigniunť ⁊ ſi quis eo die comederit ozimū ⁊ a ſcorpione pungatur nõ euadet oĩmodo a morte:ꝙ falſuꝫ a dia ſcoride ꝯprobať: ſed intelligiť de alia ſpecie ozimi nõ gariofolati: q̄ eſt peſſimi chimi nullius penitus iuuamenti:vt a Gal.ſcđo alimentorum cap. proprio ſcribitur.

¶ De Boragine Caput. 23.

BOrago calida ⁊ humida exiſtit in p̄io:virtuteꝫ hꝫ bonos generãdi humores ac laudabiles.cõtra ſincopiꝫ tremorē cordis ⁊ cardiacã paſſionē:magnū ꝑſtet adiutoriū:malū depurat ſanguinē:bonū ⁊ laudabilē generãdo: lenitiua pectoris ⁊ pulmonis: letitiã inducit: cor ꝯfortat ac oĩa ſpiritualia corroborat mẽbra.borago ceteris olerib⁹ eſt cõuenientior humane complexioni adeſum: ei⁹ ergo cõtinuus vſus nõ vituperať: in aliquo.

¶ De Bugloſa Caput.24.

b Ugloſa calida ⁊ humida.eſt i p̄io: tuſſi a ſperitati eãne pulmõie.cõfert:puluerizata eniꝫ ⁊ cuꝫ mero bibita hilaritateꝫ ⁊ gaudiū:inducit letificãdo cor: purgat colerã:⁊ cardiace paſſioni ꝯuenit.i ceteris eſt in virtute boraginis:eſt enim valde ꝓ vite regimine cõueniens:oēs etenim alie herbe ꝑ ſuã naturã: declinãt ad hūores melancolicos:hoc ē faciunt a tota ſubſtãtia:excepta lactuca ⁊ bugloſa:vt ãnotauit Auer.5.colliget.41.

De Butiro Caput. 25.

BUtirū calidū ꝛ humidum in p̄mo cōſideraꝛ: valde nutritiuū exiſtit ac impinguatiuū: molificatiuā maturatiuā ac reſolutiuā h3 virtutē. licet eius reſolutio magis manifeſtaꝛ. in corporibus delicatis ꝛ molibus quā in aſperis hirſutis ꝛ duris: ſedatiuū doloꝝ interiorū ꝛ materierū effuſaꝝ ad mēbra: ex eo fit linimentū gingiuis pueroꝝ: vt coꝝ dentes cito oriantꝛ: abſq̄ paſſione aliqua ꝛ dolore: facilitat vhementer ſcreatū ac ſputū p̄ſertim qñ cū eo fit mellis admiſtio. ſputū ſanguinis ſua viſcoſitate ꝓhibet: ꝛ ei⁹ vomitui cōfert. butiꝝ coctū ſtomachū debilitat: acutiſſimis venenis ac viperaꝝ morſib⁹ p̄bet adiumētū: frequēs aūt comeſtio ad flegmaticas p̄parat egritudines: diſcōueniens febrienti ꝓpter ei⁹ vnctoſitatē de facili inflamaꝛ niſi lauetur.

De Bleta Caput. 26.

BLeta eſt diuerſaꝝ ſpecieꝝ. q̄dā eni3 alba q̄dā nigra q̄dā aūt ſilueſtris inueniꝛ: ſed alba p̄cipue ē illa qua vtimur in ferculis ꝛ ꝯdimētis: frigida enim ꝛ humida in ſc̄do cōnotaꝛ: paucū corpi p̄bet nutrimētū: ꝛ ſtomacho inimicaꝛ: vt gal. 2. alimētoꝝ velle viſus ē. educit ꝑ aluū. ꝛ rugitū ſuſcitat. oppilationē epatis aperit. ac ei⁹ remouet caliditatē: cōdiaꝛ aūt cū ſpēb⁹ malitie ſue obuiātib⁹. ſi aūt tali mō ꝯdita aſſumaꝛ: dolorē ventris curabit laxādo. ꝛ humores educēdo ad viā inteſtinoꝝ: cū3 aceto p̄parata ſpleneticis bona inueniꝛ medicina: aſſiduatio ei⁹ humores generat groſſos ꝛ flegmaticos: vt cenſeꝛ ab Auer. 5. col. 41. blete cū radicibus ſuis elixe lendines mundant. ꝛ caput a furfuribus mundificant.

De Betonica Caput. 27.

BEtonica calida ꝛ ſicca in. 3. cōprobaꝛ. multas in ſe cōtinet mirabiles virtutes: ſtomacho amica: humores flegmaticos incidit groſſos: lapidē renū cū potētia frangit: pulmonē ac pectus mundificat. oppillationē epatis aperit: menſtruis imperat: epilepticis ac ſciaticis cōfert: cū aqua ſumpta añ vini

potatione ebrietatē aduenire ꝓhibet.faſtidiū aufert:multa alia quaſi infinita ſunt iuuamenta:a medicis enarrata: ita vt aucta apud vulgares ſit ↄſuetudo:ꝙ qn̄ itendūt.aliquē magnificare dicūt.iſte plures hȝ virtutes ꝙ̄ herba illa ꝗ̄ betonica nūcupatᷣ.

¶ De Citro Caput.28.

Citrū eniȝ ſcd̄m.ſuaꝝ partiū diuerſitatē.ita in ſua variatᷣ cōplexione:cortex enim ipſiꝰ calidus in p̄mo exiſtit: ſiccꝰ aūt in ſcd̄o:digeſtioni nō multū obedit.ſed ſi digeritᷣ.ſtomachꝰ ⁊ epar ab eo maſimū recipiūt iuuamentū.in modica quātitate aſſumptus:decocta aūt magis cōueniens p̄ſumitᷣ:q: oris odorē bonū ꝑficit.ac redolentē:impinguatiua corpis.⁊ vomitū abſcindit.ſi ad intra ponatᷣ veſtiméta ⁊ pānos illos.a corrodētibꝰ ꝑſeruat incolumes.corticē citri odorare i peſtilēti tp̄e.aeris corruptionē.retificat:ac eiꝰ male qualitati reſiſtit.eiꝰ decoctio p̄gnātibꝰ ↄuenit:vt:eoꝝ malū appetitū ac deſideriū auferatᷣ:cardiacis valet.⁊ malitiā ieiuni inteſtini expellit.ſimiliter ⁊ eiꝰ acetoſitas. vt ſentit rabi moſes. ſirupꝰ ex corticibus citri i habentibus cōplexionem debilē ſtomachi: ⁊ fetoreȝ oris adminiſtratur. letiᷝtici ſ͡i abſq̃ dubio īducit.eiꝰ aūt caro calida ⁊ humida i p̄o iudicatur.quidā tamen aſſerunt.ꝙ eſt frigida ⁊ humida. in p̄io ſed tamē frigiditas magis dominatᷣ. inflationē inducit ⁊ eiꝰ folia abſcindunt.ipſius accetoſitas frigida eſt ⁊ ſicca.in.3. ſemen vero eiꝰ calidū in p̄o.ſiccū aūt in ſcd̄o.colerā rubeā.eius acetoſitas incidit:tremorē calidū cordis tollit.ſed pectori ⁊ neruis nocet.⁊ ventrē lubricū ſtringit.eiꝰ.n. ſirupꝰ mirabiliter.ac vltra modū valet in febribꝰ venenoſis peſtilentialibꝰ ac timoroſis.⁊ magne inflāmatiōis.⁊ precipue que fiunt magni eſtus tempore.eſt etiam ex excitantibus appetitum.⁊ epatis calorem incenſum extinguit.caro ipſius cū mele aſſumpta ſanior exiſtit:⁊ magis digeſtioni apta.eius tamen aſſiduus vſus.facit heriditare colicam ac poſſidere.maxime ſi ſine ↄuenienti admiſtione aſſumatur.groſſos ac malos generat humores. ſemīa ipſiꝰ ſunt de numero medicinarum venenis omnibus conferentiuȝ.ſuccus corticis morſui vipere bibitus confert.

Caſtanea calida ⁊ humida in pͥo gradu ob Auer. 5. col. graduat̄. q̄dā vero dicūt. ꝙ caliditati in pͥo ſiccitati vo in ſcḋo attingit. difficilis digōnis ⁊ grauatiua ſtomacho ob id bona indiget maſticatiōe. humores groſſos melancolicos generat. venas aūt oppilat. q̄dā aūt aſſerūt. eſſe boni nutrimēti. ⁊ magni ſi bene digerit̄. q: vt dr̄ arabi moſe i. xi. ſuoꝝ āphō. parti. ꝙ in oībus fructib⁹ arboꝝ. aliqua ineſt malitia p̄ter quā in caſtanea. qm̄ ipſa cū ſui groſſitie ſi bene digerit̄ nō generat malum chimū. bonū aūt indicam⁹ illas comedere cū zuccharo ⁊ pipere. vt eius remoueat̄ frigiditas ⁊ ventoſitas abſtrahat̄. cū remotione illi⁹ parue granule. interi⁹ aſſumpta grauedinē capitis inducit. ⁊ hoc merito ꝑpter inhobedientiā ſue digeſtionis: putādū magis fore exiſtimo ꝙ caſtanee poti⁹ ſint create ad vſum porcoꝝ q̄ꝫ hominū. q: opatio caſtanee eſt ſimilis opationi glandiū. ob id ſerapio de ambobus in vno determinauit cap. caſtanea aſſata. magis ꝓ ſtomacho cōuenit.

De Citonio Caput. 30.

Citoniū frigiditati in pͥo ſiccitati vo i ſcḋo atteſtat̄. i. co virt⁹ ſtiptica ⁊ ꝯfortatiua reperit̄. ſed minorē hꝫ ſtipticitatē. qn̄ vltimate eſt maturū ⁊ eſt dulce. ponderoſitatē i ſtomacho inducit: min⁹ tn̄ ſi aſſat̄: ꝑpter hoc medici p̄cipiūt. ꝙ citonia inuoluant̄ in ſtupis paꝝ. ⁊ madefiant in aqua deinde ſub prunis decoquant̄. vel ſubcinerib⁹ multū calidis: poſtea fruſtati incidant̄. ⁊ ipi⁹ grana extrahant̄. finaliter i optimo vino reponāt̄. odorifero ⁊ aliquātiſp dimittāt̄: anteq̄ꝫ edant̄: p̄parata iſto mō citonia magis nutriūt: cicius aūt digerūt ⁊ minorē inducūt grauitatē in ſtomacho. Auic. vero p̄cepit ꝙ poſt quā ſunt extracta granula. ꝙ cōcauitates impleantur melle aut zuccharo. iſto modo auxiliū p̄ſtant ſtomacho: ne humores recipiat extraneos. añ cibum ſumpta fluxum ventris ꝓhibent. ſi vero poſt cibum eo vtatur. cibū a ſtomacho deſcendere facit ⁊ educit. caueant vtētes ab aſſumptione eius in nimia quātitate. poſt acceptionem

cibi.ſua eniꝫ ponderoſitate impelleret cibaria a ſtomacho indigeſta ꝛ tráſmutata exire.citonia apregnantibꝰcomeſta. generare faciunt filios hylares. vt arabi moſe ꝑcepimus. aſſata poſt cibū ſumpta.ſeu odorata gaudiū acreſcere faciūt.cū melle cōdita vrinā ꝓuocant:multitudo comeſtiōis eoꝝ.dolores neruoꝝ ſuſſitat:ex eis fit ſirupus.ad ꝯfortādū appetitū deiectū ac ſemimortuū.ſtomachū flegmaticū cōfortat.vomitū ꝛ ebrietatē maxime:ſi poſt crapulam edantur ꝓhibent.

¶ D: Criſomula Capite. 31.

Criſomula.ſunt parua ꝑſica in ſimilitudine. frigida ꝛ humida in ſcdo.cito enim corrūpunt: ꝛ flegmaticos humores generát groſſos.vnde corpora ad febres putridas ꝛ eraticas ꝑparant. conueniunt eniꝫ magis ſtomacho quā ꝑſica.ꝑſertim ſi cū recto ac cōuenienti ordine aſſumant.ſcꝫ cuꝫ aniſo ꝛ maſtice;ð vnoquoqꝫ.ʒ.j.vel.ʒ.ß. vt Auic.placuit.aut cū vino paſſulaꝝ.vel cū melle ꝯficiant.de inde poſt eoꝝ aſſumptionē.bibat vinuꝫ purū odoriſeꝝ dulce. vel mel.vt docet ſerapio.infuſio ipſoꝝ in aqua remouent ſitiꝫ. ꝛ ſiccoꝝ infuſio.acutis febribꝰcōferunt caueant ab eaꝝ aſſumptione ſentientes debilitatē in ſtomacho:qꝛ ipſius calor:extinguit:fumoſitatē in ſtomacho ꝓuenientē ab aliquo humore tollunt:nequaquā poſt cibū ſumant:qꝛ ꝓpter eoꝝ facilē putrefactionē.ac corruptionē.corrūpunt alium cibū in inferiori parte ſtomachi morantem.

¶ De Capparibus Caput. 32.

Capparis calidus in ſcdo.ſiccꝰvo in.3.cōnotat paꝝ nutrit vtimur:aūt.ꝑ medicina magis ꝙ ꝑ alimēto. ſtomacho nocet.ſed eiꝰremouet nocumētū ꝑ infuſionē ipoꝝ in acceto excitat appetitū ꝛ humores incidit groſſos ac viſcoſos. ꝑ vrinā educit: opillationes epatis ꝛ ſplenis apit mirabilr ꝛ dolorē ipſiꝰremouet.ꝛ arabi moſe in.xi. ſuoꝝ āpho.parti.decernit.ꝛ gal.iꝫ.ð igenio ſani.cap.ii.ſcripſit.

ꝙ quale eſt farmacū epati abſintiū: tale ſpleni capparis cortex. meſtruis ſperāt. ꝛ ſtomachū ꝯfortāt ſi cū acceto ꝯdiant. humoribꝰ crudis ac viſcoſis ꝛ groſis cōferunt: ꝛ ꝑprie cū oximele. vt Gal. 4. regiminis ſani. col. 8. ānotauit. coitū icitāt cappere ꝛ ſanguinē clarificāt turbidū ac feculētū ꝛ melanconicū: qn̄ ꝯdiunt cū ſale ſi ante cibū aſſumant ſoluūt: multū ab aliqbꝰ laudant i peſtilēti tempore cū acceto. ꝛ vermes i iteſtinis occidūt. ꝛ emoroidibus conferunt.

De Cucurbita Caput. 33.

Cucurbita frigida ꝛ humida in ſcdo. a medicis conotat ꝛ paꝝ nutrimētū dat corpi. ꝛ mala ſtomacho ꝑſumit frigido. ſed bona colericis: ꝛ velociter a ſtomacho deſcendit: ſi nō corrūpat ante digonē: ꝑpter aliquā cām aduēticiā: qꝛ faciliter corruptionē recipit: ꝑpter ſuā ineſtimabilē paſſibilitatē ꝛ humiditatē: cū corrūpit valde mala diudicat ꝛ auſtera: humores aūt q ex ea generāt: nō ſunt mali. niſi comiſceant cū alijs cibis calidis aut acutis: qꝛ faciliter impſſionē aquocūqꝫ alio cibo ad mixto alteriꝰ qlitatis recipit: vñ dictū ab aliqbꝰ fuit ꝙ hūores q ex ea generant retinēt nām medij: qꝛ cucurbita multos merito recipit modos ꝑparationes: tanquā vtiqꝫ in medio cōſiſtens oium: excellētiaꝝ: vt cōmemorat gal. 2. alimētoꝝ: naꝫ ſi cū ſinapi aſſumat: humor malus ſtipticꝰ ex ea generat: ſi cuꝫ ſale ſalſus. dolori pectoris ac calide tuſſi ꝯfert: ꝛ febribꝰ colericis: ſitim abſcindit: ꝛ ꝑpter eiꝰ lubricitatē p ſeceſſum educit paꝝ: qn̄ aſſat magis nutrit: ꝛ eiꝰ nimia abſcindit humiditas. incōdimēto aūt ꝯdiat cū origano calamēto vel cepis ꝛ hoc multi faciūt expti. ardorē vrine extīguit ac illā ꝑuocat: ꝛ ꝑprie eiꝰ ſemſa ꝯtra oppilationē epatis renū ꝛ veſice valet: eius tñ vſus inteſtinis nocet: ꝛ colon ꝑprie: qꝛ inducit colicā: vt ab Auic. ampliſſime explanatur in. 16. 3. trac. 3. cap. 6.

De Cucumere Capite. 34.

Cucumer frigidus ꝛ humidus in ſcdo exiſtit: eius enim ſubſtantia groſſa preſumitur. digeſtioni dura: humoreꝫ i laudabilem malum ac corruptioni paratum. acreſcere in corpore facit. vnde homo propter eius comeſtionem ꝑparatur ad

febres putridas ꝛ malignas. ꝑpter eius difficilē digōnē ſtomacho inimicaṫ. ſi enim citonõ digeraṫ. mortale efficiṫ venenū: vt arabi moſe aſſeriṫ. videṫ tñ quaſi impoſſibile ꝙ cito digeraṫ. niſi eſſet in aliquo ſtomacho valde calido ergo: dato ēt ꝙ bonā reciperet digōnez. ꝑpter hoc nō ꝯuenit eſui. vt cōmemoratū vidimus a gal. z. alimentoꝝ. 6. ab hoib⁹ igiṫ ꝑpter hoc abſtinere ꝯſulo acacochimicis edulijs ꝛ ſi facile digeſtibilia aliqbus ſint. latet enim tpe multo prauus in venis chimus. ex ipſis cōgregat⁹ qui cū occaſiōe modica ad putrefactionē deuenerit. febris mali moris operaṫ. idē ꝯſtanter affirmaṫ. arabi moſe in 17. ſuoꝝ āphō. particu. comeſtio eoꝝ ventrē mollificat ꝛ vrinaz ꝓuocat. iflamationē ſtomachi deponit ꝛ ſitim tollit. ſim copiſantes ex caliditate reuiuiſcere faciant: illos odorando ꝛ hoc ex ꝓprietate. qū aūt ꝓ appetitu comeduṫ ꝯdiri cū aromatib⁹ valde calidis debent. vt eoꝝ nimia reprimatur frigiditas ac humiditas. folia eoꝝ cum vino emplaſtrata. morſui canis rabioſi cōferunt. vt diaſcorides comprobauit.

¶ De Citrullis   Capite. 35.

Citrulloꝝ cōplexio frigida in. 3. humida vero in. 2. difficilime digeruṫ. ꝛ chimū viſcoſuz ꝛ humorez crudū in corpe ꝑcreant. pſertim in venis. a comeſtione eoꝝ febres antiqꝫ ꝛ male accidunt. ꝛ ſtomacho cōtrariaṫ. ſitim tñ mittigāt. ꝛ inflamationib⁹ febriū. conueniunt. ꝛ ꝯferunt. ventrē mediocriter laxant. abſqꝫ aliquo ꝑcepto nocumēto: citrulli i ſtomacho morā faciētes humores venenoſos pariunt: volentes eis vti. vtatur ameos: quia eorum expellit nocumentum.

¶ De Ceraſis   Caput. 36.

Ceraſa frigida ꝛ humida cōnotaṫ. ꝛ i duplci differentia reperiuṫ. ſicut mala granata. qdam enim dulcia qdā vo acetoſa iudicaṫ. dulcia corruptioni ſunt magis parata. ꝛ a ſtomacho velociter deſcendūt. ꝛ iuuamētū ꝙ ſtomacho inferūt paucū ꝑſumitur. ventrē aliqualiter ſoluūt. humor malus crudus ꝛ vermes a comeſtione ſua generātur: accetoſa aūt ma-

gis ꝓ victu ꝯueniunt: ⁊ ꝓpriè ſtomacho flegmatico: quia flegma incidunt: ⁊ ſtomachū ſua ſtipticitate corroborant. ſitim extinguūt appetitū excitant ⁊ colerā reprimunt. ſicca aūt magis retinent ventrē. fit aūt ex carne ⁊ ſuco earū cōdimentum. cum zuchare. febrientibus ac ſicientibus delectabiliſſimum.

De Ciceribus Caput. 37.

Cicera ex eis ſunt alba nigra ⁊ rubea. albū calidū ⁊ ſiccū in p̄rio. ꝯſideratur. rubeū fortius ſed magis nigrū. auer. vero ⁊ ſerapio. dicūt ꝙ cicera. ſunt calida cū humiditate pauca. nutrimentū ꝙ ꝓbent corpori eſt fortius. nutrimēto fabaꝝ. ⁊ magis cōſtans ⁊ ſolidū. vocē clarificant ⁊ pulmonē nutriunt. inflatione vero inducunt: ventrē molliūt. nigra aūt cicera ſunt vrine ꝓuocatiua. eius enim decoctio lapidem renum frangit. ⁊ eius oppilationem remouet. rubea. apertiua. exiſtūt. ſi non a prima aqua. remoueantur. poſt eorum infuſionem. quia in ea reperitur quedam virtus leniendi. in ſcda. autem. dulcedo inuenitur: ſed inflatiua preſumitur. in aceto infuſa per noctem. ⁊ ieiunio tempore comeſta. dūmodo aſſumens ieiunet vſqꝫ ad meridiē. lumbricos necant. bonum inducunt colorem. ⁊ hoc faciunt excitando calorem naturalem. ipſorum aſſumptio augumentū facit in ſpermate. ⁊ coitū ſtimulat. quare ⁊ equis ſtalonibus dāt ipſa. ꝓpter hoc cōmedere. vt a Gal. p̄rio. alimentoꝝ. 18. colligitur. cicera veſice: vlceratis renibus nocent. ⁊ humoris melancolici generatiua: quia hec eſt proprietas olum leguminum. cicera nō debent in principio menſe aſſumi. vt ānotauit Auice. quia ꝓpter. coꝝ vētoſitatē eleuāt cibū: ⁊ digeſtionē impediūt. ⁊ cū alijs cibis nō pñt pfecte ꝯmiſceri. nō ēt in fine aſſumātur nā rōne ventoſitatis quā hñt ſunt cā eructuationū ventoſaꝝ. q̄ eleuāt ad orificiū ſtomachi. ⁊ ipm aperiēdo exhalat nālis calor. ⁊ nō paꝝ nocumētū digōni īferūt. ⁊ mala inducūt ſomnia melancolica. ſi autem in medio recipiantur tūc cum alijs cibis poterunt permiſceri. ratione digeſtionis. ⁊ ſic eorum. malitia aliqualiter corrigeretur. cicera imperant menſtruis epatis autem. ⁊ ſplenis oppilationem remouent. ſi autem recentia comedātur

Cicera ſunt Alba, Nigra Rubea.

id eſt equis ad militarij s

Cicera quando ſunt aſſumenda in menſa

in ſtomacho ꝛ inteſtinis malas ſupfluitates agregãt: ꝛ oris odo
rẽ inficiũt permixtio aũt ſaluie mente: ꝛ aromatũ in ſuis cõdi
mentis magnã partẽ remouẽt malicie: ſi tñ excoꝛticata comedã
tur; ẽt legumina oĩa. facilius digeruntᷣ: ꝛ magis ꝓ ꝯſeruatiõe
bone habitudinis: ꝯueniunt. cicercula eſt in virtute albox cice
rũ. ob id de ea nõ faciã ſpecialẽ capitulum.

¶ De Caulibus Caput. 38.

Caulis multarũ ſpeciex: vt dicũt auctores ſed ſolũ de do
meſtico dicemus: ſua enim cõplexio eſt calida i pꝛio. ſic
ca vͦo in ſcđa: qdã tñ aſſerunt ꝙ eſt frigida ꝛ ſicca. in pꝛio hec
aũt diuerſitas ab auctoꝛibꝰ ãnotatur ꝓpter eox diuerſã opa
tionẽ: qm̃ ſi caules pax ebuliãt ꝛ comedantᷣ: ventrẽ laxãt ꝛ vri
nã ꝓuocant: ac menſtrua ſimul: cũ vero ebu lierint. ꝑſertim ſi
bis i aq̃: elixentᷣ. reſtringũt ventrẽ: mali caules ſunt ſtomacho: ꝛ
mala ꝓparant ſomnia: ꝛ humoꝛẽ vel ſanguinẽ. neceſſario gene
rant melancolicũ. vt Auer. 5. col. cõpꝛobauit: caules q oꝛiuntᷣ i
eſtate. peioꝛes ꝯſumuntᷣ: quã qui naſcuntᷣ i hieme: ꝛ magis ſto
macho inimicantᷣ: folia cauliũ cruda aſpleneticis comeſta iu
uant: ſuccus eoꝛũ bibitus amiſſam reſtaurat vocem: ꝛ iuuamẽ
tũ pectoꝛi affert. ex eo componitᷣ loc. ꝙ ſumitur lãbendo: lauda
tum plurimum in illo. caulis crapulã ꝛ ebꝛietatẽ curat: ꝛ dolo
rẽ capitis a crapula derelictũ ſoluit: vt ab Ariſt. ampliſſime ex
planatur in. 3. particula ꝓblematum ꝓblemate. 17. ꝛ hoc ratio
ne ſucci diuretici: ꝛ ratione ipſius frigide ſubſtantie habet cra
pulam curare. caulis aſſatus ſi exbibetur ad comedendũ pue
ris permittit eos citiꝰ ambulare: auctoꝛitate diaſcoꝛidis: i cau
libus ineſt ꝓpꝛietas. ad expellendum humiditatem capitis: ꝛ
alleuiant linguam aflegmate grauatam: aſſidua eius comeſtio
obtenebꝛat viſũ: ꝛ exſicat oculos niſi eẽnt valde hũidi vltra na
turã: caulis chacochimicꝰ eſt generans ſupfluitates: vt a comẽ
tatoꝛe Alexandrino. 2. epidimiarũ pꝛio. ꝛ. 23. deſumi põt: ipſoꝝ
aſſumptio aggrauatũ faciunt caput: ꝛ ſubet inducũt: vt ſcribit
Raſis in. 25. cõtinentis cap. 3. col. 9. generantᷣ etiã febꝛes peſti
lentiales ꝛ vlcera. vnde conumerantᷣ inter cibaria mala a gal. ſ.
de differentijs febꝛium. capitulo tertio. ſuccus enim eius

eius cum vino ſumptus morſibus venenoſis occurret: ⁊ eſt cõ-
ferens maxime morſui canis rabioſi.

¶ De Caſeo Caput. 39.

Caſeus duob⁹ ꝑficit̃ modis: aliqñ enim ex lacte aliqñ
aũt ex ſero cõficit̃. ⁊ iſto vltio modo cõpoſitus re-
cocta denominat̃: caſei natura diuerſa repit: ⁊ hoc
merito breuitatis ac temporis longitudinem: caſeus
recens frigidus eſt humidus in. 3. antiquus vo ſalit⁹ calidus ⁊
ſicc⁹. recens impinguatiu⁹ ⁊ nutritiu⁹ ſi aſſumat̃ poſt ipm mel.
vt Auic. placuit. 2. canonis caſeus recens ſine ſale: vtilis ſtoma-
cho: boni ſaporis ⁊ faciliter: ad mẽbra tranſit ⁊ ventrẽ tempate
molit: vt a ſerapiõe diſci põt: de iſto ẽt credo q̃ itelexit gal. 3. ali
mentoꝝ. 26. qñ dixit: recentẽ aũt oĩum caſeoꝝ maxime ſi fit cum
late acido: aliqualiter ſicut ꝑficiebat̃ tpe Gal. in ꝑgamo vt ipſe
ãnotauit: delectabiliſſimus qdem ad eſum. inociu⁹ ſtomacho: ⁊
omnib⁹ alijs caſeis minus difficulter digeſtibilis ⁊ per trãſſibi
lis: neq3 eſt cachocimic⁹ nec valde groſſi chimi: q̃ qdẽ oĩum ca
ſeorũ eſt cõis accuſatio. ſi aũt alio ꝑficeret̃ modo l3 recens: ma
le digerit̃: oppillatiuus ⁊ lapidis generatiuus: maxime ſi cũ eo
admiſciant̃: diuretica: iõ in regimine ſanitatis nõ multũ cõpe-
tit: neq3 frigidis natura bonus iudicat̃: aduſtionẽ ſtomachi. tñ
reprimit: vt araſi ꝑcipimus. 3. ad almanſorẽ. 5. vet⁹ aũt diuerſi-
ficat̃ ſm vetuſtatis quãtitatẽ ⁊ ſm saporẽ: q3 ſi in eo ſapor. ꝑci
piat̃ acutus calidus iudicat̃: ⁊ adurens iducens ſitim magã:
male nutriẽs ⁊ difficulter digerit̃: caſeus vetus remoto ſale ſi: i
parua quãtitate ſumat̃: corroborando os ſtomachi: cõfortat ⁊
vapores ne ad caput aſcendant ꝓhibet: ꝑſertim ſi poſt cibum
deguſtatur: ⁊ ſatietatẽ adulcibus cibis ac vnctuoſis ꝓuenien-
tem tollit: in aqua aũt decoctus ſi decoctio alactantib⁹ aſſuma-
tur: lac eorũ multiplicat̃: in ſumma enim eligatur caſeus inter
nouũ ⁊ vet⁹ viſcoſum ⁊ frangibile durũ ⁊ mollẽ: ⁊ ad aliqualem
declinans dulcedinẽ: nõ nimis inſipidus nec ſalſus nec lacbri-
moſus cum inciditur: ⁊ saporẽ delectabilem: nõ triſtantem in ſe
cõtineat: ⁊ ex bono lacte cõuenienter: fiat: nec multam moram

mus ei⁹ vſus īducit ſubet ꝛ ſodā ītellectui nōcet. ꝛ litbergiā ſuſitat. vt cōmemoraꝛ ab. Auicē in p̄ia. 3. trac. 2. cap. 7. comedētes ad dementiā p̄ducūt. ꝛ ad memoriā deꝑdendā. ſaliuā multiplicāt. ꝛ neruis ꝯtrariant. q2 ſiccitatē cū accuitate īducūt. ꝛ orificia venaꝝ aperiūt. ſꝑma qđ generaꝛ acepis ꝑcreat. filiū ſtultū. atq3 ſtolidū. vt ab Auenzoar. 2. theiſir trac. 3. cap. 4. cōmemoraꝛ. raſis ad almāſorē. 3. cap. 9. fateꝛ ꝙ cepe aceto cōdite neq3 calefaciūt. neq3 infrigidāt neq3 ſitim īducūt. ſed apetitiuā. adiuuāt virtutē. nocumēto vͦo aquaꝝ malaꝝ ꝯferunt. virtutē tiriacbalē ꝯtra morſu3 canis rabioſi cōꝓbāꝛ habere. cepe ꝯtuſu3. ꝛ narib⁹ appoſitū cū ſumiꝛ medicina ſolubilis abominationē tollit. ꝛ vomitū ꝓhibet ſpecialitate ſui. vt arabi moſe. 13. ſuoꝝ āꝑ boparticula confirmatur.

De Creſonibus Caput. 42.

c Reſonū vel ſanation. ꝙ idē ſunt. hec herba ē calida in p̄io. ſicca aūt i. 2. ab yſac inuenitur. quidam ei imponunt. ꝙ eſt frigida precipue ex eo quia non nocet habentibus ſirſen. cōis tñ opinio aſſerit. ꝙ virtus eius ſit calefaciens. maxime gal. naſciꝛ ꝑcipue in aqs. valde diuretica ab experimētatorib⁹ reputaꝛ. hec āt herba cruda comediꝛ. ſed cocta melior ꝑſumiꝛ. lapidē renū potentiſſime frangit. ac ꝑ vrinā educit. menſtrua ꝓuocat. ſed fetū educit. ꝛ vlcerib⁹ ꝯfert iteſtinoꝝ. ſemē ei⁹ crudū ꝛ comeſtū. idē opaꝛ. ꝛ vltra hoc diſſintericis ꝓdeſt. ſi aūt in aqua coquaꝛ ſoluit. cū carnib⁹ laudabilib⁹. ſolum ſpiritualia membra. potenter mundificat. in vino decocta ſtrangurian ꝛ diſſuriam ſanat.

De Cancris Caput. 43.

c Ancri eni3 multoꝝ ſunt ſpecieꝝ. qdā in dulcib⁹ habitant aqs. qdā vͦo in ſalſis qdā rotūdi. quida3 aūt caudati. ſolum autem nos de cancris fluuialibus anotabimus. ſunt difficilis digeſtionis. ꝛ boni nutrimenti. caro eorum ł eius pthiſicis ac conſumptis cum lacte aſine. valde enim reſtaurat. ꝛ ſperma augmentat. Joannes herculanus. commemorat

ꝙ quidā amicus ſu⁹a comeſtione cancroꝝ.ſoluebaꝫ. ⁊ hoc for te eueniebat.ꝑ ſalſitatē ac coꝝ acumē:ꝓ inde ſtomacho nocēt maxime neruoſitati ſue: vt docuit Gal. cancer aūt cū ſenuerit. amittit ſpoliū.duo ēt lapides albi coloꝛis inueniunꝫ.frequēter in capitib⁹coꝝ quos tante virtutis eſſe dicūt.ꝙ in potu dati coꝛ dis pūctiones ſanāt:⁊ lapidē renū frangūt:⁊ per vrinā educūt. moꝛſui ſcoꝛpionū ⁊ rutele ꝯfert cancroꝛū cinis ſolēnis reputaꝫ medicina.contra moꝛſum canis rabioſi ius cancroꝛū vlceribus pulmonis ⁊ illis qui ſumpſerunt lepoꝛē marinū.confert.

¶ De Coꝛnea vel Cranea caput.44.

COꝛnea ſiue carnea. ſunt fructus ad ſimilitudinem cereſoꝝ.⁊ ad rubedinē tēdūt ſiue ad coloꝛē carnis bonū ſatis habēt ſapoꝛē ſed ſtipticū. vñ diſſolutionē ventris ⁊ diſentericos maxime curant: ſ; q2 ſūt fructus ſilueſtres.modicū dant coꝛpi nutrimentū. cacochimici ſunt:⁊ ſtomacho inimicanꝫ:poꝛcoꝝ potius eſca exiſtentes quā domeſticoꝝ:ſed in mōtib⁹moꝛantiū ab ipſis plurimū habēt nutrimētū: vt ſcribit Gal.2.alimētoꝝ.37.ſi enim poſt cibū aſſumātur. ꝑpter coꝝ cōpreſſiuā virtutē:mouēt aliqualr:ꝑriū vo operanꝫ: ſi aūt aſſumanꝫ:ſicut ꝑprietas oīu; ſtipticoꝛū fructuū exiſtit:fit enim ex eis ꝯfectio cū zuchharo ſicut amarenata ſcicientibus febꝛientib⁹⁊ diſſentericis cōueniens ac delectabilis. q̄ coꝛnalina denominaꝫ. vulgariter: vtiꝫ precipue a modernis medicis tempoꝛibus iſtis.

¶ Capl'm de Carne:⁊ pꝛio de bouina Caput.45.

QUia caro ē cib⁹cōfoꝛtans coꝛp⁹:⁊ magis ꝓpinqus vt ad naturā ſanguinis ꝯuertaꝫ. tū ēt q2 eſt in ꝯtinuo vſu ac ꝯſuetudine.⁊ ſm diuerſitatē.carniū diuerſi in coꝛpe generanꝫ humoꝛes.ob id de ea ſigillatim quātū a nobis fieri poterit aliqd ꝑlibabimus. īcipiendo pꝛio a carne quadrupedū.⁊ pꝛio abouina. incipiendum ſtatuimus.caro bouina frigiditati ⁊ ſiccitati attēſtaꝫ.plurimu; coꝛpi dat.nutrimētū.īobediēs digōni.tardeqꝫ ſtōaco ex īt .vtu:ē aliq̄

cõdnet cõſtipatiuã.ſanguinẽ groſſum turbidũ feculentũ ac me
lancolicũ. in corpore aggregat:nõ ꝯuenit niſi his q multo vtun
tur exercitio.vt ꝓnunciat araſi.3.ad almanſorẽ.9.eius enim co
meſtio pparat corpꝰ ad egritudines melancolicas. q: generat
morphcã cancꝝ leprã.⁊ febres quartanas ſuſcitat. ⁊ duriciẽ in
ſplene magnificat:ſcabiẽ inducit.caueãt a comeſtione ſua qui
morbo galico laborãt.caro vacina ⁊ reliquẽ carnes groſſe ma-
le faciunt.alienationẽ aduenire.ꝑpter eius exicationẽ.caro tñ
vacina cũ aceto decocta ſpecialitate quã habet.yctericie cõfert.
expellens citrinã colerã. per aluũ.vt arabi moſe decernitur in
22.ſuoꝝ ãpho.particula.melior eoꝝ eſt caro vitulina.licet ⁊ ipſa
humorẽ generet melancolicũ:q: Auic.eã conumerat inter bo-
uinas carnes ſed oĩs caro bouina.humorẽ generat melancoli-
cũ ergo:quidã tamen intendunt.ſoluere.adducentes auctorita
tẽ Gal.prĩo.de alimentis cap.2.ꝙ oĩa tenera ⁊ iuueneſcentia ꝑ
pter multitudinẽ humiditatis quã dum augenẽ habent.mode
rata in virtutibꝰ ſunt.reſpondendũ ꝙ licet ſint moderata reſpe-
ctiue tñ debet intelligi:q: minorẽ humorem melancolicũ gene
rat:quã bouina.Auer.aũt.5.col.30.vult.ꝙ cõplexio animaliũ
comedentium terre naſcentia:ſunt temperate complexionis:vt
pecudes ⁊ boues ergo.

¶ De Carne arietis Caput. 46.

Caro arietis eſt calida.ſed minus humida quã ca-
ro ouis:durior tñ ad digerendũ.ſi aũt bene. digeri-
tur.bonũ ac multũ ſuſcitat ſanguinẽ. maxime ſi ca-
ſtrati ſunt:q: eorũ humiditas ⁊ caliditas tempera-
ta pſumitur.⁊ bonũ tñ oſtendũt ſaporẽ.niſi ſint decrepiti q: ꝑ-
culdubio mali ac peſſimi ſunt.q: naturaliter oẽs decrepiti deſe
ctuoſi ſunt in calore.ergo.anuales enim cõplexionẽ habẽt me-
diocrẽ.iter lactantiũ humĩdatẽ.⁊ iuuenũ caliditatẽ. ceteris aũt
meliores ſunt.⁊ ad digerendũ faciliores:vñ meliores generant
ſanguinẽ.caro arietis cõfert morſibꝰ ſerpentuꝫ. ac ſcorpionum
aduſta.vt vult Auic.ius ex carne arietũ.valet cõtra cancrũ. me
dulla aũt ipſiꝰ vſui nõ ẽ apta.ap:oprietate aũt hꝫ obliuionẽ fa-

cere:caro arietis in eſtate nõ eſt frequentanda: qꝛ ex calore ſu perfluo:maniam facit: vt declarat Raſis in.4. ſuorum ãpho. particula.

¶ De Carne leporis Caput.47.

C Aro leporis calida ⁊ ſicca pſumit. ab Auic.quidã aũt. aſſerunt ꝙ eſt frigida ⁊ ſicca.humorẽ ꝑcreat melancolicũ.comeſtio aũt capitis leporis vtilis exiſtit patienti tremorẽ. ⁊ per experiẽtiã inuenit.ꝙ eſt vtilis dormitationi ⁊ paraliſi: vt arabi viſuʒ fuit i.22.ſuoꝝ ãpho.parti.comeſtio ipſius carnis calculũ frangit.⁊ ꝯtra iteſtinoꝝ dolorẽ valet. ventris fluxũ abſcindit.vt raſis voluit in libello de ſexaginta aĩalibus. aſſata in hoc melior pſumit.epar leporis deſicatũ:⁊ ſumptũ ad quãtitatem vnius dragme.iuuat epaticũ.in iure carnis leporis ſedent podagrici.⁊ habentes dolorẽ iuncturaꝝ ⁊ iuuant.vt ſcribit aui. 2.canonis.ſanguis leporis frixus diſſenterie inteſtinoꝝ apoſtemati ⁊ ſolutiõi antiqꝫ ꝯfert.venenũ ſagitte armene aufert.

¶ D: Carne ceruina Caput. 48.

C Eruina caro calida cõnotat ⁊ groſſa. ſanguinem generat groſſum. eius finis ad melancoliaʒ ducit. cauda aũt ipſius.venenũ acomedentibus experit.vt voluit Auic.6.4.tractatu.2.cap.15.⁊ cõciliator in ſua de venenis ſũma.accidit enim eis qui comedunt ipſaʒ.anguſtia vehemẽs.⁊ ſincopis.eſt eniʒ venenũ interficiens niſi cum ingenijs ſuccurat appropriatis. euomat enim patiens pRo ſi poſſibille ẽ.deinde impotu detur ℈.ſ.ſmeraldi fini ſumat tiriacham. ⁊ auellane ⁊ fiſtici dent ⁊c. ſanguis cerui cũ vino ſumptus valet cõtra venenatas ſagitas: vt cenſuit raſis de ſexaginta animalibus.coagulũ.cõtra potum cicute.⁊ fungorũ eſui ꝓdeſt.

¶ De Carne capreoli Capite. 49.

C Aro capreoli iter ſilueſtres carnes melior hẽtur.frigida enim exiſtit ⁊ ſicca.ſanguis enĩ ex ea generatus paucas

efficit ſupfluitates.a ſupfluo.n.humido exoneraf.ei⁹caro enim tenerior ac digeſtibilior efficif:attinet tñ melancolie:ꝛ eſt gene rativa emorriadarꝫ: ſcðm aliquorꝫ opinioné.niſi aſſumaf: cum melle:comeſtio ipſius carnis paraliſi ꝓdeſt:interiora enim ipſi⁹ comedere:ſimiliter ꝛ pedes aſſidue auſterꝫ ē.qꝛ generat tenaſ- mones. vt docuit raſis in ſuis ǎpho.

De Carne porcina Caput. 50.

Caro porcina multe humiditati ac viſcoſitati attinet: eſt aliqualiter grauis vt inqt Iouãniti⁹in yſagogis. eius tamē nutrimentũ bonũ diudicaf:exercitantib⁹ aũt ꝛ robuſtis côueniens valde.quã delicatis.nutri biliſſima:exiſtit:vt voluit Gal.7.de inge.ſani.cap.6.col.4.nutri biliſſimũ igif oium eſt que noſſimus cibariorꝫ. porcina caro. idē ãnotauit inde ſubtiliante dicta.cap.8.idē.voluit Auer.7. col.cap.10.idē ypocras.3.epidimiarꝫ.3.ꝓpter tñ eius viſcoſita- tē nocet podagricis.epar.ꝛ renes obſtruit.vt ꝯfirmaf a Gal.ð euchimia ꝛ chacochimia.cap.2.porci montani ſunt meliores domeſticis ad eſum:vt gal.ãnotauit.inde ſubtiliãte dicta capi. allegato.quidam aſſerũt ac cõfirmant: ꝙ melior caro ſilueſtris. eſt caro porci ſilueſtris:ꝓpter enim maiorē exercitiũ magis cô- uenit.nã cum hoc ē leuior carne domeſtici ꝛ fortis nutrimēti ꝛ plurimi.ꝛ velocis digeſtionis:porci ſanguis ꝛ hois ſimilis ē in omni re:niſi qꝛ ſanguis porci debilioris eſt virtutis: ſimiliter ꝛ amborꝫ carnes:ita ꝙ qdã vēdiderũt carnē hois ꝓ porci carne. ꝛ latuit donec ĩ ea inuēti ſunt digiti hois.ſimilanf ēt quo ad in teriora oia.ꝓpter hoc loco hois anothomiſant: medici porcũ: videf ergo:qð iſta caro oib⁹hoib⁹ſit naturalior:quã alia caro aialiũ ambulantium ꝛ experientia nobis aperte demoſtrat:vt ab Auer.cômemoratur.5.col.32.

De Carne ericij Caput. 51.

Caro ericij qdã dixerũt:ꝙ eſt humida:nihil omĩnus virtu tē hꝫ exicatiuã ac reſolutiuã:nô valde enim benos ge-

nerat humores: mirabiles tñ in ſe virtutes cõtinet:eritius qdã terrenus reputať: habens ſpinas ſagitales.alius aũt marinus: eſt ſpecies piſciũ:de terreno aũt:qdã retinet figurã canis qdaꝫ vero porci:ſed vltima eligẽda vtilis:ſtomachũ ꝯfortat:ventreꝫ ſoluit.vrinã ꝓuocat:vtiles aũt ſunt his q ad leprã ⁊ elephantiaꝫ diſpoſiti ſunt.caro eius cũ oximelle bibita:ad initiũ oĩs hydropaſis valet:ꝯtra ꝯtractionẽ neruoꝝ paraliſim renũ dolorem fluxũ humoꝝ ad viſcera cõuenit: extenuatiõi ⁊ pityſici ꝯfert. aſſuduitas comeſtionis guttationẽ vrine ꝑcreat. antiqs febribus auctãte Auic.nõ diſcõuenit:morſui ṽo vermiũ venenoſorũ ꝯfert.ipſius pinguedo ad multã virge erectionem operať:⁊ delectationẽ maiorẽ in coitu generat:vt demoſtrauit rabi moſes in.xx.ſuorum ãphο. particula.

¶ D: Carne cuniculorũ Capite.52.

Carnes cuniculorum poſt carnes apri ⁊ porci ſilueſtris ⁊ caprioli ſunt ꝯuenientiores:ꝑ regimine vite yſac.d.ꝙ viꝫ habẽt diſſoluentẽ:faciliter digeruntur: ſtomachũ ꝓprie ꝯfortant:⁊ ventrẽ aliqualiter mouent:vrinã ꝓuocant:caro eius ꝓcipue:valet his qui elephantico morbo laborant:aut parati ſunt:animalia aũt iſta valde habundant in quodã hiſpanie oppido.

¶ De Carne ircina Caput. 53.

Calida enim ⁊ ſicca caro irci a medicis graduať:mala.n. abſolute ꝯ̃ſumiť:febrẽ.n.quartanã aduenirẽ facit.⁊ egritudines ſpleneticas ſuſcitat:digõni:inepta:diſcõueniẽs reputatur ꝑ ſanitatis regimine:ſanguis eiꝰ potatꝰ mirabilr̃ opať i frãgendo:lapidẽ:renũ. ſi cuꝫ ordine ꝯuenienti ircus nutriať: caro ipſiꝰ peiorẽ generat ſanguinẽ:quã capra:vt poniť ab yſac.

¶ De Carne caprina Caput. 54.

Caro aũt caprina ſicca ꝯ̃ſumiť. difficilioris digeſtionis quã caro ouina:eſt etiã frigidior:carne arietina vt com-

probauit raſis.3.ad almanſorē.9.minus tñ nutrit.paucaꝑ ē ſuperfluitatū. min⁹ etiā vires accreſſere facit icōgrua ꝑcipue exiſtit illis qbus frigide accidūt egritudines.illis tñ plus cōfert q calidā habent cōplexionē.cerebꝑ ipſius cū melle carbūculos in ventre curat.ſāguis ipſius cū medulla decoct⁹.ꝯ venena ac toſica ſumiẗ. diſſentericis ⁊ ydropiſis auxiliaẗ.

¶De Carne gati Caput.55.

Caro vero gati q: ab aliquib⁹ frequētaẗ.ideo dignū ē de ea aliquid dicere.gatus qdā ſilueſtris qdā vero domeſticus reputatur.complexio carnis eius eſt calida ⁊ ſicca. renes calefacit.⁊ dorſi doloribus prodeſt.dolorem emoroidarū mitigat.gati vero agreſtes ſicut.d.Raſis propinqui ſunt in complexione leporibus.eius caro calida eſt ⁊ mollis.podagre cōfert.ſi ex ea inungatur. qui enim delectatur in carne eius. quia in eis ſapor ac odor malus precipitur.ponatur caro in aere noctis tempore donec malum reponat odorem. ⁊ ita cōmuniter apud coquos operatur.

¶De Carne agni Caput.56.

Caro agni maxime lactantis frigida eſt ⁊ humida.proinde nō nimis reputaẗ laudabilis.digeſtioni tamē inepta preſumitur.quia lubricitate ſua velociter de ſtomacho deſcendit.vt affirmatur ab yſac de dictis particularibus.ideo vituperatur a Galeno.3.alimentorum pr̄lo.⁊ ab Auer.5.col.32.aſſerit enim ꝙ maior pars medicorum abominatur carnes agnorum. ꝓpterea quia in ea multa dominatur humiditas:ānuales aūt mediocrem retinēt complexionem.inter lactantium humiditatem.⁊ iuuenum ſiccitatem.ideo ceteris ſunt meliores ⁊ ad digerendū faciliores. ⁊ ſanguinē generant meliorē.conuenit illis q calidā ⁊ ſiccā complexionem habent.de iſta aūt reputo ꝙ itellexit pl̄us in libello ſuo de ſecretis ſecretorū.quādo dixit media aūt cibaria nō generant inflamationē necꝫ ſupurfluitatem. vt ſunt agine ⁊ caſtratine carnes.

ℭ De Carne damule Caput.57.

Caro damule in cóplexione eſt ſimilis ſicut caro cer ui.niſi qꝫ virtutes alias medicinales habet.exſiccata ꝛ cū vino potata magnifice operaꝛ:cōtra venena ꝛ toxica ꝛ videꝛ habere a ꝓprietate.qꝫ ſerpētes de mulā fugiūt ac oderūt.ꝛ ei⁹anhelitū ſuſtinere nō pñt:vt ſcribūt naturales hiſtorici. ſanguis eius cōtractos remollit neruos.articuloꝝ dolorē ſoluit.ꝛ venenū diſcutit:ac expellit ꝛc. hec autē de cōplexione carnis quadrupedū dicta ſuſſiciant:licet tñ multa que niſi tpe neceſſitatis cōcedunꝛ.ſicut qñ detinentur in caſtris obſeſſis:ſicut carnes equoꝝ aſinoꝝ ꝛ muloꝝ. ꝛ huiuſcemodi:tñ etiā cū nō oēs animaliū carnes:allūt hoiem: vt conotauit Gal.ii.de ſimpl.medi.cap.pꝛio.de cōplexione aūt carnis hoīs nihil dictū:qꝫ eas comedere abominabile ē:ꝛ poti⁹beſtijs ꝯuenit:licet tñ ꝯciliatoꝛ differētia.67.auctoritate halij.ꝛ.quadripatti. recitet qḋ in ambobus capitib⁹in ſeptētrione:quā in meridie:ſunt hoīes alios hoīes ſeu hoīs carnes comedētes:ꝛ iſti ſunt habentes facies corruptas ꝛ turpes.ergo. in vna etiaꝫ regione:a modernis nouiter inuenta.caro hoīs frequentatur: ꝛ ē in cōmuni vſu.

ℭ De Carne anatis Caput.58.

Caro anatis eſt calidioꝛ oīb⁹domeſticis auib⁹:vñ ventoſitatē in ſtomacho diſſoluit:nocet colericis iuuat tamen frigidis:plurimi nutrimēti exiſtit:vocē clarificat ſed ſtomachū aliqualiter grauat:cuꝫ aūt bene digeriꝛ ē nutribilioꝛ oīb⁹carnib⁹ auiū.augmētū efficit in coitu:ꝛ ſperma multiplicat. raſis tñ ad almāſorē.3.cap.10.ſcribit ꝙ plures efficit ſupfluitates:ſꝫ forte ḋ anate ſilueſtri ītelligit qꝫ ē magis humida cū ꝯtīnue in aquis habitet ī āpho.vo ſuis ānotauit:ꝙ anates ꝓprietatē habēt ſoluendi humores:in īteſtinis ꝛ ea purgāt:meli⁹aūt ꝙ in īpis īueniꝛ:ſunt ale ꝛ pect⁹:vñ martialis clamat:tota mihi ponaꝛ anas: ſꝫ pectore tantuꝫ.ꝛc.epata ſua ſuauia exiſtūt:ꝛ ꝓ cibo bona.ap ꝓprietate habēt priuādi fluxū ex debilitate epatis accidentē.

De Carne anſeris Caput. 59.

Caro anſeris minus calida reputatur: quam anatis caro: ſed magis groſſa preſumitur. Raſis inde ſexaginta animalibus libro. aſſerit q̄ anſeres humidiores ſunt natura omnibus auibus. ſed ad digerendum duriores: vt annotauit. Auic. io. 3. 3. trac. j. cap. i5. p̄cipue qn̄ tendunt ſenectutē verſus: fetorē enim oīs ſuffitāt: p̄pter malā eoꝝ digeſtiones caro anſeris aſſumpta groſſos cōpactos ⁊ malos generat humores: vnde credendū ē. q̄ magis ſit eſca. ⁊ cib⁹ lupoꝝ: quā hoīu3. lic3 ab aliquibus deſidere . epata anſerū. nō ita diſcōuenientia iudicant: ſed laudabilia ⁊ p̄ regimine vite bona.

De Carne alaude Captu. 6o.

Caro alaude que pileata nūcupa . ventrē ſtringit. brodiū tamē eius in quo decoquit ipſius caro. propter introſitatē quā habet. aliqualiter mouet ventrē ⁊ ſoluit. eius tamen cōplexio ad caliditatem tendit.

De Carne columbina Caput. 61.

Caro colūbina calida exiſtit va'de. vn̄ ſanguinē iflamatū p̄ creat. ⁊ febres ſuſcitat: vt araſi. 3. ad almāſorē cenſe . i pullis aūt q volāt nō pn̄t. ieſt caliditas ⁊ hūiditas ſup̄flua: ſ3 q volāt leuioris digōnis ⁊ melioris: ſūt hūoris q̄ pulli. habētē tn̄ cōplexionē colericā: colūbos comedāt. cu3 acetoſaꝝ reꝝ admixtione: vt eoꝝ ſup̄flua tēpe caliditas: q2 calidiſſimi ſūt colūbi: vt dcm̄ eſt. vn̄ lapidos: p̄pter ſtomachi: tēperantiā: comedūt: i piponib⁹ aūt. eſt. virt⁹ mirabilis. vt vult raſis in āphō. p̄cipiūt enim expti medici: q̄ hi q paꝝ ſanguinis habēt. ⁊ virt⁹: i eis deſſicit. debēt eos comedere. ex p̄prietate enim dolori ꝯferunt renū. ⁊ ſanguinē collāt corruptū. in eis reperi . p̄prietas generandi dolorem capitis cronicū: quare capita eoꝝ cū iterficiun auſſerri debēt. vt eoꝝ reprima malitia. capita enī colūboꝝ inimican cerebro humano: q2 ineſt p̄prietas maxima ac peſſima infaciēdo dolorem capitis: vt ab Auenzoar ampliſſime explana . in a. theiſir

tractatu.7.capi.18.idē arabi moſe i.20.ſuoꝝ āffoꝝ.par.caro vete teris colūbi licet digeſtioni dura ⁊ groſſa laudat tñ eā auerois. 5.col.31.ꝙ mirabilē hꝫ ꝓprietatē i epilenticis ⁊ paraleticis.rabi Moſes in.22.ſuoꝝ affoꝝ particula bis vbis ſcripſit.ꝙ columbe turriū paraliſi ⁊ dormitationi cōferūt.ꝓprietatē ēt habēt remouendi tenaſmonem.

¶ De Carne faſiani Caput. 62.

Faſianus vt ſcribūt auctores ē galus ſiluatic⁹.carens criſta.eius enīꝫ caro.cōnumerat īter carnes.laudabilis nutrimēti amedicis.vñ cōciliator dña.68.d.ſil ueſtriū quoqꝫ laudabiliores ſunt faſiani.⁊ ad ſanitatē robur.⁊ fortaſſis āt vniuerſalr domeſticis.cū ſint gallinis ꝓpinquiſſimi ac fere eiuſdē ſpeciei.caro enīꝫ talis auis nāe humane eſt cōuenētiſſima.⁊ eſt cibus pncipū ac magnatū.vñ raſis in āffo.ō carne ipſius.ita expoſuit.faſianus cib⁹ cōueniēs laudabilis ſubtilis pullis aff.nis.quo ad eſuꝫ.ethicos eim cōfortat.⁊ q ab egritudinib⁹ethici fiūt.ꝓprietatē habēt. vigorādi virtutes.facitr digerī ⁊ humores corruptos in ſtomacho reparat.

¶ De Carne gallinaꝝ ⁊ galloꝝ Caput. 63.

Omeſtio carnis gallinaꝝ:nāe humane eſt valde conueniēs:eſt eiꝫ facilis cōuerſiōis in ſanguinē:⁊ paucaꝝ ſuperfluitatū:i tēperādo cōplexionē ac hūores mirabilē.hꝫ ꝓprietatē:brodiū ei⁹ leproſis optīa eſt medicina:melior gallinaꝝ preſumit que nō dū parit oua.auctores eiꝫ pceteris laudāt pulloruꝫ carnes:licet parūp frigiditati attineāt:velociter digerunt.⁊ vſui ſunt ꝯueniētes.ſperma augumētāt:⁊ ſanguinē adaugēt.voceꝫ aūt clarificāt.virtutē hñt nālē calorē vigorādi:cōfortāt apetituꝫ auctoritate Ariſto.raſis de ſexaginta aialib⁹.d.ꝙ extiſtiauit Ariſto.qō q durauerit i comeſtiōe gallinaꝝ pullaꝝ pinguiū:inducit hemoroidaꝝ hrditatē:⁊ clamōſaꝫ podragā:caro pullaꝝ in intelectu augumētū efficit.raſis in āffo.vult ꝙ comedere gallinas: generat lumbricos.caro veteris galli vſui nō eſt conueniens:qꝛ

priuata eſt humiditate: ⁊ inſipiditas que in eis exiſtit generat pu tredinē: vt demōſtrat raſis: nutrimentū ex eis genitū: eſt magis groſſuȝ. eius oſſa licet tenera nō ſunt edēda: q: ſubet efficiunt. ius tñ galli cōuenit multis egritudinib⁹: vt ponit meſue. melior galloꝝ ille ab omnibus deiudicatur qui nōdum cantat.

De Carne caponum Caput. 64.

Caro caponū iuuenū: laudabilis exiſtimat: cōueniēs valde ac delectabilis: bñ digerit: ⁊ bonos humores efficit: ac multū reſtaurat: ei⁹ eīm nutrimētū bonū ꝑſumit: ⁊ ſanguinē inſtaurat laudabilē: caueāt toto poſſe a comeſtione caponū ꝑ in guiū marie q ſunt parati ad arthetică podragā. ⁊ q dolorē i renibus ꝓpter lapidem patiunt: eſt eīm dieta eis cōtrariſſima: vt expoſuit nobis gal. 8. de regimie ſanitatis col. 15. cerebrū caponis cū vino ſūptū fluxū ſanguis ſedat: capones viui apti ⁊ morſibus venenatis ipoſiti. occurrūt ſi aſſidue mutent pellis: vētriculi ſicca cōtuſa ⁊ cū vino bibita ſtomachū ꝯfortat. vt videtur aſſentiri cōis medicoꝝ opinio. preſertiȝ auero. auctoritate antiquoꝝ in. 2. col. ca. 9. col. 2. gal. tñ oppoſitū affirmat. ii. de ſimplici medecina cap. 10.

De Carne perdicis Caput. 65.

Caro perdicis ad frigiditatē ⁊ ſiccitatē aliqualr declinat: vt annotauit auero. 5. col. ⁊ raſis in āffo. caro eius eſt ex ſubtilioribus carnibus. vt placuit aui. 2. canonis cap. d cubigi: ex volatilibus optie aūt ſunt perdices: vt cōprobauit gal. 8. d ingenio ſanita. cap. 2. col. 4. ⁊ auero. loco allegato: aſſe ⁊ elixe ꝓprietateȝ habēt ſtringendi ventreȝ. facilr tñ digerūtur: vt ſentit gal. 3. alimentorum. 18. Rabi moſes in. 20. ſuorum āffo. particula aſſerit: ꝙ perdices egeſtionem retinent: ⁊ elixate cum pelle ſoluunt humiditatem exicant ſtomachi: ⁊ putredinem extrahunt. maxime ſi cum ſucco pomoꝝ dulcium coquantur. caro eius impinguat corpus hydropiſi ⁊ ſtomacho confert: ⁊ augumentum facit in coitu. aſidua eius comeſtio maxime memorie confert ⁊ abſtergit cor.

De Carne turturis Caput. 66.

Caro turturis ad aliqualē tendit caliditatē3.laudat tñ ab aui.ꝙ carnes turturis ſunt meliores carnibus oium volatiliū.precipue hoc aſſerit ab ipſo.2.cano nis cap.d carne.bonos ei3 hũores efficiũt:⁊ ſangui nem augumentāt.in oibus in qb9 eſt paucus:vt cōmemorat ra ſis.marie aūt preualēt in vigorādo virtutē retētiuā:⁊ mirabile3 ꝓprietatē hñt i acuēdo ingeniū: vt exponit auero.5.col.boni ſūt nutrimēti.⁊ laudabilē generāt ſanguinē.turtures augēt imagi nationē memoriā ꝯfirmāt.⁊ ſenſus fortificāt.hec rabi moſes in 20.ſuoꝝ āpb.parti. cerebrū vltra modū ꝯfortāt.preualēt aūt ma xime in terra aui.ob id eas tantoopere laudauit.

De Carne merule ac ſtruneli Caput. 67.

Caro merule humida exiſtit:vt vult raſis in āpbo.laudata tñ:q2 bonos efficit humores.,cito enim digeritur. melior cibus. ⁊ conuenientior eſt illis in quibus melancolia incipit ge nerari.ſtruneli ſunt calidi ⁊ ſicci:inobediūt digeſtioni:ſunt groſ ſe nature:⁊ denſos generāt humores.⁊ ſanguinē.debemus aūt illos comedere in iuuētute:quia eorum caro non adeo diſcon ueniens reputatur.

De Carne paſſerū Caput. 68.

Caro paſſerū calidiſſima amedicis reputat.oēs eni3 ma le carnis ſūt:⁊ luxuriā cōmouēt.ego aūt illas valde abo mino: malū generant ſanguinē. ꝓbatū tñ ē comedere cerebra paſſerū maſculoꝝ ꝙ excitant valde coitū.ex eis enim fit diaſeti rion atqꝫ cōponitur.iſtud eni3 ellectuariū quantū valeat ad ere ctionē.nemo eſt qui ignoret.caro paſſeris ſtiptica quidem eſt ⁊ ſanguinis incēſiua.vſus carniū paſſerum:frangit lapide3 vt de clarat.auero.5.col.cap.55.competunt diſſolutioni paraliſi cōtor ſioni faciei ⁊ ſpeciebus ydropiſis:vt annotauit Rabi Moſes in.20.ſuoru3 āpbo.particula.

¶ De Carne palūbi Caput.69.

Caro palūbi ad aliq̄lē caliditatē.cū ſiccitate tēdit.digōni valde dura.nō bonū generat nutrimētū:ſed humorē ſuſcitat melancolicū.Auēzoar vo in ꝓhemio p̄mi theiſir.aſſerit ꝙ comedere colūbos ſilueſtres:eſt medicina ꝓpria relaxationib⁹ omniū mēbroꝝ:ꝛ totius corporis.ꝛ ꝓprie illis qui trahunt poſt ſe crura:ꝛ pedes priuationi ſenſus ꝛ motui mēbroꝝ ꝛ tremori ipſoꝝ cōferūt:ꝛ cui accidit amiſſio loquele.

¶ De Carne ſtarne Caput.70.

Caro ſtarne omni carne auiū.leuior inuenitur.auc̄te raſis.facile digeritur:laudabiles humores.ꝛ ſanguinē generat.ad temperamentū cuiꝫ declinat. vnde impinguat corpus.augumētat ſperma.debilitati cordis confert.ſtomachū aūt cōfortat.

¶ De Carne pauonis ꝛc̄. Caput.71.

Caro pauonis frigida ꝛ ſicca cōnotatur.inobediens digeſtioni malos generat humores p̄ſertim.melancolicos.ſimiliter caro ſtrutiōis.omnibus aūt groſſior iudicatur.ob id nō cōuenit.caro pice licet calida.ꝛ in ea ſit ſubtilitas.abominabilis tamen multum.vt commemorat raſis de ſexaginta animalibus. caro bubonis licet groſſa.aſmati tamen confert.ſimiliter ius ꝛ ſanguis mirabiliter operatur.carnes noctue ſunt ſaporis boni. vt cenſuit Rabi Moſes in.22.ſuorum āpho.particula animaꝫ corroborant.ꝛ melancolie conferunt.ꝛ cuꝫ hoc ſunt vtiles permiſtioni mentis. caro gruis groſſa exiſtit ꝛ melancoliam nutrit.in iecore eius eſt vtilitas contra dolorem renum.ꝛ operationem veſice.cum ſiccatum adminiſtratur.cum aqua cicerum ad pondus vnius dragme. omnes volucres magne aquatice ꝛ habentes colla longa.ſunt male.ꝛ dure digeſtionis.vt confirmatur ab aui.2.canonis.cap.de carne.

¶ De Carne qualie ꝛ coturnicis. Caput. 71.

Q Uia moderni in aceptione huius nominis: valde dubitāt.ſ.ꝙ coturnix idē ſit qꝺ qualea: ſicut puto ꝙ Aue. fecit. 5. col. laudās coturnices mirabiliter. aſſerendo ꝙ ſunt tēperate declinātes ad calorē: ꝛ ſubtilis ſubſtātie: ꝛ bonos generāt humores. ſunt bone ſanis ꝛ ꝯualeſentibꝰ. idē affirmat a raſi. 3. ad almanſorē. vnde ꝑponunt ꝑditibꝰ: ab eo. Auic. aūt. 2. canonis vituperat coturnices ſimiliter ꝓſac: qꝛ ex eaꝝ comeſtiōe timet ſpaſmus tetanus. nō ſolum aūt ꝓpter comeſtionē ellebori: imo qꝛ in ſubſtātia eaꝝ eſt hec virtꝰ: vnde ꝓpter hec dicta: credendū nō ē: ꝙ coturnix idē ſit ꝙ qualia. imo laudat qualia a gal. 6. de regi. ſani. col. 15. tamē vituperat coturnix ab eodē. 3. cōple. 4. col. vlti. exquo comedit elleborū. vnde cenſendū eſt ꝙ ꝓprietates bonas coturnici attributas: qualie tribui debent: exquo manifeſte vidimus: in partibꝰ noſtris: ꝙ ex comeſtiōe qualeaꝝ nō fit ſpaſmus nec tetanus aliqs tamē: obijciēdo. poſſet dicere: ꝙ nō generāt ſpaſmū exquo ibi nō eſt multitudo ellebori ergo. reſpōdendū: ꝙ nō ſolūmodo ſuſcitat ſpaſmꝰ. ꝓpterea qꝛ elleboꝝ aſſumāt. imo ſicut vult auic. eſt qꝛ in ſubſtātia eaꝝ. eſt hec virtꝰ: ſed ſi iſta talis virtus reperiret in qualia: aliquādo aliqs reſultaret effectꝰ. ſed cū medicꝰ artifex ſit ſenſitiuꝰ: ꝛ per ſenſuꝫ cognoſcit ꝙ hoīes ꝓpter comeſtionē eaꝝ. tetanū nec ſpaſmū incurrant ergo: arguendū nō eſt qꝺ coturnix idē ſit ꝙ qualea: imo aſſumentes pingueſcūt: ac vigorant. vnde moderni valde delectant. ex eaꝝ comeſtione. taceat ergo. cū reuerentia medicoꝝ ſtimulus Auer. ꝛ raſis obmuteſcat. cū nō deberet eā tantū laudare. cū ꝛ ipſe dicat. 5. col. 24. in fine ꝙ coturnix comedat elleboꝝ. ſed id ꝙ de coturnice narrauit de qualea intellexit. ꝛ ſic itelligendo abſoluitur q̄ſtio. qualie meliorant in autumno: ſed que adueniunt tp̄e veris ſunt male ꝛ nō debent comedi. ꝓpter earū malitiam.

¶ De Cerebro Caput. 73.

V T maior habeatur noticia. eorum que dicta ſunt. reſtat de particularibus membris. cum quibuſdā alijs regu-

lis aſſignare:⁊ prio:a cerebro incipiamus:cerebrū:eſt frigidū:⁊ humidū:nocet ſtomacho.ꝑpter ſuā nimiā viſcoſitatē:ac humiditatē inducit nauſeā.⁊ humores generat ſatis groſſos: comedi ⁊ aſſumi dꝫ ante alium cibū:cū aliquib⁹ aromatibus. in qb⁹ ſit virtus inciſiua:⁊ calefactiua:ſicut eſſet origanū ⁊ calamentū: vt ei⁹ ſupflua temperet humiditas:ac viſcoſitas: aſſatuꝫ eē dꝫ prio ſup carbones:vel cū aliquo alio ꝓportionato inſtrō:meli⁹ aūt ꝑſumit:calidā aūt cōplexionē:habentib⁹.ꝯfert:quib⁹ vero frigide ſolent accidere egritudines:nō ita ꝯgruit.vt cōmemoratū vidimus araſi.3.ad almanſorē.ii.ſi aūt bene digerit alimētū notabile dat corpori:vt ānotauit gal.3.alimētoꝝ.7.eijcit appetitū:⁊ qn̄ comeditur ſup alios cibos īducit vomitū:meliora aūt ſunt cerebra volatiliū.maxime montanaꝝ.ex cerebris aūt quadrupedū eſt arietis cerebꝝ:deinde vituli:dicūt quidā ꝙ comeſtio cerebroꝝ capriolorꝝ ⁊ cuniculoꝝ. valet cōtra venena:⁊ ad morſuꝫ venenoſoꝝ animaliū:cerebꝝ aūt leporis ꝯtra tremorē: Auenzoar prio theiſir trac.9.cap.4.d.ꝙ cerebꝝ leporis valet ī ꝯfortatione memorie:⁊ in ipſius reparatōe maximā ꝓprietatē: cōprobat habere:⁊ in prio:eiuſdē.trac.io.cap.4.ſcribit ꝙ cerebrū leporis ſeu caput mirabile inducit iuuamētuꝫ in tremore. ⁊ hoc facit virtute diuina in hac egritudine.cerebꝝ pulloꝝ capponū ⁊ paſſeꝝ:ad memoriā ⁊ ſubtiliationē ingenij ꝯferunt.

¶ Capita animalū ſunt groſſi nutrimenti.tamē multū nutriūt ⁊ comedentes calefaciunt:aliqn̄ ex eoꝝ comeſtione:generatur febris ⁊ colica paſſio.ꝯuenientius eſt comedere ea in tēporib⁹ frigidis:ſanguineꝫ etenim augēt ⁊ ſperma acreſcere faciunt:⁊ multū ac ſufficienter corpus ꝯfortant.

¶ Oculi frigidi ⁊ humidi iudicant:ſatis bonū corpori dant nutrimētū:ſunt valde delectabiles ad eſum.ꝑſertim qn̄ aliqua pinguedo:circa eos cō tineatur:debent bene maſticari vt digiſtibiliores efficiantur.

¶ Lingua calida ⁊ humida cōnotatur.humorē generat in quibuſdā horis humidū.in alijs bonū ac fere temperatuꝫ: vt eius equetur humiditas.cōdiatur cum aromatibus ꝯuenientibus: lingua quo ad eius radicem:melior iudicatur.īter reliquas lingua porci ablata eius pelle: ſanior ꝑſumitur:equiparatur:cam

apri.⁊ hoc principes ⁊ magnates ſciunt.lingua bouis multum ſana prouite regimine nõ iuenit. ꝑpter nimiã eius humiditaté.ſed decocta mõ anſignata.ab ea multa ſubtrahũt nocuméta.

℃ Medulla inter humiditatem ⁊ caliditatem temperamento vicina exiſtit.ad caliditatem tñ aliqualiter pédés. vt conotauit raſis. 3. ad almanſoré.ii.ſtomachũ aliqualr mollificat.dulcior delectabilior ac pinguior.eſt medulla que in oſſib⁹ reperit. quã ea que eſt in capite ſeu cerebro: quare ſi quis in cõparatione ipſam guſtet.videbit aliqđ auſteꝛ habere cerebrũ:vt explanat gal.3.alimẽtoꝝ.8.medulla ſi bene digerit ſperma augumétat.nõ paruũ dat corpori aliméťũ.ſi eni₃ in quãtitate aſſumatur nauſeã ſuſitat.ꝑpter ſuã vnctuoſitaté.medulle facille i ſanguiné cõuertũtur.cõueniétior eſt medulla vituloꝝ. deinde ceruoꝝ ⁊ tauroꝝ iuuenũ ⁊ pinguiũ:poſtea capraꝝ.deinde ouium.

℃ Epar quidé omniũ animaliũ groſſi chimi exiſtit.indiget ſibi le ⁊ tarde deſenſionis.vt voluit gal.3.alimétoꝝ.ii.calidũ ⁊ humidũ araſi reputat.ſanius ex eis aũt eſt.epar anatis pinguis.⁊ gallinaꝝ pinguiũ vel caponũ.epar aũt capre ⁊ irci ſi qs comederit. ꝑprie incurret epelepſia₃.vt docuit aui.comeſtio epatis deijcit appetitũ ⁊ famé valde.fit aũt ex epatibus.compoſitio quedam amedicis pro itinerãtib⁹ vt famis remoueat.⁊ ſic ex illa aſſumptiõe.diu permanent vt ab appetitu nõ icitetur. ⁊ inleſi a ſame. per multos dies vt quidam aſſerunt.

℃ Cor calidũ ⁊ dure ſubſtãtie araſi iudicat.quidã vero aſſerũt ꝙ eſt frigidũ ⁊ ſiccũ.melancolicũ dat corpori aliméťũ. tarde digeritur ⁊ egerit.ſi aũt bene digerit.multũ nutrit.neq; malum generat chimũ.vt gal.placuit.

℃ Pulmo frigiditati ⁊ humiditati attinet.faciliter enim digeritur.⁊ melius.quã aliqua alia interiora mẽbra.⁊ hoc ꝑpter ei⁹ nimiã raritaté.⁊ mollicié.raſis tñ.3.ad almanſoré cap.de diuerſitate mẽbroꝝ animaliũ in nutriméto. aſſerit ꝙ tarde digeritur. eius tamé nutriméťũ.nature humane nõ eſt valde conueniens. qꝛ humoré generat flegmaticũ.aliqualr ventrem conſtringit.vt annotauit aui.2.canonis cap.proprio.

℃ Stomachus matrix inteſtina.⁊ alia ſũt.mala.⁊ difficilis digeſtiõis ratio qꝛ ſunt. mẽbra neruoſa ⁊ carcilaginoſſa.⁊ per con-

ſequens dura reputatur.dato q bene digerant.nō bonū generant chimū. ⁊ ſanguinē.ſed crudū ⁊ frigidū inferioꝛ autē.pars ſtomachi. ꝑpter carnoſitatē in eo cōtentam melius digeritur.

¶ Splen eſt tarde digeſtiōis mali exiſtēs nutrimēti.melancolicū generat ſanguinē.pōticū i guſtu oñdit ſapoꝛē.⁊ hoc merito. humoꝛis melancolici cōfert tamē ſtomacho vt.d.raſis ſacietatē cito inducit.melioꝛ ſplenū eſt ſplen poꝛci.cuȝ hoc tamē eſt mali chimi. ſed ſatis multū generat ſanguinē. vt atteſtatur gal.

¶ Cauda calida eſt nocēs ſtomacho.colerā generat rubeaȝ.⁊ faſtidiū inducit:vt declaratur araſi.

¶ Renes ſunt equales ad ſiſcitatē declinātes.vt ponit auice. parui ſunt nutrimēti.hoꝛridū in guſtu demoſtrāt ſapoꝛē.ꝑpter malitiā ab vrina derelictam.humoꝛ qui generatᷣ ex earum cōceſtiōe malus pꝛeſumitᷣ.difficulter digerūtᷣ laudabilioꝛes ex eis ſunt renes hedi lactantis.

¶ Teſticuli magnoꝝ animaliū idigeſtibiles ⁊ cacohimici ſunt. oēs tñ ſpecies teſticuloꝝ.ſi digerūtur plurimū nutriūt.ſicut ſunt teſticuli galoꝝ pinguiū.⁊ huiuſcemodi.vt declarat auice.4.j.ca pi.pꝛio his verbis.qñqȝ eſt nutriens pauce quantitatis ⁊ multi nutrimēti.ſicut oua ⁊ galoꝝ teſticuli.teſticuli poꝛcoꝝ iuuenū nō ſunt mali in cōparatione alioꝝ.maxime pinguiū.⁊ nōdū coeuntiū.animaliū aūt pꝛouectoꝝ teſticuli in quibus eſt iam aggregatū ſperma nō ſunt boni nutrimēti.ſed teſticuli animaliū iuuenū adhuc coire nō potētiū in quibus ſperma nō eſt adhuc fermētatū ſunt ſatis laudabilis nutrimēti ſi bene digerātur.

¶ Pinguedo ſanguinē generat humidiſſimū.multas ꝑcreat ſuperfluitates.nō multū dat coꝛpoꝛi alimētū.vt araſi dicitur apetitū ꝓpter eius vnctuoſitatem deijcit.

¶ Ubera ſeu mamile frigida ſunt. ⁊ ſicca.⁊ hoc ꝑpter copiaȝ neruoꝝ.ibi exiſtentiuȝ ⁊ aduenientiū.habentibus ſtomachū ac epar calidū cōferunt.tarde ſunt digeſtiōis multū tñ nutriūt.melioꝛa ſunt vbera lacte plena.qꝛ eius nutrimentum eſt ꝑpinquū nutrimento carnis.vt ponit auice.

¶ Pedes aures roſtra oīa ſūt.frigida. nō multū nutriūt pꝛecipue aures ⁊ roſtra.pedes aūt viſcoſum generāt ſanguinem.ſed laudabilem ⁊ paucarum ſuperfluitatum.tuſſi calide conferunt

ꝑcipue cū pulib⁹ cādel. vt cēſetᷣ ab Aui.2. cancris bone ſunt digeſtionis ꝛ boni chimi. licet aliqualiter viſcoſi. ob id comedunᷣ cū inciſiuis. ꝑcipue cū aceto ꝛ egreſta. pedes aūt porcelorū inter alios idoniſſimi ſunt. vt ſcribit Gal.3. alimentoꝝ.3. pedes anteriores pedibus poſteriorib⁹ meliores iudicanᷣ

℄ Sanguis quidē oīs difficulter digeſtibilis: vt ānotauit gal. maxime aūt qui eſt groſſus ꝛ melancolicus ſicut ē ſanguis boū. ꝛ tauroꝝ. multotiens in ſtomacho corrūpitur. ꝛ hec vna reputaᷣ ex cauſis qꝺ hebreij nolunt ipm comedere. melior autē eſt ſanguis porcoꝝ iuuenū. ſanguis aūt qui aſſumiᷣ dꝫ eſſe ex animalibus ſanis ī cui⁹ colore. nō dominaᷣ malus humor. vel putredo aliqua. ſanguis hirci cameli ꝛ leporis ꝑprie frixus nocumento ſagite venenoſe cōfert.

℄ Caro ſine pinguedine. exiſtens rubea. ſanguinē ſiccū generat. paucas aducit ſuperfluitates ī corpore: magis aūt adipe nutrit. vt voluit Raſis.

℄ Cutis aūt frigida reputaᷣ. ſanguinē generans frigidū. in ea tñ multa exiſtit viſcoſitas. ꝛ ꝑpter hoc oppilationē inducit.

℄ Muſculi ſeu lacerti ſunt frigidi aliqualr ꝛ humidi: aliqualē ſupfluitatē groſſam generāt. ſufficienter tñ nutriunt.

℄ Caro varia iter pinguē ꝛ macrā bona exiſtit. bene digeriᷣ. ꝛ ſanguinē generat tēperatū. ꝛ in regimie vite valde ꝯueniens.

℄ Ale volatilium ſunt valde idonee. ꝑpter continuū motum. faciliter digeruntur: ꝛ velocius nutriunt: ꝛ ꝑprie ale volatiliuꝫ iuuenum.

℄ Cerebra volatiliū ſunt meliora quā cerebra quadrupedū. ꝛ minorē habent ſupfluitatē. ꝛ ꝑprie auiū montenaꝝ. capita tñ. vel cerebra columboꝝ. cū colis ſuis nō ſunt edenda. qꝛ humano cerebro valde inimicantur. vt a nobis prelibatuꝫ eſt: auctoritate Auenzoar.

℄ Pedes animaliū volatiliū oīuꝫ. fere ineſibiles ſunt. criſtas aūt ꝛ barbas galoꝝ. neqꝫ laudabit qs. neqꝫ vituperabit. vt voluit Gal.3. alimentoꝝ.20. ſi enim aliqua alia ſupſunt dicenda. ad iſta noſtra dicta ſunt reducenda.

℄ Quia caro ſcdm ꝑparationeꝫ ac coctionē quā acquirit diuerſificaᷣ in cōplexiōe: ꝛ diuerſas agit opatiōes: vel ēt. Qꝛ va-

riaṫ ſcd̄m differentias ſexus iuuentutis caſtrationis rōne paſcbue ⁊c̄.bonū eſt in p̄ſentiarū:ne cadat error in electiōe ipſius aliquas paucas regulas ponere. ⁊ prio ſumaṫ regula amodo p̄parandi ⁊ coquēdi cū ſit magis vſitata. Caro aſſata ſup prunas multū nutrit.ſed tarde digeriṫ:vt vult raſis corp⁹tamē corroborat.⁊ aliqualiter ſtringit.debemus enim illaʒ ſumare ſine aliquo alio cibo ante ipſam neqʒ poſt ipſaʒ.imo vetaṫ potus a medicis maxime araſi.ʒ.ad almanſorēʒ cap.ix. niſi cogente neceſſitate in pauca tamē quātitate.caro cū pinguedine frixa tarde enim de ſtomacho deſcendit.ei⁹tamē nutrimentū validū iudicaṫ.comeſta tamē faſtidiū parit. Caro aūt q̄ frigiṫ cum oleo leuior eſt atqʒ digeſtibilior.⁊ facille penetrat.ꝓpter vnctuoſitatem olei.caro poſita in patellis ⁊ in furno cocta malla p̄ſumitur.⁊ nutrimentū paruū dat corpori.in habentib⁹tamē eructuationem acetoſam ꝯfert.⁊ corpora ſubtiliare ac deſicare volentibus auxiliū p̄bet.caro aūt quādo coquiṫ ⁊ admiſceṫ cū ea res frigide vel calide vel ſtiptice diſponiṫ enim ſcd̄m naturā illarū rep̄ admiſſap̄.in eſtate aūt comedere carnes cū ſpecieb⁹.⁊ illas frequētare faſtidiū generāt. ⁊ febres calidas et lapideʒ creāt. caro pinguis ⁊ humida dʒ potius aſſari quā elixari.q2 aliqua pars ipſi⁹humiditatis ſupflue remoueṫ.caro macra ⁊ maxime cōplexionis ſice dʒ elixari. vt eius ſicitas ꝓpter brodiū tēperetur.caro media inter pinguē ⁊ macrā.p̄pareṫ ſcd̄m voluntatē. comedentiū.caro aſſata eſt magis cōueniens robuſtis corpib⁹. ⁊ elixata debilib⁹.cā ſatʒ appet.caro quādo ē cocta ꝓprie aſſata nō coperiaṫ ſubito.q2 ꝓpter coperturā retineṫ mali vapores ad intra.⁊ venenoſa efficiṫ.⁊ multa inducit nocumenta.q2 accidūt ſigna colirie paſſionis ex triſticia ⁊ ſolutione ventris ⁊ quādoqʒ deficit rō comedentis ipſam vno die aut duob⁹diebus.⁊ aliqn̄ inducit p̄fundationē ſomni ⁊ interficit vt ſnīa eſt Auic.in.6.4.trac.2.cap.ii.melior caro ⁊ digeſtibilior eſt qʒ ē circa os. imo etiam hoc vulgares norunt. caro partis deſtre melior eſt quam caro partis ſiniſtre.leuior enim ꝓpter ꝓpinquitatē cordis cōtēperantis.caro enīʒ maſculi melior eſt vt pl̄ mū quā caro femelle.vn̄ halij dicebat ꝙ oīs feminea caro ſanguinē generat malū.yſac vero ob hoc excepit capras vult enīʒ cas

minus inlaudabilioꝛis hircis foꝛe nutrimenti.carnes nigroꝛum animalium ſunt ſanioꝛes ⁊ leuioꝛes alijs:vt vult ꝯciliatoꝛ diffe-rētia.68.iſtud ēt vult aui.2.canōis.calida animalia debēt comedi ī hieme vt cōtēpereť frigiditas.humida vō ⁊ aquatica ī eſtate:vt reſtaureť humiditas vel foꝛtificeť.a caloꝛe aeris vel cōtinētis reſoluta.ſalita caro nō dʒ comedi marime habētib⁹ complerionē colericā.⁊ hoc propter eius ſiccitatē aſale inductā.licʒ tñ pꝛius eſſ.t cōplerionis humide:flegmatici tñ ⁊ humidi aliqualiter er eius comeſtiōe iuuanť:eius tñ nutrimētum paruum iudicať.caro groſſa debet pꝛius comedi in hieme quā ī eſtate. qꝛ caloꝛ naturalis magis eſt foꝛtificatus in interioꝛib⁹ ⁊ coadunatus:vñ virtus digeſtiua reddiť foꝛtioꝛ.econtra in eſtate pꝛopter erpāſionē caloꝛis naturalis ad extra.rediť enim debilioꝛ. caro iuuenū animaliū eſt magis cōueniens:quā caro veterū:qꝛ faciliter magis digeritur.⁊ non adeo malos generat humoꝛes. niſi foꝛte caro iuuenis eſſet nimis ꝓpinqua partui:qꝛ redderetur abominabilis:oīs enim fetus humidus quāto partui ꝓpinqoꝛ tāto deterioꝛ:⁊ quāto ꝓpoꝛtionabilr remotioꝛ laudabilioꝛ:vt.d. conciliatoꝛ differentia iam ānotata.oribaſius ēt vult ꝙ caro omniū creſcentiū melius digeratur. ea que declinātiū.caro illi⁹ animalis qui vtitur exercitio ſufficiēti melioꝛ pꝛeſumiť:quam caro nō exercitati:qꝛ ſuperflua eralat humiditas:ꝓpter exercitū.caro animaliū mōtanoꝝ eſt magis ſapoꝛoſa quā alia.⁊ hoc prouenit ꝓpter diuerſitatē herbaꝝ ⁊ paſcuoꝝ.qꝛ diuerſificātur cōplexiones animaliū in vna ſpecie ꝓpter paſchua ⁊ ꝓpter aquaʒ vt teſtať auero .5.colli.cap.30.maſculi caſtrati melioꝛes ſunt quā femine:⁊ non caſtrati ēt quia caloꝛ naturalis remittitur ⁊ contēperatur.ꝓpter caſtrationē ⁊ remotionē teſticuloꝝ.animalia nō parturientia ſunt melioꝛa quā parturientia:ſicut in galinis ſunt melioꝛes que nōdū ouizāt:vt vult Aui.2.canonis cap.pꝛopꝛio. animalia enim tereſtrea ⁊ aerea laudabilioꝛis ⁊ pluris ſunt nutrimenti quā aquatica.Omnia volatilia ⁊ qʒ ſunt dure carnis: vt pauo anſer grus capo antiquus ⁊ huiuſmodi.indigēt multa moꝛa poſt eoꝛum occiſionem antequā decoquātur ⁊ comedantur.oppoſitū tñ eſt de volatilib⁹ molis carnis.quāto eīʒ carnes ſunt groſſioꝛes ⁊ minus putreſibiles:tanto indigēt maioꝛi

moꝛa:vt eoꝝ carnes moleſcāt:vt fiant magis apte ad decoctiōes ⁊ digeſtionē.pauones enim maxime ⁊ grues ⁊ huiuſmodi debent longā trahere moꝛā propter cām aſignatā.carnes ⁊ fercula dimiſſa per diem vnū nō ſunt āplius edenda.vt vult rabi moſes i 2.ō regi. egroꝝ capita galinaꝝ ⁊ colūboꝝ nō ſunt edēda.qꝛ pꝛobantur habere pꝛopꝛietatē in faciendo cecitatē.hoc eſt non videꝛ omnino poſt occaſuȝ ſolis: ſicut cerebꝛa ipſoꝝ pꝛedictorū ꝓpꝛietatē habere dicuntur in augendo ſeu multiplicādo intellectū: vt inſinuauit Auēȝoar in pꝛio thyſir cap.21.de debilitate viſus:aqua carnis ſi laudabilis fuerit caro animalis aut bibētis ouis aut iuuenis arietis aut edi.vel caro laudabiliū auiū eſt vltima reꝝ debilitati coꝛdis:vt ſcribit auice.de viribus coꝛdis: quādo per ciuitatē magnā fluit aqua purgans latrinas ⁊ balnea ⁊ coquinas ⁊ lauantur in ea veſtes ⁊ panni.peſſima eiȝ eorum animaliū.caro fit:que in tali aqua dietantur.vt ponit gale. in de eucbimia ⁊ chacochimia cap.6.notādū ēt qḋ oēs ſpecies carnium febꝛicitantibus:citiſſime conuertūtur ad colerā.vt apparet ab auēȝo.3.theyſir tractatu pꝛio cap.pꝛio.in fine. notādū etiā eſtꝙ quolibet membꝛū comeſtū confoꝛtat ſimile mēbꝛū:comedētis:vt explicare nō erubuit auero.5.col.capi.19. animalia etiā que reperiunꝛ moꝛtua a fulmine percuſſa nō ſūt edēda: qꝛ caro eoꝝ venenoſa efficiꝛ:ꝑꝑ malitiā a fulmine derelictā.

¶ De Dactilo Caput.74.

Dactilus caliditati ⁊ humiditati atinet:pꝛecipue viridis:ſiccus autem magis ad latum ſiccitatis declinat.cōnumeranꝛ dactili eniȝ inter cibaria groſſa:ſed multū dant coꝛpoꝛi nutrimentū: ſi in aliqua quātitate aſſumanꝛ:ſanguinē i īterioꝛibꝰ generāt groſſuȝ ⁊ flegma acreſcere faciūt:ſȝ dentes ꝑcipue coꝛrūpūt:vt expoſuit raſis 3.ad almanſoꝛē.20.ſed vt iſtud tolaꝛ nocumentū.poſt ipſoꝝ comeſtioneȝ:lauetur os cum aqua roſarū.in qua fuerit infuſſum ſumac.vel comedatur ſtatiȝ de granatis muȝis:vt confirmatur: a Raſi in.25.continentis cap.pꝛio.col.9.dulcioꝛes autem oppilationē generāt epatiſ ⁊ ſplenis.ſȝ faciliores ad digerēdū.⁊ me·

liorem ſanguinē generāt.vt ſcribit ſerapio.omnes enim dactili leſiui capitis ſunt.ꝛ indigiſtibiles.vt a'galeno colligitur.ꝛ. ō edulis cap.25.ꝛ.ꝛ.miamir de dolore capitis exebriatate expoſuit. ꝙ comeſtio dactilorum appropietate generāt dolorem capitis. Rabi Moſes.d.ꝙapoſtemāt caput.ꝛ emoroidas creāt. dactili enim variant.in bonitate ꝛ malitia ſm diuerſitatem regionū in qua naſcunt:q2 aliqui ſtipticāt.aliqui vero nō:vt voluit gal. dactili oppilant epar.ꝛ aperiunt oppilationē pulmonis qui cōmunicant in ſtipticitate magis ſtomacho cōueniunt:ꝛ ventrem ſtringūt leniūt.tñ pectus.ꝛ tuſſim mitigāt. dactili eim ſi cū zuchаro condiantur. ſunt cōuenientiores pro regimine vite.

De Endiuia Caput. 75.

Endiuia frigida eſt ꝛ ſicca in pᷓo gradu. cōſtātin⁹ in libro graduū.aſſerit ꝙ eius ſiccitas tēdit.vſq3 a d finē.ꝛ.ſilueſtris marie.ſunt eni3 due ſpecies vna ſilueſtris.altera vero hortulana.quā ſcariolā nominamus.vt ſerapio ānotauit.ꝛ gal.ꝛ.eduliorꝫ cap.40. ſaporē aliqualr retinet amarꝫ.magis tñ in eſtate percipitur.aperit eni3 opilatiōes viſcerū ꝛ venenarū:marie epatis ꝛ ſplenis.ſilueſtris eim eſt magis fortis in aperiēdo. rōne maioris caliditatis quā retinet ſtomachū confortat calidū:ſed nauſeā ꝛ excitationē colere ceſſare facit.ſilueſtris cū aceto comeſta ſtringit ventrem aliqualr. quartane ꝛ febribus frigidis confert.vt dictū apparet ab aui.ꝛ.canonis.propter enim amaritudinē quā habet diuretica reputatur. vt plateario placuit.endiuia quedā eſtiualis queda3 hiemalis conotatur.hiemalis autem inſipida.propter priuationē amaritudinis ꝛ ponticitatis.hoc merito frigiditatis temporis.ex maiori parte prouenit.eius enim humiditas tendit in fine.ꝛ.eſtiua aūt eſt in ea amaritudo:ſed frigiditas minor.auice.inde virib⁹ cordis explanat.ꝙ ꝯfortat cor.preſertim ſilueſtris.comeſta pūcture ſcorpionis confert.priuilegiū endiuia inter alia olera obtinet ꝙ indiſcraſia epatis calida ꝛ frigida competit.vt in ſcriptis nobis relinquit.auice.in ceterꝫ virtutē fere ſimilem habet ſicut latuca. vt docuit gal.

¶ De Emula Caput. 76.

Emula caliditati ⁊ ſiccitati i ſcđo gradu attinet.nō tñ vere ⁊ ꝓprie eſt apeiāda calida ⁊ ſicca:qꝛ i ea reperiť humiditas ſupfiua.vt declarat Gal.6.ſimplicū pharmacorū.capi.14.calefacit mēbꝛa egra egritudine frigida.oibus leſionibꝰ ⁊ dolorībꝰ frigidis ⁊ cōmetionibus ventoſitatū:⁊ inflationi ꝯuenit: decoctio eius ꝓuocat vrinā ⁊ mēſtrua:enula triſtitiā aufert:⁊ os ſtomachi fortificat:pulmonē ⁊ pectus mundificat:ſupfluitates q̄ ſunt in venis per viā vrine educit.nimia tñ eius comeſtio dolorē capitis inducit:vt ꝓnunciať a raſi.20.ꝯtinentis cap.pe.⁊ hoc merito ꝓpter habūdantiā vaporis calidi:ob id oꝫ ꝯdiri cū aceto qꝛ eſt minoris nocumēti: letificat corꝫ ⁊ morſui vermiū veneno.op.ꝯfert.

¶ De Eruca Caput. 77.

Eruca ē calida i ſcđo humida vero in pꝛio:ꝓpe viridis. ſicca aūt verſus gradū ſiccitatis tendit in pꝛio:platearꝰ autē.cōfirmat ꝙ ſit calida: ⁊ ſicca in tertio:eruca alia ſilueſtris alia vero ortulana ſiue domeſtica pꝛeſumitur. aperitiua valde exiſtit:maxime in aperiendo epatis ⁊ ſplenis oppilationes:proprie:ſilueſtris quia in omnibus eſt fortior quam domeſtica: prouocatiua vrine:ad coitum ⁊ libidinem incitat.propter procreationem ventoſitatis:vt Gal.placuit.5.de ſimplici medicine diſtinctio.6.cap.ſcđo.col.3. ⁊ col.ſcđa. dicit ꝙ prouocat lac. non debemus autem illā ſine admiſtione lactuce endiuie.aut portulace aſumere:qꝛ iſta olera admiſta:ipſius malitiam ⁊ nocumentum: habent corrigere: vt notauit Auic. ſcđo canonis.ſola autem comeſta dolorem capitis poſſidere facit.vt voluit gal.2. de edulijs.ſi aūt cū carnibus decoquatur:valet contra ſtranguriā diſſuriā vt ſonant plateari verba. quidā medici erucā cū felle bouino diſtilant:ad delendū veſtigia vlcerū ⁊ cicatr.cuꝫ. multū comeſta ſtimulat ventrē ⁊ digeſtiuam cōfortat.quādo enim comediť.⁊ poſt eam vinum odoriferū bibitur:eſt tiriaca morſui muſtele.

Eruca ſiluestris prouocat Vrinā.

Fungi frigidi in fine.3.humidi vero in p̄io iudicātur.ſe
rapio tñ graduat fungos in frigiditate ⁊ humiditate i.3.
⁊ raſis in.23.cōtinētis auctoritate gal.dicebat ꝙ vires eius ſunt
vehemētis frigiditatis ⁊ humiditatis.ideo primi ſunt medici-
naꝝ mortiferaꝝ.difficulter digeruntur intantum ꝙ aliqñ egre-
diunt integri cū ſtercore.vt exponit ſerapio.humorē groſſum
viſcoſuꝫ ac malū generāt.ſi nō interficiūt ſunt ſatis multi nutri-
mēti:q̄ ex eoꝝ comeſtiōe.ſtupor appoplexia p̄focatio anhelitꝰ
dolor colicus ſincopis difficultas vrine ſquināntia.tuſſis mala:
aut fluxus vētris ſequit.propter indigeſtionē eoꝝ:aut aliqñ ſeq
tur inflatio vētris ⁊ ſtomachi.ſingultus punctura:⁊ coloris citri
nitas:cū ſudore frigido:aut aliquādo ex tēplo interficiunt.tunc
enim inter venena conotātur:ab auic.6.4.tracta.j.ſumma.2.cap.
10.de eis enim qui mortiferi iudicant.ſunt qui oriūtur circa mi
neras ſulphureas malas et proprie:iuxta mineram ferri erugi-
noſā:vel aliquaꝝ reꝝ putridaꝝ:vel vermiū:⁊ animaliū venenoſo
rū vel arborꝝ malaꝝ qualitatū ⁊ fortiū:maxime illaꝝ:approprie-
tate quarū corrūpunt fungos:vt declarat aui.2.canonis ſicut ſūt
oliue.qui enim nigri ſunt ⁊ virides:aut in colore pauonis: oēs
enim mali ſunt.eoꝝ rectificatio eſt:vt elixētur.j.in aqua ⁊ cū eis
ponātur pira humida vel ſicca cū oximo montano vel origano.
deinde aſſantur ⁊ condiātur.cum ſpeciebus ⁊ proprie cum pi
pere.deinde poſt eoꝝ aſumptionē bibatur vinū vetus odoriſe-
rū:vel maluaticū.cum comeſtione piroꝝ:q̄ pira ſunt eorū tiria-
cha ⁊ ſi forte inducerent aliquod nocumentum:ſicut multotiēs
comprobatur experientia.patiens autem ſtatim euomat.⁊ aſſu
mat mel: quia in remouendo eorum nocumentum excelens re
putatur remedium.in tantum ꝙ aſſerit auice.loco allega.ꝙ eſt
eorum tiriacha:vel accipiātur confectiones calide:ſicut diapi-
paron.⁊ huiuſmodi:vel cum alijs fucoratur ingenijs amedicis
enaratis.conciliator in ſua de venenis ſūma laudat aleum.dicē
do ꝙ eſt bezoar poſt eorum comeſtionem.proprie crudū.fun
gi deſſicati ſunt minoris malitie.quia fungi mali putrefiunt an-
tequā deſicentur.ſaliti etiam meliores iudicantur:quam nō ſa-

liti.quãtum ſit ex parte mea conſulo:vt homines ab vſu eorum ſe abſtineãt:ne aliquãdo ꝓpter auiditatẽ:aut malũ apetitum.ſubitã morte periperẽtur.ſicut accidit in vna domo Papie plures enim ex illa mortui ſunt.propter comeſtionem fungoꝝ in vna die. Idẽ accidiſſe fertur a gal.3.de edulis capi.proprio. idem ab ipſo repetitũ.in de eucbimia et chacochimia.cap.j.col.2.idẽ anotauit rabi moſes in.24.ſuoꝝ ãpb.particula.ꝓpter hoc decreui omnimodo a comeſtione eoꝝ abſtinere.licz.n.colligerent in locis notis.vtrũ tamẽ boni ſint aut mali oĩmodo ignorat.cũ ergo intẽdimus toto poſſe ſanitatẽ cõſeruare caueamus ergo a cibis ſanitatem et vitam corrũpentibus.

De ficubus Caput.79.

Ficus que recẽs eſt calida iudicatur.ad aliqualem humiditatẽ declinãs: ſicca autẽ ſiccitati magis attinet.multarũ ſpecieꝝ reperit.melior tñ alba ab aui.2.canonis preſumit. rubea etenim et nigra in poſtremo bonitatis colocantur.nutrimẽtum autem ꝙ ex earum prouenit comeſtione eſt vehemẽtioris roboris.quam nutrimẽtũ oĩum fructuum et minus malũ. vnde hoc clare et aperte inſinuauit gal.in libello de eucbimia et chacochimia.cap.j.col.vltia.recitat eĩm ꝙ habuit infirmitatem.propter comeſtionẽ ac repletionẽ horarioꝝ fructuũ.vnde decreuit in futuro ab oĩbus.deinde horarijs fructibus abſtinere.pterꝙ̃ a ficubus: et vuis certitudinalr maturis. quãdo enim ante pfectam maturationẽ comedũtur.male ſana ratiõe iudicãtur.ꝓpter lactis ſui venenoſitatẽ:vt declaratũ habetur.a raſi.in ãph.ſuis. ficus humida ſtomacho inimica inuenitur:lz auero.5.col.mũdificare ſtomachũ.dicat lacxando ventrẽ.ſicca autẽ minime inimicatur. oppilationes epatis et ſplenis diſſoluit.aſperitati gutturis cõueniens.pulmoni autẽ amica.epilentici autẽ non modicũ ex eoꝝ comeſtiõe iuuãt.renibꝰ veſice qz ꝯferũt.pſertim ſicce ficus:qr renes lauãt atrahẽdo arenã ex eis.vt raſi placuit i tractatu d pſeruatõe ab egritudie lapidis.vrinã ꝓuocãdo:et vias aperiẽdo.ficꝰ ſicce cũ nucibꝰ et ruta:añ aſũptionẽ veneni morti feri cõeſte.hõc exiſtũt et a malo futuro dfẽdũt.vt ãnotauit rabi

moſes.in.xi.ſuoꝝ aphо. parti. inducendis humorib⁹corruptis ⁊ bonis ad cutis ſupficiē.magnā ꝓprietatē cōprobant habere: ex talibus malis humorib⁹generant pediculi.pſertim qñ eius frequentat comeſtio:vt ſcribit ſerapio pmo.breuiarij capi.5.nō minus aūt ānotauit gal.2.de edulijs cap.ꝓprio.idē auenzoar.2.theiſir.trac.7.cap.19.nō minus aūt bonū generāt colorē: educēdo ſanguinē.ad cutis ſupficiē.ledunt dentes. ⁊ inueſtigat de hoc ab Ariſto.in.22.ꝓblematū parti.hoc ordine. ꝓpter quid ficus moles.⁊ dulces exiſtentes.ledunt dentes:aut q: ꝓpter viſcoſitatē aduenitunt gingiuis:⁊ intercidūt p dentes.aut ꝓpter id ꝙ molia ſunt putrefactionē inducunt velociter.ꝓpter ſuum calorē aut ꝓpter granoꝝ duritiē.in horū maſticationē dolent dentes:recētes aūt emoliunt ventrē.aliqualiter inflando. ſpinguant corpus.licet eius pinguedo faciliter reſoluat.primi fructus ficuū.vt nō edant conſulo.q: valde mali iudicant.⁊ in rationabiles generant morbos.ꝓpter eoꝝ ſupfluā humiditatē. inde enim ꝓuenit ꝙ nō poſſunt a ſole exſicari.ficus ſpecialitatē habent.debilitandi epar.ꝙ a rabi moſe in.22.ſuoꝝ aphо.parti. diſſumi pōt. i ſūma eligat ficus alba bene matura pinguis ⁊ carnoſa cortice ſpoliata.q: digeſtioni aliqualiter reſiſtit.

¶ De fabis Caput.80.

Faba genus leguminis notū:tēpamēto ꝓpinqua:lꝫ frigiditati ſiccitatiqꝫ attineat.i ipſis ⁊ ꝓprie in viridib⁹humiditas ſupflua īuenit.ob id frigide ⁊ humide pſumunt. difficilis ſunt digōnis.tarde aūt deſenſiōis.ſunt inflatiue valde. niſi cū reb⁹inflationi reſiſtentib⁹condiant vel comedant. ſicut cū pipere gariofolis vel ſaluia ⁊ hmōi reb⁹calidis.bone tñ ſunt pectori ⁊ ſputo ſanguinis:tuſſi vō ꝯferūt.ꝓpter eoꝝ dificilē digeſtionē ac nimiam morā. mala ac timoroſa inducunt ſomnia. ⁊ ꝓprietas in eis eſt in deſtruēdo cogitatiuā:vt voluit auēnzoar pmo theiſir tra.9.ca.8.idē aue.5.col.cap.39.ita ꝙ fabe niſi admiſcēant cū ordeo fracto comouēt epileſiā.vt appret.j.3.tra.5.ca.10. ⁊ ſm raſis ſniāꝫ ad almā.3.ca.2.ſcotomiā generāt:caput pterea grauāt.corp⁹qꝫ totū diſolutū efficiūt:virides.n.fabe hūores generāt crudos.⁊ in ſtomacho ⁊ iteſtinis flegma acreſcere faciūt.

in ipſis ventoſitatē nō mediocrē excitādo: meliores ex eis ſunt groſſe albe fracte ſine cortice. faba ꝑ mediū fracta. ⁊ ſuꝑ fluxus ſanguinis alicuiꝰ vene ſuperpoſita ſanat.

¶ De Faſeolis Caput. 81.

FAſeoli ad calorē ⁊ humiditatē declinā͂t: corpꝰ īpinguā͂t: vrinā ac mēſtrua. ſatis ſufficiēter ꝓuocā͂t. ⁊ rubei ꝑcipue in hoc excellūt. ventrē aliqualr̄ laxā͂t. pectori ⁊ pulmoni auxiliū ac iuuamētū ꝑſtā͂t. ſomnia horibilia ac mala videre faciūt. īflationē nō mediocrē. ī corpe pariūt. humores ī toto agregā͂t groſſos. caput ꝯturbā͂t. ſcotomiā ac vᷣtiginē excitādo. qn̄ tn̄ cū aromatibꝰ. vl̄ oleribꝰ ⁊ herbis calidis decoquūt: aut ſuꝑ eos vinū purū ſatis potēs potet. eoꝝ nocumēta quā plurima ſubtrahūt.

¶ De Fari Caput. 82.

FAr ſeu condros vt appelat gal. j. alimētoꝝ genus ē frumenti: quo vtimur īferculis. frigidiꝰ tn̄ nutrimēto tritici: ſ; minoris nutrimēti abſoluit: cū hoc tn̄ bone digōnis ꝑſumit; nutrimētū ꝙ ex eo generat ab aliquo nō vituꝑat. ab illis tn̄ ꝑcipue caueat: in qbꝰ facile opilabile ē epar ⁊ renes. ⁊ q deſiderā͂t a lapide ꝑſeruari. ꝓpter. n. ſuā ꝯglutinationē quā habet ab auctoribꝰ cōprobat. faciliter īgroſat. merito cuiꝰ opilationē īducit. qn̄ fit ex ordeo virtutē ſimilē. ordei habet demōſtrat. far. n. canderos. ab Auice. 2. canonis. arabice nuncupat. ab eo tn̄ remouet opilatio ſi colet aut ſtaminet.

¶ De Feniculo Caput. 83.

FEniculus. ex eo domeſticꝰ ⁊ agreſtis aſſerit. ſed de hortulano ſolū ꝑpoſito noſtro acomodabimꝰ. ac de eo ꝑcipue vᷣba faciemꝰ. calidus. n. ⁊ ſiccꝰ in. 2. a medicis inuenit. licet eiꝰ cōplexio ab aliqbꝰ in. 3. ꝯdēnat. tarde digerit ⁊ eiꝰ nutrimētū malū diudicat. lac. n. in mamilis ſi recens eſt. generare ꝑſumit. menſtruis vrine ꝙ; īperat: ⁊ viſui nō cū mediocri auxilio

ſubuenit quoꝛūdā aīaliū exemplo.vt ademocrito coligit: quaꝫ
enim pꝛio.de cauernis exeunt:tempoꝛib⁹ veris oculos.n. ſuos
ſup feniculū fricāt:vt ſui illuminent.oculi:q: enim ꝓpter longā
moꝛā.viſio fruſtata erat ī cauernis ⁊c.egris ꝓpꝛie ſemē nauſeā
tolit.⁊ cū aqua bibit⁹ feruoꝛē ſtomachi extinguit.ac opilationes
aperit.⁊ moꝛſib⁹ venenatis cū vino mira celeritate ocurit. me-
lioꝛ pars feniculi ſemē ipſius abſoluitur.

De Fiſticis. Caput.84.

Fiſtici ſeu piſtachia:calidi in fine.2.ↄſiderant:⁊ hu-
miditas ī eis in totū nō abſoluit.Auer. vero.5.col.
cap.40.ſcribit ꝙ ſūt calidi ⁊ ſicci ī tēpate.ꝓpter eniꝫ
amaritudinē.⁊ aromaticā virtutē quā habēt.opila
tiōes epatis nō cū mediocri potētia aperiūt.⁊ illū ab humoꝛi-
bus:malis ac coꝛruptis mūdificāt.ſtomachū ⁊ epar a tota ſub
ſtantia mirabilr̄ ↄfoꝛtant.⁊ mēbꝛa iſta in ſuis actionib⁹ nō mo-
dicū ꝓpter ſuā comeſtionē adiuāt:ſunt enim ex medicinis ma
gnis iſtis mēbꝛis ↄueniētib⁹.nauſeaꝫ ac ſubuerſionē ſtomachi
tollūt ⁊ os ei⁹ ↄfoꝛtant. ventreꝫ nec lenire nec ſtringē iudicant.
pꝛincipale mēbꝛū: ſcꝫ coꝛ cōfoꝛtant:vt de virib⁹ coꝛdis ab auic.
ſcribit:ſi cū vino potenti decoquātur ⁊ aſſumant.vermiū ve-
nenoſoꝛū.moꝛſui cōferunt.

De Flagris Caput.85.

Flagaria ſeu flagra.fruct⁹.n.ei⁹ hoīes ac mulieres comede
re ſolēt.⁊ pcipue in nr̄is regionib⁹.vn̄ frigidi ⁊ humidi ꝑ
ſumunt.ī pꝛio gradu.ſi.n. cū boꝛagine vel bugloſa aſſumant.
nō malū ſanguinē generāt.guturi.n.ↄueniūt:⁊ ſitim ſedāt ſi.n.
ↄcimino comedant fetoꝛē oꝛis tolerē credit;aliqualr̄ ēt coꝛ ↄfoꝛ
tāt:⁊ caloꝛē epatis mitigāt.aqua.n.qꝫ ex ipa diſtilat ſup celeſtē
virtutē in cura lepꝛe habere cōpꝛobat:vt a modernis ꝑſumit
ab alijs etiā multis medicinalib⁹ virtutib⁹ nō abſoluit.

De granatis Caput.86.

GRanatoꝝ maloꝝ tres ſunt ſpecies:dulces muſe ⁊ aceto
ſe.oēs aūt frigide.auic.teſtante iudicant.in frigiditate tn̄

ſua diuerſificāt.ſcd3 magis ⁊ minus.ſcd̄m ꝙ in guſtu ꝯtrariā-
tur.acetoſa aūt magis frigida pſumunt. deinde muza. minus
vero dulcis:oīa boni chimi ꝯſiderant: ſ3 pauci nutrimēti raſis
tn̄.3.ad almanſorē cap.20.ſcribit.ꝙ dulcia nō infrigidāt.ſed in
flamationē.ppter dulcedinē atq3 ſitim inducūt. vn̄ multotiēs
nocēt.acutas habētib⁹ſebres ꝯfirmat:idē ab auenzo.p̄rio ibei
ſir.trac.9.capi.20.gutur.tn̄ leniūt.⁊ pect⁹ipm cōfortant. acetoſa
enim feruorē colere reprimūt.⁊ ſupfluitatū curſum. ad uiſcera
ꝓhibent.pect⁹ tn̄ exaſperāt.⁊ ſtomacho frigido nocent: calidū
vero iuuāt epar:eni3 infrigidāt:vomitū ac febrē reprimūt mu-
za v̄o magis ſtomacho iuuatiua.deiudicant.⁊ ex eis eni ex mo
dica generat in corpe ventoſitas:nobilē enim ꝓprietatē aucto
res habere cōteſtant.p̄cipue. auenzoar in ꝓhemio p̄.theiſir ⁊
Auc.in.5.col.40.cap.ſcribūt eni3 ꝙ mirabiliter reſiſtūt cibis ne
in ſtomacho corrumpantur.ſed'i rei veritate pro alimēto non
vtimur.ſed magis pro farmaci parte vt docuit Gal.alimento-
rum.2.capi.23.

¶ De Iuiubis Caput.87.

Iuiube.licet in noſtris regionibus.non multum ſint in vſu.
nichilominus de eis dignum eſt aliquid enarrare com-
plexio enim iuiubarum.ſecundum Auic.ſecundo cano. ⁊ ha-
liabbatē.5.theorice.cap.20.eſt frigida in primo. cum humidita
te temperamento atinente.ſerapio tamen in ſuo libro de ſim-
plicibus:huic ſententie contrarius extitit:tenendo.ꝙ eius cali-
ditas vſq3 ad primum ſe extendat gradum.cum tanta humidi-
tate.Raſis vero ad Almanſorem tertio.cap.43.ſcribit enim ꝙ
iuiube in calore exiſtunt temperate.ſtomacho inimicantur.⁊ ꝓ
pter deficilem eorum digeſtionem.faſtidium pariunt:feruores
tamen ſanguinis calidi: remittunt:ebulitioni obuiando. etenim
ſanguinem ipſum ingroſant ⁊ viſcoſum reddunt. Raſis loco
ſcd̄o tato.affirmat.ꝙ ſanguinem parum clarificāt. licet in oppoſi
tam ſententiam vidiatur Auice.preſertim.5.3.tractatu primo
capi.9.male nutriunt.ſed pectori ⁊ pulmoni conferunt. dolori
renū ⁊ veſice nō minus cōueniunt.

ℭ De Latuca Caput. 88.

Latuca hortulana: ſeu domeſtica frigida ꝛ humida: de notatˀ: facilis digõnis ꝛ pauci nutrimenti: elixata tñ. potenter ac magis nutrire aſſeritˀ: ſtomacho cõuenit calido. ipſuꝫ aliqualiter infrigidando: vigilantibꝰ ac dormire. nõ potentibus ſubuenit: ꝛ lac in mamilis exuberare facit. ſi ſicut euelitˀ. abſqꝫ ablutiõe comedatˀ: ꝯuenientioꝛ. n. ꝑſumitˀ: qꝛ aqua in ſua hũidi tate ꝛ frigiditate augmentũ p̄ſtat. ꝛ eius bonitas q̄ in ſupficie inuenitˀ p ablutionẽ tollitur: ꝛ īflatio ī ea excitatˀ. ſi enim cũ aceto aſſumatˀ: apetitũ excitare dignoſcitˀ. ꝛ abſqꝫ acetoſis aſſumpta tuſſi calide confert. libidinẽ ac nocturnã polutioneꝫ tollit. ꝛ ꝓprie eius ſemẽ. egritudines ex ebrietate eueniẽtes curat. ſanguis enim. ex ea generatꝰ eſt laudabilioꝛ oĩ ſanguine alioꝝ oleꝝ. vt ſentẽtia comunis approbat. eius tamẽ frequens aſſumptio inducit comedẽtes ad debilitatẽ ꝛ oculoꝝ tenebroſitatẽ. ꝛ viſceꝝ molitiẽ. cũ diminutione: ſeminis ſeu ſpermatis.

ℭ De Lupino Caput. 89.

Lupinus calidus in prĩo. exiſtit. ꝛ eiꝰ ſiccitas vſqꝫ ad fm tendit. amaritudinẽ nõ mediocrẽ. in guſtu demõſtrat. ſi nõ excoq̄tˀ. i aq̃ tñ ſi pluribꝰ diebꝰ dimitatˀ. eiꝰ amaritudo euaneſcit. ac penitꝰ recedit. difficilis digõis nuncupatˀ. ꝛ tarde de ſtomacho deſcendit humores in venis groſſos generãdo. ſi ab aliquo nõ bene digeratˀ. ſi vo a caloꝛe nr̃o bñ decoquatˀ: ſatis cõpetenter nutrit. lupinus potiꝰ ad medicinã ꝑtinet p̄cipue amarus. quã ad cibũ. ſi enim cũ ipſa aſumatˀ amaritudine: vrinã ꝓuocat. aboꝛſuꝫ ꝛ menſtrua īducit: aſcarides de coꝛpoꝛe emittit: pulmonis aperit opilationẽ epatis ꝛ ſplenis.

ℭ De Lente Caput. 90.

Lens in gradu ſcdo frigida repitˀ ſicca vo ī. 3. diudicatˀ. lꝫ tñ. ab aliqbꝰ auctate multoꝝ antiq̄ꝝ. p̄ſertĩ a gal. ꝛ ab ypocrate. 6. epidi. tẽꝑata ãnotatˀ. difficitˀ digõnis: mala ſtomacho: grauat. n. ꝛ īflationẽ nõ modicã generat. ꝛ ſi. n. cũ cibis cõ

diatur ſiue admiſiatur dulcibus.opilationes magnam in epate inducit.ydropicus aũt a ſua comeſtione adiuatur:⁊ qui ei⁹ co meſtioni eſt aſiduus.ſi quidem nigra illi dominatur colera.me lencolicos. generat morbos.morphea cancrũ lepra:⁊ alia ma la procreando.mala membris preſumitur neruoſis.propter ei vehementiam eius excitationis viſus obtenebra.horẽda ſom nia inducit.caliditate ſanguinis extinguit.vnde eius decoctio in febribus adminiſtratur acutis ac timoroſis.ſi enim cõcorti ce ſuo decoquantur emolit ventrẽ.ſi autem ſine cortice aut cu ipſo aſumatur.dũmodo ipſa pria abijciatur aqua.comedentis ventrem ſtringit:vtilior aute decocte lenticule comeſtio eſt ſi cõblite ſpinachijs aut carne agni.decoquatur:⁊ comedatur.pe ior enim que cum ſalſa decoquitur carne.magiſq̃ nigram ge nerans colera ⁊ peſſimos morbos.ſi tamen cum ordeo equa libus coquat̃ partib⁹ aut minoribus.nutrimẽtũ fiet tẽperatu.

¶ De Lacte Caput.9i.

Lac recenter mulctũ temperamento exiſtit vicinu:l frigiditati humiditati q̃ parũper atineat.ex tribus ſubſtã tijs.ſ.ex butiroſa caſeata ⁊ aquoſa cõpoſitum.de cõplexione aũ tem.omnium eoru.ſuo loco acõmodato:anotabimus. corpus impinguat ac ſufficienter humectat:nobilis:ſubſtãtie:exiſtit:fa ciliterq̃ digeritur.⁊ boni nutrimenti.in ſanguinẽ eni ſine diffi cultate conuertitur:vt ãnotauit.gal.3.cõpl.4.corporibus ſiccis optimum prebet nutrimentũ.ſanguinẽ ⁊ ſperma acreſcere. fa cit pithyſicis, hydropicis ↄſumptis tuſſi pectori.ſputo ſangui nis ardori vrine nõ paruũ auxilium preſtat:obliuioni ſicce.⁊ tri ſtitie conuenit.lac enim in cõplexione ſua diuerſificatur.multis ex rebus occurentibus:aut ꝓpter ſpeciem animalis:aut ratione paſcuoru:iuuentutis:ſenectutis:pinguedinis:aut macredinis: aut ratione coloris:aut preparationis ⁊c̃.melius enim lac eſt ſa nũm naturale.non habens infectionem alicuius alterius hu moris:aut ſuper quod non vincit aliqua mala qualitas effugiẽ da.⁊ melius ipſius.eſt q̃ vehementis eſt albedinis ⁊ equalis eſſentie. ⁊ quando ponitur ſuper vnguen.non fluit. ſi enim

cum ſua: conuenienti bonitate debet accipi: tollatur imediate
poſt ſuam emulctionem aut ab vberibus extractionẽ. quia ex
contactu. continentis faciliter putrefit. ⁊ ad malam diſponitur
naturam: in lacte enim in quo turbulentia. aut accuitas aut ſal-
ſedo inuenitur: malum deiudicatur: ſed qui ab huiuſmodi re-
bus abſoluitur. melius pꝛeſumit: huiuſmodi enim eſt, ꝙ ex ſan
guine ſano: puro que generatur. ⁊ que ob omni malitia depu-
ratur. ſanius lac eſt mulieris iuuenis foꝛmoſe: ⁊ cum conditio-
nibus alijs opoꝛtunis: alioꝛum autem animalium lac. natura
quoꝛuȝ nõ eſt elongata a natura hominis melius poſt illud de
iudicatur: odoꝛ enim carnium bonitatem aut ipſius malitiam
arguit. Nam quedam reperiuntur animalia: quoꝛum carnes
fetide exiſtimantur. Sicut carnes canis lupi leonis ⁊ huiuſmo
di quedam vero boni ſunt odoꝛis. ſicut caro poꝛcoꝛum: pecu
dum. capꝛarum: ⁊ eoꝛum que curſu eoꝛũ currunt: natura enim
eoꝛum magis pꝛopinqua inuenitur: nature humane. Unde ꝓ-
pter hanc cauſam: lac: poꝛcinum magis confoꝛme inuenitur. na
ture humane. poſt lac muliebꝛe. vacinum enim lac omni lacte
cuiuſlibet alterius animalis groſſius iudicatur. ꝙ etiam omni-
bus ſui coꝛpoꝛis pinguedinem: adipſci volentibus conuenien
tius exiſtit. aſininum vero lac. oĩ lacte ſubtilius exiſtit. vitio pul
monis conueniens magis: capꝛinum vero inter hec duo tem-
periem tenet. ⁊ minus molificatiuum quam lac alioꝛum anima
lium. Quoniaȝ capꝛe herbas ſtipticas comedunt. pꝛopter hãc
ergo cauſam magis ſtomacho conueniens. niſi foꝛte lacticinia.
comedant: lac ouium plures ſuperfluitates in coꝛpoꝛe quam
aliqđ aliud lac. pꝛocreat. ſecundum Raſim ad almanſoꝛẽ. 3. ca
pi. 15. ⁊ inflationes ſuſcitat. camellinum vero lac doloꝛeȝ in epa
te patientibus dandum eſt: ⁊ complexionem habentibus coꝛu
ptam. lac camelaruȝ. nouiter fetarum ydropiſi confert valde.
pꝛeſertim ſi cum ſua aſſumatur vrina. deſiderium cibi excitat.
licet tuſſim commoueat lac accetoſum ſtomacho amicatur. tunc
etiam hoc fit merito extractionis butiri: quia vnctuoſa ſtoma-
cho inimica. pꝛeſumuntur. aſſidua tamen lactis aſſumptio vel
frequentatio: multa parit: nocumenta. pꝛĩo pediculos generan-
do. ſcđm ꝙ quidam exiſtimauerunt: ſoꝛditiem enim plurimaȝ

procreat: neruorum egritudines frigidas ac flegmaticas habentibus.eius aſſumptio nocet:ꝛ dentibus ſimiliter illos corodendo ꝛ concauando:ꝛ laxam efficiūt gingiuam:vt docuit gal. 5.regiminis ſanitatꝫ ſcribens ſe cognouiſſe virum qui ex nimio vſu lactis dentes omnes perdidit.preſeruatur tamen homo ab iſto nocumento abluendo os:cum melle:aut oximelle aſininuꝫ tamē lac dentes ꝛ gingiuas habet fortificare: nocet debilia epata habentia ꝛ capita.proprie quādo dormitur poſt eius aſſumptionem:tenebroſitatem enim ꝛ caligineꝫ viſus aduenire facit. nocitiuum tremoreꝫ cordis humidum habentibus:ſiue ex ſanguine ſiue ex flegmate fiat:oppilationes in meſeraicis venis poſſidere facit:omne preterea lac groſſuꝫ excitat coleram: ꝛ lapidem generat.ꝛ recenter mulctuꝫ groſſum: multotiens inducit aſſumptores ad febres. vnde acute febricitātibus nequaquam dandum.proprietas lactis niſi cū debita menſura ſanitatis ſtomochi ſorbeatur.ad malum conuertitur:ꝛ in ipſo corrūpitur:quia ī calido effumigatur:in frigido vero aceroſatur:vel caſeatur:vt ānotatuit Gal.4.de ſimplici medicia diſt.3.capi.5. col.4. tamen ſi cum mellis admiſtione. vel ſalis aut ꝫuchari aſſumatur:multa ab eo ſubtrahuntur nocumenta:non exerceatur homo poſt eius aſſumptionem:quia nocumentuꝫ parit. lac confert potui multarum medicinarum mortalium:in ſūma eligatur cum conditionibus dictis:ꝛ nō ab animali albo:quia eſt debilius vt monſtrauit.auic.2.canonis:quia ſi alio modo aſſumat.magnum in cōmodum corpori humano foret.cuꝫ non ſit aliquid nocibilius nature humane:quam lac malum ergo ꝛc. bibere vero lac volentem oportet non ſtatim ſumere poſt partum:ſed poſt ad minus quadraginta diebus vt placuit haliabbati.5.theorice cap.26. nō aſſumatur lac cum rebus acetoſis quia inducit lepram:vt ſcribit Auic. in.3.fen p.doc.2.capi.7.

¶ De limacia Caput.92.

CAro limaciarū.licet digōni parū obediat.tū ſi ab aliquo digeraf. boni laudabilis reſtauratiui qꝫ nutrimēti exiſti t:epatis oppilatiōes anichilat.ac illū ꝯfortat:pectori pulmoni ptiſiſcis ꝛ cōſūptis auxiliū tribuit:laborātu etica ip̄ꝰ ce meſtio

cõuenit ⁊ adiuuať:q̄ viſcoſum ⁊ ſtabile generat nutrimentũ, ab ethicoꝝ calore difficilius reſolubile limacie terrene bõe ſũt ſtomacho:⁊ ventrẽ laxant:ſed q̄ ſunt in fluminibꝰ.ſunt pinguio res alijs.vt diaſcorides ãnotauit.limacie cũ aliquo igenio p̄pa renť:⁊ cũ furfure fricenť.vt mala coꝝ viſcoſitas tolať. tũc enim magis ꝑ vſu ꝯueniunt.an carnes limaciaꝝ.ſint ceteris laudabi lioris nutrimenti oſtenditur ⁊ cum diligentia inueſtigať a con ciliatore differẽtia. 68.quare ⁊c̃.

ℭ De Limone Caput.93.

Limon enim.licet eiꝰ cõplexio:ab auctoribꝰ medicine au tenticis nõ ãnoteť:a nobis tamẽ p̄termitendã eſſe mini me diudicaui.in cõplexione enim ſua variationẽ.habere cõpro babitur.merito ſue cõpoſitionis.eiꝰ aũt cortex ad aliqualẽ.ten dit caliditatẽ.ꝑpter aromaticitatẽ a datoř derelictã.vñ ab odo re:cor ꝯfortať digeſtionis tamẽ ẽ difficilis. accetoſitas enim ad frigiditatẽ ⁊ humiditatẽ tendit:cũ ſtipticitate aliqua feruorem acuitatẽ ⁊ malitiã colere repri mẽs.a medicis nõ ſine rõne. ſucu pus eius i febribꝰ timoroſis adminiſtrať.ſtomacho p̄cipue cali do ꝯuenit.appetitũ ꝑpter eꝰ acredinẽ choroborat. eꝰ tamẽ fre quẽtatio:ſtomacho nocet.⁊ mẽbris oĩbus neruoſis.ꝑpter hoc ſapientes vt eius effugiãt.nocumentũ.comedunt ipſum aut p̄ parant.cũ zucharo:cũ vino dať diſentericis ⁊ ſanguinẽ ſpuen tibus.ſcd̃m Gal.7.ſ.pharmacorũ.

ℭ De Moro Caput.94.

Mora celſi matura in caliditate ſunt tẽperata.eorũ virtus emolit ventrẽ.nutrimentũ enim paucũ cor pori p̄ſtãt:citiſſime i ſtomacho corrũpunť: p̄cipue ſi poſt alios aſſumanť cibos.i principio vero ſum pta.celerime alijs cibis ſubeũt.ac eis viã faciũt:faſtidiũ nõ me diocre pariũt. ſi tamẽ in aqua lauantur. minoris ſunt nocumẽ ti.magis ꝗ infrigidant.⁊ ſitim aliqualiter reprimunt. accetoſa vero frigida.a phiſicis preſumuntur.ventrẽ enim cõſtipant. ⁊

ſanguinē fluentē reprimunt:ēt eis enim cōſtipatiuū: ſufficiēter fit pharmacū.vnde ad diſcentericas ꝯuenit diſpoſitōes ⁊ alias quecūq; flutibiles:vt Gal. placuit.

¶ De Menta Caput. 95.

Menta domeſtica ſeu hortulana.aromaticū demonſtrans odorē: calida ⁊ ſicca i ſcdo conotaf gradu. licet in ea humiditas ſupflua inueniaf: ſtomachu; enim ꝯfortat.ipm calefaciēdo.⁊ cibu; in digerēdo adiutoriū affert:abundātiā ſanguinis ſtringit.⁊ nimios vomit⁹ cōpeſcit:labentē animū odoris efficatia recreat:pncipalia:vigorando mēbra.ac ꝯfortādo pcipue cor.ſtomachū:nihi lꝯcupiſcenti faſtidiū detrahit.tumorē mamilaꝝ.ꝑpter lactis coagulatione tolit:habet aūt qd amaritudinis.p quā potata:ſeu comeſta lumbricos necat.ex ei⁹enī; inflatione ⁊ nimia humiditate luxuriā excitat:⁊ frigidi cōplexione ab aſſumptiōe ei⁹adiuuātur ad coitū.ſua ppriate.nō dimittit lac coagulari: vt caſeū a putrefactione phibet.canis rabidi morſui ꝯfert.dubitandū.enim in fine nō iniuſtū putaui. de eius cōplexiōe. q: qritur ab Ariſto. in.20.par.pble. pble.2.ꝑpter qd dicitur mentā.i bello. neq; comedes neq; plātes.aut q: ifrigidat corpa.declarat aūt ſpermatis corruptio.hoc aūt eſt ꝯtrariū.ad fortitudinē ⁊ animu; ⁊c̄.ex iſta ergo diſſolutiōe vr̄ ꝙ ei⁹cōplexio ad frigiditatē tēdat ergo iſta aūt dubitatio a ꝯciliatore diſoluitur dr̄ia.149. quare ⁊c̄.

¶ De Maiorana Caput.96.

Maiorana ad caliditatē ⁊ ſiccitatē vſq; ad.3. gradū ſe extendit.lꝫplateari⁹dicat vſq; ad ſm:ſtomachu; enim infrigidatū calefacit ⁊ digeſtionē pcurat. ꝓpter enim ſuā ſubtilitatē omnibus egritudinibus frigidis pdeſt.pcipue tñ capiti ꝯueniēs opilatiōes cerebri aperiēdo:⁊ humiditatē exicādo:paraletici ab ei⁹comeſtione: ſatis potēter adiuantur. caput enim ꝯfortat frigidū.dificultatē mingendi remouet auctoritate plinij:morſui ēt ſcorpioni mira celeritate ocurit.

¶ De Mele Caput.97.

Mel calidū ⁊ ſiccū in.2.gradu.conotatur.incidit ⁊ malos humores ſtomacho adherētes abſtergit.mel faſtidium tollit.nauſeā ꝓhibet.pulmoni ⁊ omnibus interiorib⁹ medet.tuſſientib⁹ ꝓdeſt.vrinā ꝓuocat.ac ventrē emolit.tenebroſitatē vi ſus abſtergit.aqua vo ipſius ſtomachū cōfortat.ac ipm apetere facit.mel cito in ſanguinē permutat.vt Gal.placuit.3.cōplexionuȝ.4.col.j.nō minus etiā in colerā.vtitur rubeam.labēdo. flegma deſtruit.ſenibus ⁊ frigidā habētibus complexionē confert.eſtate aūt ⁊ qui calidā.habēt ꝯplexionē.malū exiſtit ac pſumit.venenatis morſibus occurrit.⁊ rabidi canis morſib⁹ adhibitū pacientē curat.in ſua aūt cōplexiōe variat.merito diuerſitatis herbaꝝ.bonaꝝ aut malaꝝ.bonitatis aūt probatio eſt:vt ſit odoriſeꝝ.cū bono ac ꝯueniēti odore.⁊ nō abominabili ſapore. ⁊ dulcedo:cum aliquali acredine.in eo vincat.ſufficiēter glutinoſuȝ:nō fluidū:perlucidū ⁊ rubedine coloratū.vl' in colore paleari.melius enim vnale ab Auic.preſumit.deinde eſtiuū.hiemale.aūt minus bonuȝ.diudicat.caueant hoīes ab aſſūptione mali mellis:qꝛ venenū ab Aui.6.4.p:eſumitur.mel ſi cuȝ lacte admiſceatur ipſius remouet putrefactionē futurā ī corpore:vt placuit auē3oar.3.theiſir tracta.j.cap.13.in vſu eiȝ longo mellis ineſt ei ꝓprietas incorrūpēdo ſtomachū.auctoritate auē3oar.j. theiſir tractatu.15.cap.2.

¶ De Melonibus Caput.98.

Melones frigidi.iudicātur:cū humiditate nō pauca.dulces aūt minoris ſunt frigiditatis.digeſtiōi obediūt.per aluū educūt:⁊ vrinā cōmouēt.eoꝝ aſſumptio.exiſtere dȝ ante aliū cibū.in ſtomacho depurato:qꝛ qui faciliter digerūtur.faciliter corrūpunt.vt in ſcriptis nobis donauit Gal.j.alimētorum cap.j.col.3.cum corrūpūtur enim.cōuertuntur ad naturā.veneni:vt clare videre patet a Gal.in' libello de euchimia ⁊ chacochimia in fine capituli de fructibus.idem cōſtanter ſcripſit haliabbas.5.theorice.18.melo celeris enim eſt corruptionis in ſtomacho.celeriſqꝫ alteratiōis.in ea que in ſtomacho īuenit.melones dulces. velociter in colerā vertunt rubeā. melonib⁹ ſigs

comeſtiōe multū vſus fuerit.colericā patieť paſſionē.vt demō ſtratū.nobis relinqt raſis.3.ad almāſorē3.20.ex eoꝝ plurima co meſtiōe.ſeqtur fluxus ventris ⁊ rugitus in viſcerib⁹ ⁊c.ſ3 quia tpibus noſtris.inoleuit cōſuetudo.poſt melones bibere vinum potēs purū.nō in merito ergo dubitať.vtrū ſup fructus.vinu3 aut aquā.ſit bibēdū.⁊ maxime poſt melones.in primis auice. canon nos monet:qui ab eo ſcribiť in.j.3.doctrina.2.cap.8.d re gi.aq.⁊ vini.ꝙ ſup cibū mali chimi bibeř vinū.dū comediť:aut ante aut poſt quam digeritur eſt malū.qm̄ facit malū chimū in extrema corporis penetrare.ſilr ſuper fructus.⁊ ꝓprie poſt me lones.yſac vo in dietis particularibus de pſicis.ita expoſuit:ꝙ perſica ieiuno ſtomacho vel vacuo ſunt edēda.poſtea vinū ve tus odoriſeꝝ bibēdū.ipſa enī corruptibilia extāt.de facili:ꝙ de notat eorum quaſi fetor cum inciduntur ferro.ergo; conciliator de hoc mouet differentiā. ⁊ eſt dfia.22.eadem controuerſia ab eo tangitur in.22.particula problematum.problemate.8.ad hoc dubium reſpondendu3.plures dantur reſponſiones.pmo quia apud nos autem quibus continuus eſt vini vſus.ceſſat ratio il la auice.quia conſuetudo eſt ſecunda natura.vt ſuperius a no bis prelibatum eſt. auctoritate multorum antiquoꝝ. ⁊ preſer tim auice.in.3.j.doctrina.5.cap.primo.dicebat enim ꝙ vſus eſt ſecunda natura.ergo quia conſuetudines enim oportet conſer uare.⁊ ſecundum earum incedere regulam.vt apparet.4.ad al manſorem.cap.10.ergo melius eſt vinum potens bibere. poſt melones quā aquā potare.licet ꝯriū.apud ſaracenos ⁊ īſuetos ad vinū.q eo tāq̄ ꝓ medicina vtunť.vel aliter dicēdū.ꝙ ſi me lones in multa aſſumanť quātitate.ſicut multi faciūt guloſi.tūc ſup ipſos aquā eſt bibēdū.niſi ſit aliqđ accidens ꝓhibens. q2 merito grauitatis.aq̄ deſcēdunt.ad inteſtina.ergo.ſi vo īmodi ca quātitate.⁊ gratia delectationis aſſumātur. vt eoꝝ corrigať malitia.vinum potens parum deguſtetur.eorum eni3 frigiditas tēperabiť.⁊ minoris erūt nocumenti.vel aliter vniuerſaliter eſt dicendum.cum conciliatore. in.22.particula proble. problema. allegato.ꝙ ſup fructus frigidos vinū vniuerſaliter calidu3 erit potandū.ad eoꝝ frigiditatē expelēdā.que ſolūmodo calido nō frigido expellitur.ſuper autem calidos fructus.aquā nō vinū

erit aſumēdū:ſicut cōmunis aūt opinio tenet.poſt ficus aquam fore bibendā:nō vinū:q₂ cū₃ ea inſuffi cōminuunť cito:⁊ deſcē dunt.vino vero inflamātur.preſerti₃ in ſtomacho colerico.idu rātur eni₃.⁊ cū non modica difficultate expelūtur.quidam eni₃ dolores paſſi ſunt intēſiores ſup fructus.ex potu vini.aliq vero mortui.preſerti₃ ſup ficus vinū bibētes:vel aliter:reſpōdēdu₃. ꝙ ſi vinū alitionis gratia bibať.ſuper melones vel pepones.nō eſt potādū.precipue in quātitate multa.q₂ penetrare facit.chi- mos malos.ad intima corporis.⁊ hoc forte intellexit Auice.in auctoritate ante adducta.⁊ ſi dicať ꝙ videmus quotidie.oppo ſitū:vt nō patiātur.qui bibūt vina potētia i magna quātitate.re ſpondēdū.ꝙ ſi in pſenti.nō ſentiet:in poſtez tū non euadent.

¶ De Nuce Caput.99.

Nux calida in.3.ſicca vo in.j.a medicis demōſtratur: qñ recēs eſt.humiditati attinet.cacoſtomatica eſt ⁊ indigeſtibilis.ꝑpter hoc nimis euaporat:⁊ dolores capitis inducit:viſumq₃ obtenebrat.tuſſiētib⁹ cōtraria ſi come- ſta fuerit.⁊ a ieiunis aſſumpta.nauſeā ꝓuocat.linguā grauat.ſ₃ dolorē pungitiuū vētris ſedat.frixa eni vētrē retinet.nō eſt aūt a nucibus ſanguis generat⁹ malus.vt ſcribit haliabbas.5.theo rice.19.ab Auc.autē.5.collectorij diciť ꝙ nuces malā demon- ſtrāt ꝓprietatē.ita ꝙ qui eis vtūť.nimis paraliſim in lingua ad uenire faciūt.⁊ vētrē laxant.qñ recens eſt.ſi cū melle nutriatur fruſtra gariofoloꝝ admittēdo magis cōueniēs ſtomacho pſu- miť.⁊ renibus.frigidis valde confert. tēpore aūt horrēdi frigo ris nuces nō diſcōueniunt.venenis omnibus paruis cōtrarian tur.preſerti₃ ſi cū ruta ficubus bonis aſſumātur.⁊ hoc in peſti lēti tpe magis ꝓficuū inuenitur.nux:aūt antiquata ⁊ rancida.il- lam ei₃ aſſumere abhominabile eſt.q₂ venenū efficiť.⁊ huma- nū corp⁹ ad malas diſpōit egritudies.vt Aui.placuit.6.4.cap. 30.⁊ conciliatori in ſua ſumma de venenis.

¶ De Neſpilis Caput.100.

Complexio aūt neſpile frigida eſt in.j.⁊ ſicca.min⁹ tū ꝑ nutrimēto cōpetit:inter ceteros fruct⁹.ad medicinā eui₃

magis pertinet.quã ad eſum cõueniat.q̃ ſatis oſtendit. auſteritas ſui ſapoꝛis ⁊ ſue ſubſtantie duriciès.ſtomachũ.n. ſua ſtipticitate coꝛroboꝛat ⁊ aſcenſu vapoꝛũ aduenire ꝓhibet.ventrem ſtringint pͤcipue ſi ante aſſumaꝛ:parui tñ ⁊ groſſi exiſtit nutrimenti:qꝛ enim in arboꝛe ſufficiẽter nõ moleſcit: ꝑ eſu cũ ingenio ſatis noto matureꝛ:magis enim ꝑ victu cõueniens erit.

De Rapis Caput.101.

Rapi calidi ⁊ humidi iudicanꝛ ⁊ magis quam rape gutturis ⁊ pectoꝛis lenitatẽ efficiunt: renes doꝛſum q3 caleſaciũt:⁊ vrine vias ſatis potenter mũdificãt: ſperma acuũt:inflationẽ vͦo pariũt:⁊ viſu3 ꝯfoꝛtãt: ſi vero cũ aceto cõdiantur frigide exiſtunt:⁊ colera3 extinguunt rubeã:vt a raſi ſcribitur ad almanſoꝛẽ.3. cap.19.

De Oliuis Caput.102.

Oliue in ſua varianꝛ cõplexione.ſcꝫ maioꝛẽ aut minoꝛẽ maturitatẽ.fructus oliuaꝝ arboꝛis qñ cõplete ẽ matur⁹: calidus caliditate temperate exiſtit:q vͦo ex eo eſt imaturus:frigidioꝛ ⁊ ſtipticioꝛ diudicaꝛ.oliue aũt cũ aqua marina cõdite ſi ieiuno ſtomacho recipianꝛ:ventrẽ ſubducũt:ꝑpter ſalis acuitatẽmin⁹ vͦo mouẽt q̃ in oleo remoliunꝛ:auctoꝛitate raſis ad almãſoꝛẽ.3.cap.19.paucũ qdẽ oĩo oliue:dant coꝛpi alimẽtũ. ⁊ difficulter digerunꝛ:apetitũ incitãt.pͤcipue ſi cũ aceto ꝯdianꝛ.⁊ fetoꝛẽ oꝛis ſubtrahũt: os vͦo ſtomachi coꝛroboꝛãt.vt Aui.placuit pꝛĩa.3.trac.2.cap.27.ex comeſtione oliuaꝝ humoꝛ niger ⁊ melẽcolic⁹ generaꝛ:vt auẽ3oar.3.theiſir trac.j.capi.5.ãnotauit: idem planius aſſerit.2.theſir trac.7.capi.6.oliue nigre mature parate ſunt coꝛruptõi.⁊ ſtomacho inimicãꝛ ⁊ oculo incõuenientes. hãc q3 ſnĩa3 a ſarapione ſuis de ſimplicib⁹ cernere qdẽ ẽ:oliue ãt quaꝝ coloꝛ.ſmaragdin⁹ exiſtit.magis ſtomacho auxiliũ ꝑbẽt.

De Oleo Caput.103.

Oleũ oliuaꝝ diuerſis igenijs ꝑparaꝛ.quodã ex maturis oliuis:quodã vͦo ex imaturis ꝯficit.qꝺ aũt ex maturis reſultat:quodã nouũ quodã vͦo antiquũ ꝑſumiꝛ.nouũ aũt cale

factiōe caleſacit temperata:antiquū aūt calidius ab omnib⁹ dicat.ꝛ quāto plus antiquat.i eo maioꝛ augeɫ caliditas: tū.n. viā cibi deperdit:ꝛ nomē medicine aquirit: illud aūt ꝙ ex oliuis nō bene maturis fit:oleū expenſaꝝ denominat: vnde ſanis ꝯueniens efficitur:ꝛ illud ꝓpꝛie qꝺ eſt nouū.ꝛ cū priuatiōe mali odoꝛis ac ſapoꝛis:bonū ſtomacho ꝑſumitur.ꝓpter ſtipticitatē in eo derelictā.ſi enim in oꝛe teneatur.gingiuas reſtringere ꝛ dentes ꝯfoꝛtare:expimēto cōꝓꝛobatur.iſtud enī oleū frigidū ꝛ ſiccū.ab omni medicoꝝ ſchola.denominat.licet vna extat auctoꝛitas Aui.pꝛīo cantice.3i.q̄ appoſitū ſonare videɫ:q̄ talis īuenit:ꝙ omne habēs dominiū pinguedinis ꝛ vnctuoſitatis eſt calidū ꝛ humidū:ſed cū oē oleū iſto currat curſu.ergo.oleū ꝑ aluū educit ſua molitie. ꝛ ſi in multa tollat quātitate: nauſeā incitat:ꝛ hoc magis in cōſuetis conotat:vñ venenatis adminiſtratur:vt illud qꝺ ad intra ſtomachū aſſūptū ꝯtineɫ:cōfeſtim euomat.raſis tñ:ad almanſoꝛē.3.cap.23.ſcribit:ꝙ oleū nequaquaꝫ faſtidiū:ſicut alia vnctuoſitatē habētia facit:diureticū inueniɫ.ꝛ ebꝛietatē aduenire ꝓhibet.vñ hec nobis inſinuauit Ariſt.3.ꝓblematū parti.ꝓbl.vltio q̄rens:ꝓpter qd oleū ad ebꝛietates cōfert:aut qꝛ diureticū:ꝛ potui viā facit:oleū aūt cōe:nouū ꝙ ex oliuis expꝛimiɫ maturis. ꝓ regi.ſani.abſolute.magis ꝯuenire ꝑſumo:licet enī ſtomacho plus diſcōueniat.

¶ De Oꝛdeo Caput.104.

ORdeū i cōplexione frigidū i.j.gradu ſicū vo ꝫ haliabbatē in ſcꝺo.ꝛ ſcꝺm Auic.in.j.raſis vo ad almanſoꝛē.3.ca.2. dicit ꝙ equalitati eſt ꝓpinquū: lꝫ frigiditati atineat.ei⁹q̄ nutrimentū tritici minus eſt nutrimēto:viſcoſum minus groſſūqꝫ eſt īflatiuū ꝛ īfrigidatiuū: vētoſitatē ac egritudines frigidas ꝛ colicā ſolitos pati.eius enim aſſūptio impedit:calefactis aūt auxiliū ꝑbet.qui minoꝛationē carnis adipiſci deſiderant.ꝯfert.ſubtille.ꝛ abſterſiuū aliquid habentem generat chimum.ſanguinē colere nigre vicinum ſuſcitat:vt a raſi ſcribitur:plurima autem oꝛdei comeſtio inducit.aſſumentes ad malum coloꝛē.vt Ariſt. ānotauit.22.ꝓblematuꝫ particula ꝓblemate.23.aqua aūt ipſius

febrientibus vtilis inuenitur.⁊ mirabiles virtutes habet ſi cū illo ingenio ab Auer.5.col.31.ānotato fiat:aliter abonitate ſua plurimum recedit:eius enim farina virtutem aliquam ſtipticā comprobatur habere.

¶ De Ouis   Caput.105.

Uia medici noſtri tēporis de ouorū cōplexione ſolent dubitare:an calida frigida aut temperata ſit:dignū ⁊ conueniens eſſe:ſana rōne iudicaui:de cōplexione ſua aliqd in mediū aducere: ouū enim ſcdm totalitatē ſue cōpoſitionis:ē paulo frigidius corpe temperato. vt nobis aperte expoſuit gal.ii. ſimpliciū pharmacorū.26.⁊ ſerapio in ſuis de ſimplicib⁹.ab auenzoar enim prīo theiſir trac.9.cap.19.⁊ ab Auic.in.3.4.trac.2.cap.de cura cancri:conumeratꝰ ab ipſis inter cibaria frigida:idē videre lz ab ipſo.Auic.⁊ Gal. in plurimis locis.ac pſ rtim i ſubſcribēdis.prīo in prīa.4.trac. ſcdo.de cura tertiane pure:adminiſtrat ouū.ergo in.5.fen.3 tracta.prīo.cap.9.de cura fluxus ſanguinis nariū ponit eū frigide cōplexionis:exquo cōpetit in cura illa pueniente ex materia colerica.ergo.prīa vo.3.trac.2.capi.24. de cura ſode ex ebrietate. ponit vitellū frigide cōplexionis ⁊ humide. Gal.aūt.2.miamir. cap.de dolore capitis ex ebrietate.idē expoſuit.quare auctoritatib⁹ iſtorū antiquorū virorū:aqeſcendū.pſumo:lz oppoſitū auctoritates alie ſonare videanṫ.ſcz ꝙ ſint temperate cōplexiōis. nihilominus: ꝑ ꝯſtanti eſt tenendū.ꝙ ouū verſus frigiditatem tendat.ſcribāt ac clament alij:qd qd velint.iſta aūt cōtrouerſia pulcherime diſputatur a conciliatore in ſuis diffe.diff.69.oua plus alijs hominibus cōuenientia.ſunt galie perdicis ac faſſiani:deinde oua anetis.in bonitate exiſtunt:quāuis ma'um efficiāt nutrimentum.paruarum aut magnarum animalium oua. edenda nō ſunt:niſi medicine cauſa:vt confirmatur a raſi.3.ad almanſorem.13. ouū preſertim galine digeſtioni obediens.ſanguinem in corpore augumentat.vhementer.ac cito nutrit.licet tamen auctoritas Gal.in ſcda.āpho.parti.in cōmē.illius eorū que nutriuntur: ſonare oppoſitum videatur dicendo ꝙ ouu3.

tarde nutrit.ꝛ de ſtomacho tarde eijcit:ꝙ de indurato in aqua ſane intelligit. ouū autē tantū nutrit quātū pōderat:vt diſſumi pōt ab Aue.in comen. 96.ꝛ.cātice ē eni ouū parue quātitatis:ꝛ multi nutrimēti.vt ab Aui.4.j.cap.pṗo collegimus.vnde infir mi ꝛ debiles ex coitu:aut ab alia cauſa.ex ouoꝝ aſſumptiōe vi gorātur.ꝛ ad priſtinū reducūtur.vires ꝑditas apꝛēdūt.ouū galine ſperma augumētat.ꝛ hoiem ad coitū fortiorē reddit.vi tellū enim albo melius exiſtit.difficile autē digeſtibile eſt albu mē.vt pronūciatur a Gal.ii.de ingenio ſanitatis.6.id circovitel lū preceteris nutrientibus cōueniēs eſt in diſſolutōe ſubſtantie ſpūs ꝛ diminutiōe materie ipſius ſanguinis cordialis. cōfortat enī valde cor.vt ab Aui.de viribus cordis ꝑcepimus.ſm eius diuerſum modū ꝑparatiōis ꝛ aſſumptiōis diuerſaꝫ retinet na turam.Si aūt ſemicoctū bibatur.virtutē ſtomacho ꝑbet.ꝛ cor pus debilitari nō permittit eo ꝙ nature fit animātis.lenit enim oīa:q: leuē vicem habet.vt a Gal.de ſimplicibus ad paternia nū.cap.200.ſcribit crudū autem potatū.raucos emēdat:ꝛ ſitiꝫ prohibet.optima autē quidē ipſoꝝ.ad alimētum corporis ſunt que tremula.ſorbilia aūt minus quidem nutriunt.facilius aūt qdē ſubeūt. aſperitati gutturis ꝛ pectoris ſorbilia cōferūt.tuſi pleureſi etbice raucedini vocis ex caliditate ꝛ ſtricture ānbeli tus ꝛ ſputo ſanguinis conferūt.ꝛ ꝓprie cū vitelū eorum ſorbe tur.tepidū qn̄ enim ouū ſm totalitatē ſuā decoquit.contra ma terias putridas que diſcurrūt ad ſtomachū ꝛ inteſtina multum confert:vt recitat Aue.virtute autē ſua ouū ſorbile cibi ꝛ potus virtutē preſtat.oua dura elixata.ad digerendū ſunt duriora.tar dius que de ſtomacho deſcendūt:ꝛ cuꝫ aceto decocta diſſente ricis proſunt.qn̄ elixantur rupta:aut aſſantur cū oleo nouo ma gis conueniunt.quā cum butiro ꝛ oleo alio:quia res que deco quitur cum oleo eſt valde nutritiua.dūmodo oleum nouum ſit ꝛ dulce.de oliua quia illius natura temperata preſumitur.ipin guat enim epar.ꝛ ſubſtantiam ipſius augumētat.vt clare expo ſuit Aue.5.col.cap. 36.ideo religioſi oleo bono vtētes pigues ſunt ꝛ rotondi:vt ānotauit cōcili.diffe.allegata.oua meliora pre dictis auibus ſunt galinaꝝ.ſi ſane pingues ꝛ in iuuētute exiſten tes ſint.ꝓprie ſi ex bonis rebus ꝛ granulis nutriātur.meliora

galinarū oūa preſumuntur:que a galo calcantur.aliter a perfe-
cta bonitate recedunt.quia non iudicantur prolifica .oua enim
venti ab ariſto.6.de natura animaliū.2.appellātur .hac minus
ſunt iocundi ſaporis et magis humida quam ea que fecunda
gignūtur.qm̄ ex caliditate ſeminis maſculi redūtur.oua melio
ris ſubſtātie et laudabilioris nutrimēti ſūt oua recentia vt ab
omnibus iudicatur : plurium.enim dierum minoris exiſtunt
bonitatis.oua paſſerum augumentū magnū efficiunt i coitu.

ℭ De perſicis Caput .106.

Perſica in fine.2.frigida ab Auic.graduāt humida
vero in pncipio.matura ardēti cōferunt ſtomacho
dure.tn̄ deſcēdūt.⁊ in ſanguinē cū reſiſtētia cōuer
tunt.in eis reperit virtus i educēdo apetitū. ⁊ oris
fetorē reprimēdo ſitim reprimūt:exſicata digeſtioni magis reſi-
ſtunt.mali ſunt nutrimēti quāuis plurimi. Jmatura aūt exſicata
retinēt ventrē.molia autē per aluū educūt.eius comeſtio humo
res corruptos putridos flegmaticos ⁊ aliqñ colericos hꝫ pro-
creare.vt inſinuauit Aue.5.collectorij.i corpib⁹ calidis ⁊ ſiccis
adūt in coitu.ſm q quidam ſcripſerūt.quartanarios de colera
aduſta ei⁹ aſſumptio iuuat:vt Auice.de cura quartane.ſcripſit
odor pſicorꝫ ꝯtra cardiacā paſſionē nō paruū pſtat adiutoriū.
oleū ex oſſibus ipſorꝫ abſtergit faciē dominarꝫ.debēt aūt pſica
comedi in.j.mēſa ante aliū cibū:iuxta doctrinā Gal.2.ō edulis.
cap.19.quecūqꝫ chacomicha humida.qꝫ ⁊ lubrica.⁊ facile ſubi-
re potētia.ppter hoc comedere pora alijs.ſic eīm ipſa celeriter
ſubeūt ⁊ alijs viā faciūt.vltia autē ſūpta ſimul corrūpūt ⁊ alia.
ſi aūt pro apetitu in vltio ſumarētur.in vino potēti fruſtra ipſi⁹
plici remoliatur.deinde vinū potēs ſupbibatur.vt putrefactiōi
future reſiſtat.de potatiōe vini ſup fruct⁹ ſatis a nobis in cap.
de melonib⁹ dictū eſſe diudicaui.qd ab oſſib⁹ facile mūdatur
citius digeritur ⁊ a ſtomacho citius dimittitur.quā qd oſſib⁹ cō
glutinatur.ſubſtātia eīm hꝫ.durā tāquā in maturꝫ groſſius eſt.
tarde digeſtiōis.vt ab haliabbate cōmemoratum vidimus.5.
theorice.19.

¶ De Prunis Caput. 107.

PRuna in principio .2. frigida. humida vo in fine .3. cono-
tant. diuerſaꝝ maneriez. quedá enim alba exiſtút. quedá
citrina. quedá rubea. nigra vo. quedá alimétú. quidé igit pau-
ciſſimú. ex fructu iſto corpus accipit. auxiliú aút prebet infrigi-
dare ⁊ humectare mediocriter vétrem volétibus. aſcendentez
colerá reprimút. ſed apetitú deiciút. ⁊ os ſtomachi ledunt. qñ. n.
exſicant nó tátá malitiá corpori prebét. que aút dulcia deguſtá
tur. ſua humiditate magis aluum moliunt: ⁊ pro ſtomacho non
adeo ſicut mora cóueniút: q: fortius colere reſiſtút. ⁊ ſua ſtipti-
citate magis fortificát ac ſtomachú corroborát: ⁊ fortius colerá
educát. dura aút parua. ⁊ pontica pruna praua ad eduliú ſunt.
⁊ ad ſubductioné vétris. diſſentericos tñ certú eſt adiuuare. ex
eis enim acatia cóponitur pruna auté. in mele decocta. plus ad
ſubductioné faciút. ſicca aút ꝓpter humiditatis priuationem in
ſtomacho minus corrúpútur. quá humida: q: ad putrefactioné
ſunt cóuertibilia. vt inſinuauit diuus meſue in ſuis de ſimplici-
bus. que auté apud ſiriam in damaſco: aut in armenia naſcun
tur. meliora ſunt alijs. illa que coloré palee retinét. ſunt fortiora
nigris. ⁊ citrina rubeis. alba magis grauia ⁊ parue ſolutióis: vt
ab Auic. 2. canonis deiudicat. armena oíbꝰ meliora: ⁊ vehemé
tius ſoluétia. meliora etiá ſunt magna pinguia.

¶ De Piris Caput. 108.

PJra multarú ſpérú: ſed frigida vt plurimú. ſunt in .1. ſicca
vero in .2. que aút multú ſunt dulcia ẜm raſim. 3. ad almá
foré nó frigidát. ꝑſertim matura: q: téperata ab Auer. 5. col. 40.
iudicátur. aut ad paucá frigiditaté declinát. oía aút vétré ſtrin-
gút. ꝓcipue ſi poſt cibú aſſumát. iſto modo aſſúpta. ſtercus ci-
to expellút. poſt eiꝰ expulſioné finalr ſtringút. os ſtomachi corro
borát. vapores ad caput aſcédere nó pmitút. ⁊ colericá ſitim re-
primút. eius ꝯtinuus vſus generat colicá. appropꝛietate eim hoc
faciút. humor piroꝝ laudabilior eſt humore pomoꝝ malorú: vt
diſſumi pót araſi in .23. cótinentis auctate ruffi. capi. ꝓprio. pire

ſiluestria ꝛ domeſtica nocumēta fungoꝝ.ſi cū eis ꝯdiant tollūt. ab expertis medicis.nobis expoſitū fuit.ꝙ ſi a pregnātib⁹ pira aut folia coꝝ.ꝯtinue ferāt.aborſu₃ aduenire ꝓhibet.pira odorifera cocta ſanioꝛa iudicātur.ꝑſerti₃:ſi cū oꝛigano feniculo aut aniſo aſſumātur.magna ps malitie ſubtrahit.ꝛ poſt aſſūptionē coꝝ.recipiat ydromel cū ſpeciebꝰ.pira cū ʒucharo ꝯdita magis ꝓ cuſtodia ſa.cōueniūt.q₃ coꝛ ꝛ ſtomachū ꝯfoꝛtāt.vt a meſue de conditis percepimus.

De Poꝛis Caput.109.

Poꝛū calidū ꝛ ſiccū auctoꝛitate yſac exiſtit.in.3.multarū ſpecieꝝ.ſed ſolū de domeſtico ānotabimus:l₃ ei₃ apetitui.auxiliū tribuat.caput tñ dolere facit.ſomnia mala doꝛmiendo nobis demōſtrat.nocet ſtomacho.inflationē ac vētoſitatē faciēs.epar calefacit.groſſoꝝ tñ humoꝝ inciſiuū.oppilatoꝝ oꝛganoꝝ aperitiuū.vñ vrinā ꝓuocat:l₃ fetidā.mēſtruis imperat.potiſſime qñ mēſtrua.ꝓpter humoꝛes groſſos ac frigidos retinētur.eructuatiōes acetoſas aufert.ꝛ vētrē emolit.amiſſa₃ reſtaurat vocē.ꝛ hoc nobis ꝑdices demōſtrāt.pꝛo rauca eim voce tēperāda.poꝛros comedūt.id aute₃ auctoꝛitate ariſto.in.xj.parti.ꝓble.pꝛoble.39.ſcribimus.appꝛopꝛietate dētib⁹ vehementer ꝛ gingiuis nocēt.vt aperte nobis inſinuauit aui.in.7.ˀfen.3.cap.2. poꝛroꝝ comeſtio attenuat. caliginē oculis iſert.renū vlceratēq₃ veſice nocet.vt araſi.23.cōtinētis comemoꝛat.poꝛrū duab⁹ aqs elixatū.minoꝛis nocumēti ꝛ malitie exiſtit.dens in quo reperitur vermis.ſufimigat ex eius ſemine ꝛ illū.repēte necat.ſuccus poꝛri cū melicrato venēatis moꝛſib⁹ occurrit.q tñ ab coꝝ comeſtiōe ſe abſtinuerit.nocumēta maloꝝ humoꝝ euadet.vt ſuperi⁹ auctoꝛitate raſis in āpho.ſuis annotauimus.

De poꝛtulaca Caput.110.

Poꝛtulaca frigida in.3.hūida vo i ſecūdo exiſtit.parū ꝛ inlaudabile dat coꝛpoꝛi nutrimentū. cenueniens tamen cui calida dominatur complexio.fluxu₃

atq̧ ſāguinis ſputū ac vomitū ex būoꝛib⁹ calidis factū: reſtrigit: ſitim ac aduſtionē extinguit: ⁊ dentiū cōgelationē auſert: vt clare inſinuauit Ariſto. 4. ꝓblematū ꝓble. 37. eo eni3 loco ſiſcitat: ꝓpter quid cōgelationem. dentiū diſſoluit poꝛtulaca ⁊ ſal. id q̧ cauſa reditur. quia poꝛtucula diu maſticata viſcoſitatē bab3 ſubintrantem dentes. ⁊ atbraentem id acetoſitatis ꝙ dentibus adberet: ⁊ ipſius ſuccus parum acetoſitatis babet. ideo ratione ſimilitudinis atbrait ꝙ acetoſum eſt. Contra ardoꝛem vrine renum ſtomacbi efficax conotatur remediū: optimus cib⁹ omnibus acute febꝛicitanbus exiſtit: cruda vel cocta aſſumpta: viridis multe eſt efficatie. ſicca vero non tante. in coꝛpoꝛe calido vel ſicco augumentum pꝛeſtat in coitu: vt expoſuit conciliatoꝛ quarta particula pꝛoblematum pꝛoblemate. 5. idem conſtāter affirmau t Auicena ſecundo canonis cap. pꝛopꝛio. eius tamen frequentatio deſiderium ⁊ materiam coitus ſua qualitate diminuit: appetitum debilitat: ⁊ pannum. in oculo accidere permittit: viſum cōminuit. vt ſcribit ſerapio auctoꝛitate rufi.

De Petroſilio Caput. III.

PEtroſiliū vna ex ſpecieb⁹ apij. calidū ē ⁊ ſiccū ī ſcđo gradu: vt plateario placuit. l3 ꝯſtantin⁹ ⁊ iſac dicāt in. 3. vſus ei⁹ vſui ꝯuenit. frequentat enim in ſalſamentis apud italos: berba enim iſta a medicis diuretica multū reputat: ē enim apitiua cōſumptiua apetit⁹ excitatiua calculos frangit: ⁊ p vrinā potēter educit. menſtruis imperat: bydropicis ſubuenit. oppilationes epatis ⁊ ſplenis aperit. inflationes ſtomachi tollit: caleſaciendo ⁊ exſiccando: toꝛtionibus ſubuenit. ⁊ qñ ex eo fit cōpotens ſalſamentū: digeſtioni ꝓdeſt. ⁊ ad multas ēt alias paſſiones valet: vt aſſeruere medici.

De Pomis Caput. IIII.

POma ſeu mala diuerſaꝝ ſūt ſpēru3. nā pomoꝝ alia dulcia ſunt. alia accetoſa. alia medio modo ſe babentia. in bis autem omnibus pꝛedominatur bu-

miditas cū aliquali frigiditate.ſed frigiditas augetur ac in eis diminuitur ſm magis ꝛ minus.dulcia autē odoriſera.equalitati magis attinēt.accetoſa frigida ꝛ groſſa diiudicanť.media autem ad aqueitatē magis tendūt.malū dulce.ſua redolentia mēbra principalia.ſ.cerebrum ꝛ cor.habet confortare.ſi ſit illic anguſtia ex caliditate:ē magni iuuamēti:ex ſuo etiam odore pt bſſici ꝛ melancolici nō parū iuuanť.auctoritate rab:que enim ſtiptica ſunt.ſtomacho cōferūt calido ꝛ humido.imatura autem: indigeſtibilia frigida tardi receſſus ꝛ mali chimi ſunt.cū hoc frigidū ꝛ groſſum infalibiliter chimū habēt.vt cōmemorať a gal. ꝛ.alimentoꝝ.ꝛi.poma accetoſa acria obliuionē efficiūt.vt in ſcriptis nobis reliquit.Raſis in āpho.ſuis.pomoꝝ frequentata ac iterata multotiēs comeſtio.peior exiſtit oiuꝫ comeſtiōe fructuū: qꝛ in.ꝛ.ꝛ.3.digeſtiōe ventoſitatē generat groſſaꝫ.ita vt cōmemoratū vidim⁹ ab Aue.5.colliget.40.auctoritate Auēzoar.ꝙ ptbiſim ꝛ ethicā pōt generare. eo ꝙ venti q ex pomis oriunť.malā demōſtrāt ꝓprietatē:ꝛ huiuſcemodi ventoſitates venas inflāt. ꝛ pulmonis arterias.eoꝝ tamē vinū ſeu rob. ab iſtis priuať nocumētis ac abſoluitur.eius etiā aſſudatio ſm Auic.ꝛ.canonis. dolorē neruoꝝ euenire facit.ita ꝙ multotiēs ſpaſmū producit. vt ab Auēzoar plane ōcerniť.ꝛ.theiſir.tractatu.7.cap.15.ad diuturnā ꝛ erraticā febrē corpus ꝑparat:qꝛ putreſibiles ꝛ abominabiles aggregat humores.ꝛ ꝑcipue imaturorū pomoꝝ aſſumptio.ſuccus ꝛ ipſoꝝ folia venenis ꝯferūt.poma aūt decocta aut cōdita:magis ꝓ eſu ꝛ eucraſi cōſeruāda ꝯueniūt.merito aūt admiſtionis zuchari:ꝛ ſpecierū aut aniſoruꝫ. ꝛ ſimilium.multa ab eis ſubtrauntur: nocumenta.

¶ De Paſtinaca Caput.113.

Paſtinaca.duaꝝ ſpecieꝝ exiſtit.qdā hortulana campeſtris vo qdā ꝑſumiť.ambe ſuficiēter calefaciūt ſed digeſtioni paꝝ obediūt.in radice: vo eſt virt⁹ q̄ venerē irritat.ꝛ vrinā potenter ꝓuocat: ſpermati.n. ſecuitatē tribuit paꝝ nutrit:alimētū qdē minus rapis habēt paſtinacie.ꝛ nō laudabiles humores generāt:corp⁹tū calefaciūt

ſilueſtrē paſtinacā quidā daucū vocāt.in omnib⁹tñ ſortior exi-
ſtit quā domeſtica.⁊ vrinatiua magis ⁊ ſubtiliatiua.Cōciliator
tñ cōtra medicos antiquos.12.parti.pble.pble.10.dicit ꝙ paſti-
naca licet ſit calida.qꝫ tamē nō eſt digeſtibilis nō euacuat per
vrinam.pro opinione ſua ſuſtentanda:recurenduꝫ eſt ad illud
proble.Ariſto. quare ⁊c̃.

De Piſcibus Caput. 114.

Quoniā piſces diuerſarꝫ ac multarꝫ ſpecierꝫ ſunt.de
hib⁹aūt in particulari determinare nimis in longuꝫ
ac ꝑtermodū noſtrꝫ trhaeret opuſculū. tū rōne īfi-
nitatis ipoꝝ: vt ita exponā.cū rōne diuerſoꝝ nomi-
nū.apud diuerſas natiōes:breuitati igit̃ obtemperātes.ſolūmō
canones nr̃o ꝓpoſito attinētes enucliabim⁹.qb⁹itelectis:facile
vnuſqſqꝫ:diſcurēdo ſciet elligē:qd ꝓ eucraſi ꝯſeruāda ꝯuēiat:
qd ve diſcōueniat.ad ꝓpoſitū igit̃ accedētes:dicam⁹:piſces re
centes frigidi ſunt ⁊ humidi.ad digerēdū duri:i ſtomacho lon
gāqꝫ trhaūt morā.ſitimqꝫ cauſāt.ſanguis enim ex piſcib⁹gene-
rat⁹flegmatic⁹a raſi.3.ad almanſorē.16.diudicat̃: ſꝑma.11.adau
gēt hi piſces.corp⁹v̇o humectāt.qb⁹v̇o colicos atqꝫ flegmatice
⁊ frigide ſolēt accidere egritudines:mali exiſtunt. calidā v̇o ⁊
ſiccā cōplexionē retinentib⁹.aut his qb⁹rubea dominat̃ cole-
ra cōferūt:lꝫ coꝝ nutrimētū a malitia nō abſoluat̃: malas enim
adunāt i corpoꝛ mucoſas ſupfluitates:⁊ diuerſas generāt egri
tudines.meliores aūt ſunt piſces q nō ſunt multuꝫ magni.neqꝫ
ci⁹caro dura ꝯſpicit̃.neqꝫ ſicca.i qb⁹piguedo ſupflua aut abo
minalib⁹nō repit̃.nec malus odor aut ſapor deguſtat̃. ⁊ quoꝝ
caro nō cito putreſcit dū ex aquis extrhaunt̃.ex piſcib⁹duram
carnem habentibus minor eligitur:vt ab Auic.percepimus ex
habentib⁹vero molē carnē ille qui eſt maior ad terminū.vel ad
magnitudinē nō nimis excedentē. q multas habent ſquāmas
⁊ velocis motus.⁊ pauce viſcoſitatis meliores ſunt.laudabilior
aūt piſcis eſt.qui i lapidoſis naſcit̃ locis.qui magno nō eſt cor
pore.⁊ in ſuaui orit̃ aqua clara non turbida aut paludoſa. nec
abominabilis aut horendi ſaporis exiſtat:nō ſtans ſed veloci-
ter currens:⁊ circa eā ſuauiter flent venti ab oī parte:qꝫ ꝑflatuꝫ

ventoꝝ aqua magis purificat᷑:a ciuitatib⁹ etiā ꝛ alatrinaꝝ ſupfluitatib⁹ ſit diſtans: piſcis ēt qui in ſaxis oꝛit᷑: ꝛ ī magnis aquis decurentib⁹ a coꝛpe eius ſupfluitas euaneſcit. ꝑpter motus copiā: ꝛ pcuſſiones ipſius in lapides. piſcis enim q in ſuaui aqua naſcit᷑: iocunde carnis eſt: ꝛ delectabilis eſui ꝛ guſtui: ꝛ viſcoſitas ab eo plurimū ſeparat᷑: pſertim quādo ex bonis depaſcitur herbis. nō malis nec graue olentib⁹: deinde melioꝛ pſumit᷑ ille qui in arenoſis ꝛ ſabuloſis naſcit᷑ aquis. curētib⁹ dulcib⁹: in q̄bus nō ſunt ſoꝛdes. piſces laudabiles ſunt marini ſubtiles. ꝑpter enim ſalſedinē: ab eis mala cōſumitur humiditas: ꝛ precipue cū eoꝝ habitatio eſt in litoꝛibus petroſis ꝛ arenoſis. peioꝛ aūt oīum eſt piſcis: q paludoſa in habitat loca: aquaſq; ſpiſſas putridas calidaſq;: qui enim eiuſmodi eſt: a comeſtione ipſius abſtineamus: celeris enim eſt alteratiōis ꝛ coꝛruptiōis i ſtomacho: malos adducēs hūoꝛes: vt ab haliabbate. 5. theoꝛice capi. 25. ſumi pōt: ꝑpter hoc anguilla ab oībus ſana ratione vituperat᷑: q: vt plurimū in lutoſis naſcit᷑ locis ꝛ frequēter inhabitat: tū ēt q: ſine ꝑpagatione: ſed ex ipſi⁹ putrefactiōe alicui⁹ rei putride naſcit᷑: tū etiā q: cū venenoſis animalib⁹ coit frequenter. ex eius enim comeſtione quātū a nobis poſſibile ſit: pcauendū foꝛe exiſtimo: ne ꝑpter eius dulcē ſapoꝛem ſubita aripercmur moꝛte. ſicut cuidā puelle accidit ꝛ Papie: ſtatiꝫ. n. aſſūpta anguilla accidētia veneni feſtināter occurētia. doꝛmiuit ī dño. q̄ñ. n. appetit⁹ īſurgēt comedēdi: aſſet᷑. ꝛ cū zucharo ꝛ bōis aromatib⁹ ſue male venenoſitati ac hūiditati reſiſtentib⁹: cōdiat᷑: ſed pri⁹ viua exiſtente in bono vino maluatico ponat᷑: ꝛ dimitat᷑ ibideꝫ donec moꝛiat᷑. ſue eniꝫ malitiei plurimū aduerſat᷑: aduertendū ne vinū in quo necata fuerit. bibatur. quia poſtmodū in futuro vinū odio habebit: vt ab aliquib⁹ aſſerit᷑. Capita eniꝫ anguillarum ꝛ caude in quibus venenū ꝯſueuit eſſe. ꝛ ſimiliter interioꝛ pars ſpine: nullo modo ſunt edenda. adde ꝙ cuꝫ piſces aſſantur ꝛ infrigidati: in loco ſteterint humoꝛoſo. ꝛ ſequenti die comeſti fuerint. de quoꝝ pcipue ſunt anguille ꝛ tenche. ſceua accidentia. q̄ ex maloꝝ fungoꝝ comeſtione ſolent euenire: accidunt. id aūt auctoꝛitate raſis. 8. ad almanſoꝛē. 28. ꝛ Auice. 6. 4. trac. ſcdo cap. 10. ſcribim⁹. piſces āt cū lacte: nequaquā edēdi

ſunt.qm̄ inde ad egritudines ꝑmanentes perueniť ſicut lepra: vt experimentatores indi teſtati ſunt.hec ānotauit Auic.3.ſen p̄.doc.2.cap.7.de regimine de eo ꝙ comediť ⁊ bibiť.⁊ idē voluit ꝯciliator pria ꝑble.ꝑble.15.piſces p̄terea poſt inordinatū exercitiū ⁊ motū:nequaquā edendi ſunt:q: cū ſua corruptione ſimul corrūpunt humores:vt loco ānotato Auice.ſcribit: ſaliti piſces nullo modo comedendi ſunt.niſi aliqs ſe medicare voluerit.ſi tn̄ eos aliquis appetat:parua ex eis aſſumat quātitas: vt ſcriptū extat a raſi.3.ad almanſorē.ſaliti aūt ſunt meliores q ſunt recentes.deinde illi qui ſunt ꝓpinqui termino. piſces magis ꝯueniunt tpe eſtatis quā hiemis:calidis quā frigidis. ob id diciť.id ꝙ magis nocet ſenib⁹ex cibis ſunt piſces. vt explicare nō erubuit auenzoar ī ꝓhemio p̄.theiſir ſunt enim oua aliquorū piſciū tpe coitus qui nō ſunt aliquo modo edēda:ſicut oua balbi tpe mai ⁊ alioꝝ.inducūt enī comedentes ad coliriaꝫ paſſionē:cū malis accidentib⁹.ita ꝙ quaſi ad mortē deueniūt:vel ſaltē vſqꝫ ad anxietatē timoroſaꝫ:amplius habentes ſtomachū debilē vel prauis repletū humorib⁹:nō gaudeāt in eſu piſciuꝫ. ratio pſe eſt nota.amplius piſces laudabiles nō multū ſaliti in parua quātitate ſumpti.reuocant appetitū.ac ipm corroborant de natura aūt piſciū.⁊ modo p̄parandi.oportet credere habitātibus.⁊ expertis in regionib⁹.vbi degūt.ſed vt ſua frigiditas ⁊ humiditas remoueať cū reb⁹calidis ⁊ ſiccis vt plurimū cōdiūtur.ſed hec coquinarijs ſunt relinquenda ac offerenda.rurſus notandū ſcōm philoſophū inde ſecretis ſecretorū. ꝙ piſcis qui naſciť in mari ſanior eſt.quā ille q naſciť in dulci aqua. oportet etiā cauere ab illis piſcib⁹qui ſunt magne ſubſtātie ⁊ dure pellis.q: tales ſolēt eē venenoſi:piſces nigri vel rubei vel.ī qb⁹ eſt color diuerſus:naturalr mali ſunt.⁊ ab eis eſt cauendū apoſtema enim generāt in iteſtinis ⁊ mēbris: puncturas ⁊ orripilationē ſuſcitāt.viſui nocumētū inferūt.⁊ malū ſanguinē ꝑcreant.vt raſis in ſuis āpho.ſcribere nō dubitauit.

¶ De Pelibus ⁊ indumētis Caput.115.

Quia hominū corpora.ex indumētis ⁊ pelib⁹q̄ defferūtur.caliditatē aut frigiditatē maiorē aut minorē agrūt.

dignū eſt de eis:aliqua pauca. ab autorib⁹autēticis ānotata.in medių adducere.q̄ ad ſanitatē ꝯſeruandā.ꝛ futurā egritudinē impediendā plurimū oppitulanť.ꝛ prio a pelib⁹animaliū magis vſitatis principiū faciem⁹:leporū peles inducere:oīa mēbra ſenū ꝛ iuuenū ꝯfortāt.ſimiliter peles agnoꝝ.pueris ꝛ iuuenibus ꝯferre ꝓbanť.gatoꝝ vero peles inducere:humiditatē pulmonis ꝛ toti⁹corporis ꝯſumūt.ꝛ multotiens iduentes ad ptbiſim ducunť:hec aūt oīa a ſublimi auēzoar.in ꝓhemio.j.theiſir. ꝛ a rabi moſe.in.xx.ſuoꝝ āph.particu.ſcripta accipe: pelis vero lupi ſeu coriū.ſi ex eo ſtringať venter:colicā pacientis:ualet au ctoritate raſis in libello de ſexaginta aīalibus.vnde credo ſi ei⁹ deferať pelis ab aliquo:q̄ induentē a dolore colico incolumē ꝯſeruat.vel ſaltim ab ei⁹ delatiōe.nō paꝝ iuuať:vulpine vō peles ſunt multū calide ꝛ ſicce.ꝛ ſic multū ꝯfortāt neruos. vñ paraliticis ꝛ arteticis ꝛ vniuerſalr paſſionib⁹oībus neruoꝝ cōm petunt:ꝛ his etiā qui corpora ſua volunt macreſacere ꝛ deſica re.Cuniculoꝝ vero peles ſunt his ꝓporcionales:niſi qḋ nō tan tum deſicant:ouine vō peles calide ꝛ hūide ꝯſumunť:cōſequē tes cōplexionem aīalis:cōfortant enim multū corpus:ꝛ calorem naturalē:vigorant.vnde melancolicis ſiccis ꝛ macilentis auxiliū tribuūt. peles veſtes varie ſunt: ſcḋm aīaliū ex quib⁹fiunt naturā.nō debemus vti pelib⁹ex aliquib⁹animalib⁹per ſe mortuis:q̄m inficiūt corpora noſtra:ꝛ plurimos pediculos generāt ꝛ hoc nobis experientia euidenter demoſtrat.oīs aūt veſtis corpori ſuppoſita caleſit ab illa.ſimiliter ꝯuerſa vice fit niſi q: alia quidē minus calida eſt.alia magis:veſtes linie q̄ñ corpori apro ximanť. i principio quidē corpus refigerāt.ſi diutius tñ in mo renť modicū calefaciunt.ꝛ ſi ſubtiliſſima veſtis ſit.cutem lenit.ꝛ mēbra aliqualiter humectat.debiles aūt caueāt a plurima re nouatione taliū veſtiū q: magis plurimūq; debilitanť.bōbacine vero veſtes quanto moliores tanto magis corpus calefaciunt:ꝓpter ſuā magnā inherentiam.pariterq; cutem moliūt ac leniunt:magis tamen pro hiemali tempore cōueniunt.veſtis vero aſpera min⁹calefacit.ē eni ſimul exaſperās ac cutē idurās: quanto enim veſtes ſunt piloſiores coꝝ pili longiores:tanto ca lidiores ꝛ ꝓhibernis temporibus cōuenientiores:q: ſunt ma-

tandum: ꝓpter ſuam humiditatē: vt plane monſtrat Auer.5.co
liget.26.col.3.admittit autē ſal ad humiditatem temperandā ⁊
putrefactionē remouendam: vt velle viſus eſt Ariſto.xi. parti.
ꝓblematum ꝓblemate.5.ſanguis enim qui ex tali pane genera
tur.omni ſanguine: qui ex alijs generatur granis: temperatioꝛ
ac ſanioꝛ exiſtit.decoquatur enim panis ex bonis lignis nō ma
le ac graue olentibus.cum hoc etiā ne ab aliquo animali vene
noſo contegantur.pꝛeſertim que a ſalamandra.qm̄ panis coct⁹
ex lignis a ſalamandra contactis interficit: auctoꝛitate Plinij.
comedere frumentum in foꝛaminibus terre diu recluſum non
laudamus: vel vermibus repletum.pꝛeperat.enim coꝛpoꝛa: ad
febꝛes peſtilentiales ⁊ ad puſtulas malas: ſicut ad ſcabiem ma
lignam: lepꝛā: ⁊ huiuſcemodi.⁊ multi etiam moꝛiūtur: vt a gal.
ſumi poteſt: pꝛimo de differentijs febꝛiuꝫ cap.3.col.2.panis ca
lidus imediate nō aſſumatur: qꝛ cū ſua actuali caliditate ignea
peruenit ad ſtomachum: caloꝛem naturalem coꝛꝛūpendo: qua
re difficilis efficitur digeſtiōis: eo quod ſtomachi digeſtio nō
efficitur: eo modo quo putant aliqui ignoꝛantes: qui aſſerunt
ꝙ omnis caliditas digeſtionem pꝛocurat: ſed membꝛa cibum
digerūt ſuo caloꝛe radicali: ⁊ nāli quē ab epate recipiūt: vt adi
uino Auenzoar.in pꝛohemio pꝛimi theiſir col.ſecunda. cōme
moꝛatum eſſe vidimus: panis autem qui poſt decoctioneꝫ ſui
vltra diem vnam ſteterit: temperatam ſuam deponit complexio
nem: inquantum panis: ⁊ alterationem extraneam recipere inci
pit: quanto enim magis induratur.eius digeſtio grauioꝛ pꝛeſu
mitur. ⁊ humoꝛes groſſi ex ipſo oꝛiuntur: quia panis quanto
plus moꝛatur: tanto plus induratur: eius eniꝫ indigeſtio multi-
plicatur: ⁊ eius ſicitas adaugetur: ⁊ humoꝛes ſici ex ea pꝛocreā
tur.vnde ipſum aſumere aut comedere auctoꝛitate Auenzoar
loco adnotato pꝛohibeo. panis qui cum furfure componitur
minus nutrit.⁊ per aluum ⁊ ſeceſſuꝫ magis educit: azimus aūt
panis qui ſine fermento fit. duriſſime digeritur. tardiſſimeqꝫ
egeritur. humoꝛem generat groſſum ac viſcoſum: oppilatio-
nem.in epate parit.in ſplene autem illam magnificat.⁊ lapides
in renibus pꝛocreat.idcircho inconueniens eſt omnibus natu
ris.niſi raro eis conuenit.qui maxime laboꝛibus exercentur: vt

meſſo:e o:eo ꝙ ab eis multa diſſoluant . ſed cum hoc habeant virtuté digeſtiuam fortem.panis autem qui cóficit́ dꝫ eſſe figure medie.qui medie eſt ꝑtis:q: panis magnus ⁊ groſſus eſt medulle multe:⁊ viſcoſus aliqualr.ꝓpter imperfectam digeſtioné ſeu decoctioné.ſiccus aút ſeu paruus ſiccitati attinet.pánis in ſuperficie excoriet́ paꝝ.vt illa cruſta inutilis digeſtiói abijciatur:q: cū hoc humo:es generat aduſtos.granū decoctū.non eſt cibus laudabilis.quáuis bonū exiſtat.ſi bene digeratur.reqrit ꝑpotétem ſtomachū.vt decoquatur.vt arabi moſe de regimine ſanitatis confirmatur.vermes enim in inteſtinis multotiens eius aſſumptio generat.⁊ parū oppilat.ꝑcipue pultes ipſius que fit ex farina ⁊ aqua cū admiſſione lactis.vt auézoar velle viſus eſt.2.theiſir tractatu.6.cap.22.in ſumma ſi aſſumat́ panis frumenti.cū conditionib⁹ dictis.pro bona enim habitudine cóſeruanda valde conuenit.nó ergo in merito explicatum fuit.ab illo antiquo philoſopho.ꝙ mirū eſt de homine qualiter poteſt infirmari vel mori.cuius cibus.eſt optimi panis fruméti.⁊ carnes cómédabiles.⁊ potus bone vitis ⁊c.panis de ſimula:vt expoſuit Aui.2.canonis nutribilio: eſt.quaꝫ alius:⁊ eius nutrimétum eſt melius.ſed eſt tardioris penetrationis.panis autem qui fit ex milio aut panico parū nutrit.ventré vero ſtringit:⁊ guſtui delectabilis.magis tamen conueniés qui fit ex milio quaꝫ qui ex panico conficitur.neceſſitate vrgéte.cópon:tur panis ex alijs granis.vnde naturá illoꝝ granoꝝ retinet.panis autem ex ſiligine ſufficienter nutrit.ſed cum multo labo:e digeritur.plus eiꝫ nutrit.quá panis qui fit ex o:deo.amplius aduertendū ꝙ panis ex granis nouis ⁊ imaturis non dꝫ confici.q: in eo mala humiditas ſuperflua reperitur.que valde diſconueniés p:o regimine vite exiſtit. de pane multa a nobis poſſent dici que inueſtigant́ ab Ariſto.in.21.particula p:oblematuꝫ.ſed hec a nobis paucá ꝑlibata ſufficiant.

Panis ex Milio et panico qualitas

Panis ex Siligine

De Riſo Caput .117.

Natura riſi apud aucto:es medicine diuerſa reperit́.qͥdá aſſerūt.ꝙ caliditati ⁊ ſiccitati in.j.attinet ſicut voluit

ſerapio: Auic. vero.2.canonis. ſcribit ꝙ ſiccitas ſua eſt maniſe-
ſtioꝛ ſua caliditate.idē ꝯſtanter tenuit yſac.ꝛ ꝯſtantin⁹: baliab-
bas vero.5.theoꝛice cap.15.aſerit ꝙ riſum frigidū ē in pꝛīo ſic-
cū vero in ſcdo.raſis aūt ad almanſoꝛē.3.cap.2.d.ꝙ riſum tēpe
riei que eſt inter caliditatē ꝛ frigiditatē vicinū exiſtit.in ſūma te
nendū eſſe cenſeo:ꝙ verſus caliditatē tendat.cū ſiccitate maioꝛi:
eſt enim pauci nutrimenti:auctoꝛitate dyaſcoꝛidis: ventrē me-
diocriter ſtringit.ſperma auget.ꝛ ventoſitates minoꝛat.facile di
gerit̃.de ventre tn̄ nō facile deſcendit:niſi pꝛi⁹cū vnctuoſis val
de dequocat̃.qn̄ aūt cū lacte ꝛ zucharo coquit̃.plurimū enim
nutrit:ꝛ ſanguinē in coꝛpe auget:ſolitis aūt colicaȝ pati nocet.
quādo aūt cū amigdolis bonis ꝛ butiro cōponitur.doloꝛē ſto-
machi ꝛ ardoꝛē inteſtinoꝝ mitigat:riſum aūt antequā aſumat̃
a ſuo coꝛtice bene mundet̃:q: ipſi⁹coꝛtex venenū ab aliqb⁹exi-
ſtimat̃.ſm ꝙ in ſcriptis nobis relinqt aui.6.4.trac.j.ſum.2.cap.
25.accidentia enim veneni timoꝛoſa inducit.

De Rapa Caput.118.

Rapa calida in.2.gradu humida vō in pꝛīo p̄ſumit̃.
oigōni paꝝ reſiſtit:molē ꝛ inflatiuā carnē generat.
ꝓpter ſui ventoſitatē: ꝓinde coitū ſuſcitat ac fleg-
ma augumētat:vtilis aūt bis cocta.vtraqꝫ aqua ab
iecta.ꝛ cū pinguiſſima carne admiſta:experimēto cōpertuȝ eſt.
ꝙ comedere rapas viſuȝ hȝ acuere ꝛ ſubtiliare.vt ab auēzoar
in ꝓhemio pꝛimi theiſir collegim⁹.idē Auer.5.collectoꝛij ꝯſtā-
ter affirmauit idē a rabi.in.22.ſuoꝝ āph.parti.aſerit̃.qn̄ eniȝ ra
pa cū pipe vel cū alijs reb⁹calidis ꝯdiat̃.nō tantū nocet.vrinā
eniȝ magis multiplicat.rapa nequaqnā cruda cōmedat̃.q: cru
dos ac indigeſtos humoꝛes in coꝛpe ꝑcreat.ꝛ ꝓ ꝯſeruanda ſa
nitate nō adeo cōueniens reputatur.

De Ruta Caput.119.

Ruta q̄dā ſilueſtris.domeſtica vō q̄dā.ab expimētatoꝛi-
bus iuenit̃.ſilueſtris q: eſui diſcōueniēs reputat̃ de ea
nihil ad p̄ſens enarrabim⁹.domeſtica calida ꝛ ſicca in.3.exiſtit.
ſtomacho frigido ꝯuenit.q: ad digerēdū iuuat.ꝛ humoꝛes in-

tiones epatis ſplenis ⁊ inteſtinoꝝ.aperit.aromaticitate ſua.quã folia ⁊ flores habẽt.virtutẽ retinẽt ꝯfortandi.vñ ꝯtra cardiacã paſſionẽ ⁊ ſincopiʒ frigiditatẽ cerebri admiſtrant:roſmarinus frigiditati ac digeſtiue inbecilitati ꝯuenit:matricẽ nõ mediocriter purificat:⁊ ſanguinẽ mũdat.viſũ acuit.⁊ venenoſis morbꝰ occurit.cõponit enim ab aliqbꝰ ꝯdimẽtũ cũ ʒucharo.ꝙ ʒucharuʒ alchilil.ſeu diantos denomiat: valde ꝯueniens ꝓ ſanitate tuẽda:ſtomachũ cor cerebꝝ ꝯfortat.ventoſitates fugat: viſcera omnia coroborat:⁊ ad molificationẽ ipſoꝝ valet.

¶ De ſpinachijs Caput.ɩ23.

Spinachia frigida ⁊ hũida ab aliqbꝰ auctoribꝰ deiudicãtur.tẽperata tñ a raſi ⁊ haliabbate in calore ⁊ frigore ꝑſumunt.gutturi pulmoni ⁊ ſtomacho calido ꝓſunt: ventrẽ leniũt: ⁊ humectãt.cito deſcendũt:nutrimẽtũ eni eaꝝ bonũ exiſtimat. epati.n.ꝯgruũt:cuiꝰ cõplexio frigida exiſtit cũ ꝯdimẽtis ſumãt calidis:vt pipere cinamomo ⁊ hmõi:eoꝝ eni tẽperabit malitia.

¶ De Sparago Caput.ɩ24

Sparagorũ virtus calida ⁊ humida conotatur:lʒ qdam aſſerãt:ꝙ temperata exiſtat:aut paꝝ caliditati attineat:alimentũ qdẽ corpori dant paucũ:nõ boni chimi:ſtomacho inimicantur:q2 nauſeã ſuſcitant:materiã ſpermaticã augumẽtãt.epatis ſplenis inteſtinorũqꝫ omniũ oppilationes aperiunt.renes calefaciũt.⁊ ab arenulis mundificãt:vrinã cõmouẽt:⁊ lapidẽ frãgunt:vt placuit Auer.5.col.20.cõtra vitiũ pectoris ex frigiditate:⁊ difficultatẽ impregnationis adminiſtrãtur.ad dolorẽ dentiũ remouẽdũ eoꝝ decoctio ab Aue.5.col.cap.42.ſupreme laudatur.nimius ciꝰ vſus fetorẽ oris iducit:vt experiẽtia cõprobatur aſparagi; ſi cũ acceto aſſumãtur. magis ꝯueniũt ſtomacho vt aſſumitur a Gal.2.de edulijs cap.ꝓprio.

¶ De Sinapi Caput.ɩ25.

Sinapis calida ⁊ ſicca i quarto.a medicis graduat. nõ valde ꝓ regimine vite ꝯueniens.niſi gr̃a medicine flegma abrad it:ſtomachũ ⁊ epar calefacit.hũo-

res groſſos incidit. ac potēter caleſacit.ſplenē magnificatū exte nuat.ſitī q̄ ī ducit.caput a ſlegmate ḡuatū alleuiat.vñ ieiuno ſto macho aſūpta.intellectū efficit bonū.vt ab aui.ſcribit.cū calidi tate vo ſua incitat ad coitū.niſi ī magna aſumat quantitate.iſto enī mō ſūpta ſperma exicaret:nō ꝺ comedi niſi groſſis admi ſceat nutrientibus.ſm raſim ad almāſorē.3.cap.19.

¶ De Sale Caput.126.

SAl multaꝝ maneriēꝝ exiſtit.corp⁹ caleſacit:ac deſi cat ſubtiliat:⁊ appetitū excitat ac acuit.flegmaticos ⁊ crudos diſpergit hūores.ſtuporē vētiū potēter re mouet.vt late ab ariſt.j.proble.,pble.37.videre cō ſtat:humores ap utrefactione incolumes pſeruat: ⁊ ventrem ſtimulando lenit.ſalis vſus moderato indiget mō.coꝝ eiꝫ ſan guinē.q multū ex eo ſumūt quātitateꝫ adurit.ſperma diminuit. ac viſuꝫ ōbilitat ,puritū ⁊ ſcabiē nimia ei⁹aſſūptio generat.qdā aſſerūt auctate ariſto.ꝙ ſi mulier pgnās in modice vtat ſale pa rit fetū ſine vnguibus.

¶ De Simula Caput.127.

HErculū ſimule.melioris eſt nutrimenti ⁊ maioris.quam amidi.aut aliud de genere ſarinaꝝ.colericā ſitiꝫ extin guit.epar ⁊ ſtomachū calidū habētibus ꝯfert.ſimula aūt ex or deo.facta.magis īfrigidat.de ea ſupius dictū ē.ꝙ melior panis quā de farina exiſtit.

¶ De Saluia Caput.128.

SAlnia calida eſt in prio ſicca vo in.2.cerebꝝ ſtomachum ⁊ oīa neruoſa vltra modū ꝯfortat mēbra.vñ q aparaleſi aut epilepſia vexāt.ex ei⁹ aſūptiōe nō medicū iuuāt.appetituꝫ excitat.preſertiꝫ qñ amittit.ꝑpter multitudinē humorū indige ſtoꝝ ⁊ crudoꝝ ī ſtomacho morātiū.vrinā ac menſtrua ꝓuocat. ſanguinē ex vlnerib⁹ fluētē.ſtringit.⁊ diſentericis prodeſt.

¶ De Tuberibus Caput.129.

TUbera frigida araſi.3.ad almāſorē.18.denominant. dige ſtiōi reſiſtūt.flegma quoqꝫ generāt crudū.nutrimētū gro ſ ſuꝫ ac melācolicū.corpori pbēt.timet enīꝫ ex eius nimia come ſtiōe.paraliſis apoplexia.dolor colic⁹.⁊ multa alia mala acciden

tia ab Aui.poſita.6.q.tractatu.ſ.ſumma.2.cap.10.mala qdem in genere ſuo ſũt illa.quorꝫ ortus nõ eſt in loco ĩ quo cognoſcit̃ ſa lus.meliora eorꝫ ſũt alba arenoſa.nigra tñ in noſtris regionib⁹ domeſtica:magis reputant̃.⁊ guſtui gratiora.ſi eni pꝛio ĩ optio vino decoquant̃.⁊ cũ ſpẽbus deguſtent̃.multa ab eis abſtra-hũtur nocuméta.pſertiꝫ ſi poſt eorꝫ aſũptõeꝫ.ſupbibat̃ vinũ po tẽs ſeu maluaticũ.in eis multa repit̃ vẽtoſitas.p quã coit⁹ inci-tat̃.tum ẽt pp ſpermatis mãm.que ex tuberꝫ piguedine genera tur.tuberꝫ genera.bonũ ſaporẽ habẽtia.min⁹ frigida pſumunt̃. ⁊ hoc nobis oñdit.ſua aromaticitas:vñ multi dixerũt.hoc gen⁹ tuberꝫ calidũ eſſe.ppter id ꝙ nix facile ſup ipſa liqſcit.⁊ parum durat.neqꝫ herbe iuxta hec tubera oriũtur.iſti enim a recta de-uiãt via. quia omniuꝫ tuberuꝫ genera frigide ſunt complexio-nis.ꝙ nix aũt parũ remaneat ⁊c̃.puenit merito putrefactiõis.a putredinali eniꝫ calido.ꝯtinuo humidi vapores eleuãt̃.q niuẽ diſſoluũt.hoc ẽt põt puenire.merito diſpoſitõis terre vbi naſcũ tur.nã vt plurimũ ĩ terra arenoſa ſicca oriũtur.iõ ab ea ſorbet̃ nix.ſicut eiꝫ ad experiẽtiã ꝯſpicit̃.õ terra ſicca ſorbẽte aquã.re ſpectu hũide.pp hãc ergo cãꝫ nõ naſcit̃ ibi herba:cũ loc⁹ ille ſit nimis calidus.⁊ ꝯueniẽti ac ꝯgruo nutrimẽto carẽs.vt̃ cũ tube ra.p pinguedinẽ terre ex putrefactiõe generẽt̃.ex eadẽ eñ pin-guedine nutriũt̃.⁊ creſcũt.ex qua herbe gnãri ⁊ nutriri debe-rent ergo ⁊c̃.

¶ De Teſtudine Caput.130.

Teſtudines multorꝫ ſũt generꝫ.qdã marine. qdã aqrũ dul ciũ.qdã cãpeſtres.qdã eni ĩ magnitudie valde excedunt: vñ ſolinus ſcribit.ꝙ ppl'i trba cie.marias teſtudines capẽ gau-dẽt.quarꝫ tãta ẽ magnitudo:vt ſufficies earꝫ domũ faciat.teſtu dies q ĩ cãpis ⁊ viridarijs degũt.a medicis ñ vitupant̃.earꝫ eni comeſtio.a nobilib⁹ nr̃is valde freqũẽtat̃.ſũt eiꝫ guſtui grate.⁊ bonũ corpori pbẽt nutrimẽtũ:vñ teſtudies iſte etbicis ⁊ ꝯſum ptis ꝯcedũt̃.q2 valde corp⁹ ĩpinguãt ac iſtaurãt.ſanguis eñ ip ſarꝫ epilepſie ꝯfert.vt põit aui.2.c ãonis.oua iſtarꝫ teſtudinuꝫ.ad tuſſiꝫ infantiũ valẽt.⁊ qdã afferũt ꝙ ſũt ſingulis medicia ⁊ cib⁹ ꝯtra epilepſiã.teſtudines marine magne.⁊ q ſunt cũ teſta nigra ⁊ longa cauda.pro tuẽda ſanitate non valde conueniunt.

Uua ficui prima eſt.i ſuis virtutib⁹.magis ꝙ reliq frutus.ꝛ in cibi tēperātia.ꝛ ſanguis bonitate:a ſe generati.quū a ſtomacho citi⁹ fuerit digeſta.ſi eteni nō digerat: inflationē nō mediocrē in corpe gñrat.ꝑſertī qñ recēter poſt eius collectionē.comedit laudabilior aūt eſt vua quę pelliculā ſubtilē hꝫ.ꝛ albā.quę eni huiuſmodi eſt.nām emolit.ſi ꝯ tarde digerit.ꝛ paꝝ nām ſoluit vua aūt pfecta natura,ꝛ dulcis,ꝯplexionē calidā ꝛ hūidā retinet.corpus eteni piguat.lꝫ caro.q ex ipſa generat.lacta ac vana efficiat.vt a gal.2.de edulis.ca.9.ō ſumpſimus virgę quoqꝫ erectionē augumētat ꝛ ſi poſt ei⁹ collectionē,ſuſpēſa duob⁹ aut trib⁹ dieb⁹ pmaneat:vel quo cortex eius detumeſcat, vel vt ei⁹ ſupflua humiditas euaneſcat.iſto enim mō ꝑparata.ſi aſumat.boni eſt nutrimenti corpus ipinguat.ac illū ꝯfortat.laudabilē pcreat ſanguinē.pectori ꝛ pulmoni confert.ſi eni illico dū colligit aſumatur.eſt iflatiua. deteriores eiꝫ ꝛ crudiores generat hūores frequēs tñ ei⁹ aſūptio veſicę nocet.vt ſcribit Aui.2.canōis nocumētū aūt ꝙ vua pbet corpori, eſt,ꝙ inflationē ſuſcitat,in oīb⁹ digeſtionib⁹.vt Aue.5.col.ꝯprobauit vua vo in qua eſt aliqua acerbitas vl' pōticitas.ꝯplexionis ē frigidę ꝛ ſiccę.vētreqꝫ ſtrigit.acerbę vo magis ſunt frigide ꝛ ſiccę vua alba bene matura in.i.ſede bonitatis colocatur.deinde rubea.poſtremo vo nigra.

De vuis paſſis Caput.132.

Uue paſſę ſeu paſſulę in calore ſunt tēpate. vt a raſi colligitur.3.ad almāſorē.20.calidę tñ ꝛ humidę ab Auer.5.col.preſumūtur ſtomacho cōferūt.epati vo a tota ſubſtātia pſunt.ac ei⁹oppilatiōes remouēt.ꝛ illū ipinguāt.ſi ſint dulces.iuxta illud gal.3.regis acutoꝝ.13.comē.ſup illo tex.aq melis multa ꝛc.oia dulcia impiguāt.epar:lꝫ illū aliqualr oppilēt inde eſt ꝙ videmus epata multoꝝ animaliū,qui delectātur i eſu rerū dulciū:ꝛ ficuū,magnificari,ac vltra modū ipiguari i libello tñ de diſſolutiōe ꝯtinua.i ca.de his q oppilāt.dicit ꝙ oēs cibi dulces ſūt mali epati.ꝛ hęc pōt reddi rō:q: oppilāt.inde eſt ꝙ i libello de ſubtiliante dieta cap.10.ab eo ſcribit.ꝙ vuę paſſę aut quęcūqꝫ nō ſūt ſliptice ſpleni ꝛ epati nō ſunt bōę.meliores ſunt

ad paſſióes q̃ ſm pect⁹.ſed vt coꝝ ſubtrahať nocumẽtũ lauẽť ꝑus in vino ſtiptico vľ cũ aceto.⁊ iſto mõ ꝑparate.magis epati deſeruiẽt.aliq̃ tñ aſſerũt ꝙ nõ oppilant.aducẽtes auctãtẽ raſis 3.ad almãſorẽ.20.q̃ iſto mõ ſonat.paſſule oppilatiões nõ faciũt vt dactili.ergo rñdẽdũ ꝙ reſpectiue ds intelligi.ꝑaſſule doloribus inteſtinoꝝ ſũt bone.renib⁹ ⁊ veſicę ꝯſẽũt.vẽtrẽ molificant. epar aũt fortificãt.vñ aui.10.6.3.tractatu.2.cap.j.de cura fluxus epatici.⁊ iã laudatę fuerũt paſſę pingues in hoc cap.ita ꝙ q̃daꝫ exiſtimauerũt.ꝙ ipſę ſanãt fluxũ lotiuũ difficilẽ.⁊ nos expti ſumus illud.⁊ fuit res nõ longiqua ab eo ꝙ dixerũt.vñ nõ inmerito a medicis in cura illa adminiſtrať ellec.de paſſulis vuę paſſę põtice:papꝫ nutriunt.vt a Gal.cõmemorať.in libello de diſſolutiõe ꝯtinua.ca.de cibarijs velocis digeſtiõis.paſſulaꝝ vſus minorat vrinã.vt ab aui.16.3.tractatu.4.capi.8.ď cura colicę ex retẽtiõe fecũ in fine.cõmemoratũ vidim⁹.paſſulę ſi malos in ſtomacho reperiũt humores tẽperent.⁊ morſionẽ mitigant.paſſule ſi cũ granulis aſſumãtur,plus ꝯfortãt.ſine vo moliũt.⁊ in diſpoſitiõib⁹ pectoris magis ꝯueniũt.in orientalib⁹ virtus ꝯfortatiua reperitur in alijs vero lenitiua magis.

¶ De Uino Caput.133.

Intẽdẽs in pñti parte.de vino aliq̃d enarare.ac de eo ꝑci pue vba facere.dignũ eſſe duxi.přio eius comoditates ſi moderate potetur enucleare.Uinũ bonũ.nõ modicũ nutrimẽtũ corpi pſtat.ſanitatẽ adauget.ſtomachũ ꝯfortat.digeſtionẽ corroborat.inflatiõeſ diſpgit diſſoluitq̃ꝫ.vrinã ꝓuocat.ſupfluitates q̃ꝫ plures anichilat.aluũ emolit.aiaꝫ letificat.ꝑncipalia oĩa corroborat mẽbra.ꝑcipue cor ꝯfortat.ſpũs mltiplicat.ſanguinẽ adauget.melãcolicos ac triſtãtes aleuiat.viſũ clarificat.humiditates ꝯſumẽdo.caput aleuiat.oppilatões epatis poteſt apir.fumoſitatẽ triſticie gñatiuã.a corde expellit.īgeniũ ſubtiliat.dura mẽbra humectat.frigida calefacit.⁊ hũida extenuat.aioſiores potãtes redit.⁊ ad motũ habiliores.appetitũ eiectũ reuocat. ⁊ ſudores aduocat.ī ſũma:nullus cib⁹ nec pot⁹:īuenitur adeo caloris naturalis confortatiuus.propter fãmiliaritatis conſortium:ſicut vinum: vnde apud ſaracenos. quibus potus vini lege prohibetur, ſolum in ſincopi ⁊ naturę defectibus, bibendum

cõcedit̃:q2 vinũ digeſtioni cicius preparat̃ oĩbus alijs cibis ꝛ medicinis:ita vt dicit̃ ꝙ in ſtomacho nõ morat̃ ad digerendũ: niſi in epate:vt Auer.7.col.16.ſcribere nõ dubitauit.gal. aũt.3. cõplexionũ.4.col.j.aſſerit ꝙ vinũ in ſanguinẽ cito permutat̃.ꝛ facile.idẽ ab Auic.in.4.fen.j.cap.j.ↄfirmat̃: ſi enim moderate bibat̃:digeſtioni ꝛ diſtributioni:ꝛ ſanguitioni ꝛ nutritioni multũ ↄfert:ꝛ cũ hoc manſuetiorẽ ꝛ audaciorẽ efficit.hec a gal. ſcripta accipe in libello de ſequella potentiarũ aĩe.cap.3.ꝛ i.2.de accidenti ꝛ morbo cap.3.col.2.quaſi in medio ita exponit. ꝙ ſi vinũ tẽperate ſumat̃.calorẽ naturalẽ augumẽtat: qm̃ cõſimile ꝛ ↄueniens eſt ei:vinũ ergo cũ menſura potatũ aĩe ꝛ corpis ẽ ſanitas.ſine ergo modo ꝛ regula mentẽ ſuperat ac ſupprimit: luxuria a magna vini potatiõe nutrit̃.ebrius aũt ac iſanus homo efficit̃:vnde corp⁹ debilitat̃:aſſũptio eñi imenſurata vini ſi frequentet̃:plurimas affert corpi leſiones.quarũ pría ẽ mentis corruptio:animi atenuatio:virtutũ animaliũ eneruatio:venarũ ac vẽtriculorũ cerebri repletio:naturalẽ calorẽ ſũmergit:eũqꝫ refrigerat:ex qua apoplexia fit, paraliſis,eneruatio,ſtupefactio epilepſia,tremor,ſpaſm⁹,ſubet,litargia ,tetanus: ꝙ ꝓculdubio a Gal. 3.cõplexionũ.2.quaſi in fine diudicatũ fuiſſe ↄſtat.Auic. aũt.2. fen.3.ca.5.aperte fatet̃ ꝙ potatio nímia vini ſpaſmũ clamoſuꝫ inducit:nõ ĩmerito ergo a Boetio dẽ diſciplina ſcholariũ ſcriptũ habemus:ca.2.ꝙ vinũ modice ſumptũ acuit ingeniũ:nõ modice vero rationẽ ↄturbat:intellectũ hebetat memoriã eneruat. obliuionẽ inducit:errorẽ infundit:ignorantiã ſuſcitat: potantes melancolicos ac plorãtes efficit:multa alia infinita nõ enerãda procreat mala.vinum enim nobis deus ad letitiam cordis dedit:ꝛ non ad ebrietatem donauit. quare ſtudendum eſt ab ei⁹ nimia potatione ſe elongare : vt bona eucraſis conſeruetur: ꝛ vita in debito termino ꝛ conuenienti fine terminetur. Uinum incomplexione ſua variatur.merito multorum accidentiũ tũꝫ ratione coloris:tum ratione temporis:loci ſaporis odoris ſubſtantie.vt plane confirmat Galenus tertio regiminis acutoruꝫ primo:oportet aũt de omnibus iſtis rebus.q.a nobis erit poſſibile:ſub breui compendio vel capitulo determinare.ꝛ ſolummodo ea qꝫ noſtro ſpectabunt propoſito in medium aducere

Et colore quidē diuerſū cōſpicit: qm̄ quodā eſt rubeu clarū. quodā nigrū: quodā albū quodā medio color colorat̄. q quodā croceū: rubeū clarū fortis eſt caloris ⁊ plurime ſiciatus. cito aſtomacho trāſiens. ſcdm haliabbatē. 5. theorice cap. 30. in corpore ſanguinē qui ad acumē declinat generat: naturalē calorē ↄfortat. ſi ↄueniens ō eo menſura porrigat: ſubrubeū aūt fortis eſt caloris ⁊ plurimi nutrimēti. ſatis bonū. generans ſanguinē: ſi ĩmoderata ſumat quātitate. Uinū rubeū groſſū nutribilius eſt ceteris implēs cito corpora inanitiōi obnoxia: vt voluit gal. in comē. ii. parti. 2. āphō. nutribilius tn̄ eſt rubeū dulce. poſt hoc nigrū dulce groſſum. poſt albū groſſū dulce. poſt groſſum rubeū aſperū poſt hoc vinū ſubtile: de iſtis ēt omneq declinat ad rubedinē ⁊ dulcedinē eſt magis nutritiuū. minus tn̄ nutritiuū albū ſubtile p̄ſumit. hec oīa a Gal. ſcripta cōperies in libello de ſubtiliante dieta cap. 4. col. 2. Uinum nigrū multū replet. eſt tardi tranſitus. ⁊ receſſus vtroſq; detinet. ⁊ multū in ypocondrijs morat. ⁊ ad vomitū ꝓuocat bibitū. vt Gal. verba plane demoſtrant: in libello ſuo de vinis. Uinū albū cicius penetrat. ⁊ vrinā ꝓuocat. Uinū citrinū antiquū: caput dolere facit ⁊ plus inebriat. quā vinū ponticū. Uinū albū nō p̄mittit caput dolere. ⁊ omne vinū paucam ſubſtinēs aquā nō permitit caput dolere imo aliqn̄ dolorē capitis ſedat. ⁊ capiti ē melius. quā aqua qñ eſt ſola. id aūt auctoritate Gal. in libello de diſſolutiōe cōtinua. in illo cap. vbi incipit lac ⁊ dactili: albū vero ponticū: ſtomachū cōfortat. ⁊ caput minime ledit. ſicut forte vinū: vt a Gal. collegi mns. 3. interiorꝝ cap. 6. col. 2. vina q̄ ſecundū magis ⁊ minus capiti nocent. iſto modo diſponunt. Uinū album percutit caput parꝝ. citrinū vhementius caput percutit. nigrū ſimiliter licet minus vt aſſeueraſe videt Gal. 3. regiminis acutorꝝ comē. primo. Uina debilia ⁊ aquea parui exiſtūt nutrimēti. vinū cui aqueū denominat. naturaliter illō ꝙ ē aque vicinū. ⁊ illius virtuti vicinat ad nutrimentū. vn̄ vrina ꝓuocat nec corp⁹ non nutritur niſi pauciſſime. qō gal. comē. i. 2. āph. parti. placuiſſe certe ſcio. hmōi enim vinū aquoſum viſu ⁊ virtute in ſebribus eſſimaris cōuenit. ⁊ magis laudat quā aqua: in oib⁹ tū qz ſudores ꝓuocat. ⁊ digeſtioni auxiliat: vt Gal. decernit. 8. ō inge. ſani. cap. 3.

col.j.nō multū a ſupioꝛi ſnīa diſcrepat Auc.7.col.ca.6.q de vi
no aq̄ſo ita ſcripſit.vina aq̄ſa pſra babēt iuuamēta:quā aq̄.naꝫ
natationē i ſtomacho vetāt.vētoſitatē reſoluūt.vrinā ꝓuocāt:ꝛ
ſudoꝛē.aīaꝫ letificāt.nāꝫ adiuuāt ad expelēdū ſupfluitates ꝛc.
vinū ſubtile aq̄ſuꝫ.ad eſpuēdū adiuuat.būiditatē ex pulmone
cū ꝯfoꝛtatiōe mēbꝛoꝝ.ꝛ bumectatiōeꝛ ſubtiliatiōe groſſaꝝ ſup
fluitatū q̄ ſūt i eis.ꝛ boc ēt opaꝉ vinū dulce.id āt a gal.ꝓꝛoba
ꝉ.i libello ð diſſolutiōe ꝯtinua i ca.ð bis q̄ mūdificāt.i fine.iſtð
aūt vinū caput debile ꝛ neruos minime tāgit.nec coꝛp⁹calidita
te manifeſta.caleſacit.vñ qñ ē bñ matuꝝ ñ dubitarē podragri
cis ꝛ arteticis ſine aliq̄ ꝑcepto nocumēto admiſtrare.qꝛ q̄ſi oīa
nocumētavini ab ipſo abſtrabūꝉ.vt ꝯſiderāti pꝫ.croceū foꝛtio
ris eſt caloꝛis robuſtioꝛis acumīs citi⁹ q̄ ad mēbꝛa trāſmittiꝉ.ꝛ
veloci⁹nutrit.qꝛ i ſanguinē cito pmutaꝉ.ꝛ facileꝫ.lꝫ bec vītia ſit
ꝓꝑietas oīum vinoꝝ.iuxta gal.ſnīam.2.āpbo.particula.comē.
18.oīum aūt velociter ꝛ ſubito nutrientiū eſt vinū ꝛc.vina potē-
tiſſima ſumoſa,antiqua.coꝛpoꝛa nimis caleſaciūt ꝛ capita.ideo
coꝛum continuus vſus malus eſt:ꝛ omnia vina quāto plus an
tiquantur.tanto plus calidioꝛa fiunt.vt Gale.4.de ſimpli.me-
dicina.diſt.3.cap.j.col.2.ſcripſit.lꝫ ſibi ipi ꝯtrari⁹ exiſtat.in libel
lo de ſimplicib⁹ ad paternianū ſcribēs.d.eīm ꝙ vinū recēs ca-
lidius eſt veſtuto.ꝛ ventrē ꝓcurat.vinū vet⁹ ē quaſi medicina.
ꝛ pauci exiſtit nutrimēti.ꝛ vigilias iducit.ſi in mlta ſumaꝉ quā
titate.vt cōmemoꝛaꝉ a gal.2.interioꝝ cap.vltio.iuxta finē.ꝛ boc
ꝓuenit:qꝛ bumiditates exſicat.aliqñ enim ex potu plurimi vini
veteris cauſaꝉ ſitis vebemēs.vñ frequēter moꝛs ꝯſeqꝉ.vt aui.
in.io.3.3.tractatu.3.cap.20.de ſiti ānotauit.vinū ꝑterea nouū ſan
guinē generat magis:ꝛ venas veloci⁹iplet:buic āt vet⁹ ꝯriū in-
ueniꝉ.vt a raſi colligiꝉ.3.ad almāſoꝛē.5.ex vinis:ergo meli⁹ eſt
ꝙ eſt itervetuſtatē ꝛ nouitatē ꝛ ꝯq̄le claꝝ.ꝙ ad rubedinē trabit.
bonū babēs odoꝛē:eq̄lis ſapoꝛis.ꝛ ꝙ nō eſt acre.vl'dulce.vt vo
luit aui.de regīe aq̄ ꝛ vini.vina q̄ in locis ſeu i mōtib⁹ oꝛiūꝉ.ca-
lidioꝛa ꝛ ſapoꝛoſioꝛa ꝑſumūtur.quā qui in planis oꝛiunꝉ.vina
odoꝛifera clara.maioꝛē virtutē ðmōſtrāt:ꝙ̄ turbida ꝛ male olē
tia.vinū dulce oppilatiōeꝫ generat i epate.vt ab aui.13.3.trac.3.
cap.20.aſſeriꝉ.lapidē i renib⁹ creat.ꝛ ſplenē igroſſat.vt ꝓnūcia
tur a gal.i libello de diſſolutiōe ꝯtinua.cap.de bis q̄ opilāt.vinū

dulce groſſuȝ eſt ex medicinis inflatiuis: vt voluit Aui.io.3.3.tra cta.5.capi.j.dulce āt vinū ĩ acutis paſſiōibus ad eſpuitiōem eſt vtile: mala eni ſūt oīa vina ȝante colere atq̧ febriētib⁹. vinū dul ce ⁊ muſtū vētrē leniūt.vinū pōticū vētrē ſtrigit.vt ĩ ũi loco ãno tato ſcripſit Gal. vinū mirabilē ꝯtinet ĩ ſe virtutē.q: lȝ calidum; habūdātib⁹ aūt colera rubea ꝯfert: ſm Aui.ſnīaȝ.ꝓpterea ꝙ co lerā rubeā vrinā ꝓuocādo expellit.⁊ quātū odor fuerit bon⁹. ⁊ melioris ſaporis.eſt magis ꝯferēs. vinū mixtū velo⁹ icbriat: q: aq̄tas in ꝓfundo corpis penetrat.min⁹tū bñ digerit.vt a cō ciliatore.3.ꝓble.ꝓble.3.⁊.i4.dicit. ꝓterea poſt multā inanitōeȝ. exercitiū ⁊ coitū.nō debem⁹ bibere vinuȝ.q: cerebro ⁊ neruis magnū affert nocumētū.vt aſſeueraſſe vr̄ raſis.24.ꝯtinētis.ca. j.col.3. caueāt pueri ⁊ nutrices ab aſſūptiōe vini.vt ariſto.ĩ libel lo ꝺ ſomno ⁊ vigila explicauit.vinū cerebꝝ pueroꝝ debilitat.⁊ emolit mēbra.⁊ hūidū radicale ꝯſumit.vñ nō ĩ merito lex pla tonis.iſto mō diſpoſita nos monet.legē ſtatuim⁹ pⁱo.qdē īfātes vſq̧ ad.i8.ãnos.penit⁹ vinū n̄ guſtare.qm̄ nō oportet ignē igni addē.offendēdo corp⁹ ⁊ aīaȝ añq̄ ad labores ĩcipiāt ꝑgere.ſȝ poſtea vti dn̄t eo moderate: vſq̧ ad ãnos.30. tñ ebrietateȝ ⁊ ha būdātē potū vini.euitarē dn̄t iuuenes penit⁹ vſq̧ ad.40.ãnos. ſȝ poſt quotiēs inueniēt vinū.laudēt deū.q poſuit illō ĩ adiutoriuȝ ſup caliditatē ſenij.vt emendet triſticiā coꝝ.⁊ tolat malitiā aīe. ꝯfert.tñ vinū ſeneſcētib⁹.q: corpa coꝝ ſūt frigida.⁊ medici ſan gis.vñ ipos calefacit.ꝙq̄ſt.augēdo ſāguinē ipoꝝ. hec āt n̄ caret auctorē; qñ qdē ⁊ a raſi.22.ꝯtinētis.ca.44i.col.2.⁊ a gal.ĩ libello ꝺ ſeq̄la potētiaꝝ aīe.ca.io.ſcripta retine.⁊ ĩ.5.regis ſani.ſubiūxit ꝙ ſicut vinū ē pueris ꝑniſſimū: ita ſenib⁹ ē vtiliſſimū.ē ciȝ lac ip ſoꝝ.⁊ aui.ꝺ regie aq̄ ⁊ vini.ab iſta nō mltū diſcrepat ſnīa.d.ciȝ ſeni q̄ntū tollerarē pt̄ vinū da.⁊ iuuēib⁹ ipȝ tēpate tribue. qdā ēt auc̄tate platōis ſcribūt.ꝙ q q̄rit gn̄are non dȝ vinū bibere: ipſa nocte neq̧ conſors eius. ſimiliter vinum euitare debent iudi ces ⁊ ꝯſiliarij.quoniaȝ ex vino corpa freq̄nt̄ īflamāt.⁊ rō ꝯfun fundit. nō min⁹ āt mulieres eo debēt vti pp cerebri coꝝ ꝺbilitatē.⁊ īſtabilitatē. ide ē ꝙ apō rōanos fēie nō vtebāt vino niſi ĩ qbuſdā ſacrificijs certis dieb⁹. nō trāſmutetē cōſuetudo ꝺ vno vino ad aliō.neq̧ de vino ſimplici ad limphatū.neq̧ ꝯ̄rio.niſi gradatī.q: multi ex trāſmutatiōe offendūtur. h āt auc̄tate raſis.

ꝯfirmam⁹.25.ꝯtinētis cap.3.col.7.non⁹ fiat comixtio ex vino ni‑
gro cū albo:qꝛ coꝛp⁹ꝯturbat:ꝛ ad fluxū frequēter ducit.vinū, il
lico mixtū nō eſt aſumēdum.qꝛ ventoſitatem nō mediocrem in
coꝛpoꝛe generat.ꝛ cum hoc vinum aquatū molificat ſtomachū
ꝛ eū humectat ꝛ debilitat.ꝛ i teſtiuis ventoſitatē generat: vt gal.
placuit.ꝛ.regi.acutoꝝ.34.quibuſdā antiqs viſu3 ē:ꝙ ſemel i mēſe
aut bis iebriari ꝯfert:ꝓpterea qđ virtutes alcuiat.aīales rege‑
ſcere facit.ꝛ vrinā ꝓuocat.ſudoꝛē ꝛ ſup fluitates reſoluit.ꝛc.ex
artificio vinū iſtiꝰ diuerſa3 naturā retinet.ꝛ diuerſas i coꝛpe ꝓ
ducit opatiōes:vt pulcherime ānotauit arnald⁹ de villa noua ī
libello de vinis. vn qdā ex antiqs medicis oēs egritudines cū
vino curabāt.ꝑꝑ admiſtionē reꝝ. vi3 medicinalē habētiū.apō
multas natiōes. loco vini ceruiſa ſeu ceruoſa vtit q3 ex multis
reb⁹ ꝯpōit:ſ3 qꝛ nr̄is coꝛpib⁹diſcōuēiēs đ ea nichil ad pſens:
in ſūma modū nōdū iuenim⁹ꝙ vicē vini ꝯpleat.đ vino aūt oc‑
curūt multa q̄ hic ſcribi poſſint ꝛ adnecti:q̄ ab auctoꝛib⁹ſcribū
tur.pſerti a gal.đ eucbimia ꝛ cbacocbimia.ꝛ.3.alimētoꝝ.39.ꝛ
i:.de inge.ſani.cap.4.ꝛ.7.đ inge.ſani.cap.6.cc l 4.ꝛ ab ariſt.3.
parti.ꝓble.ꝛ a ꝯciliatoꝛe.30.parti.ꝓb.ꝓbl.j.ꝛ ab haliabbate.5.
theoꝛice.30.ꝛab hypocrate ꝛ gal.3.reg.acutoꝝ.j.2.3.4.5.6.7.10.
ꝛ a rabi moſe i.xi.parti.ſuoꝝ āpb.ſ3 ānotata ſatis ſuficē video.

Hier.mi Paradisij Guidolis Castelle

De zuccaro   Caput.134.

Omplexio zuccari calida a medicis iudicaſ:ei⁹āt
diuerſificaſ caliditas ſeu ꝯplexio.ſ3 magis ꝛ min⁹.
vel merito coloꝛis vl' decoctiōis.zuchaꝝ aūt ꝙ ver
ſus rubedinē tēdit.eſt maioꝛis caliditatis ꝛ abſter‑
ſiōis.quā zuchaꝝ albū:ꝛ quāto enī magis đcoquiſ:tāto magis
ei⁹exalat calid tas.zuccaꝝ ſtomachi pulmōis ꝛ veſice amicū.ꝛ
melius mel.ī egritudinib⁹ in qb⁹ſup habūdat colera.cauc.
vt inſinuauit Auē3oar.2.theiſir trac.7.cap.j.ledit eni3.ꝓpterea
ꝙ ad naturā colere ꝯuertiſ.ſcđ3 auic.peci⁹lenit ꝛ ipſi⁹aſperita
tē remouet.tuſſi auxiliū prebet.ꝛ ardoꝛē vrine auſert.veſice ꝛ
renū doloꝛib⁹ꝯfert.ꝯ oculoꝝ doloꝛē cū lacte mulieris diſtēpe‑
ratū valet.ſitim tm̄ inducit.ꝛ ſanguinē feculētum antiqum zu‑
charum generat.

¶ Incipit Tabula capitulorum per ordinem cartarum.

¶ Pꝛologus auctoꝛis. car .3

De aere car.5. cap. 1.
De exercitio car.15. cap. 2.
De cibo ⁊ potu car.20. cap.3.
De ſono ⁊ vigilia.car.30.ca.4.
De coitu car.36 cap. 5.
De accidētib⁹aīe car.44 ca.6.
De aqua car.49 cap. 7.
De amigdol car.53. cap. 8.
De auellana car.53. cap. 9.
De amido car.54. cap. 10.
De aneto car.54.cap. 11.
De atriplice car.54. cap. 12.
De accetoſa car.54. cap. 13.
De alleo car.54.cap. 14.
De aniſo car.55. cap. 15.
De aromatibus car.55.cap. 16.
De apio car.57. cap. 17.
De abſintio car.57. cap. 18.
De agreſta car.57.cap. 19.
De aceto car.57. cap. 20.
De aq̄ lactis car.58. cap. 21.
De baſilicone car.58. cap. 22.
De boꝛagine car.58. cap. 23.
De bugloſa. car.58. cap. 24.
De butiro car.59. cap. 25.
De bleta car.59. cap. 26.
De betonica car.59. cap. 27.
De citro car.59. cap. 28.
De caſtanea car.60. cap. 26.
De citonio car.60. cap. 30.
De criſomula car.60. cap. 31.
De caparib⁹ car.60. cap. 32.
De cucurbita car.61. cap. 33.
De cucumere car.61. cap.34.
De citrullis car.61. cap. 35.
De ceraſis car.61. cap. 36.
De cicerib⁹ car.62. cap. 37.
De caulib⁹ car.62. cap. 38.
De caſeo car.63. cap. 39.
De cicoꝛea car.63. cap.40.
De cepis car.63.cap. 41.
De creſonib⁹ car.64.cap. 42.
De cancris car.64.cap. 43.
De coꝛnea vel cranea. car.64. ca.44.
De carne bouina car.64.ca.45
De carne arietis car.65.ca.46.
De carne lepoꝛꝫ.car.65.ca.47.
De carne ceruīa.car.65.ca.48.
De carnecapꝛeoli.car.65.ca.49
De carne poꝛcina.car.66.ca.50
De carne eritij.car.66. cap.51.
De carne cūiculoꝝ car.66.ca.52
De carne ircina.car.66.ca. 53.
De carne capꝛīa car.66.ca.54.
De carne cati car.67.cap. 55.
De carne agni.car.67. cap.56.
De carne damulecar.67.ca.57
De carne anetis.car.67.ca.58.
De carne anſeris.car.68.ca.59
De carne alaude car.68.ca.60.
De carne colūbia car.68.ca.61
De carne faſiani.car.68.ca.62.
De carne galinaꝝ car.68.ca.63.
De carne caponū car.69.ca.64
De carne p̄dicis car.69. ca.65.

De carne turturꝫ car.69.ca.66.
De carne merule ac ſtruneli. car.69. cap. 67.
De carne paſſeꝝ.car.69.ca.68.
De carne palūbi.car.70.ca.69.
D carne ſtarne.car.70.ca.70.
De carne pauonis ꝛc. car.70. cap.71.
De carne qualie ꝛ coturnicis. car.70. cap.72.
De cerebro ꝛ partibus animalium car.70. cap.73.
De dactilo car.74. cap.74.
De endiuia. car.74.cap. 75.
De enula car.75. cap.76.
De eruca car.75. cap.77.
De fungis car.75. cap.78.
De ficubus car.76. cap.79.
De fabis car.76. cap.80.
De faſeolis car.77. cap.81.
De farri car.77. cap.82.
De feniculo car.77. cap.83.
De fiſticis car.77. cap.84.
De flagris car.77. cap.85.
De granatis car.77. cap.86.
De iuiubis car.78. cap.87.
De latuca car.78. cap.88.
De lupino car.78. cap.89.
De lente car.78. cap.90.
De lacte car.79. cap.91.
De limacia car.80. cap.92.
De limone car.80. cap.93.
De moro car.80. cap.94.
De menta car.81. cap. 95.
De maiorana car.81. cap.96.
De mele car.81. cap.97.
De melonib⁹ car.81. cap.98.
De nuce car.82 cap. 99.
De neſpilis car.82. cap.100.
De napis car.83. cap.101.
De oliuis car.83. cap.102.
De oleo car.83. cap.103.
De ordeo car.83. cap.104.
De ouis car.84. cap.105.
De perſicis car.85. cap.106.
De prunis car.85. cap.107.
De piris car.85. cap.108.
De poris car.86. cap.109.
De portulaca car.86. cap.110.
De petroſilio car.86. cap. 111.
De pomis car.86. cap.112.
De paſtinaca car.87. cap. 113.
De piſcibus car.87. cap.114.
De pelibus ꝛ indumentis car.88. cap. 115.
De pane car.89. cap.116.
De riſo car.90. cap. 117.
De rapa car.91. cap.118.
De ruta car.91. cap. 119.
De ranis car.91. cap. 120.
De raphano car.91. cap. 121.
De roſmarino car.91.cap. 122.
De ſpinachijs.car.92.cap. 123.
De ſparago car.92. cap. 124.
De ſinapi car.92. cap. 125.
De ſale car.92. cap. 126.
De ſimula car.92. cap. 127.
De ſaluia car.92. cap.128.
De tuberibus car.92.cap 129.
De teſtudine car.93. cap.130.
De uuis car.93. cap. 131.
De uuis paſſis car.93. cap.132.
De uino car.94.cap. 133.
De zucharo car.96.cap. 134.

¶ Ad Diuum Guilielmū Montiſſerati. Mar. de opere incaſtigato Auctoris Annotatio.

Si boni: quantū candidiſſimi Principis expetitū patrociniū efficere valuit. Cū nup a calchographis Typis ve hoc iā excuſſū Enchiridion de ꝯſeruāda eucraſi relegēdū ſuſcepiſſe: tot ſe ſe meis ꝑtinus errata luminib⁹ ſuggeſſerūt: vt oīno vulcano vel ſpongie totū abraſioni deſtinauerī. Vez efflagitātiū amicoꝝ ſtimulus: ⁊ eruditiſſimi fautoris clemētiſſimū ingeniū man⁹ ab ope ſuccintas amouere. Emēdationē igit' hāc: nō rugoſis criticis aut mordacib⁹ zoilis: Sed tibi humaniſſime Marchio (ne in corpus extreme caudę pilus excreſceret) ad vnguē nō edolatam aſſcripſimus. Suſcipito ergo tū meoꝝ ingenti negocioꝝ cumulo tū abortiua impſſoꝝ inſcitia: opus orthographicis caracteribus lineis ve (vt decebat) aut ponctis minime elaboratū (Necꝫ enim lincei acutę mentis tuę obtut⁹ ꝑ orbicularis vitri ꝑſpicuitatē colores excernūt) Sed pauciſſimis his ānotationib⁹ ꝑ rei ſenſu ꝯtent⁹ iuxta locoꝝ ſeriē a capite ad calcē ſic opus emēdato: ꝑ nutuqꝫ aſteriſco vel obeliſco ꝯfodito aut obſignato. vale ⁊ enchiridion ipm a rabidis liuidoꝝ morſibus ſub allaꝝ tuarū vmbra emiſſū incolumem fouere dignet' pientiſſima celſitudo tua. Cui humiliter me comendatū iri cupio.

✠ 2

In prima fronte .2. pagine vbi arciũ ſcribe artiũ/ vbi dyſdiis/ vbi phiſonomia: phiſionomia. In 3. vbi caluniũ caluinũ/ vbi ſecuturo: ſequturo. In 4. vbi ſexus: generẓ. vbi iubet lubet. In 5. vbi niſia ꝯiuncti: niſi a ſeiũctim. vbi ſupuacaneũ: ſupuacaneũ. In 6. vbi inũgi: iniungi: vbi. 8. theo. 5: theo. In 7. vbi imoderato: imoderato vbiqꜫ corrige. vbi. inſecto: iſecto. vbi. huiuſe: huiuſce. In 9. vbi. a ebulitiõe ebulitiõe. In 10. vbi. donationẽ: dominationẽ. vbi. circũſeretis: circũſerentis. vbi dixerim: duxeri. vbi ſicus: ficus. In 11. vbi fractura: fractura. vbi moleſtia: moleſta. In 12. vbi. Alexandrino: Alexandrinus. vbi vaporirib⁹: vaporibus. vbi ſumũ: ſũmũ vbiqꜫ. In 13. vbi. ꝑponiẛ nũs 15. pone 13. vbi. valitudini: valitudinis. vbi. inde coniunctim: diſiunctim. lege. vbi duidicem iuenis: vbiqꜫ diudicem. vbi vaporis: vapores. vbi cũ genitus diſiunctiẓ: cũgenitus cũiuncti: vbi. egritudinl: egritudini. vbi. iſiciant: inficiũt. vbi irrũt: irruunt. vbi exigni exigui. In 14. vbi inſecta: inſecta. vbi. aſtinentia: abſtinẽtia. vbi anacuatione: euacuatione. vbi contrictionem: conſtrictionẽ. vbi. exerciẽdo: exercẽdo. vbi. catetice: cacetice. vbi. regimine: regiminis. In 15. vbi. ſupp͛emi: ſupprimi. vbi. ꝯſtẽt: ꝯſtãt vbi. imaterialiũ: ímaterialiuẓ: ⁊ ſic vbiqꜫ. vbi deffert: deſert. vbi imerito: imerito: ⁊ ſic vbiqꜫ. In 16. vbi. iflamat: inflãmat. vbi. imeſuritatẽ: imeſuritatẽ. vbi: imodeſtũ: imodeſtũ: vbi. ſupflum: ſupfluũ. vbi. fornicantẽ: fornicãteẓ. vbi. deſectã: deſectã. vbi. cacbocbima: cacbocbimia. In 17. vbi. exextrinſecus: extrinſecus. vbi cã: eã. In 18. vbi. adſolute: abſolute. vbi. Ac: at. vbi. attabeẛ: atrabeẛ. vbi. diſtriubiẛ: diſtribuiẛ. vbi. ꝯcoſie: cõcoxit. vbi. viſice: veſice. In 19. vbi. iniũctro: iniũctio. In 21. vbi. eſpurgare: expurgare. In 22. vbi. ſubnaſcanẛ: ſubnaſcunẛ. vbi: ſubtinenda: ſubſtinẽda. vbi. fano: ſano. vbi. ſcribit: ſcribit. vbi. becberiſipilla. beriſipilla. In 23. vbi. malanconicas: melancolicas. vbi. hali: ab Hali. vbi. reſpnoſuẓ: reſpõſuẓ. vbi begnignũ: benignũ. vbi. aute: acute vbi. platio: platio. vbi. replectione: repletiõe. vbi. accerbiſſime: acerbiſſime. vbi. vberrinus: vberrimus. vbi. ꝙ ſume: ꝙ ſumme. in 24. vbi. amouet: amoueat. vbi. etantuẓ: etatũ. vbi. coacemanẛ: coaceruanẛ. vbi. colliget. cap. ii. cap. 9. vbi gattũ. vbiqꜫ catũ. vbi amotãdũ. ãnotãdũ. i 25. vbi. inatã. vbiqꜫ inatã. vbi. addeo. adeo

vbi.aut:haud.vbi excribent.excribrent.vbi.quepiā : cuicpiaꝫ.
vbi.homni:homini.in ꝛ6.vbi.capitic : capite. vbi.comudat:co-
medat.vbi.collige:colliget.vbi.triſtuis:triſtius.vbi. reſtringue-
re:extinguere.vbi.quedā:quendā.vbi.dānandā:dānandaꝫ. in
ꝛ7.vbi.flerit:fieri.vbi.in parulis:in paruulis.vbi.comeſtiones:
comeſtiōis.vbi.veſcūnt:veſcunt.vbi.acceto:aceto. vbi.carde:
tarde.vbi.pauxillū.pauſillū.vbi.facilē.facile.vbi.hoīuꝫ . oīum.
vbi.qꝫ:que:ꝛ hoc in plurib⁹.vbi.aggregat.aggregetur. vbi.ex-
traēs.extrahēs.vbi.iaiunare.ieiunare.vbi.diſſolūt.diſſoluunt.
vbi.noeciū.nociuū.vbi.inſalubꝛe.inſalubꝛe.vbi.refigerat.refri-
gerat.in ꝛ9.vbi nūs ꝑponit.ꝛo.pone ꝛ9.vbi.lanrioꝛib⁹. lautioꝛi-
bus.vbi.colericā.coliricā.vbi.veloces.velocis.in 30.vbi inpo-
tes.impotes.vbi celerime.celerrime.vbi.neceſſeſariā. neceſſa-
riā.in 31.vbi ſūmo.ſomno.vbi.ex is.ex his.vbi.deſtrūt.deſtru-
unt.vbi.tac.trac.vbi.retractu.retractus.vbi.inbucentib⁹.indu-
centib⁹.vbi.extremā:extrema.vbi.ve:vt.in 3ꝛ.vbi.intriſceci:in-
trinſceci.vbi.excitat:exſiccat.vbi.reſoluit:reſoluit. vbi. excitēt:
exſiccēt.vbi.ſupgradiēte:ſupgrediēte.vbi.excicari:vbiqꝫ exſic-i
cari.vbi.habetabit:hebetabit.vbi.plongetur:pꝛolungetur. vb
debilitant⁹:debilitant. vbi.regurgitātſe: regurgitātes.vbi plō-
get:vbiqꝫ plonget.in 33.vbi.diſpōare:diſpōere.vbi.debebere:
dbere.vbi auſtu hauſtu.in 34.vbi.frigiditas:frigiditatē. vbi.nu
tritib⁹nutricib⁹.vbi, ſub lune:ſub luna.vbi.itroductoꝛi:itrodu
ctorij.vbi. ub oꝛe:ab oꝛe.vbi.in regeſce:regeſce.vbi farmata:
farmaca.vbi.quies remoue:ꝛ adde ſoluere icohauerit.vbi me
dicina:medicine.vbi.diſcēſuꝫ:deſcēſuꝫ.In 35.vbi.miridianuꝫ:
meridianum. vbi aſcribit:vbiqꝫ aſſcribit.vbi.hō:geneitate:hō
geneitate ꝯiunctiꝫ.vbi.de pſeruatiōe:de pꝛeſeruatiōe.vbi.inu-
meras:vbiqꝫ inumeras.vbi freneſi:freneſis.vbi expulſa:expul
ſis.vbi ꝑponit numer⁹ 37.pone 36.vbi.aſſirmauere:affirmaue
re.vbi ꝑponit nūs 38.37.vbi.ſeu:ſed.vbi.ſupfluitates : ſuper-
fluitatis.vbi.ire:ira.vbi.ſalſas:falſas.vbi.captos:captis.vbi.ob
ſtretice:obſtetrice.vbi.imiſſione:imiſſiōe.vbi.itremiſſiōe:intro-
miſſiōe. In 38.vbi.abſtineta.abſtinētia.vbi.alliuiet:alleuietur.
vbi.motu:motu.vbi.erroꝛe:terroꝛe.vbi.ſūmo erroꝛe:ſūmoope.
vbi.tractati:tractatus.In 39.vbi.onimū:omniū.vbi.irationabi-

liū:irrationabiliū.vbi.menitū:mētiū.vbi. excitaſ:vbiqꝫ exſiccatur.vbi.viciū:vitiū.Jn 40.vbi.modiſſimo:mōdiſſimo.vbi.educunſ:educāſ.vbi.ſuatu:natu.vbi ſola:ſola.vbi adeptā:adepta. vbi.hyme:hyeme.vbi.eſtatē:eſtate.in 41.vbi.inuelesſcit:inualeſcit.vbi.podadrā:podagrā.vbi.inumeros:vbiqꝫ innumeros vbi podragā:podagrā.vbi.imunē:imunē.vbi.eraciatus. exſaciat⁹. vbi.areſatcio.areſactio. vbi.coiunt.coeunt.in 42.vbi.aprobro. approbo.vbi.exinantū:exinanitū.vbi omnib⁹:hominib⁹.vbi.iuuanes:iuuenes. Jn 43.vbi.accelesti:a celesti.vbi.ꝯmemorēda cōmemorāda.in 44.vbi.aſſicientib⁹:eſſiciētib⁹.vbi. inaſci:inaſci.vbi.icnendiſ:incēdiſ.vbi.in intimis:intimis.vbi.puſillaminis:puſillanimis vbiqꝫ.vbi.pria:prio.vbi.ſferi.fieri.in 45.eſſicitur.eſſiciſ.vbi mores.mors.vbi.eſſectos.eſſectus.vbi.qpoꝛtet. opoꝛtet.in 46.vbi.attibruūt.attribuunt.in 47.vbi.aqla.aquila. in 48.vbi.coptu ꝫ.comptū.vbi.imaginationē.imaginatiōeꝫ.vbi ꝑncipis.ꝑncipijs.vbi.intelligētis.intelligētijs.vbi.mobiliſſimis nobiliſſimis.vbi.ſubnectā.ſubnectere.vbi.ꝑlegāt.ꝑlegāt.i 49. vbi.clarius.claritas.vbi.cū.tum.vbi.ſpaſmos.ſpaſmoſos.vbi. ſubit:ſubducit.vbi.turbite:turbide.Jn 50.vbi.mitro:nitro.vbi quod:adde:prope.vbi.cū tronitruu:cū tronitru.vbi tereiſtratē: terreſtreitatē.vbi.rapitu:rapit.vbi.qcunqꝫ:queeūqꝫ.vbi.deiudicaſ:diudicaſ.vbi.ydropaſim:ydropeſim.Jn 51.vbi.lacerco:la certo.vbi.qua:quā.vbi.retētes:recētes.vbi.pijreneis:pireneis. vbi.cbirocbecā:cbirotecaꝫ.Jn 53.epulia:apulia.vbi.amagdolis:amigdalis.vbi.terreſteitas:terreſtreitas.vbi.a iaiunis: ieiunis.vbi.eſpuēdū.expuēdū vbiqꝫ.Jn 54.vbi.aſſeriſ:aſſeraſ.vbi gardus:gradus.Jn 55.vbi.venenaꝶ:venaꝶ.Jn 56.vbi.cōmēdētes:comedētes.vbi admiſtus:admixt⁹.vbi. adinaſ: adiuuatur vbiqꝫ.vbi.v̄muū:v̄miuꝫ.vbi.eructuatinē:eructuationē.vbi. 63. 57.vbi aſſumeſ.aſſumaſ.vbi ſiccitas.ſiccitatē.vbi coꝛuſiōe.coꝛroſiōe.vbi nobilioꝛes.nocibilioꝛes.vbi ydropaſim.ydropeſim. vbiqꝫ.vbi melanconicis.melancolicis.Jn 58.vbi introſitatem. nitroſitaeꝫ.vbi ſic ſit.vbi.proceat:procreet.vbi. gigniuntur gignunſ.vbi preſtet:preſtat.Jn 59.vbi.acceto:aceto.vbi maſimū marimū.vbi.letiticiā:leticiā.Jn 60.vbi inbobedientiā:inobedientiaꝫ.vbi. accetum:ſemper:acetum.vbi.melanconicos:vbiqꝫ

melancolicos. In 6i. vbi. emordibꝰ: emoroidibꝰ. vbi conotatur vbiqꝫ cõnotat. vbi cõmiſcant: cõmiſceant. vbi. ꝑparatiões: ꝑparationis. vbi. acreſcẽ: accreſcere. In 63. vbi late lacte. vbi cachocimicus. cachochimicus. vbi magã: magnã. In 66. vbi enchimia: euchimia. vbi. aſſiduitas: aſiduitas. In 7i. vbi ↄtineat: ↄtinet: vbi. carn: carni. In 76. vbi. maſticationẽ: maſticatiõe. In 8i. vbi. vt. ⁊. In 8z. vbi ſentiet: ſentient. 83. vbi ſtringunt: ſtringit. vbi appoſitum: oppoſitum. In 85. vbi. conſerant: conferunt. In 87. vbi. abominabꝰ. abbominabil, vbiqꝫ ꝑ h. vbi enucliabimus. enucleabimus. in 86. vbi patientis. pacienti. vbi mulctum. multũ. vbi refigerãt. refrigerãt. vbi perogatuta. ꝓrogatiua. vbi nũs. 99 90. ↄtengant ↄtingãt. In 9i. vbi dequotat dequoquat. vbi ſudotes. ſudores. vbi ponitur nũs. ioo. 9z. In. 93. vbi natutura. matura. vbi lacra. laxa. In 94. vbi enaranda. enarranda. In 95. vbi mutritiuũ. nutritiuum. vbi podragricis. podagricis. vbi ꝙqui. ꝙque. vbi vin. vinũ. In 9[illegible]. vbi ↄfunſundit. cõfunditur. ⁊ ſi aliqua alia ſunt ãnotanda. ad bonũ ſenſuꝫ ſunt intelligẽda. ⁊ impreſſoribus aſcribẽda.

ET ſi ꝙplura ꝑ opis conſumatione addi poſſent: vt vento ꝑ enucleationeꝫ: tempoꝝ naturas ac huiuſce nõnulla alia Attamẽ in futuris monumẽtis quoꝝ compoſitioni: die noctuqꝫ per aſſiduas lucubratiões inſudare nõ deſino: illa diſtulimus. Quare ſuperis anuentibus explicitum eſt opuſculum hoc: ⁊ impreſſum per Magiſtrum Bernardinum Garalduꝫ Papieñ. Anno Salutiſere incarnationis dñi: M: D: XIIII. 8. Idus Iul: Maximiliani vo Ma: Sfor: Ducatꝰ: III: Epiſcopatus Ticinenſis aulam moderante Reuerendo Vicecanzelario domino Opicino de Gentilibus Berthoñ: I: V: D: necnon Gymnaſium pariter regente Preſtantiſſimo munificentiſſimoqꝫ Rectore dño Magiſtro Nicholao Lucino Nouo comenſe: Quibus auſpicijs:

I liber ⁊ rabidos liuentum ſperne latratus:
Nam ductore potens ſumma trophea feres:

214200

✠ 4

BIBLIOTECA·NAZ
ROMA
VITTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Omnes tenuis [illegible] fauces alterne [illegible] . Gal. [illegible] cap. i.
loquens de alteratione [illegible] [illegible]

Qu[illegible] tenuium partium est perpetuo est magis ac [illegible] natura [illegible]
et sol magis agit in oculum offendendo [illegible] tenuitate [illegible]. Gal. p.° de [illegible]
[illegible] cap.° 6.

[illegible] per triam [illegible] mentem et humorum [illegible]. Propterea
putrescunt quecumque calida ac humida atque in calidis locis, nisi [illegible]
ac [illegible] contingent. Aialium corpora dupliciter [illegible] s.
[illegible] excretione vaporosis atque fuliginosis [illegible], et
ac aere attrahendo refrig. [illegible] et [illegible] calorem [illegible] . Gal.
p.° de [illegible] lib.

Alli 26 de agosto 15[illegible]7. fi [illegible] medico in
Collevecchio. et [illegible] l'anni
seguenti del 68

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA